Dr. Tihamer Lajos s.k. miniszteri

. . . . . .

los másolat hiteléül:

[signature]

iniszteri iroda s.tiszt.

Dinkgreve Vándor

II. ć.

Ferkápzomfoiskávk

1933–34. 44. l.

céljából másolatban megküldöm.

Budapest, 1920. évi junius...hó.13-

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri ~~xxxtáxy~~tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

Dinkgreve Nándor

1932/33

Ferbépzőmfőiskék

76. l.

Dingreve Vándor

1937

Ki tud róla?

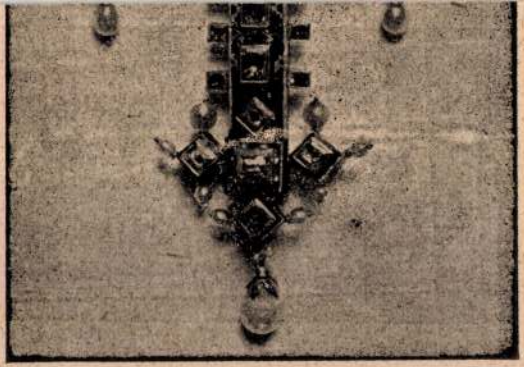

263. kép. *Pázmány Péter mellkeresztje, 1636.*

22. l. — Csányi Károly: Az Iparművészeti Múzeum egyházművészeti kiállítása. MM, VI., 1930., 310. l. — Genthon AZEFK, 14. l. (20. kép.) — Lepold—Lippay 38. l. — Lepold Katalógus 60. sz.

BOSNYÁK ISTVÁN KELYHE,

aranyozott ezüst, a talp peremén felül: Geor. Szelepcheny Archpp. Strigon ex supellectile quondam Steph. Bosniak A. 1671., alul: Stephan Bosnyak D. Magya. S. A. Z. Anno 1636.

Mag. 21·2 cm.

A talp szélén nagyszombati bélyeg és SJ mesterjegy. Egyszerű paténával.

Dingreve Nándor

V. éves Középisk.
tanárjel.

Ferkipzomfoiskevk

1936/37. 76. l.

Középisk. tanári
oklevelet kapott.

MDK

Dingreve Nándor

rajztanári oklevelet kapott.

Ferképzőmfőiskévk. 1956/57. 89. l.

Dinkgreve Nándor

festőművész

A kemenesaljai művészek csoportkiállitása - Celldömölkön a városi tanácsteremben - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.XII.29

M.D.K.

Dingscheim Jakab, építőmester

1636-ban céhmester Kassán.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1904. 38.köt. 83.old.

MDK

Dingschein Jakab, ép.mester

1636-ban céhmester?

Kemény Lajos: Kassai épitömesterek. Barok és rokkoko korszak. MMIE Közl. 1904 évf. 83.l. 28 kötet, 3 fig.

MDK

Dinhoffer Ferenc, szombathelyi lakatos

Géfin Gyula dr: A szombathelyi székesegyház. Szombathely, 1943. 62-63 l.

M.D.K.

Dingler, technológus

Trangousnak sikerült az iglói kőedénygyárba hoznia őt Bajorországból, itt az edénygyártásban tanitani a munkásokat. Iglón házasodván, ott is maradt. 202.o.

Mihalik Sándor: A körmöcbányai kőedénygyár kezdő korszaka. 189.o.

Folia Archaeologica. X. 1958. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp. 1958.

Dinglinger ötvös

Megfestette portréját Mányrki Ádám.

Lászlr M.: A magyar portrémüv. tört.-ből; Müggüjtő, 1970. 4. sz. 41. l.

MDK

1./

Dingraff Gáspár, lébényi plébános

Lébeny Mosonmegyében. A héderváriak az egész jószágot a pannonhalmi bencéseknek adományonták. II. Endre király 1208-ban az adománylevelet megerösitette. A XIII. sz.-ra ill. elsö évtizedeire esnetik a templom épitése is. A bencések épitészeti iskolájából kikerült müvészek alkotásanak tekintendö. A román épitészeti stilus jellegét viselimagán. A templom 1863-ban a török hadak által felgyujtatott, romma változott.

./.

Dr. Czobor Béla:
Egy ujjá alakitott templom. Képzömüvészeti Szemle, 1. evf. 1879. okt. 10. sz. 119. l. 128. l.

Diner Tamás

A szentendrei Vajda Lajos amatőr képzőművészeti stúdióban készített kiállításon készült munkája

Láttuk, hallottuk

1945. V. 12. 11.50 Petőfi V.

Diner Tamás

A Kosztolány Müvelődési Házban rendezték meg "Jazz '71" cimmel Diner Tamás fotomüvész kiállitását. A tárlaton a mult évben Magyarországon járt jazz-világnagyságokról készitett felvételek láthatók.
Egyik felvételét John Surman-ról bemutatja a lap.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. márc. 25.
XVI. évf. 13. sz. 2o. lap.

Diner Tamás

Kiállító művészeket sorol fel a lap, a kulturális eseményeket ismertető rovatában:
Németh András, Szekeres Emil, Szemadám György és Diner Tamás.
Diner Tamás -Szemadám György művésztársával együtt rendezett- kiállitását szeptember 2.-án nyitják meg a Toldi Moziban.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. aug. 30.
XIX. évf. 35.sz. 8. lap.

Diner Tamás

a Budapesti Toldi-mozi galériában rendez-
tek kiállításukat Szemadám György és
Diner Tamás.

Láttuk, hallottuk.

1975. IX. 21. 11.40 Petőfi 18/7.

Diner Tamás

Herpai Zoltán – Diner Tamás
Interflóra Hungárna cemű
plakát terve balfogás.

W. Somogyi Ágnes: Fabragasrok egymás bírt.
Művészet, 1978. július – 30 lap.

DITZ JÓZSEF, térképész, /1860-1870 körül/

ULBRICH könyve II részében Burgenland és környező államok községi térképei, legtöbb 1770 után. A koraiak méret arányai premetrikus korból valók, a későbbiek legtöbbje méterrendszerben készült és nagy részük a bpesti Állam nyomda terméke. A térképek szerzői többségükben magyarok igy Ditz József is. 289.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Karl Ulbrieg: Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes 287.old

VASI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. 2.sz. Szombathely

Dinkgreve Vándor

IV. e-

tanári szak

Ferképzomfoiskovk

1935–36. 72. l.

MINISTERIUM

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
89 /1926 szám
Érk.: 1926 év márc. hó 3 f. n.

DINER-DÉNES József
művtört.

Tisztelt Szerkesztőség!

Diner-Dénes József és az Emberi Jogok Ligája

A Magyar Nemzet július 28-i számában *Bajomi* Lázár Endre a két világháború közötti franciaországi magyar emigráció egyik legizgalmasabb egyéniségét, Diner-Dénes Józsefet idézi emlékezetünkbe. A szocialista *Világosság* csoport elnökét szoros szálak fűzték az emigráció legnépesebb táborát alkotó Emberi Jogokat Védő Magyar Ligához. Mint korelnök, jelen volt a liga 1924. november 2-i zászlóbontásánál, cikkeket írt annak *Köztársaság* című lapjába. 1925 nyarán pedig maga szorgalmazta a két szervezet egységfrontját. „Elérkezett az idő, amikor a Párisban élő magyar szociáldemokraták szükségesnek tartják az ideiglenes, körülhatárolt együttműködést a radikális polgársággal ... abban a reményben, hogy ... a Magyar Népköztársaság újból való felállításához megkezdhetjük az új, közös munkát" — írta felhívásában, amely mindkét oldalon egyetértésre talált. A június 19-én megtartott közös ülésen a Világosság párizsi csoportja testületileg belépett a ligába, amit megkönnyített az a tény, hogy sok szociáldemokrata már előzőleg is ligatag volt. Az újjáalakult vezetőség Diner-Dénest választotta elnökéül. Az emigráció nesztorának megnyerésétől a liga a munkásságra gyakorolt befolyásának megnövekedését várta. Reményében nem is csalatkozott: 1925 végére a taglétszám eléri a 2300 főt.

De mi is volt valójában az Emberi Jogokat Védő Magyar Liga, kik voltak tagjai, és milyen cél érdekében hozták létre? — kérdezheti joggal az olvasó, azt tapasztalva, hogy — eltekintve *Hajdu* Tibor és *L. Nagy* Zsuzsa műveitől — szinte valamennyi emigrációtörténeti munka megkerüli e szervezet bemutatását. Még *Pécsi* Anna közelmúltban megjelent *Magyarok a franciaországi forradalmi munkásmozgalomban, 1920—1945* című monográfiája is, holott a szakma ez irányú igényét L. Nagy Zsuzsa már közel egy évtizede megfogalmazta: „Előbb-utóbb a liga egész történetét fel kell dolgozni, ha teljes képet akarunk kapni a magyar demokrácia és antifasizmus két háború közötti, szerteágazó erőiről és tevékenységükről."

Kutatásaim, amelyekhez felbecsülhetetlen értékű segítséget kaptam a liga Párizsban élő elnökétől, *Bóta* Ernőtől, arról győztek meg, hogy a magyar emigránscsoportosulások közül leginkább e szervezet tudta biztosítani a menekültek jogvédelmét és létbiztonságát. Megalapításának gondolata azokban a munkásokban vetődött fel, akik a Tanácsköztársaság leverését követő megtorlás, illetve munkanélküliség elől Franciaországba menekültek. A háború tépázta francia iparnak nagy szüksége volt a gyakorlott munkáskézre, ám a Boulogne-Billancourt üzemeiben dolgozó magyar vasasok feje felett mégis szinte állandóan ott lebegett az elbocsátás vagy a kiutasítás réme. Vezetőik, elsősorban a kitűnő szocialista- és szabadkőműves-kapcsolatokkal rendelkező Bóta Ernő révén, összeköttetésbe léptek a tekintélyes francia ligával, és annak magyar származású alelnökével, Victor Baschsal. Az alapszabály elfogadását és aláírását követően a magyar tagozat elismerésének már nem volt akadálya. A párizsi szervezkedés híre nagy visszhangra lelt az északi bányavidéken dolgozó magyarok között is, akik a kezdeti lépéseket anyagilag is támogatták. Az emigráns politikusok, Garbai Sándor, Ágoston Péter, Szende Pál, Jászi Oszkár, és mindenekelőtt Károlyi Mihály, ugyancsak üdvözölték a liga létrejöttét, jóllehet, napi munkálataiban csak az utóbbi vett részt. Jelentős volt a jugoszláviai demokratikus emigráció vezetőinek, Linder Bélának és Hoffmann Ottónak a segítsége is: az ő anyagi támogatásuknak volt köszönhető, hogy 1925. május 1-én megjelenhetett a liga *Köztársaság* című lapja. A kiemelkedő nevek sorában meg kell még emlékeznünk Veér Imréről, a betiltott Köztársasági Párt börtönviselt vezetőjéről, aki Károlyi oldalán az elnöki tisztet töltötte be.

Fennállása első évtizedeiben heves támadások érték a ligát a kommunisták részéről. A párt akkori irányvonalának megfelelően ugyanis úgy vélték, hogy a munkásság valódi érdekeit csakis ők képviselhetik, nem pedig a szociáldemokraták és a polgári radikálisok. Ez a harc komoly károkat okozott az emigrációnak, s ugyanakkor igaztalan is volt, hiszen a liga minden magyar menekültön segített, függetlenül annak politikai hovatartozásától. Így például Szabó Ferenc, a kommunista szekció egyik vezetője, éppen Bótának revén jutott tartózkodási engedélyhez. Hosszú lenne felsorolni, hogy a liga hány esetben lépett sikerrel közbe honfitársai érdekében. A párizsi, strassbourgi és nantes-i ligacsoportok 1928-ig 1238 esetben nyújtottak jogsegélyt kiutasítások visszavonása, illetve tartózkodási engedélyek megszerzése érdekében. Ugyanezen idő alatt 8000 ingyen ebédet, három láda ruhaneműt és jelentős mennyiségű élelmiszert osztottak ki, a szegény sorsú emigránsok gyerekeit pedig ingyenes üdültetésben részesítették. Alapszabályának megfelelően a liga minden esetben fellépett a jogsértések ellen, természetesen, legtöbbször a magyarországiak esetében. Így például tiltakozott a Károlyi-vagyon elkobzása, a Pakson fogva tartott 6. gyalogezred legénységének fogva tartása (ezek 1918-ban megtagadták a frontra menetelt), a Somogyi—Bacsó-gyilkosság eltussolása, valamint Szántó és Vági statáriális bíróság elé állítása ellen. Interveniált Rákosi érdekében, kiharcolta a nemzetközi úgynevezett Nansen-útlevelet a magyar politikai emigránsok részére, 1926-ban pedig hatalmas demonstrációt rendezett Boulogne-ban a frankhamisítás mögött álló magyar reakció elítélése érdekében. A liga legnagyobb horderejű lépésére a II. világháború kirobbanásakor került sor. Az idegen állampolgárok internálását elkerülendő, a vezetőség úgy határozott, hogy Franciaország iránt érzett baráti érzelmeit, valamint antifasizmusát egy magyarokból álló önkéntes csapattesttel kívánja bebizonyítani. Ennek felállítása érdekében felkeresték Daladier miniszterelnököt, aki a küldöttséget igen szívélyesen fogadta, majd utasította beosztottait a kérdés gyakorlati megoldására. Rövid idő múlva a belügyminisztérium arról értesítette a Ligát, hogy Barcares-ben idegen önkéntesekből álló ezredeket fognak felállítani, ahol a magyar emigránsok is jelentkezhetnek felvételre. Mint ismeretes, sok száz magyar fogott akkor fegyvert, köztük Hevesi András író. A fasizmus elleni harcnak sok ligatag is áldozatul esett, köztük a méltatlanul elfeledett Fonyó Hugó, a strassbourgi csoport elnöke, aki szökött hadifoglyokat bújtatott, s ezért a Gestapo megkínozta, majd kivégezte.

E leltárszerű felsorolás is igazolja fenti állításomat, mely szerint az Emberi Jogokat Védő Magyar Liga eredményesen harcolt a hazájukat elhagyni kényszerülő magyar munkásság érdekében. Története tehát, ha másért nem is, már csak e szempontból is több figyelmet érdemelne.

Nagy Csaba

Ecsed és környéke

Küzdelem a lápp

Hol kopogósra szikkadt dűlőút, hol szortyogó lapályban bőg a terepjáró. Az Ecsedi-láp helyén Sárvár nyomait keressük. Behunyom a szemem, s igyekszem a környéket lovagokkal, a várat sürgő-forgó szolgahaddal, bástyáin kíváncsian kémlelő várúrnővel benépesíteni. Ahogyan ekkor a közeli kis falu templomának freskóit készítő mester láthatta.

Errefelé talán még az ünnepek is ritkábbak voltak. A láp elszívta az emberek erejét. Tavasszal — Szatmár vármegye monographiája szerint — a föld nedves és pocsolyás, szántani lehetetlen. Ha mégis eljön a vetés ideje, a gazda a tavalyi tengerikórót kihúzza gyökerestül, és néhány szem tengerit tesz a helyére... Ez a vetés... Elfogyott a jószág takarmánya, és a legelőt, kaszálót, még mindig víz borítja... A gazda kicsónakázik, kaszával, villával, térdig érő vízben kaszálja a locsogó füvet, s a villájával felemelvén csorgatja le róla a vizet. Nyáron viszont a nagy szárazságban a talajégés mindennapi... A tüzet fogott tőzeg ég, mint a tapló.

Az ősz a betakarítás ideje, a tél a nádvágásé. Jó kereset, de nehéz munka. Felülről hull nyaka közé a magas nádról a hó, alul gyakran térdig süpped a vizes tőzegben...

Így megy emberemlékezet óta. A csaknem ötszáz négyzetkilométeres nádrengetegtől, ha arasznyit sikerült rabolni. Előbb a gulya legelte, majd a kaszás vágta, végül a nád tövét a disznó kitúrta. Így hódítottak egy-egy darabka földet, amit a buja vízinövény más helyen kétszeresen követelt vissza magának.

A XVIII. század táján a nagybirtokosok elégelték meg, hogy úgyszólván semmi hasznot nem hajtott az ingovány. Közös óhajtásuk volt hát víztől való mentesítése. Szatmár vármegye 1751-ben teszi ennek érdekében az első lépést. Az országgyűléshez folyamodik, sikertelenül... Évek múlva Szatmár mellett Bereg, Ung, Szabolcs, Zemplén és Ugocsa vármegyék lépnek fel együttes erővel, felhozván indokul, hogy a vizek a királyi sószállítást akadályozzák. A kérelem meghallgatásra lel. Gróf Károlyi Ferenc kezdi, fia, Antal folytatja a munkát, mely egyfelől a Szamosnak a lápra irányuló kitörését megakadályozandó, másrészt a felgyülemlett vizeket új Kraszna csatornával vezetné el. De 1785-ben minden abbamarad. (II. József tisztéből felmenti gróf Károlyi Antalt.) Néhány vizes év — s karbantartás híján tönkremennek az addigi alkotások.

Száz tocsogós tavasz, száz, jegesen izzasztó nádaratás míg a láp lecsapolásának ügye megint előkerül. A Kraszna-szabályozást a Szamos bal partján futó, ún. Keleti-övcsatorna megépítése követi, végül a lápot keresztülszelő Lápi-főcsatorna készül el. A főművekkel egyidőben zsilipek — kicsit később, ha a víz levonulásához a gravitáció elegendő nem lenne —, szivattyútelepek is épülnek. Legnagyobb a nagyecsedi. A főcsatornák mellett persze számtalan kisebbre is szükség volt. Ezek nélkül — ahogy a test főerei hajszálerek híján — a legnagyobb vízfolyások is mit sem érnek.

A roppant munkát rövid időre látványos siker koronázza. A víz eltűnik, a szikkadó föld az első években ontja a terményt: a helyenként fél, másutt két méter vastag kotu nagyrészt szerves anyagokból áll. A környék ünnepel, a szónok szavaira a hallgatóság elsmerően bólogat. „162 ezer katasztrális hold földet a víztől megszabadítván teljesen sikerült a szabályozás. Néhány év alatt a láp teljesen megváltozott."

Valóban?

A Felső-tiszai Vízügyi Igazgatóság III. számú, mátészalkai szakaszmérnökségének területe megközelítően harmada az igazgatóságénak. Mégis itt van a töltések fele, a vízgazdálkodási művek 40—45 százaléka! *Pethő* Sándor, a szakaszmérnökség vezetője szerint mára valóban kiépült a csatornahálózat, mégis több hétre van szükség egy nagyobb eső után összegyűlt víz elvezetéséhez. A mélyebb részeken pedig még száraz időben is megül a belvíz. Baj van szerinte az üzemi kezelésű csatornák karbantartásával. Igaz, a nagyrészt lápi területen gazdálkodó ecsedi Rákóczi Tsz főagronómusa, *Kósa* Sándor is ugyanezt állítja, csak a főművekről. Mondják, de alig hisznek benne. Máshol van a hiba. Száz év alatt a környékbeliek kitapasztalták: a láp igazán jól csak akkor terem, ha másutt aszály van. Itt ugyanis akkor megfelelő a talajvíz magassága.

A nagyecsedi szivattyútelepen *Papp* Sándor főgépész optimális vízállásért fohászkodik. A 340 lóerős gőzszivattyút olyan gonddal ápolja a hetvenéves kazánházban, s a melléje épített boltíves gépházban úgy ragyog az utolsó sárgaréz olajozó gombja is, hogy szinte kívánná az utas az ipartörténeti csodát működés közben szemlélni. Két éve már, hogy nem dohogott a masina, pedig 150 tonna szén várja a raktárban a 190-es feletti vizet. Másodpercenként majdnem tíz köbmétert képes átszippantani a két turbina a Lápi-csatornából a Karasznába.

A téesz főagronómusának már savanyúbb a kedve. A biztosítónak készít jelentést. Ezeregyszáz hektárjukból eddig 914 hektár a vízzel károsodott. Hatszáz hektáron a növényzet lényegében teljesen kipusztult. A talajrendezési munkák ellenére is, a lucerna itt két-három évnél tovább nem marad meg. Ha a tenyészidőben a havi csapadék összege a 30 millimétert meghaladja, még a víztűrő szója, kukorica is elpusztul. S tíz esztendőből legalább felében a 30 milliméteres jel felett áll a mérőedényben a víz. Ilyenkor hiába a szántás, tárcsázás, vetés fáradsága, a biztosító fizet, de a kár mindenképpen kár marad. A földet művelik — csak épp nem terem.

Valamit segített volna, ha a talajrendezés hibamentes. (A táblásítás a korábbi csatornák zömét kiiktatta, ha maradnak, legalább valamicske vizet elvezetnének.) De a gazdálkodás igazi biztonságához más kell. A főagronómus sorolja. Csak víztűrő növényekkel szabad dolgozni. Négyszázas szarvasmarha-állományukat hatszázzal szeretnék szaporítani. A legmélyebb helyekre árvizes erdő telepítése a célszerű. És a melléküzemágak, hogy itthontartsák a fiatalokat is. Egyik MEDICOR üzemük tűfejeket, a másik orvosi műszereket gyárt. Ősztől indul a harmadik, s a Budapesti Finomkötöttáru Gyár részlege is ad vagy nyolcvan embernek kenyeret.

Az ecsedi határban kószálva, a kaszáló közepén orrfacsaró, kesernyés szagú füstre figyelünk. Aki veszi a fáradságot, láthatja még az izzó tőzeget, s a tűz nyomán maradó forró, vörös sivárságot. Ahhoz, hogy a kinlódó, sárga levelű kukorica között nádat, sást, leljünk, még fáradság sem szükséges. Elég a kocsi ablakából kinézni.

A láp szívós ellenfél. Hogy is mondta a szónok? Néhány év alatt a láp teljesen megváltozott. Száz évvel bölcsebb unokáik már tudják: teljesen nem változhatott meg. Ha netán ezt valaki elfelejtené, azt tíz év alatt legalább ötször figyelmezteti.

Csendes Csaba

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Dines Helen
NŐK LAPJA
1965 JUL 29
1021 Dines Helen

„Életem a színházé"

A WEST SIDE STORY ANGOL DÍSZLETTERVEZŐJE SZEGEDEN

Szabálytalan arc, kedves mosoly és nagyon határozott megjelenés. Felhajtott ujjú, szürke ingblúzban és saruban járja Szegeden a Dóm teret.

Helen *Dines* díszlettervező helyszíni szemlét tart Szegeden, a *West Side Story* c. balett rendező koreográfusával, John *Gergoryval*.

Az ünnepi játékok nagy érdeklődéssel várt produkciója az angol együttes *West Side Story* előadása.

— A díszlet makettje már elkészült — mutatja. — Szürke házfalak s középen egy, a valóságban majd tíz méter magas híd adják az alapdíszletet. A templom szárnyalását követi a formák feltörekvő vonala. A darab New York utcáin játszódik s a templom is e városrész egyik alkotóeleme lesz. Tizenhét képben játszódik a mai Romeo és Júlia történet. A díszlet egyes elemeinek cseréjével változik a kép. Az elképzelés és a kivitelezés összhangját magyar kolléga, *Bakó József* szcenikus segít megoldani.

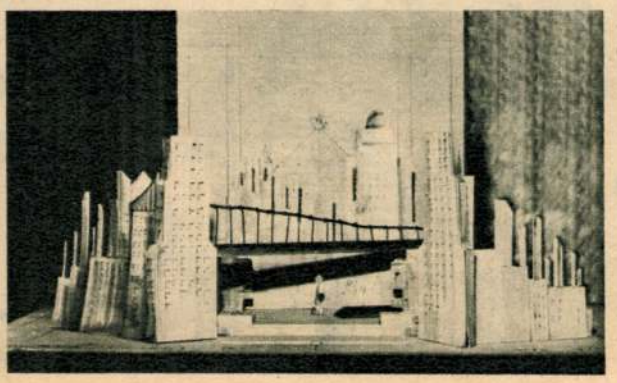

A díszleteken kívül a jelmez is Helen Dines munkája.

— A szürke díszletekhez erős, rikító színű ruhákat terveztem: modern öltözékek — a lányoknak is nadrágot, pulóvert — lila, bordó, zöld, égő vörös színben.

— *Végül valamit Helen Dinesről, szeretnénk megismerni!*

— Kilenc éves koromban elhatároztam, hogy a színházzal kötöm össze sorsomat. Tanultam, felnőttem — s az elhatározás egyre erősödött. Azóta életem a színházé.

Most a Harlequin balett (Anglia vezető kamara balett együttese) jelmez és díszlettervezője. Nemcsak a zenés, táncos műfajokban van otthon: rendszeresen tervez Shakespeare darabokhoz, klasszikus színművekhez is.

Kádár Márta

BÁTRAK, ÜGYESEK

Sportolni — jó

„Kirándulni" a

Meghódítani a

— izgalmas.

Különleges, va

szórakoztató.

Hogy a mai nő

vágyból, nem tudju

A MATTERNHORN MEGHÓDÍTÓJA Mme Yvette Vaucher előtt meghajolnak a leghíresebb turisták is. A karcsú, 27 éves genfi asszony az első nő, aki a legnehezebb oldalon feljutott a Matterhorn csúcsára. Pontosan száz esztendővel ezelőtt hódította meg Edward Whymper az Alpoknak ezt a bevehetetlennek tűnő csúcsát. Az északi oldalon megmászhatatlan — állapították meg a kísérletező turisták. Többen áldozatul is estek. Yvette Vaucher férjével együtt indult el, de a csúcsra ő jutott fel elsőnek reggel 7 óra 30-kor. A szenzációs győzelmet a televízió is megörökítette. A könnyebben járható másik oldalon jutott fel a televíziós expedíció a Matterhornra. A lejjeb fekvő Hörn-i menedékházban Mme Vaucher nyilatkozott a televízió riporterének: »Nem gondoltam, hogy ennyi ideig fog tartani és ilyen nehéz lesz a mászás... Az igazi hős a férjem, ő segített, hogy feljussak a kőfalon«. Mit szeretne a győzelem után? — kérdezték a hegymászónőtől. »Egy kis salátát, sok süteményt, s a hajam szépen rendbehozni«.

A HULLÁMOKON UTAZIK ▶
a modern vízitündér. Órán-

Tiszatáj 1988. 9.sz.

MŰVÉSZET

Tiszatáj-galéria

Egy kiállítás képei között

Szeretettel és örömmel köszöntöm Önöket Díner Tamás ritkaságszámba menő Ajándékosztó Ünnepén. Díner Tamás ugyanis művész. Nem hisztérikus próféta és nem szorgos iparos. Látja és felmutatja a Teremtés érthetetlenségét és gyönyörűségét. Díner Tamás, mint mindenki: úgy látja a dolgokat, mint rajta kívül senki más — de ő ezt az élményt meg is tudja osztani velünk. Nem oktat és nem vitatkozik: tanít. Látni tanít.

Megtanít a világ felfoghatatlan határtalanságából kiválasztanunk a szerethető, a végtelen mélységű részleteket. Képeket készít, melyek tartalma éppúgy elmondhatatlan, mint minden valamirevaló versé, drámáé vagy szimfóniáé. Azt is mondhatnám, hogy — szemben minden szemfüles és szemérmetlen praxisfotóval — az ő képei „arról szólnak", hogy mennyi gazság, aljasság, szörnyűség és hülyeség *nem* történik meg ebben a jócskán gaz, aljas, szörnyű és elhülyült korban, amiben élünk; hogy mennyi undok, ronda, rémületes dolog *nincs* — miközben tömérdek persze van —, de ő ezek rögzítését és üzletszerű sokszorosítását a gátlástalan fényképezőgép-tulajdonosokra hagyja.

A botrány múlandó, a derű maradandó. — Derű, mondom, és nem holmi agyatlan és érzéketlen „derűlátás". Mert valami árnyék minden fényes képi tényben ott sejlik, a veszendőség tudata talán, az, hogy ezt vagy azt mégegyszer ugyanilyennek soha többé senki más nem fogja látni: ezért kell *most* példaadóan-odaadóan megmutatni. Az Egyszeriségnek ez a boldogtalan/boldog jegye Díner Tamás minden képén ott van; így, ezzel együtt érvényes, amit felmutat. Megadja nekünk, hogy a halat ne tetszetős-rutinos természetfotó s ne még tetszetősebb konyhai reklám állapotában, hanem a szerves élet igazi és kommentálatlan mátiriumában: már-nem-fény-még-nem-táplálék; átmeneti állapotában szemlélhessük. Udvariasan, valami igazi, vagyis poénmentes humorral *látja meg nekünk:* milyen kedves kamaszerotika fogalmazódhat meg egy autókarosszéria látszólag pusztán praktikus és technicista szándékú kialakításában. És úgy mutatja meg a felhővirágos, gyönyörű, tág eget, amilyen szépségben, szabadságban, édességben az talán csak börtönből vagy kút mélyéből nézve látható.

Díner Tamás képei*ben csönd van.* A rácsodálkozás, az ima, a meditáció csöndje. Önnön hangoskodásától csökkenő hallású korunkban az ilyen művészet kiváltképp gyógyító erejű és nélkülözhetetlen.

Köszönjük meg figyelmünkkel, hálájuk meg örömünkkel.

FODOR ÁKOS

Elhangzott a művész 1988. február 11-én, a Fiatal Művészek Klubjában rendezett kiállításának megnyitójaként.

örökké

Fogjuk szeretni egymást pinkrózsaszínbe öltöztettem a kabátomat nercszőrrel kitömött vállakkal profi játékosa a 3 személyre s zabott profi csapatnak élesretöltve oroszlánpuhán a homokszín

padló

szőnyegen ölébe feküdtem jéglabdákkal szórakozott egyedül base ball ütőmnek vasárnap kifagyott a törzse szertefröccsenő szilá nkok kint a napozó dekken ö r ö k k é jéglabdajáték élénkp iros abroszunkon hullámzik átfolyik habzó acélkék Champlai n lemossa a chinai plum saucet a hong kongi rákokat csereszny evirágok fújták a szelet a múzeum japán paravánjai közéékelődi k száraz gondolat Washingtonban összeveszéseink mértani köze pén semmit se láttam én a síró levágottfejű szamuráj TE meg tanácstalanul nézted hogy dobnak ki aranyfejű

repedezettkörmű

szobrokat *a főbejáraton*

Mindhármunkat Hű Serpám fáradtságról panaszkodik oxigénhiány k ínozza androgyn szívét

nincs erőm hogy fölemeljem és összhajtsam a

sakktáblát

betekerjem sokcsillagos vitorlavásznába visszazárjam nemzetiszí n dobozába a királyt meg a királynőt de erre talán nincs is sz ükség

Csatold föl fekete búvárruhámon fekete szemüvegem minden megolvadt perc vízesés horog a húsban édes pisztrángfogás csu klómon táncol a villantóékszer párhuzamosan a jeges áprilisi s

széllel a keleti parton utolsó körömet futottam emeletmagas lábnyomok sinoux fenyőzúgás

csapkodó víz nedves pázsit agyagpuha lüktető kilométerek a tó parton minden éjjel

DÍNER TAMÁS FOTÓI

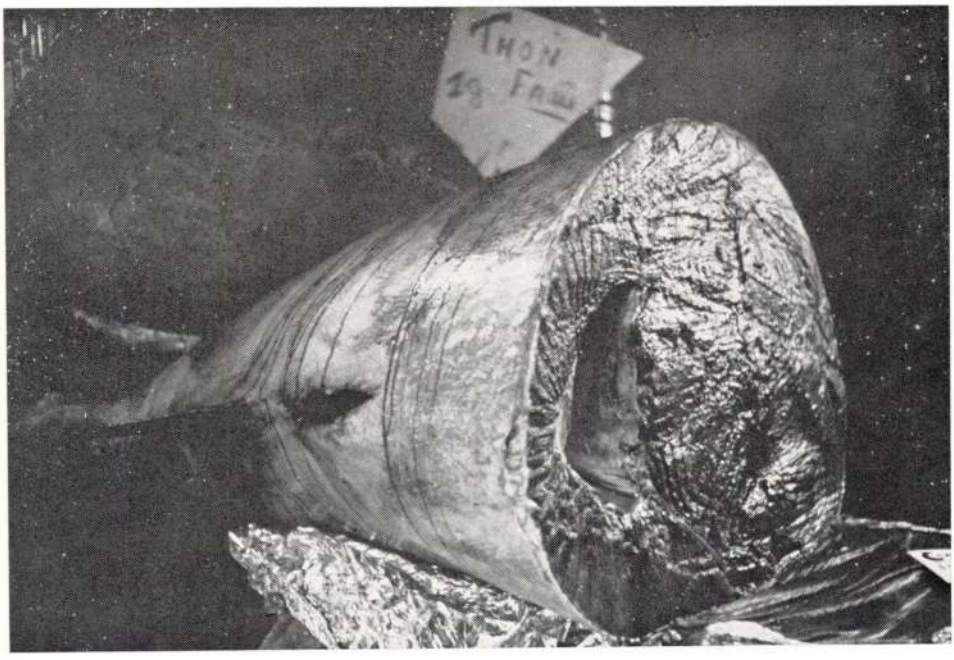

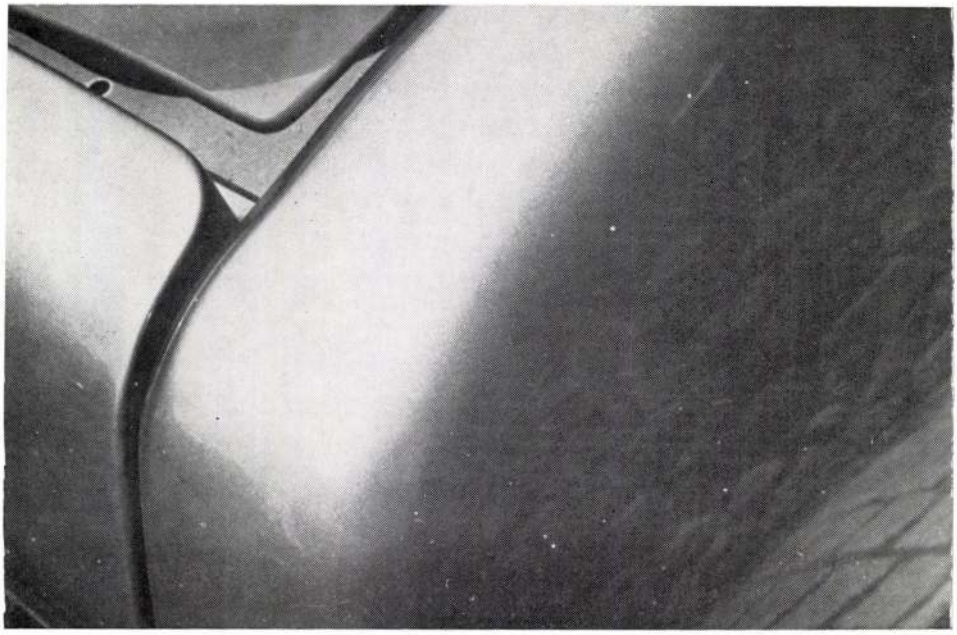

Szomszédok **12.35** Híradó **13.00** Tévémagiszter – repríz **14.00** Szünidőre **15.30** Délutáni mozi **17.00** Reménytelenül **17.30** Filmmúzeum – Tejút **19.05** Századunk műhelyéből **19.30** Mesetár **20.00** Híradó, sporthírek **20.30** Magyarország 2000 **21.00** Magyar Ház **21.30** A szorító

DUNA TV 5.30 Virradóra **9.00** Reggeli muzsika **9.15** Nyári matiné **10.20** Mozidélelőtt **11.40** Esti kérdés **11.55** Vers **12.05** Lapozó **12.20** Váltó **12.50** Minoritates Mundi **13.25** Fáraók és királyok **14.45** Késmárk **14.30** A hangyák világa **15.00** Tele-enciklopédia **15.25** Pop-sa-rock **15.55** Titkos küldetés **16.20** Miénk a tér **17.25** Mese **18.00** Híradó Magyarország! **22.30** Szeszélyes éjszakák **0.10** Vörös cipellők

RTL Klub 6.30 Reggeli! **9.10–12.57** Ismétlések **13.00** Hírek **13.10** Élettér **13.20** Receptklub **13.30** Televásár **14.00** Klipklub **14.30** Rajzfilmklub **15.40** Második csók **16.05** Sliders **17.00** Renegade – A fejvadász **17.55** Paula és Paulina **18.45** Híradó **19.15** Fókusz **19.50** Kóostoló **20.45** A gyereknepper **22.20** Híradó **22.35** Pasik **23.00** Erotikus fantáziák **23.25** Életveszélyben **0.25** Fókusz **0.55** Divatklip

TV3 5.50 Nap-kelte **9.05** Dinasztia **10.00** Utazás Gasztronómiában **12.20** Video Hits No. 1. **16.30** Közvetlen ajánlat **17.00** rintem **15.55** Kamatozó torrintok **16.00** Délutáni Krónika **16.20** Hasznos tudnivalók **16.25** Népzenei napló **17.05** Magyarországról jövök... **18.00** Esti Kró- **18.30** Gordiusz-játék-tel **19.04** Unikum **20.00** Világzene **21.04** Dokumentumműsor **22.00** Jazzkoncertek **23.00** Hírpercek **23.15** Korzó **0.00–4.24** Éjfél után...

Szombaton is Nap-kelte 5.50 és 9 óra között a Tv 3-on

Ajtót mutatnak az Ablaknak? Vendégünk az önként távozó főszerkesztő, Gombár János. – Mély vízben kezd. Az úszó Európa-bajnokságon mutatkozik be Somogyi Diana, a Telesport riportere – Jézus Krisztus Szupersztár 1986-ban és 1999-ben. Sztár riporterek a Kinn, padon: Novotny Zoltán, aki immár egyben a Petőfi Rádió főszerkesztője. – A Forma–1 hazai apostola: Berényi János, a Hungaroring Rt. vezérigazgatója. – Az év borásza: Gál Tibor. – Összedobált négy aranyérmet. A stúdióban Bubik István. Telefonszám: 251-0519.

Az ÁNTSZ oros
zete még a hón
határozatban tilt
nagyszénási stra
dését. A hatóság
egyes részeinek tis
a szociális létesí
rossz állapotát és
nőségét kifogáso
strand azonban a t
lenére is tovább fo
vendégeket. A vál
a hivatal most 20
rinttal bírságolja é
tóan a települési

APRÓHIRDETÉS

Állás

FŐZNI TUDÓ konyhalányt felveszek, 4-6-8 órást Budapest, II., Fény utcai piac 4-11-es büfé.

BEJÁRÓNŐT keresek hetenként 3 vagy 6 alkalomra, 250 Ft órabérrel, ötvenen felül. 334-2273.

VOLÁN TEFU Interszervíz Kft. Volvo, Renault tehergépkocsi Márkaszervíz Budapest XV. kerületi munkahelyére keres gyakorlattal rendelkező autószerelő szakmunkást és angol vagy német műszaki nyelvtudással, számítógép-kezelői ismerettel rendelkező, autós műszaki végzettségű munkatársat. Jelentkezni lehet Kovács Imrénél: 06-20/972-0831; 306-3826-os telefonszámon.

KÖNYVELŐ iroda profi adatrögzítőket keres. Tel.: 06 (60) 338-031.

ÜGYVÉDI iroda titkárnőt keres. Tel.: 06 (60) 338-031.

VESZPRÉM Megyei Kórház (Veszprém, Kórház u. 1.) felnőtt- és gyermekápolónőt, valamint segédápolót keres. Vidékiek számára az orvos-nővérszállón elhelyezést biztosítunk. Jelentkezni a kórház ápolási igazgatójánál lehet (Kórház, D épület I. emelet).

Bútor

INGYEN HÍVHATÓ zöldszám: 06 (80) 200-916. Ha nem akar csalódni, keresse azt a partnert, aki üzlethelyiséggel rendelkezik. Jöjjön el hozzánk, győződjön meg személyesen, hogy kit enged be a lakásába. Üzletünk készpénzfizetéssel AUKCIÓS ÁRON vásárol régi bútorokat, festményeket, órákat, ezüsttárgyakat, dísztárgyakat stb. Üzletcím: Bp. VIII., József krt. 69.

BUDAI KRISZTINA leinformálható műgyűjtő-, felvásárló akár többszázezer Ft-ért vásárol nemesi családoktól való régiséget, gyűjteményeket. Ezüstneműt 2000 Ft-ig dkg-ját, bútorokat, festményeket, órákat, vitrintárgyakat, hagyaték felszámolást, **VARRÓGÉPET, ZONGORÁT.** Villa vagy kúria jellegű házat vásárolnék berendezéssel is. Ingyen hívható: 06-20-932-6495. Kiszállással.

KIMAGASLÓ áron vásárolok mindenféle bútorokat, festményeket, csillárokat, hagyatékot, régiséget. 282-4387.

Adás-vétel

GORKA és Gádor kerámiát vásárolnék magas áron. 339-8084.

MATCHBOXOT, háború előtti játékokat veszek! 218-0419.

MOSZKVA téri bélyegszaküzlet magas áron vásárol bélyeggyűjteményeket, leveleket, képeslapokat. Tel.: 316-4829.

Ingatlan

235 n.-öl telken, 100 nm-es 3 szoba összkomfortos, felújított családi ház eladó, Veresegyházán. 06 (20) 937-8767, 06 (30) 211-2851.

200 nm alapterületű, 6 szoba, központi gázfűtés (tartalék szénfűtés), 200 négyszögöl telken a házhoz tartozó alápincézett, telefonos, 2 garázsos Dunavarsány központjában eladó. Érdeklődni lehet: 06 (30) 971-7737.

Állatok

BASSET HOUND kiskutyák eladók! 06 (22) 460-967.

ELVESZETT XI., Kiskőrös-Sáfrány u.-i buszmegállónál szürkés-fekete kan uszkár kiskutyám. Segítséget kérek, hogy megtaláljam. Tel.: 326-3198, 204-7044.

Bérlemény

KIADÓ a II. kerület Bég u. 3-5. szám alatt lévő Nemzetközi Irodaházban Irodahelyiség. Érdeklődni lehet a 212-4019-es telefonszámon Veres Kitty igazgatónál.

Szolgáltatás

ACÉLSZERKEZETEK gyártása, gépi NC láng- és plazmavágás, darabolás. Daruk, darupályák, acélszerkezetek, berendezések komplett szerelése, felújítása. Szabványossági vizsgálat. DUNASIN Kft. Tel/fax: 06-60-392-625.

SZŐNYEG-, KÁRPITTISZTÍTÁS helyszínen, egész nap, hétvégén is! (30) 967-6173.

REDŐNY 2900 Ft-tól. 256-0798.

REDŐNYÖSMUNKÁK részletfizetésre, árnyékolástechnikai bemutatóterem. 240-8783, 240-3731, 06-20-927-0135, 06-20-928-7160.

REDŐNYÖSMUNKÁK árengedménnyel 306-2946.

REDŐNYÖSMUNKÁK, 256-1782, 06 (20) 959-3553.

Vegyes

ÚTTÖRŐ -felszerelést (nyakkendőt, inget, szíjat, sípot stb.) magángyűjteményembe vásárolok. 266-6210, 11–23 óráig.

Régiség

KLAPKA GYÖRGY vásárol műtárgyat, régiséget, festményt, hagyatékot. Tel.: 215-0212, 10-18 óráig.

Bélyeg

BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKET, régi képeslapokat. levélborítékokat vásárolunk. Bp. VIII., Szentkirályi u. 6. Telefon: 267-2494.

Hangszer

PIANÍNÓT vagy rövid zongorát vennék. 06 (30) 961-4090.

Utazás

HETENTE: Párizs, Strasbourg 11.790, Köln, Frankfurt 11.790, Amszterdam, Rotterdam, Brüsszel 13.190, Stuttgart 9.790, München 6.990, Zürich 9.990, Bern 12.995, Bécs 2.990. Csekken is befizethető. Tihanyi Travel 06/1/322-1915.

Jármű

LADÁT, Szamarát vennék. 06 (30) 953-4361.

OPEL Astrát, Kadettot veszek saját részre. Sérültet is. 06-20-934-0106.

BÁRMILYEN autót vennék. 06-30-210-1931.

ASTRÁT vásárolnék. 06-309-404-709.

KOCKA Ladát, Samarát, Nívát veszek. 06-60-324-198.

VÁSÁROLNÉK személygépkocsit reális áron azonnali készpénzfizetéssel 1986-tól 1996-os évjáratig. Cégautó is érdekel. Esetleg sérült, hibás is. 290-2455, 06-20-980-5075.

SÉRÜLT, karambolos, totálkáros műszaki hibás autóját megvásárolnám. 06/30/900-6509

1994-es évjáratú 1,4 Opel Astra 22 000 km-rel eladó. Érdeklődni: 282-8058, 06 (30) 991-6966.

KÖZLEMÉNY: a **Dusped Kft.** Kecskemét 47. sz. cégbélyegzője június 9-én elveszett, ezért ettől a naptól érvénytelen.

Hirdessen Ön is a **VASÁRNAPI HÍREK**ben! Magyarország legnépszerűbb vasárnapi lapja, hetente több mint 270 ezren olvassák!

DINER TAMÁS

Népszava 1999 VII. 23

…i háborúhoz. Ne… …zdítani őket „cap… …” nyugalmukból. …enek utcán fekvő …, nem szakítottak …rekeket bombák, …nak halott csecse… …kukába. A mi elő… …knak van egy na… …egyetlen, könyörte… …nora. A mi Kurázsi …k nem jóságos olasz … de nem is negatív … Egy közép-európai, …kat, hogy sikerült kimoz… …tani az olasz közönséget a megszokott nyugalmából.

Egri Kati: – A magyar közönség kétségtelenül jóval fogékonyabb, befogadóbb erre a fajta hangvételre, mint az olasz, hiszen a rendszerváltás óta nálunk kialakult egy csencselő üzleti világ. Amikor májusban a Thália Színházban játszottuk a Kurázsi mamát, az egyik előadás után odajött hozzám egy férfi, és …a, hogy a köztudatban erről a figuráról egy mindenen és mindenkin átgázoló, kegyetlen nő képe él, holott Kurázsi mamában minden emberi tulajdonság benne van, éppen a gonoszságot leszámítva. Hús-vér ember, aki elkövet jóvátehetetlen hibákat, s ezek a hibák visszaütnek rá, hiszen elveszíti a három gyermekét. Ekkor rájön arra, hogy értelmetlenül harcolt, hogy 16 éves korában kezdte a markotányos szakmát és a legidősebb gyereke 25 éves.

Bagó Bertalan: – Jobban tudunk azonosulni vele, ha azt látjuk, hogy nőként is élni akar, hogy használja a testét. Ezért is adtam olyan instrukciókat a Katinak, hogy időnként villantsa ki a vállát, vegye le a kabátját, legyen fizikailag is jelen. Jusson el a nézők tudatáig, hogy ez egy olyan nő, akit nem dobnék ki az ágyamból.

Képek, In memoriam F. J.

Szilas Zoltán írása
a NÉPSZAVÁNAK

A tükröződések érdeklik. Mindaz, amire az alkotó agy és a fényképezőgép képes. Mindaz, amit a gondolkodó és érző alkotó a technika felhasználásával hozzáadhat a látványhoz. *Diner Tamás* fotóművész dzsesszkorszaknak nevezi pályafutása első szakaszát; az ott és akkor születő zenét és az egyszeri hangulatot tükrözte fényképein. Nem véletlen, hogy a muzsikusok fölfigyeltek rá, és amikor kiadták az első hazai nagylemezeket, őt keresték: Diner tervezte az Omega- és az LGT-albumok borítóit.

Persze nem csupán alkalmazott fotói születtek az elmúlt évtizedek alatt, csinált portrékat is, mégpedig műteremben. Mindenekelőtt azért, mert ott ő határozhatta meg a legfontosabbat: a fényt. Mostanában előszeretettel dolgozik fotóvászonra. Ezek a képei feketefehér festményekre emlékeztetnek. (A fiatal Diner festő szeretett volna lenni.) Az utóbbi időben elkészítette *Márta István* zeneszerző lemezének borítóját, a balett nagymestere, *Markó Iván* pedig vele terveztette a József és testvérei című műve plakátját.

A fotóművész legújabb kiállítását *Szemadám György* festőművész nyitja meg holnap, 11 órakor a tihanyi Kőtárban. A tárlat címe „In memoriam F. J.” Néhai *Fenyő Jánost* ugyanis máig egyik legjelentősebb támogatójaként emlegeti a fotós; a VICO cég alapítója megismerkedésük pillanatától segítette Diner Tamást. Támogatásra valamennyi művésznek szüksége van a mai világban, kivált a fotósnak, hiszen drága a nyersanyag, a technika. S ezt tudta jól Fenyő János is – hiszen maga is kiváló fotós volt.

Diner Tamás fotóművész, akit a fényképezésben az emberi agy és a technika együttműködésének lehetőségei érdekelnek D. Koronyi Ágnes felvétele

Nyári Színház közönsége: a Puccini-operában, Cavaradossiként a délkoreai Bae Jae-Chul lép színpadra. A fiatal énekes az olaszországi XIV. Nemzetközi Viotti-Valsesia Énekverseny egyik győztese.

Lézershow

Ma, 21 órakor lesz a városligeti Vajdahunyadvárban harmadízben megrendezett nyáresti lézer-, fény- és hangjáték programsorozat nyitánya. A negyvenperces ingyenes előadások szombaton és vasárnap, majd július 30-án, 31-én és augusztus 1-jén 21 és 22 órakor kezdődnek.

Lovasi napok

Lovas is feliratkozik a Balaton-part kulturális térképére: ma este kiállítás nyílik a Faluház padlásgalériájában, holnap játszóház, népi mesterségek bemutatója, főzőverseny és a falu nevéhez illően lovas programok várják az érdeklődőket.

Tárlat a Rondellában

Finta Edit festőművész tárlata ma, 17 órakor nyílik az Esztergomi Vármúzeum Rondella Galériájában.

Pótfelvételi

A Wesley János Lelkészképző Főiskola pótfelvételit hirdet az alábbi szakokra: általános szociális munkás szak nappali tagozat: 26 fő részére; lelkészképző szak: 10 fő részére; vallástanárképző szak: 10 fő részére. Jelentkezési lapot az intézmény küld, postacím: 1410 Bp., Pf: 200. A pótfelvételi vizsga követelménye megtalálható a Felsőoktatási Felvételi Tájékoztató című könyvben. A pótfelvételi időpontja augusztus vége.

Szezonnyitás a Polgár Galériában

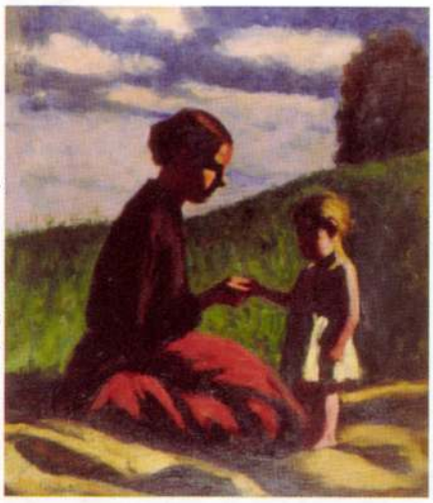

Koszta József: Anya gyermekével, olaj, vászon, 96 × 85 cm

Az előzetesen tervezett időpontnál jóval korábban nyitotta meg bemutató tárlatát, és az eredeti dátumnál egy héttel későbbre (szeptember 14–15–16. helyett szeptember 20–21–22-re) halasztotta szezonnyitó árverését a **Polgár Galéria és Aukciósház**. Az őszi licitálás helyszínén (Budapest V., Váci utca 11/b félemelet) hétszáz műtárgy közül válogathat az érdeklődő.

A kínálati skála igen széles: a szokásos antik bútor mennyiségének ezúttal például a négyszerese jött össze. A közel száz példányból leglátványosabbak talán a műemléki épületek, avagy tágas, modern irodaházak termeinek reprezentatív berendezésére egyaránt alkalmas, XV. vagy XVI. Lajos stílusú, dúsan aranyozott és pazarul kárpitozott, teljes garnitúrák, amelyekhez belsőépítészeti dekorációk és praktikus műtárgyak is válogathatók (álló- vagy faliórák, képórák, asztali és kandallóórák stb.). Hazai vonatkozású művelődéstörténeti kuriózum az a védetté nyilvánított, monumentális szekrény, amely az 1700-as évek táján készült és Kadosa Pál zeneszerző tulajdonát képezte. A manapság ismét divatos, ezért rendkívül keresett biedermeyer székek – egyenként vagy együttesen – már kisebb méretű polgári lakások hangulatos bútorozására is kiválóan alkalmasak.

Tucatnyi keleti szőnyeget is kínálnak, és itt a laikus is láthatja, mi a különbség a kézi csomózású perzsa, illetve a gépi sorozatgyártmány között. A plasztikai anyagban kiemelkedik egy XIV. századi, fából faragott, muzeális értékű corpus és egy múlt századból való női figura a világhírű carrarai márványból; akad kültéri falikút, amely a legújabb világdivat szerint akár belső terek dekorálására, hangulatának fokozására is használható.

Rendszerint a képek teszik ki az aukciók legnagyobb hányadát Polgáréknál is. Bár nem fő profiljuk a régi mesterek forgalmazása, egy ismeretlen, XVII. századi festő nagyméretű, védetté nyilvánított mitológiai képe 1,6 millióról indul! A magyarok közül kiragadott példaként említhetjük **Aba-Novák Vilmos** *Generációk* című kompozícióját (kikiáltási ára 2,2 millió forint), illetve **Koszta József** *Anya gyermekével* című olajképét, amelyre 3,4 milliótól licitálhatnak az érdeklődők.

Hosszasan folytathatnánk múlt századi klasszikusaink, avagy különféle izmusokhoz sorolható modernjeink és avantgárd mestereink lajstromát **Munkácsy**tól **Barcsay**ig, avagy **Zichy**től **Vasarely**ig, a nagybányaiaktól az alföldi piktúra képviselőiig. Ehelyett befejezésül felhívnánk a figyelmet a Polgár Galéria régi erősségére: az egyedi ékszerekre és garnitúrákra a múlt század végétől századunk elejéig terjedő periódusból, illetve a márkás női s férfi karórákra.

Wagner István

Kádár Béla: Nővérek, pasztell, karton

Vaszary János: Versailles, 1925, olaj, kartonj, 48 x 67 cm

MŰ-TEREM GALÉRIA
VIRÁG JUDIT

Őszi aukció

1999. szeptember 23-án, csütörtökön 17 órakor a **Budapest Kongresszusi Központ**ban tartja rendkívüli árverését a Mű-Terem Galéria.

A XIX. és XX. századi mesterművek és Zsolnay-kerámiák szeptember 22-ig előzetesen megtekinthetők a Mű-Terem Galériában naponta 10 – 18 óra között Budapesten a Falk Miksa utca 13. szám alatt.

Munkácsy Mihály: A kis bámészkodó
olaj, fa, 42 × 31,5 cm

BELVÁROSI AUKCIÓSHÁZ
Belvárosi Auction Hall

1056 Budapest
Váci utca 36.
Telefon/Fax: 266 8374
267 3539
Nyitva:
hétfő–péntek: 10–18 h
szombat–vasárnap:
10–16 h
Open
Mon to Fri 10 am – 6 pm
Sat to Sun
10 am – 4 pm

Árverések minden hétfőn 17 órakor
Auctions at 5 pm every Monday

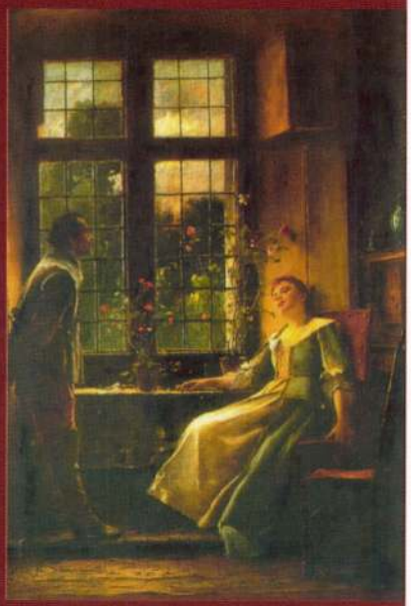

Munkácsy Mihály: Társalgás, olaj, fatábla, 149x109 cm
Kikiáltási ár: 9.000.000,- Ft

Antik Bútor, Festmény és Szőnyeg Üzletház
House of Antique Furniture, Paintings and Carpets
1083 Budapest, Kenyérmező u. 3., Tel.: 334 0701
Nyitva: hétfő–péntek 9–17 óráig
Open Mon to Fri 9 am – 5 pm

LUDWIG KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM BUDAPEST

The Second

a másodperc / a második

Időn alapuló művészet Hollandiából

A MonteVideo / TBA - Netherlands Media Art Institute által rendezett nagyszabású vándorkiállítás utolsó állomása Budapest. A **Kortárs Művészeti Múzeum** speciális, csak erre az eseményre épített tereket bocsátott a tizenegy holland és egy amerikai művész rendelkezésére, akik a legmodernebb technikával vállalkoztak az idő természetének interpretálására.

Peter Bogers *Heaven (Mennyország)* című munkája egy teljesen üres, fehérre meszelt lakás, melyben tizenhét fekete-fehér monitoron a létezés tizenhét véletlenszerű töredékét pillanthatjuk meg. E mű világvégi hangulatát oldja **Steina Vasulka** *Boreal*is-a *(Északi-sark)*. Itt négy vetítővászonra két projektorból és két tükörről érkeznek az Izlandon forgatott tengerparti képek.

Bert Schutter *Les Baigneuses (Fürdőzők)* című műve ironikusan utal Renoir híres festményére. A látogató hallja a vízcsobogást, a lányok önfeledt kacagását, majd a hangok irányába haladva eljut a képernyőhöz, ám csak az üres tópart látványa fogadja. **Bill Spinhoven** *I/Eye (Én/Szem)* esetében éppen a néző az, aki nem menekülhet a mű, a művész „szeme" elől. A *The Logic of Life (Az élet logikája)* című munkája egy filmvetítőhöz hasonló gép. Amint a teremben lévő fény csökken, úgy erősödik a szerkezet megvilágítása. Spinhoven technika iránti rajongásában osztozik **Fiona Tan** is. *Witness (Tanú)* című alkotása egy régi óraszerkezetre emlékeztet, az eltérő szögekbe állított képernyőkön egy filmrészlet kockái jelennek meg, egy-egy időegységet reprezentálva. Tan másik installációja az *Atlas of the Interior (A belső atlasza)*. Az Internetet böngészve talált rá arra az 1700 képre, melyek mélyhűtött emberi testrészek metszeteiről készültek. A test rekonstrukciója két monitoron jelenik meg, míg a testrészek a fehér kabátba bújt látogatókra vetülnek.

Bea de Visser *The Skipping Mind (Az elfelejtett emlékezet)* című installációja egy ismeretlen asszonyról készült portrésorozatból, és egy „morphin" program segítségével megelevenített képből áll. **A. P. Komen** különböző arcvonásokat mutat be a *Face Shopping*-ban *(Arcvásár)*. A négy szomszédos vetítővásznon négy fiatal nő arca ideges mozgásokat végez. **Christiaan Zwanikken** *Re-Animations (Újjáélesztések)* című, az öt elemet felvonultató installációjában mikroprocesszorok által vezérelt állati testrészek kelnek életre.

Kees Aafjes *Credit Art* című műve egy bankjegykiadó automatát modellez, melyet a látogató saját hitelkártyájával vehet használatba. A szerkezet képernyője aztán a „credit card" félbevágott képével szembesíti a nézőt.

A múzeumokban kiállított szobroktól eltérően a *Foundling (Lelenc)* éppen arra ösztökéli a látogatót, hogy érintsék meg. A simogatás hatására ugyanis az őzike valódi hangokat hallat, és további cirógatásért hízeleg. **Pieter Baan Müller** *Maracaïbo, Ships that pass in the night (Maracaïbo, avagy hajók az éjszakában)* című videóinstallációjának két szélső képernyője monokróm felületű, piros és zöld, míg a középső monitor szürke és fekete téglalapjai Mondrian absztrakt, geometrikus tradícióját, szuggesztív stílusát idézik. A hangeffektek, a látvány, az egyszerű formák az éjszakai tengeren közlekedő hajók képzetét keltik.

Jaap de Jonge *O.T.S.* című műve nem más, mint egy nyolcszögletű múzeumi tárló, melyben 28 üveggömb látható, s minden gömbben egy-egy holland művész filmje pereg. **Boris Gerrets** *Time / Piece (Idő / Darab)* című műve villanófény-hatást kelt, míg a bronzfoglalatba helyezett monitor olyan, mint egy napóra vagy egy földgömb. A teljes kört leíró képernyőn emberek, gépkocsik és városképek láthatók szokatlan, valószerűtlen módon.

1999. szeptember 16 – október 22.

Transzcendens vadászat

Díner Tamás fotográfiái

Tanúja és alanya is voltam annak, hogyan fényképez Díner Tamás. Felfokozott állapotban, mert ő nem csupán élességet állít, fényt mér, világos és sötét felületek arányát latolgatja, és nem elégszik meg azzal, hogy – amúgy briliáns érzékkel – komponálja a kiválasztott látványt.

Díner Tamás fotografálás közben festőművész is, aki – fekete-fehér képein is tetten érhetően – a síkból kizengeti a térbeli, tehát valóságos, és transzcendens, tehát érzékelésen túli mélységeket. Mivel vérbeli művész, mindezt elbűvölően könnyed eleganciával abszolválja. Színházrendező is ő, aki képes elhitetni és átéltetni szereplőivel s nézőivel egyaránt, hogy mindannyian – alanyi jogon! – izgalmas részei a világműnek.

Olyan magával ragadóan mesél fotóival, mint az afrikai szafariról visszatért vadász, aki mielőtt történetében célkeresztjébe venné az őrjöngve támadó oroszlánt, szakavatott rituáléval gyújt rá egy pompás havannára, remek dramaturgiai érzékkel hagyva pillanatokat a feszülten figyelők fantáziájának, hogy felépítsék – az általa inspirált – belső képeiket.

Igazi charmeurként kedvességgel, humorral közlekedik az élet dolgai között Díner Tamás, akinek felvételei egyszerre mutatják a valóság nyugtalan lüktetését és mögötte a tűnődés csöndjeit.

A tihanyi bencés apátság falai a hely szelleméből következően inspirálnak filozofikus merengésre, nem véletlen tehát, hogy Díner Tamás fotográfiáival itt valódi spirituális otthonukban találkozhatunk.

Szerényi Gábor

INSTITUT FRANCAIS DE BUDAPEST

A **Francia Intézet** az őszi szezont két eseménynyel indítja. Szeptember 16-án nyílik **Thierry Girard** francia fotóművész kiállítása *Az értől az óceánig* címmel. Az október 4-ig látható tárlat képeivel az alkotó azt próbálja megragadni, hogy „milyen jó érzés a partról nézni a folyót, eltanulni tőle a mélységet meg a nyugalmat, és erőt meríteni belőle az Utazás folytatásához".

Thierry Girard: Utazás a Duna mentén, fotó

A másik rendhagyó megmozdulás **drMáriás** kiállítása, mely szeptember 23-tól október 4-ig látható. Az újvidéki születésű művész, aki 1986 óta állít ki, a **Tudósok** „káosz-dzsessz" formáció alapító tagja. A megnyitón rövid koncertet adnak.

Délutáni fények foltjai

Ezen a napfogyatkozásos ezredvégen, amikor itt, a Balaton „beach"-ein, a „beach house"-ok lakói szinte kizárólag csak gyrost, tzatzikit, goffrit, hamburgert és hekket tudnak vásárolni, és amikor a „kompatibilis projektek" híján Balatonfüred szélén egy eszement „görög falu" szánalmas torzója terpeszkedik, jólesik itt lenni a magyar múlt e megszentelt és biztonságot nyújtó falai között. Ne feledjük: a régmúlt időkben, ha idegen támadás fenyegette a magyar falvak és városok népét, az emberek a templomokba menekültek, a szentek ereklyéi, szobrai és képei közé. Köszönet Korzenszky Richárd perjel úrnak, hogy a tihanyi apátság évek óta lehetőséget nyújt a magyar kultúra menekítésére.

Most Önök Díner Tamás fotóművész képeivel találkozhatnak itt, és szinte hökkenten kell konstatálnom, hogy Tamás barátommal itt lehetünk, hisz generációnk azon tagjai közé tartozunk, akikből aztán nagyon hiányzott mindenféle tisztelettudás, és huszonöt évvel ezelőtt bizony el sem tudtuk volna képzelni, hogy az ember egyszer majd elérzékenyült büszkeséggel álljon itt, a tihanyi apátság e tekintélyt sugárzó termében.

Persze nagyon más idők voltak azok a huszonöt évvel ezelőttiek. Egyszer például furcsa tüntetést rendeztünk barátaimmal. Táblákkal vonultunk fel – ahogy kell –, amit Díner Tamás fotózott végig, ám a táblákon mi magunk voltunk láthatók, akik táblákat visznek, és a táblákon mi vagyunk láthatók… és így tovább. Tüntettünk, demonstráltunk, tiltakoztunk a tiltakozás kedvéért is minden ellen, ami akkor körülvett minket, és eszünk ágában sem volt sem a templomok falai, sem a kultúra bástyái mögé vonulni, mert ott is csak a nyomasztó hatalmi gőgöt éreztük. Nem mi voltunk a hibásak! Ezt tették velünk – és nagy árat fizettünk érte. Az akkor velünk vonuló tüntetők közül legtöbben külföldön – Németországban, Izraelben, Ausztráliában és Bali szigetén – élnek, és egyikük azóta meghalt. Hárman vagyunk mindössze magyarországi „túlélők". Ezek egyike Díner Tamás, a másika én vagyok.

Szóval – hogy egy Díner-fotó címét idézzem – sohasem laktunk a *Jó gyerekek utcájában* és mindig úgy éreztük – ezért is mentek el innen annyian –, életünket sohasem sikerülhet otthonossá tenni. Most, itt – talán mint a tékozló fiú – otthon érzem magam. Díner Tamás pedig, ki tudja milyen varázslatokkal, mindig mestere volt annak, hogy környezetét megszelidítse, széppé, otthonossá tegye. Egyszer azt írtam róla: „Nem ismerek még egy olyan embert, aki Díner Tamáshoz hasonló érzéki kapcsolatot tudna tartani tárgyi környezetével". Igen, az „érzéki" kifejezés írja körül legpontosabban azt a viszonyt, amely Dínert azokhoz a hihetetlen gondossággal kiválasztott vagy kitalált tárgyakhoz fűzi, amelyeket a maga közelébe enged, és lefotóz. Egyszer például csak azért vásárolt vagy tíz kiló krumplit, mert azok alakja aranyos kis pólyásbabákra emlékeztette őt. Ezt az attitűdöt kell ismerni ahhoz, hogy megértsük fotóit, ezeket az elcsöndesült tengerpartokat, a kicsit szomorú babákat, a Rodin-torzót, a délutáni fények foltjait valami látszólag jelentéktelen tárgyon. Díner Tamás most olyan technikát alkalmaz, amely fotóit szinte festménnyé transzponálja, s e próbálkozás egyik mesterművére – a *Tengerpart piros zászlóval* című alkotásra – külön is szeretném felhívni az Önök figyelmét. Meg arra, hogy ezeken a képeken alig jut hely az élő embernek. A már említett szövegben azt írtam: „Bárcsak korunk apokaliptikusságát Díner Tamás szemével láthatná az ember! Mert ő még ebben az utolsó, kétségbeesett, démonikus hatalmak által uralt világkorszakban is az az ember maradt, aki meghitt kapcsolatot tud kialakítani környezetével."

Nos, azóta rájöttem valamire: ennek a dekadens, nosztalgikus, rezignált harmóniának az az ára, hogy a mindig zavaró ember – a „másik" – nincs jelen. Pedig őrá van a legnagyobb szükségünk! S Díner Tamás fotói talán azért olyan rejtélyesen szomorúak, mert ezt a hiányt mutatják fel.

U. i.

Kedves Tamás! Bevallom, ma már talán én sem tüntetésre, hanem közös imádkozásra hívnám barátaimat.

(Díner Tamás kiállítása október 31-ig látogatható a tihanyi apátságban)

MUZSIKA

Az augusztusi szám tartalmából

Száz éve született Szabolcsi Bence – Kroó György írása
Kovalik Balázzsal beszélget Mesterházi Máté
Hauser Adrienne és Kocsis Zoltán a tiszadobi fesztiválról
Pierre Boulez: *Kortársunk, Mahler*
Várnai Balázs: *Muszáj Herkules* (a *Simon Boccanegra* a debreceni Csokonai Színházban)

A végén a senkiházi győztesek a Halált is maguk alá tiporják, és úgy ozsonnáznak Don Giovanni hullája fölött a piknikre hozott kekszből, mintha a szent ostyát vennék magukhoz. A profán áldozás szarkasztikus ötlet. Kár, hogy nincs igazi áldozat.

(Mozart: Don Giovanni – Szentendrei Teátrum, július 24.)

volabbról szóló két másik. Schubert minden másodpercben fogva tartja a hallgatót, nem enged szabadulni, de sohasem erőszakos. A másik kettő több odaadást követel a hallgatótól. A hangmérnökök szolgái vagyunk. Sovány vigasz, hogy nem csak mi, de az olyan zseniális muzsikusok is, mint Britten és Rosztropovics.

ten miatt tudtak nyugatra menni, Britten Rosztropovics miatt utazott Moszkvába, mindenki látta, hogy a vasfüggöny másik oldalán is emberek laknak. Jó, hogy ezért ma már nem kell szeretni őket. Jó, hogy minden másért lehet.

(Schubert: Arpeggione sonata etc. – Decca, Legends 1968-1999)

klasszikusa, Sztravinszkij és persze Bartók mellett Balassa Sándor és Kurtág György egy-egy műve szerepelt hangversenyének műsorán. A két utóbbi nem is tekinthető igazi nagyzenekari kompozíciónak, hiszen az általuk felvetett előadói feladatok inkább a kamarazene terrénumába tartoznak, s ez különösen érzékennyé teszi őket az egyéni hangszeres teljesítmények színvonalának változékonyságára.

Balassa 1972-es *Tabulae*-ja a szerzőnek és az egész magyar zeneszerzésnek azt a korszakát képviseli, amelyben lehetségesnek tetszett egy folyékonyan beszélt nyugat-európai idiómát magyaros hangsúlyokkal egyénítve aktuális és nemzeti színezetű muzsika létrehozása. A vállalkozás hibrid mivoltában kudarcra volt ítélve, s ha manapság nagyritkán feleleventik egyes produktumait, a szembesülést elsősorban az emlékezés tyosztalgiája színezi át. Aligha nem ennek a bonyolult szövetnek a kézbentartása tette leginkább próbára Eötvös és a zenekar kommunikációját. Nyilvánvalóan nem jutott elegendő próbaidő a részletek pontos összehangolására, s így a karmester mozdulatainak elsősorban a mű egészének összetartására, mintsem a részletek finomságának érzékeltetésére kellett irányulniuk.

Kurtág 1996-ban bemutatott *Üzenetek* című sorozatának problémája nem az összetettségben, hanem éppen az áttetsző egyszerűségben rejlik. Tény, s ennek bizonyságát hallhattuk is, hogy a mű ellenállhatatlanul bevonja a közönségét saját aurájának zártságába. S ha a kotta ismerete nélkül is érezhetővé válnak az előadás esetlegességei, ha el is sikkadnak fontos pillanatok, ha meg is inog a belső arányok egyensúlya, legalább a nagyság megsejtetésének egyszeri, borzongató élményével ajándékozza meg a közönséget.

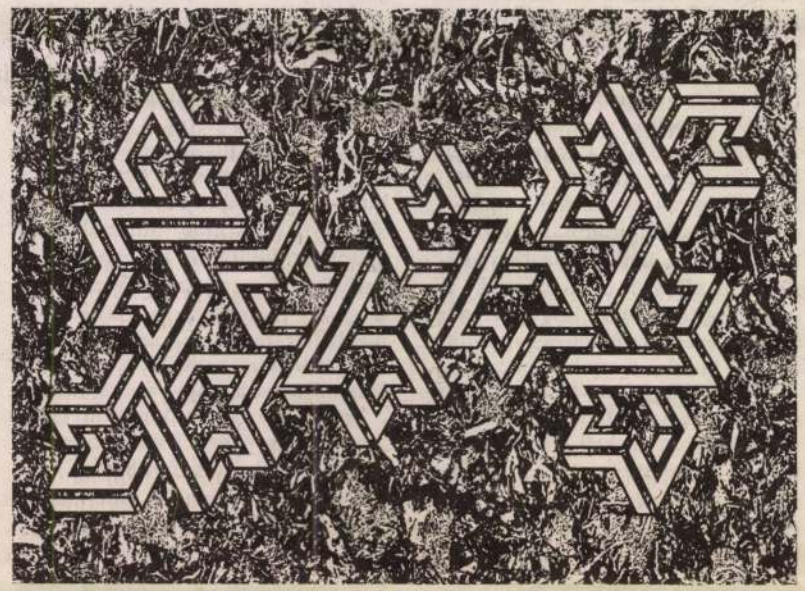

F. Farkas Tamás rajza

A *Petruska-balettzene* két tétele illetve a *Négy zenekari darab* már a hagyományos zenekari játék komoly próbatételeinek tekinthetők. Eötvös roppant gondossággal irányította a kivételes nehézségű partitúrák megszólaltatását, de igyekezetének hatékonysága nagy részben muzsikustársai képességei hullámzásának volt kiszolgáltatva. A zenekar érzékenysége és vállalkozó kedve szemlátomást csökkent az elmúlt években, és egyes posztokat – például az első oboista kulcsfontosságú helyét – olyan instrumentalista birtokolja, akit még ennél könnyebb feladatok is túlterhelnének. Ez a kissé fásult hangulat elnehezítette a reakcióképességet, és a hangzást a kényelmes harsányság irányába tolta el. A rendíthetetlen következetesség, az elsősorban a pontosságból merített energia, ami Eötvös vezénylését jellemzi, így is elegendőnek bizonyult a kompozíciók fő vonalainak megrajzolásához, és főképp a motorikus szakaszok lendületének megteremtésében mutatkozott igazán eredményesnek.

(Sztravinszkij, Balassa, Bartók, Kurtág – Szombathelyi Szimfonikus Zenekar, vez.: Eötvös Péter, Szombathelyi Bartók-terem, július 16.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

1969 JAN 12
1021

Dinnyés Ferenc emlékkiállítása

Szombaton *Papp Gyula*, Szeged város tanácsának vb-elnökhelyettese igen nagy számú érdeklődő jelenlétében nyitotta meg a Magyar Nemzeti Galériában *Dinnyés Ferenc* emlékkiállítását, a galéria és a szegedi Móra Ferenc Múzeum közös rendezésében.

Dinnyés Ferenc képei előtt állván úgy tetszik: legfeljebb Tornyai, Gulácsi, Csontváry életművén vonul át ily megdöbbentő intenzitással egyéni sorsuk is. A szegediek festője azonban nem csupán a nagy szellemi-lelki szorongások expresszív megfogalmazója. Művészi látásában és emberi érzékelésében a harmonikus, szinte idilli jókedv is testet ölt. S a következő vásznán már ismeretlen félelmek borzonganak, amelyekben nem nehéz megsejteni a festő tragikus végzetét.

Ezért is nézzük annyira mély érzelmes érintettséggel Dinnyés Ferenc életművét, amelyben külső egységessége ellenére oly meghökkentően éles a gondolati és érzelmi fordulatok váltakozása. Pályakezdése Ferenczy Károly kifejezésmódjában gyökerezik. A művekben való gyönyörködést azonban hamar felváltja az önálló festőegyéniség szabadulni akarása, egyre inkább jelentkezik a látomásmotívum, hogy végigkísérje egész alkotó életét. Kitűnően érzékelteti ezt már a második terem képanyaga, ahol a kezdeti, Ferenczy ihlette színgazdagságtól azok a Dinnyés Ferenc-i vörösek, barnák, szürkék veszik át a vezérszólamot, amelyeket a legbelsőbb énjében lejátszódó tragikus képzetek és gondolatok vetítenek ki.

Ne gondoljuk azonban, hogy Dinnyés egymondanivalójú művész. Vörösben megfürdetett szegedi városrészletein, Tápén vagy erdélyi falvak utcáin készült képein egyaránt megtaláljuk a lírát és az epikát. Az emberi kiszolgáltatottság szégyenét és fájdalmát példázzák kisméretű golgotái, s ezt a tragikus hangvételt idézi sok más képein, így a dombtetőn álló Facsonk, s az Elmúlás. Az 1958-ban elhunyt Dinnyés Ferenc közismert személyiség, elismert alkotó, társaságbeli ember volt, mégis magányos. Erről beszélnek a Nagy őszi táj, Színharmóniák és az Inspirációk című alkotásai.

Az emlékkiállítást *D. Fehér Zsuzsa* — *Szelesi Zoltán* közreműködésével — nagy hozzáértéssel és odaadással rendezte meg, egy kivételes művész sajátos világát tárva fel.

Vincze Lajos

Thurzó Gábor:

Minden a

Felébredni is rossz volt, nemcsak aludni, elaludni.

Mirkó, a kettős ágy másik felében, már ötkor szedelőzködött. Erre is felébredt, meg arra is, hogy a gyors mosakodás után a gumitömlőből sűrűbb cseppekben hull a vedlett kádba a víz. Aztán, hat után, Sztoján kelt fel a díványról. Hajnal felé mindig elaludt a mécs az ikon alatt — ez a csiricsáré, gyöngyöspártás, ezüstporral befútt Szűz Mária! — Sztoján kicserélte a mécsest, magára kapkodta a nadrágot, neccinget, ő is elment. Ekkorra a bolhák már jóllaktak, nem csípték többé. Most kellene újra elaludni, és esetleg fel sem ébredni.

És mégis fel kell ébredni.

A mosókonyha ablaka az öbölre nyílt, de a látványt elzárták a falak, a házak. „Pile! — kiáltott fel egy öblös gesztussal Bagranov professzor. — Már sürgönyöztem Sztancsicsnénak, hogy érkezik. — Még egy elragadtatott gesztus, haja meglengett, akár paróka lenne. — Ha kinyitja az ablakot, az öböl, Dubrovnik falai! És az ég Dubrovnik felett!" A pilei emeletes házacska a várhegy tövében, agávék, fenyők, tömött rózsaszín virágú leánderek mögött, első pillanatban fellelkesítette. De aztán a ház, belül . . . ! Minden szoba foglalt volt, csak a mosókonyha üres. Le sem akarta rakni a koffert, de Sztancsicsné kivette a kezéből. „Remélóbálva, kicsit kacsázva, át a várfal alatt. A dóm előtt megállt. A torony árnyéka betakarta a teret. A kávéház még hűsölt volt, most nyitogatták csak a színes ernyőket. Médea leült. Ketten voltak a teraszon.

— Maga is iszik egy szilvát? — kérdezte.

— Délelőtt? Ebben a hőségben? — És aztán: — Mért nem utaztunk együtt? . . .

— Mindig jó inni — rendelt két szilvát. S csak később felelt: — Amikor maga Zágrábból elutazott, még nem volt ürügyem.

— Mért kellett ehhez ürügy? — csodálkozott.

— Látja szemben, ugye, azt a hegyoldalt? Ott építik az új függővasutat. A diákjaim, az egyetemi önkéntes brigád. Ők voltak az ürügy. — Belekóstolt a pálinkába. — 1958-as bosnyák szilva.

— Honnan tudja?

— Egyszer — nevetett fel — elém raktak tizenkét kupica szilvapálinkát. Hogy mondjam meg, melyik honnan való, mikori évjárat. Az utolsó kupicáig

MŰVÉSZI IPAR

1890.

AZ ELEFÁNTCSONT FARAGVÁNYOK.

I.

Noha az elefántcsontból faragott művek a közép kori művészet történetében nagy szerepet játszanak, a művészettörténészek és a művészeti gyűjtemények azokat eddig nem részesítették kellő figyelemben. Így például Münchenben és Drezdában igen jelentékeny gyűjteménye van az elefántcsont tárgyaknak, csak hogy ezek majdnem kivitel nélkül a renaissance korból valók. A berlini múzeumban az utóbbi években nagy súlyt fektettek ilyen tárgyakra, mindazáltal e tekintetben ma is meglehetősen szegények, a mint a Bode igazgató által kiadott tárgymutató is igazolja. Németországban egyátalán nincs gyűjtemény, mely a közép kori elefántcsontfaragást kimerítően föltüntetné. A párisi gyűjtemények sokkal gazdagabbak. De itt meg az a baj, hogy a kiválóbb művek szét vannak szórva a különféle gyűjteményekben, úgy hogy az áttekintés és összehasonlító tanulmányozás szinte lehetetlen. Gazdagok és jól rendezettek, de nem teljesek a britt múzeum és a South-Kensington múzeum. A legteljesebb és legjobban rendezett ilynemű gyűjtemények eddig magánosokéi voltak. Ilyen például az egykori Fejérváry-féle gyűjtemény, mely az ötvenes években Mayer József birtokába Liverpoolba jutott, a ki utóbb a liverpooli múzeumnak ajándékozta. E gyűjteménynek tárgymutatóját ez időtájt állítá egybe Pulszky Ferencz, ily czím alatt: *Catalogue of the Fejérváry ivories in the museum of Joseph Mayer, preceded by an Essay on antique ivories. Liverpool, 1856.* Jelentékeny volt egykor Soltykoff herczegnek és Basilewskinek gyűjteménye. Végül megemlítem Spitzer Frigyes párisi gyűjteményét, mely e czikknek mintegy alapját képezi, a mennyiben a szöveget kísérő képek is majdnem kivétel nélkül e gyűjteményben foglalt tárgyakat ábrázolnak.

Az elefántcsont tárgyakra még kevesebb gondot fordítottak a művészettörténészek. Nem tekintve a folyóiratokban szétszórva megjelent egyes czikkeket, csak két nagyobb munkát birunk e nemben. Az egyik Gori ily czímű, már elavult könyve: *Thesaurus veterum diptychorum. Florentiae 1759;* a másik Labarte értekezése *Histoire des Arts Industriels* czímű munka első kötetében. Ez sem mondható kimerítőnek, az a része pedig, mely a VIII—XI. századdal foglalkozik, szintén elavult és megbízhatatlan. Megemlítem még Friedrich Károlynak egy dolgozatát, mely a bajor iparművészeti társulat folyóiratában jelent meg, de csak a IV. századig

terjedő anyaggal foglalkozik. Aus'm Weerth tanár már 20 éve gyűjti az elefántcsont történetéhez az anyagot, de egyelőre nem írt többet egy rövid czikknél, mely Krauss, *Realencyklopedie der christlichen Alterthümer* című kiadványban jelent meg.

E czikkben több tárgynak szemmel tartásával egynehány kérdést ohajtok megvitatni, s kapcsolatosan az elefántcsont faragásának történetét rövidre fogva vázolni.

*

Már a történetírás előtti korban is értettek a csontfaragáshoz. Csontból faragott eszközökön kívül, melyek a történetírás előtti kor emlékei, a gyűjteményekben elefántcsontból faragott, egyiptomi és ázsiai eredetü számos tárgyat találunk, melyek kétségtelenül igen régiek. Az elefántcsontot különösen kedvelték a zsidók és a görögök. Elég megemlíteni Salamon trónját, Zeus olympiai szobrát és Parthenos Athenáét Athenében. Az etruskoknál a királyi hatalom jelvényei elefántcsontból voltak. A rómaiak is kedvelték az elefántcsontot. Konstantin idejében nagy virágzást ért el a művészet ez ága. Mind e művek elpusztultak, azonban fönmaradt számos ó kori elefántcsont tárgy, melyet diptychon név alatt ismerünk. A diptychon eredetileg két egymásra csukódó táblából állott, melyeknek belső felét viaszszal vonták be és írótáblának használták. A római császárok idejében azonban már más czélra szolgáltak, t. i. a consulok és a quæstorok megválasztatásuk emlékeül barátaiknak és más előkelő egyéneknek ajándékul adták és külső felüket domború ábrázolással diszítették. Az ábrázolás rendszerint az illető consult hivatalos ruhájában állította elő. E consuli diptychonon néha ábrázoltatott a czirkusi játék is, melyet az illető adott a népnek. Utóbb oly átalános szokássá vált diptychont ajándékozni, hogy 384-ben Kr. u. törvény adatott ki, mely szerint ez ajándékozás csak consuloknak engedtetik meg. A nyugat-római és a byzanczi diptychonokat egymással összehasonlítva, azt találjuk, hogy az előbbiek művészetileg folyton hanyatlanak, az utóbbiak ellenben a művészet bizonyos magaslatán vannak.

Az első számú kép v. századbeli elefántcsont domborművet tüntet fel, mely Europa elraboltatását ábrázolja, 5 ctm. széles és 13 ctm. hosszú, és egy ládácska födeléül szolgál. Europa elraboltatása az ó kori művészetnek későbbi idejében igen kedvelt tárgy volt és számtalanszor ábrázoltatott. E dombormű az e tárgyú ábrázolásnak egyik typikus előállítása, anélkül azonban, hogy egy már ismert ábrázoláshoz hasonlítana. Sem az elrendezés, sem az alakok, sem az arczok nem emlékeztetnek az v. és vi. századbeli hanyatló nyugat-római művészet merevségére. A domborműben van még némi maradványa az ó kori klassikus szellemnek, s ha a ruházat egyes részletei nem szólanának ellene, szinte hajlandók lennénk ii. századbeli munkának tartani. Másrészt azonban nem kerülheti el figyelmünket, hogy az alakok nagyon is élénk mozdulata épen nem antik, a mi különösen Venus és Mars álló alakjáról mondható. Az élénk mozdulat jellemző sajátsága a vi. és vii. század-

beli byzanczi műveknek. Jellemző példák erre Anastasius diptychonja, ki 517-ben Kr. u. volt consul, továbbá a párisi nemzeti könyvtárban levő evángelium táblája. (Labarte, *Histoire des Arts Industriels.* I-ső kötet, II-ik és IV. tábla.) E művek a byzanczi művészet amaz első virágzásának képviselői, melyet Justinianus pártfogása hozott létre. Azonban határozottan tévesnek kell mondanunk azt a fölfogást, mely a Justinianus idejében dívó ízlést megegyezőnek tartja azzal, melyet mi ma byzanczi névvel jelölünk meg. Ez utóbbi ízlés a XI. században keletkezett és a XIII. században érte el azt a merevséget, mely ma is jellemzi a görög-orthodox ízlést.

*

Számos római szokással együtt a diptychont is átvette a kereszténység. Eleinte csak föliratokra szolgáltak, rájuk följegyezték az ujonnan kereszteltteknek, az egyház jótevőinek, a szenteknek és a vértanuknak, végül mindazoknak nevét, kik az

1. Európa elraboltatása. Elefántcsont dombormű az V. századból.
0·050—0·130 méter.

igaz hitben születtek. Minthogy e nevek alkalomról alkalomra a misén fölolvastattak, a diptychon csakhamar az oltár fölszerelésének egyik lényeges részévé vált. Utóbb e följegyzéseket pergamenre írták és a diptychon ennek, nemkülönben az evangeliumos és a zsoltáros könyvnek táblájául szolgált. A IV. században az egyszerű diptychont a faragott consuláris diptychon váltotta föl, a VI. századtól kezdve pedig az egyházi diptychon külsejét is domború faragványokkal diszítették. Minthogy a faragványok tárgya természetszerűen az új testamentomból vétetett, vele együtt az ó kori ízléstől és felfogástól eltérő ízlés és fölfogás honosodott meg és ez képezte alapját a Justinianus korában virágzó művészetnek. A megmaradt emlékek hűen föltüntetik a művészet fejlődését. A megváltozott ízlés először a diszítményeken jelentkezik. A finom alakítású ó kori diszítményt a VI. században Byzanczban jelképi, de ugyanakkor természethű alakítású lombdiszítmény váltja föl, melynek fő alkotó eleme a szőlővessző. Sőt e diszítmény már a Zsófia templomon is előfordul, a miről meggyőződhetünk Salzer W. *Altchristliche Baudenkmale*

von Constantinopel vom V. bis XII. Jahrhundert című, Berlinben, 1854-ben megjelent munkájából.

Lassankint az alakos ábrázolások is eltérnek az ó kori művészettől, a rokonság némi látszata megmarad ugyan, de eltünik a finom érzék a formák iránt, sokkal nagyobb súlyt fektetnek az ábrázolás szellemi tartalmára. Ez a fölfogás válik uralkodóvá Byzanczban is a VII. század végével. Azonban isauriai Leo császárnak 726-ban kiadott képüldöző rendelete a fejlődés menetét egyszerre megakasztá. A képüldözést III. Mihály császárnak 842-ik évi rendelete szünteti meg, azonban nem szabad hinnünk, hogy a 116 évre terjedő idő alatt a művészetek teljesen szüneteltek. Ellenkezőleg a képüldöző császárok között is voltak olyanok, kik a művészetet kedvelték, ilyenek például V. Konstantin és Theophilus. Csak-

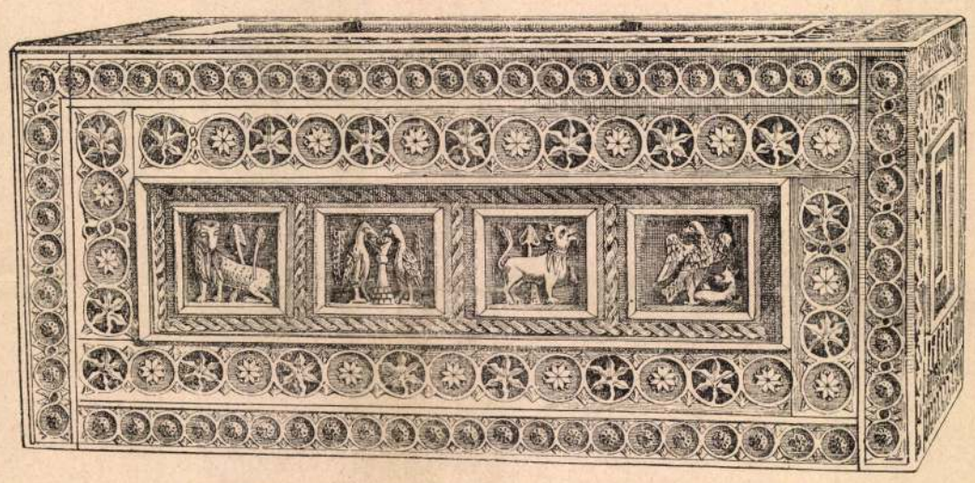

2. Csont faragványnyal burkolt ládácska. VIII. századbeli olaszországi munka. 0.133—0·290 méter.

hogy a művészet az egyházi irányból letereltetett és ismét az ó kori fölfogáshoz közeledett.

Ebből az időből való a csontból faragott diszítménynyel borított fa ládácska. (2-ik kép.) A mezőket mindegyik oldalán szalagok övezik, melyeket vagy magából a csontból kifaragott rózsák, vagy arany alapon áttört művű ihar-levelek diszítik. A hosszú oldalak hosszú mezői a födélen három, oldalt pedig négy-négy mezőre vannak osztva, s a födél mezőit czirkusi jelenetek, az oldalakét pedig különféle állati alakok diszítik. Ezek is domború faragásúak. A szekrény a Spitzer-féle gyűjteménybe tartozik, melyben még nehány hasonló tárgy van. Ilyféle művekben a Soltykoff és Basilewski gyűjtemény is gazdag volt, nem különben a Rajna vidéki templomok is, melyekből e tárgyak a múzeumokba vándoroltak.

Mind e műveket eddig egy osztályba tartozóknak tekintették, azonban idejökre

nézve a vélemények nagyon eltérők. A Spitzer-féle gyűjtemény tárgymutatójának első kötetében Darcel a VIII. vagy IX. századból való byzanczi műveknek mondja. Ugyan e szerző a Basilewski gyűjtemény lajstromában az efféle tárgyakat IX. századbeli byzanczi munkáknak tartja, a lajstromhoz csatolt képeken pedig egy részök VIII. századbelinek mondatik. Labarte X. századbeli, Viollet le Duc *Dictionnaire du mobilier français* című munkájában XII. századbeli byzanczi műveknek tartja. Kétséget nem szenved, hogy mindannyijuknak van egy közös vonása, t. i. közvetlenül

3. Levétel a keresztről.
Elefántcsont dombormű. Byzanczi munka a XI. századból.
0·170—0·130 méter.

másolják az ó kori római jeleneteket. E körülményre alapítom abbeli nézetemet, hogy e tárgyak a képüldözés korszakából, a VIII. századból valók és részben byzancziak, részben pedig olaszországiak.

A Francziaországban Sensben levő ládácska, melyet Millin adott ki *Voyage dans les departements du midi de la France* című, Párisban 1807-ben megjelent munkájához csatolt atlasz IX. és X-ik tábláján és Viollet le Duc is közölt, de nem jól a *Dictionnaire du mobilier français* első részének 80-ik oldalán, továbbá a darm-

stadti múzeumnak Schäfer G. által *Denkmäler der Elfenbeinplastik des grossherzoglichen Museums zu Darmstadt* című munkában közölt ládácskája, már görög fölírásaiknál fogva is kétségtelenül byzanciak; az ábrázolások a VII. századra, szép lombdiszítményeik azonban a képüldözés vagy is a VIII. századra vallanak. E diszítmény szép példáit találjuk *Moyen Age et la Renaissance* ötödik kötetében a második táblán és Labarte, *Histoire des arts industriels* 2-ik kiadásának első kötetében a hatodik táblán.

4. Új testamentomi jelenetet ábrázoló elefántcsont dombormű.
Német munka a IX—X. századból.
0·136—0·121 méter.

Azonkívül figyelemre méltó, hogy míg a byzanczi művészet majdnem kivétel nélkül az új testamentomból meríti tárgyait, a most említett két ládácskát ó testamentomi jelenetek diszítik, az alakok római ruhát viselnek és egyéb római részleteket is látunk rajtuk. Úgy látszik, hogy a byzanczi művészek ravaszkodtak és a képüldöző időkben azért választottak ó testamentomi tárgyat, mivel azok nem tartattak oly szenteknek, s azonkívül még római ruhába öltöztették az alakokat. Az bizonyos, hogy a képüldözés idejében ismét divatosabbak lettek az antik ábrázolások. Vessük hozzá, hogy ugyanakkor számos művész Byzanczból kiüldöztetett és Rómában talált menhelyet. Az antik fölfogás, melyet ezek magukkal hoztak, Rómában még új táplálékot nyert. Ez oknál fogva vagyok hajlandó az antik tárgyú

ábrázolásokkal diszített munkákat, így az itt közölt ládácskát is, olaszországiaknak és a VIII. századból valóknak tartani.

Az is föltünő, hogy a hiteles byzanczi művek elefántcsontból, az utóbbi fajtájúak pedig más csontból vannak. Ez utóbbiak azonkívül közel rokonságot mutatnak a karolingok idejebeli minium képekkel: ugyanazok a ruhák, ugyanazok az esetlen formák, ugyanazok a nyomott homlokú antik fejek profilban. Lehetetlen tehát e műveket byzancziaknak tartani, de az sem állítható, hogy a IX. vagy X. századból

5. Jézus mennybe menetele.
Elefántcsont dombormű. Német munka a XI. századból.
0·145—0·105 méter.

valók lennének. Tudjuk, hogy a karolingok művészete antik szellemben kezdődött, míg utóbb az eredeti, de nyers fölfogás, minden idegen hatást lerázott és a X. század végén föltétlen uralomra jutott.

A kelet-római birodalomban a képüldözés megszüntével a művészet, kivált pedig az elefántcsont-faragás új lendületet nyert és a X. század végén elérte a virágzás legmagasabb fokát. A korbeli műveket az ó kori művészet hatása jellemzi, úgy, hogy némelyek igen hasonlítanak a római művészet termékeihez, de ugyanakkor fölismerhető rajtuk a természet közvetlen tanulmányozása is; kimunkálásuk igen gondos. A X. század vége felé azonban hanyatlás állott be. A kimunkálás most

igen finom, az emberi test alakításában azonban már az a fölfogás kezd lábra kapni, mely a XIV. századtól fogva a byzanczi művészet fő jellemvonása. Az emberi alak arányait, kivált a végtagokét megnyujtják, úgy, hogy azok nagyon soványaknak látszanak; az arcz és a mozdulat azonban még mindig élénk és természethű. Ennek találó példája a 3-ik kép által ábrázolt elefántcsont dombormű, mely a levételt a keresztről állítja elénk. A csoport kereteül szolgáló két oszlop és a kupola áttört művűek. Az e fajta építészeti részletek a XIV. századbeli domborműveken igen gyakoriak és a növényvilág szabadon fölhasznált elemeiből alkotott ama diszítésmódból származik, melyet a VI. és VII. századbeli byzanczi építészek honosítottak meg, a minek igen szép példáit találjuk a Zsófia templomon is. A kis művészet termékein a diszítmény rendesen áttört művű.

A szóban levő domborművön ábrázolt levétel a keresztről úgy elrendezés, mint az alakok mozdulata és a pontos kimunkálás tekintetében a X. századbeli jó munkákra emlékeztet, de az alakokon, kivált a Szentszűzön és Krisztuson már észre vehető a végtagok szertelen nyujtottsága, úgy, hogy a dombormű inkább a XI. mint a IX. vagy a X. századból valónak tartható.

*

A művészet fejlődése egészen más volt Nyugat-Európában. A nyugat-római birodalom megdűlése után Olaszországban a művészet folyton hanyatlott, és a VII. században elérte a sülyedés legalacsonyabb fokát. Ekkor III. Gergely pápa alatt új emelkedés kezdődött, miben része volt az ó kori emlékek és a Byzanczból ide vándorolt művészek hatásának. Ugyanakkor éjszakon Nagy Károly törekvései hatottak élesztőleg a művészetre, melynek tevékenysége azonban kizárólag az ó kori művészet behatása alatt állott, míg végre a X. században bekövetkezett a már előbb jelzett gyökeres fordulat.

E korból, különösen a X. század végéről való faragványok kivétel nélkül elárulják a művészek törekvését, hogy valamiben eltérjenek a régi gyakorlattól, de elég készültségük nem levén, bizarrságokra vetemednek. Az ábrázolások tömöttek, elrendezésük nem egyenletes, az alakok szélesek, törpék és esetlenek, rajzuk elmosódott, mozdulataik szögletesek, az arcz kifejezése mindig szertelen, kimunkálásuk fogyatékos, sőt rendszerint durva, a ruha hajtékai mélyek, fölszínük soha sincs jól kisímítva, úgy, hogy a bágyadt, lágy fény, mely az elefántcsontot más csontoktól megkülönbözteti, egyátalán nem jut érvényre. Ez időbe esik, hogy III. Ottó császár neje, Theophania görög herczegnő, férje halála után (974) számos kiváló művészt hivott Byzanczból, kik a Rajna vidékén telepedtek le. Az ottani művészek egy része a byzanczíak tanítványául szegődött és azokat vakon követte, más része azonban megőrízte önállóságát. Az utóbbi művészek termékeinek igen jellemző példája a 4-ik kép által föltüntetett elefántcsont dombormű, mely hat mezőben új testamentomi hat jelenetet ábrázol, úgymint: az angyali üdvözletet, Erzsébet

6. Elefántcsont dombormű.
Rajna vidéki német munka a X. század végéről.
0·274—0·120 méter.

látogatását Máriánál, Krisztus születését, a születés hirül adását a pásztoroknak, a keleti bölcseket, s végül Krisztus megkereszteltetését. A x. századbeli művészetnek fönti jellemzése egészen ráillik e domborműre. Azonban tekintve Krisztusnak és az angyali üdvözletben az angyalnak alakját, továbbá azt, hogy Krisztus születésének hirül adásánál az angyalok mellett az Atyaisten is szerepel, hajlandó vagyok azt tartani, hogy e dombormű a XI. századból való. Ezt bizonyítja az is, hogy nincs az ábrázoláson semmiféle ó kori motivum.

A következő dombormű, (5. kép), mely valamint az előbbi is, könyvtábláúl szolgált, s mely Jézus mennybe menetelét állítja elénk, találóan tünteti föl, hogy az eredetileg nyers és fejletlen művészet lassankint miként finomodott és a mellett a byzanczi művészettel szemben megőrízte önállóságát. E dombormüvön a mellékrészletek, valamint az alakok is természetesebbek; az alakok nem oly esetlenek, arányaik elég jók, a ruha hajtékai nagyon szögletesek ugyan, de azért némileg még is alkalmazkodnak a test mozdulataihoz. Nem szenved kétséget, hogy ez XI. századbeli német munka.

A byzanczíak hatása alatt álló művészet termékeit jellemzi az itt bemutatott elefántcsont dombormű, mely eredetileg diptychon szárnya volt, utóbb pedig könyvtábláúl szolgált. (6. kép.) Egy szalag keresztben két mezőre osztja. A felső mezőben Krisztus keresztre feszítése, az alsóban a Krisztus sírját látogató kegyes asszonyok ábrázoltatnak. A mozdulatok szertelensége és az arczok kifejezése, valamint a gyarló alakítás a karolingok későbbi idejére utalnak, ellenben az elrendezés egyenletessége, Krisztus hosszú alakja, s a ruházat átalán határozottan byzanczi hatást árulnak el. Ugyanez nyilvánul az alsó ábrázolásban is. A dombormű egyátalán arról tanuskodik, hogy a byzanczi művészet, mely ez időben már hanyatlóban volt, csak is technikai tekintetben hatott nemesítőleg az éjszak-európai művészetre, a miből következik az is, hogy a XIII. századbeli művészet nem a byzanczinak hatása alatt fejlődött ki, sőt ellenkezőleg e fejlődésnek egyik feltétele volt a szabadulás a byzanczi hagyományok alól.

A XI. és XII. századbeli nyugati művészetnek egyik fő jellemvonása az élénk érzék a díszes hatás iránt. Legyenek a részletek bármily gyarlók, s a kimunkálás bármily fogyatékos, az egésznek hatása még is mindig jelentékenynek mondható. Ezt bizonyítja az alábbi dombormüvű elefántcsont könyvtábla is. (7. kép.) Ez lapos dombormű, a fejek azonban jobban kiemelkednek, a mi a limogesi iskolára emlékeztet; a szemeket és más részleteket bevert fém szögek jelölik, a mi ismét ötvösművek hatására utal. Az alakok mozdulatai szertelenek és szögletesek ugyan, de arányaik mentek a karolingok idejebeli alakok esetlenségétől, épen úgy a byzancziak aránytalan hosszúságától. A ruhahajtékok nem oly szögletesek, s közeik nem oly mélyek, mint a XI. századbeli dombormüveken, hanem laposabbak, s inkább párhuzamosan lefelé futnak. E dombormüvet, mivel Spanyolországban került nap-

világra, eddig spanyol munkának tartották, azonban véleményem szerint inkább XII. századbeli franczia munkának vehető. A spanyol művészet ugyanis mindig az olasznak hatása alatt állott, az olasz viszont sohasem szabadult teljesen föl az ó kori hagyományok és emlékek hatása alól, még akkor sem, mikor ott byzanczi művészek

7. Domborművű könyvtábla elefántcsontból.
XII. századbeli franczia munka.
0·254—0·138 méter.

dolgoztak. A szóban levő domborművön azonban nyoma sincs e hatásnak; Byzanczra meg csupán az egyenletes elrendezés utal. Az alakok noha hibásak, mégis elárulják, hogy készítőjük a természetet is tanulmányozta és így e munka egyik képviselője annak az iránynak, mely Németországban is, Franciaországban is a XIII. században virágzott.

Diner József.

ARAB DISZÍTMÉNYEK.

VI.*

GAMAL EL-DIN EL-ZAHABI HÁZA KAIRÓBAN.

Ha az építészet a népeknek történetét tükrözi vissza, úgy a lakóházról elmondhatjuk, hogy az mintegy rövid, könnyen áttekinthető foglalatja a népek szokásainak, megismerteti azoknak műveltségi állapotát, fejlettségét az iparban, szóval egész életmódjukat, erkölcseiket, minden képességüket és ügyességüket.

A nyugati népek az arabokat sátor alatt lakó népnek képzelik és az arab fejedelmi lakok tündéri leirásait meséknek tartják. Azonban mesésnek csak az a gyors és nagy haladás mondható, a melyet e nép tett, midőn a szegényes sátort fényes palotákkal váltotta fel. Ámde bármily nagy legyen e haladás, senki sem vonhatja kétségbe, hogy a műveltség fejlődésében meg nem szakított egymásutánnak kell lenni, s hogy a nomád életű nép sátrai és a kalifák fényüző palotái között is van kapcsolat. A kétszáz évnyi időközben, mely az arabok pátriárkális életmódja és ama kor közé esik, midőn fejedelmeik a nyugati czézárokkal vetekednek, e nép átesett a természetes fejlődés minden fokán, értve a természetes fejlődés alatt azt, hogy saját hagyományaihoz és szokásaihoz következetesen ragaszkodott, azokat hűen, eredeti mivoltukban csorbítatlanúl megőrizte.

E czikk nem a régi kalifák székhelyeinek pompás palotáival foglalkozik, nem czélja, hogy például Moëzz li-Din Illah, Egyiptom meghódítójának és a fatimita uralom megalapítójának, keleti és nyugati palotáit ismertesse, a melyekkel az arab történet e hatalmas alakja a x. században Kairo várost diszítette és újra alapította. Az arab művészetnek e nagyszerű alkotásait, miután mind elpusztultak, csakis a keleti történetírók műveiből ismerjük, de a ki e könyvekben azoknak leirásait olvassa, azt hiszi, hogy tündérmesét olvas.

A későbbi korszakokból is nagyon kevés maradt fönn. A kalifák ősi városában romban heverő paloták közt a legrégibb lehet Bestâk emir palotája,

* *Művészi Ipar* 1887-ik évi folyam 24, 98, 198, 1888-ik évi folyam 56, és 1889-ik évi folyam 17-ik oldal.

MŰVÉSZI IPAR

AZ ELEFÁNTCSONT FARAGVÁNYOK.

II.

A művészetek fejlődésében a szobrászat csaknem kivétel nélkül megelőzi a művészet többi ágait, legelőször abban nyilvánúlnak az új irány csírái. Nem így Franczia- és Németországban a XII. században. A képírás szabadabb felfogású, sőt még a zománczműveknek is van bizonyos sajátos önálló jellemvonásuk, a szobrászati művek a XIII. század első feléig merevek, formáik szögletesek, még elárulják a byzanczi művészet hatását. Különösen áll ez a XII. századbeli franczia szoborművekről, melyek közűl csak a st.-denisi és a chartresi székesegyházak szobordíszeire utalok. Az alakok rendkívül vékonyak és szikárak, fejüket szomorúan lehorgasztják. A ruházat hajtékai hosszában és keresztben kivétel nélkűl párvonalosak. Azonban e szoborművek alakítására hatással volt a csúcsíves építészet is. A ruhák hajtékai csaknem az oszlopok barázdáira emlékeztetnek, az alakok hosszúsága pedig a kapuzat oszlopainak karcsú voltában leli magyarázatát. Az építészet követelményeihez szigorúan alkalmazkodó munkák mellett azonban nem ritkán találhatunk olyanokat is, melyekben van eredetiség. Vad, szétdúlt kompozicziókat, a melyek nem mutatják az építészet nyugalmát, hanem az egyéniségnek csaknem elemi erővel nyilvánuló érzetét, péld. Westfáliában Horn mellett az Externsteine név alatt ismert dombormű, mely a levételt a keresztről ábrázolja, vagy pedig Autunben a székesegyházban az utolsó ítélet.

Hasonlóképen az elefántcsontból faragott domborművek között is a kizárólag nyugodt, szabályszerű munkák mellett vannak olyanok, melyek egyéni érzelmeket és ábrándokat valósítanak meg.

Hiába keressük ennek történeti magyarázatát a művészetek fejlődésében. És noha a műtörténészek nagy része, az említettem nyugtalan csoportosításban, a byzanczi művészet merev természetellenességétől a XIII. század végebeli finom, csaknem díszes természetességéhez való átmenetet vélik föllelni — én nem látok e tények között legcsekélyebb összefüggést sem.

Úgy a byzanczi, mint az ennek hatása alatt álló nyugat-európai művészet termékei, kivétel nélkül az iskolák és a hagyományok hatását mutatják. Ez iskolai szellem mutatkozik a XIII. század második feléből való műveken. míg a közbeeső korban sem a hagyományoknak, sem az iskolának nyomait nem találjuk, hanem minden

egyes munka magán hordja a művész egyéni akaratának és tehetségének bélyegét. Ha részletesen ismernők az e korbeli művészek életét, úgy minden bizonynyal jobban érthetnők műveiket; így azonban meg kell elégednünk azzal, hogy az általános viszonyokból lélektanilag magyarázzuk meg a különböző művészek egyéniségének — valószínüségét.

Politikai tekintetben a XII. század tetőpontját képezi ama küzdelemnek, melyet az egyház az absolut hatalomért folytatott, követelvén, hogy törvényeinek minden egyéni akarat föltétlenül alája rendeltessék. Azonban az önérzet szelleme épen a legtekintélyesebb egyéniségeket zúditotta föl az egyházi mindenhatóság ellen. És az egyéniségnek ez a kitűntetése ama törekvésekkel szemben nyilvánúl a művészetekben is. Azonban ezzel egyidejűleg még egy más technikai pont is tekintetbe veendő. A művészet, különösen pedig a szobrászat, a XII. századtól kezdve megszűnik a kolostorok kizárólagos szabadalma lenni. A szobrászati művek nagy része a különböző építő-műhelyekben talál menhelyet. E műhelyekben nem találjuk sem a hagyomány kényszerét, sem a kolostor feszélyező szabályait. És minthogy a külvilággal folytonos érintkezésben voltak, minden belső kényszer híján a műhelyekben szabadon fejlődhetett a művész egyénisége. Így, és csakis így érthető meg a XII. század művészete.

A XII. század munkáira vonatkozólag pedig egyet szeretnék még megjegyezni. Nem nehéz meghatározni ama munkák korát, melyek még továbbra is a régi hagyomány és szokás keretén belül maradnak; ellenben azon munkákra nézve, melyek az individualis művészi izlésnek folyományai, az átalános történeti és esthetikai megfigyelések semminemü támpontot nem nyújthatnak. Itt a történeti meghatározásnak csak egyes, gyakran igen kicsinyes technikai részletek képezhetik alapját.

Ez teszi érthetővé azt is, hogy a X—XIII. századbeli szoborművek kronologiai meghatározásában, valamint e korszak szobrászatának történetében oly nagy zavar uralkodik. Alig akad két műtörténész, a ki e tárgyat illetőleg egy nézeten volna. Valamennyien, Labartetól Lübkeig, hasonló átalános szempontokból indúlnak ki és a legkülönbözőbb eredményre jutnak. Közös hibájuk ugyanis az, hogy a művészi termékeket a kor szelleméből akarják megmagyarázni, a helyett hogy megfordítva járnának el. Nem a nagy tömeg alkotja meg a művész szellemét, hanem a művész gyakorol hatást a tömeg szellemére.

*

Teljesen megváltoznak a viszonyok a XIII. század második felétől kezdve. Olaszország kivételével egész Európában kihalt volt a XIII. században az egyéni művészet. A művészet, mely a kolostor hagyományainak kényszere alól felszabadúlt, új bilincseket kapott, a testületek bilincsét, mely újra a hagyományra és a konvenczióra kényszeríti a művészt. És noha ezt technikai szempontból haladásnak mondhatjuk,

1. Polyptychon-szárny. Elefántcsont dombormű. Franczia munka. XIII-ik század vége.
Magassága 0.323, szélessége 0.132 m.

a szellemi részt illetőleg valóságos hanyatlásnak nevezendő. E kor műveire vonatkozólag nem forog fenn kronologiai tévedés, mert ez idő alatt a művészet fejlődése nyugodtan, programmszerűen megy végbe, de egyszersmind jelentéktelenül és ellaposodva. A XIV. században a szobrászat terén nagy a tevékenység. Mert most

2. Polyptychon. Elefántcsont dombormű. Franczia munka. XIV-ik század.
Magassága 0.282 m.

nemcsak egyházi, hanem világi épületek is, kútak, várak, tanácsházak stb. nyertek szobordíszt, azonkívül pedig a házi eszközök nagy része, ládák, székek stb. is szobrokkal diszíttetett.

Kisebb és finomabb munkáknál az elefántcsontot használták. És pedig nemcsak egyházi, hanem még inkább fényűzési czélokra. A nászajándékúl használt kis szár-

nyas oltárok, továbbá a kenőcsdobozok, ékszerszekrények, tükörtartók, fésűk, sakkbabák száma, a ránk maradt példányok után ítélve, igen nagy lehetett. Azonkívül pedig dísztárgyaknál egyes részek gyakran elefántcsontból készültek. Így péld. pajzsok, lándzsamarkolatok, vadászkürtök, nyergek, ostorok stb. részei.

E művekben azonban kevés önálló szellemet és a kompoziczióban is kevés ön-

3. Pásztorbot.
Elefántcsontból.
Franczia munka. XIV-ik század.
Magassága 0.240 m.
A kampó átmérője 0.10 m.

állóságot találunk. Többnyire iparszerű utánzókkal van dolgunk, a kik az egyszer kitalált kompozicziót százszor utánozták, kevés változattal. Ennek magyarázatát az akkori művészi viszonyokban leljük. A szobrászok nem dolgoztak már, mint a megelőző korban, kolostorokban vagy építő-műhelyekben, a hol a szellemileg felettük álló férfiak hatása alatt állottak, hanem saját városi műhelyeikben, körűlzárva a szigorú czéhrendszer szabályaitól. Ez elzárkózottság következtében a művészet

bizonyos chablonszerű jelleget öltött, míg másrészről a technika rendkívül tökélyesült. Különben az elefántcsont-szobrászok tökéletesen befolyásoltattak új, városi környezetük által és hozzásimúlt a megváltozott vevők ízlése szerint. A XIII. században, midőn a megrendelések kizárólag az egyház részéről, vagy legalább részére történtek, a midőn tehát a szoborművek rendeltetése az volt, hogy nagyobb térségben hassanak, vagy hogy az embereknek imponáljanak, mint már említetttük, az egész szobrászaton keresztűl, sok hibái daczára, a hatásnak bizonyos hatalmas vonása vonúl végig, mely gyakorta egész a naiv hatásvadászattal határos. Most azonban, midőn a polgári lakásban kell vala a szoborműnek hatnia, minden tárgy, még az egyházi is, bizonyos könnyű, kedves, sőt gyakran nyájas vidámsággal kezeltetik.

Az első kép, mely egy elefántcsontból készűlt többszárnyú oltár egyik szárnyát ábrázolja, föltűnteti e művészet hanyatlását. A szerkezeti részek minden kétséget kizárnak az iránt, hogy ez a XIII. század végéről vagy a XIV. elejéről való franczia munka.

Az építészeti részleteknek szoborműveknél való alkalmazása új eredetű, és az egész csúcsíves kort jellemzi. A szobrászat csak mint az építészet dísze képzelhető el, és önálló műveknél legalább a látszatot tartja meg. A művész mindenkor kötve volt. E korlátozás eleinte a szobrászat technikai fejlődésére volt kedvező. Midőn azonban a XIV. században a csúcsíves szobrászat a természetes arányok útját eltévesztette és a legkeresettebb és legtermészetellenesebb kicsiségek útvesztőjében eltévedt és anyagból készűlt művészi termék helyett tisztán szellemi allegoria kívánt lenni, magával együtt a szobrászatot is romlásba sodorta. Szárnyas oltárunkon látható ábrázolások ismertek. Az alakok középdomborzatban tartvák és nem oly kiemelkedők, mint az építészeti dísz, úgy hogy tökéletes a csalódás, mintha a cselekvény zárt helyiségben történnék. A kimunkálás igen finom. Az alakokon könnyen fölismerhető, hogy elefántcsontból valók, igen finoman vannak csiszolva, a mit az elefántcsontnál sokra becsülünk. A körvonalak mindenütt élesen metszvék, mi által a plasztikai feltűntetés rendkívül sokat nyer. Megmaradt nyomok szerint a testnek és építészeti részletnek egyes helyei festve voltak. A mi ezen munkának művészi jellemét illeti, épen nem mutat önálló egyéni vonást. Ugyanaz áll az ezen korbeli (1260—1310.) többi művekről is. Az arcz, valamint a test és a ruházat a természet tanúlmányozását mutatják, sőt az arcz helyenkint csaknem arczképszerű. A ruházat redői sem nem duzzadtak, s nincsenek erősen törve, hanem eléggé simúlnak a test mozdulataihoz. A redők elég mélyen vannak bevésve, a mi technikai szempontból jelentékeny haladás. Minthogy az elefántcsont halavány s csak kevés fényt ver vissza, azért alkalmatlan lapos domborművekre, minthogy itt a fényhatások eltűnnek. A ruházat művészi hatása azonban lényegesen a fény és az árnyék változatán alapúl, és hogy ezt elérjék, az elefántcsont műveknél a ruhák

hajtékát mélyre kell vágni. Nem mondhatjuk ellenben, hogy az egyes jelenetek vagy alakok egyénileg megfelelnek a jelenet tartalmának. Valamennyi alak és jelenet egyformán ugyanazon konvenczionális jellegű. Bizonyos édesded nyájasság és naivitás ömlik el az egészen. A lator a kereszten ép oly szeretetreméltósággal van ábrázolva, mint a Krisztus sírjánál őrködő angyal.

Tanúlságos a levétel a keresztről. A múlt számban megbeszélt byzanczi dombormővel összehasonlítva (3. sz. 149. old.) rögtön föltűnik mindkét ábrázolásnak szembeötlő hasonlatossága, csakhogy a byzanczi ábrázolások alakjai lágyságban mosódnak el. És mégis, a byzanczi mű bizonyos tekintetben hatalmasabb, tekintélyesebb alakot

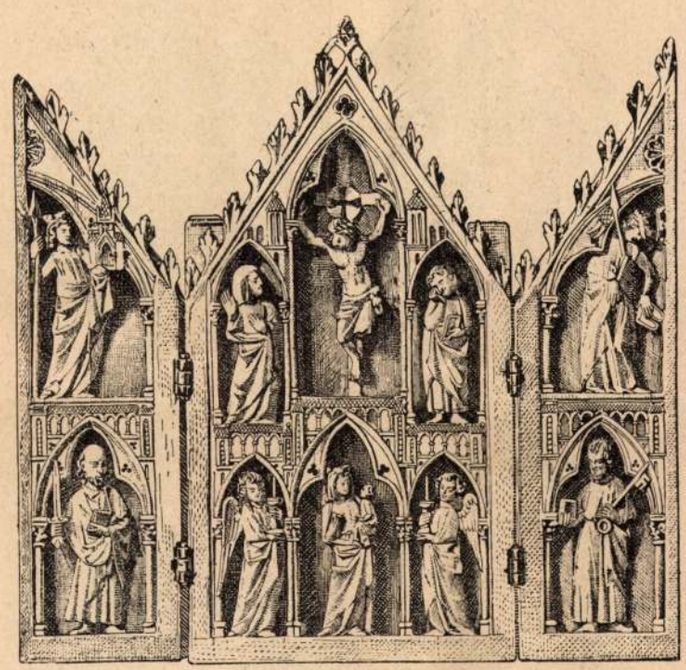

4. Triptychon. Elefántcsont dombormű. Olasz munka. XIV-ik század.
Magassága 0.120 m., a középső rész hosszasága 0.100 m.

mutat, míg e domborművön az egész jelenet elkicsinyesedett, csaknem siránkozóvá lapúlt el. A byzanczi ábrázolásban a levétel a keresztről nem emberi, hanem világtörténeti jelenet, a későbbiben pedig egy polgári, családi jelenet. Lépésről lépésre elárulja az új művészet, hogy a városi polgárság kényszere alatt áll. Engem — meg kell vallanom — sokkal jobban érintenek ama művek, melyek a kolostor iskolájának kényszere alatt keletkeztek. Mindkettőben hiányzik ugyan az egyéni szabad felfogás, de ez utóbbiaknak van legalább egy nagy, hatalmas vonásuk. Oly viszonyban állanak egymáshoz, mint egy vallásos askéta áldozatkészsége és lelkesedése egy kedélyes nyárspolgár jó kedvéhez a városi bucsú napján.

Az itt ecsetelt művészet virágkorába vezet bennünket a 2. ábrán közölt elefántcsont többszárnyú oltár, mely a XIV. század második feléből való franczia mű a technikai tökély tetőpontján. A középrész kápolnát ábrázol, benne Mária a gyermek Jézussal egész szoborművű. A Szűz azt az alakot mutatja, mely a XIV. század végén általános volt és a mely számos elefántcsont Mária-szoborban jutott ránk. A mozdulatok és az arczkifejezés egyaránt élesen vannak kiemelve. A ruha hajtéka gazdag

5. Dyptychon. Elefántcsont dombormű. Angol munka. XV-ik század kezdete.
Magassága 0.216, hosszasága 0.160 m.

és mély. Az arczot különös mosoly élénkíti, és az alak tartása soh' sem egyenes, mindig hajlott hátú. A 4 oldalszárny 8 lapos domborművű ábrázolást tartalmaz. Látjuk rajta az iskolaszerű gyakorlat valamennyi hibáját. Az eredetileg arczképszerű arczvonások nincsenek egyénítve, hanem túlhajtva és élesen jelezve, szintúgy élénkek a mozdulatok, és az álló alakok kivétel nélkül görbült hátat vagy oldalt mutatnak. A ruha hajtéka gazdag, mély és töredezett. A görbült tartás, valamint a mély hajték bizonyos külső technikai okokban leli magyarázatát. Ugyanis valamivel

nagyobb szobrocskáknál az elefántfog görbületeihez kell vala alkalmazkodni, minthogy az igen nagy fogak, melyek erre alkalmasak volnának, ritkák. Lassankint elfeledték ezen jelenségnek tisztán technikai okát és még ott is ismételték, a hol technikai szempontból nem volt szükséges, művészi szempontból pedig határozottan hibás volt, mint a mi domborművünknél. Ugyanez történt a mély hajtékkal, és ezeknek alkalmazása a lapos domborműveknél a tulajdonképeni szándék ellenkezőjét éri el. A mély árnyék egyhangúan uralkodik az egészen, minthogy a lapos dombormű kizárja a túlságos árnyékolást.

6. Tükördoboz. Elefántcsont dombormű. Franczia munka. XIV-ik század.
Magassága 0.11, szélessege 0.11 m.

A XIV. század közepében uralkodó iránynak jellemző példáját mutatja a 3-ik ábrában bemutatott pásztor bot. A fogantyú és a kampó nagy, hajlott kőrisfa ágat ábrázolnak, mely széles lapos levelekkel van borítva. A szintén levélborított és egy kissé laposra nyomott bütyökből egy másik ág nő ki, mely a volutának áthajtott végét támasztja. Ezen ág körül tekerődzik a rossz szellem jelképe, a kigyó. A kampón belül, két, egymáshoz háttal fordított, magas domborművet látunk, áttört munkában. Az előtérben áll a Szűz, hosszú ruhában, fején koronával, bal karján a gyermek Jézust tartva. Jobbról és balról hosszú ruhás szárnyas angyal áll, kezében fáklyát tartva. A háttérben Krisztus a keresztfán. Balra kezeit tördelve és fejét elfordítva áll a Szűz, jobbra Szt. János.

Az arczokról eltűnt a typikus mosoly, az alakok nem állanak oldalfelé hajolva,

ruházatuk hajtékai nem oly sűrűek és élesek. Érdekes e pásztorbotot összehasonlítani a Spitzer-gyűjteménynek ebből az időből való felső-olaszországi pásztorbotjával. Ebből világosan megértjük az akkori olasz és franczia művészi gyakorlat közti különbséget. Az olasz munka alakítása sokkal kecsesebb, a levéldiszítmény azonban egészen mellékesnek látszik. A levelek alakja sokkal egyszerűbb, kevésbbé termé-

7. Ereklyetartó-tábla. Elefántcsont dombormű. Franczia munka. XV-ik század vége. Magassága 0.420, szélessége 0.127 m.

szetes és inkább csak díszeül szolgálnak a szerkezetnek. A képben bemutatott pásztorboton ellenben a nyél és a kampó valóságos ágaknak látszanak, melyekből a természethű levelek mintegy kinőttek. Az olasz munka alakja föltűnteti a szerkezetet, ezt tekinti lényegesnek, s minden egyéb csak alárendelt. Emennél épen fordítva, a szerkezet mellékes s az ábrázolt jelenetnek mintegy keretéül szolgál. Tudjuk, hogy a XII. századtól kezdve a szobrászat fejlődése Olaszországban egészen más volt, mint Franczia- és Németországban. Olaszországban a szobrászat a byzanczi

művészet nyomdokait taposta egész a XIII. század közepéig, a midőn föltűnt Niccolo Pisano művészi egyénisége és új útakat nyitott meg a szobrászatnak. Átalánosan el van fogadva az a nézet, hogy Pisano ó kori klasszikus műveket tanúlmányozott, minthogy művészetét a fejlődés ismert törvényei szerint nem bírják megérteni. De kérdem, vajjon így megfejthető-e ez a föltűnő és egyedűl álló tünemény? Hisz előtte is akár százan is láttak klasszikus domborműveket és még sem tértek le saját útjokról. Ne feledkezzünk meg a művészet leghatalmasabb tényezőjével, a művészi egyéniséggel számolni, mely történetileg mindig rejtély marad s csakis lélektanilag fejthetjük meg.

8. Szt. György megöli a sárkányt. Elefántcsont dombormű. Német munka. XV-ik század vége. Magassága 0.850, szélessége 0.055 m.

Niccolo Pisano után számos hozzá hasonló művész következett. Fra Giovanni és unokája Andrea idejében az antik és az éjszaki művészet versenyeztek egymással, de az előbbi elég erős volt, hogy az utóbbit maga alá rendelje. Az a szellem, mely a Pisano-családban élt, nem tévedt el a késő csúcsíves művészet útvesztőjében, hanem annak formáit helyes érzékkel inkább diszítményűl használta.

Érdekes példája a jelzett ténynek a triptychon is, mely a XIV. század közepéről való olaszországi munka (4. kép). Az ábrázolt jelenetek ismeretesek. Az alakok mozdulata nincs oly élesen kiemelve, az arczok sem oly erős vonásúak, mint a 2. képen. Az ó kori művészetre emlékeztető nyugodtság jellemzi az ábrázolást, noha az alakok arcza és mozdulata határozottan egyéniek. Jellemző az is, hogy az alakok és a

jelenetek nincsenek az építészeti keretbe szigorúan beleillesztve, ennélfogva alá vannak rendelve. Az építészet mellékes, sőt néha összeütközik az ábrázolással, így például a zsinagógai jelenetben. Technikai tekintetben is nagy a különbség. A ruhának a test mozdulatát követő hajtékai nyilván elárúlják, hogy a művész a klasszikus emlékeket tanúlmányozta.

Az 5. kép egy XV. századbeli angol domborművet tűntet föl. Kimunkálása kitűnő, mintha nem is faragás, hanem inkább hántolás útján készült volna. A formák igen lágyak. Az alakok haja és ruhák pereméje meg van aranyozva, s ez pótolja a hatást, melynek híján vannak az alakok.

Az angol egyházi szobrászat a csúcsíves művészet idejében átalán a franczia és a német művészet nyomdokaiban járt, azzal a csekély eltéréssel, hogy miként építészete is, lágyabb és határozatlanabb; világi szobrászati műveiket ellenben bizonyos merevség jellemzi.

Az elefántcsont művek mellett, melyek vallási czélokra szolgáló tárgyak kiegészítő részei voltak, mint már említve volt, nagy számmal készültek olyanok, melyek világi czélokra szolgáltak. A gyűjteményekben igen gyakoriak a tükörtartó dobozok. Már a XIII. században is ritkán használták tükör gyanánt a csiszolt fém lemezeket, divatosabbak voltak az üvegtükrök. Azonban akkor még csak kisebb darabokat tudtak készíteni s azokat dobozokba illesztették be, melyek eleinte bronzból, a XIV. századtól kezdve pedig elefántcsontból készültek. Minthogy a nők e tükrös dobozokat vagy az övhöz kötött tarsolyban, vagy pedig zsinóron a nyakukba akasztva, az utóbbi módon a parasztleányok, ünnepi alkalommal mindig magukkal hordozták, önként következik, hogy a doboz díszes előállítása is divattá vált. E dobozokon néha vallásos ábrázolások vannak, máskor ismét a köznapi életből vett jelenetek, de leggyakrabban a legismertebb regényekből vett ábrázolások. A tükördoboz, melyet a 6-ik kép ábrázol, XIV. századbeli franczia munka s *Tristan és Isoldo* regényből vett jelenet diszíti. Bal felől áll Tristan és kísérője, jobb felől Isoldo és kisérője; kettőjük között egy fát látunk, melynek koronájából Marin király alakja emelkedik ki; Isoldo lábainál levő forrás visszatükrözi a király képmását, melyre Isoldo mutat. Az ábrázolás keretén négy baziliskust látunk.

A XV. században a közízlés a fafaragványok felé fordúl, ennélfogva e századbeli elefántcsontfaragványok nem csak ritkábbak, de egyszersmind gyarlóbbak is, mindannyiján könnyű észre venni, hogy vagy trébelt domborműveket, vagy pedig aprólékos kimunkálású öntött műveket utánoznak, tehát ötvösművek után készültek. Mindkét esetben elvész az, a mi az elefántcsont művészi hatásának főkelléke. Jellemző példa erre a 7-ik képen ábrázolt elefántcsont dombormű, mely a XV. század végéről való franczia munka. A szertelenül aprólékos kimunkálásnak példája pedig a 8-ik képen ábrázolt tárgy, melynek technikája a metszett vas tárgyakra emlékeztet.

Az elefántcsont-szobrászat újra föllendűlt a XVI. században. A renaissance kornak nagy fejlettségű művészi ipara nem hagyhatta figyelmen kívül az elefántcsont finom hatását. E művészet XVI. századbeli virágzásáról a gyűjteményekben látható számos remek mű tanúskodik. Ilyen például a Venust ábrázoló szobrocska, mely e századból való franczia munka (9. kép), továbbá a domborművekkel diszített fedeles kupa, mely XVII. századbeli németalföldi munka (10. kép).

Befejezésül egy XIV. századbeli keleti ládácskát mutatok be, melynek oldalait finom faragású arabeszkek és köztük állati alakok diszítik.

*

E függelékben az elefántcsont-faragás művészetének fönti vázlatát, az elefántcsont anyagi sajátságainak és földolgozása módjainak rövid ismertetésével óhajtom pótlani. Az igazi elefántcsont a hím elefántok nagy agyaraiból nyert anyag. Ezenkívül a csontnak számos neme és sokféle mesterséges elefántcsont dolgoztatik fel «elefántcsont» név alatt.

Az Éjszak-Szibériában, különösen a Lena-folyam vidékén gyakori a Mastodon és a Mammut vagyis a vízözön előtti elefánt csontváza. Ennek agyara az úgynevezett kék, vagy ásott elefántcsont. Az ilyen agyarakat Éjszak-Szibériában sokszor halmokban találják, melyekről egész világosan látszik, hogy emberek által lettek összehordva, a mi azt bizonyítja, hogy már korán keresett czikk volt. Bevitele Londonba 20 évvel ezelőtt még 100,000 kilogrammra rugott (körülbelül 1600 agyar 66—75 kilogrammjával). Azóta a bevitel nagyon csökkent, miután csak 30 százalék igazán jó elefántcsont nyerhető ilyen agyarból.

9. Fürdőből kilépő Venus.
Elefántcsont szobrocska.
Franczia munka. XVI-ik század.
0.153 m. magas.
Az állvány 0.070—0.050 m.

Igen jó anyag a narvál agyara. Ez tengeri emlős állat, melynek fő vadászterülete, a Grönland és Izland közti tenger, továbbá a Baffins-öbölke és az éjszak-szibériai tenger. Daczára, hogy keményebb és fényesebb a valódi elefántcsontnál, most nem sokra becsülik. A középkorban a narvál agyaráról azt hitték, hogy az egyszarvú szarva, azért bűvös erő rejlik benne, és különösen egyházi szereket készítettek belőle. Nehány németországi múzeumban még ma is egész agyarakat lehet találni, melyek a középkorban mintegy 100,000 tallérra becsültettek.

Még finomabb anyagot ad a rozmár és a viziló agyara, melynek felülete ép úgy, mint az emberi fogaké, rendkívül kemény zománcz, keményebb az aczélnál és majdnem sohasem sárgúl meg. De csak igen kis darabokban fordúl elő, és azért csakis kis tárgyak készíttetnek belőle.

Azonkívül van még egy növény, mely szintén egészen elefántcsontszerű anyagot nyújt, az úgynevezett vegetabilis (növényi) elefántcsontot. Ez pedig az elefántcsontdiók kemény magva, melyeket a Dél-Amerikában előforduló Phytelephas macroraspa nevű fa termi, de ritkán nagyobb a diónál.

A valódi elefántcsontnak két fő faját ismerjük, az egyik az Elephas Indicus a másik az Elephas Africanus agyara.

Az indiai elefánt vad állapotban már fölötte ritka, mert rendszerint háziállattá megszelidítik, s szelidített állapotban nem párosodik, tehát lassanként kihal. Ez az oka, hogy India az utóbbi időben alig termel évente többet 5000 kilogrammnál, míg magának Indiának évi fogyasztását 100,000 kilogrammra becsülik, és China és Japán szintén sok elefántcsontot használnak fel. A hiányzó mennyiséget Afrika keleti partvidékéről hozzák.

Afrika egyelőre még dúsgazdag elefántokban, úgy hogy sokáig födözheti az egész világ fogyasztását, mindamellett, hogy az elefánt egyes partvidékekről, úgymint Aethiopiából, Fezből, Maroccóból már egészen kiszorúlt, és Egyiptomból is évről-évre kevesebb elefántcsontot visznek ki.

A múlt század végén Afrika évente már 100,000 kilogrammot, a hatvanas években 600,000, 1870 óta pedig 650,000 kilogrammot szállított Angolországba, mely még ma is középpontja az európai elefántcsont kereskedelemnek. Ha hozzá számítjuk Indiának 100,000 kilogrammnyi szükségletét, és azt a 60,000 kilogrammot, melyet egyenest Amerikába visznek, azt találjuk, hogy az évi szükséglet több, mint 800,000 kilogramm, nem tekintve azt a tetemes mennyiségű elefántcsontot, melyet az afrikai benszülöttek fogyasztanak el különféle eszközökre, úgymint gabna-kölyükre, fogantyúkra, jelző-kürtökre, karpereczekre, lábravaló karikákra, stb. Szakemberek szerint, e szükséglet fedezésére évente több mint 5000 elefánt szükséges.

Valamint Szibériában, úgy Afrikában is gyakran találnak elefántagyarakat barlangokban, még pedig nagy rakásokban. Ezt az anyagot is ásott elefántcsontnak nevezik. De igazi elefántcsont, melyet kereskedők vagy más gazdag benszülöttek valamikor félelemből azokban a barlagokban az ellenség elől elrejtettek.

Az indiai elefántagyar sokkal csavarulatosabb és puhább is, mint az afrikai, azért ennél kevesebbre becsültetik. Legbecsesebb a Siamból származó vöröses, nehéz, lágy, finom szemcsés és átlátszó elefántcsont. Az indiai agyarak átlag 30 kilogrammnál nem sulyosabbak.

Az afrikai elefántcsontra nézve különbséget tesznek a szerint, hogy Kelet- vagy

Nyugat-Afrikából származik-e? A nyugat-afrikai elefántagyarak jobb minőségüek, sokkal nyulánkabbak, kemények, igen finom szemcsések és átlátszók, a sárgulásnak sokáig ellentállnak, és ritkán ütik meg a 30 kilogrammnyi súlyt, míg a kelet-afrikaiak átlag elérik az 55 kilogrammot, és fehérebbek, de nem oly átlátszók.

Legbecsesebb az úgynevezett fehérszürke elefántcsont, mely a Gabon folyam

10. Fedeles kupa. Elefántcsont aranyozott ezüst foglalatban. Németalföldi munka. XVII-ik század. Magassága 0.230 m.

környékéből, Ambrizból és az Aequatortól délre fekvő vidékről való. Ez mindig fehér marad, és sohasem barnul meg.

Az elefántcsontot ujabb időben oly tökélylyel utánozzák, hogy az elefántcsont, mely a XVII. század vége óta a művészi iparból majdnem teljesen kiszorult, és csak mint mellékes anyag alkalmaztatott, egy idő óta megint kiváló helyet kezd elfoglalni.

Az elefántcsont vegyi összetétele majdnem ugyanaz, a mi a többi csontoké, de azokat fölülmulja szinénél, átlátszóságánál és főképen átmetszetének finom reczéjű

rajzánál fogva. Természete szerint az elefántcsont egészen fehér vagy sárgás, de utóbb piszkos sárgává válik, sőt idővel meg is barnul, azonban ha még olyan sárgás is, szép, tartós fehér színt lehet neki adni fehérítés által.

A közönségesen ismert fehérítési módok minden csontnál alkalmazhatók; az elefántcsont fehérítésére legjobb az amerikai eljárás, melyet Miller J. talált fel New-Yorkban. E szerint az elefántcsont egy terpentin olajjal telt szekrényben, mely üveglemezzel van elzárva, 3—4 napra magasabb hőmérsék mellett a napra kitétetik.

A fehérítésnél gyakorlatibb a horganyéleggel való telítés, mert a telített elefántcsont sokkal szebb fényt nyer a simítás alkalmával és sem a napfényen, sem a sötéten nem változtatja színét. Andés szerint az eljárás a következő. Egy 25 gramm horgany-fehérből és 40 gramm vízből álló oldatból, egy anyagában egyenletessé gyúrt pasztát csinálnak, melyhez 50 gramm tömény sósavat és 150 gramm vizet vegyítnek. Ezen oldathoz a keverés alkalmával még annyi ételő légköneget vegyítnek, míg a kezdetben kiejtett horgany higéleg megint föl van oldva. Ezen oldatban hagyják az elefántcsontot egynehány napig, aztán többször hideg vízzel mossák és a levegőn szárítják. Ha még kénsavas rézéleget vegyítnek hozzá, a fehér színnek kékes árnyalatot adhatnak. Egyáltalában az elefántcsontot a legkülönbözőbb színárnyalattal láthatják el.

Az elefántcsontot lehet aranyozni, ezüstözni, bronzozni, lehet kékre, vörösre, biborra, sárgára, zöldre, violaszínre és feketére festeni, sőt barnára is, hogy réginek látszassék. A festésnek is több módja van, de legjobb az újabb amerikai eljárás, mert ennek segítségével egy darabnak egyes részeit is beszínezhetik.

Az elefántcsontot diszíteni is lehet mindenféle módon. Lehet rajta víz- és olajfestékkel festeni, de a felületet meg kell előbb alapozni igen híg szeszfénymázzal, máskülönben könnyen zsírfoltokat kapnak a festékek.

Színes diszítéseket két módon lehet készíteni. Főképen az Ebell által Berlinben föltalált módot alkalmazzák. Sokkal érdekesebb a münsteni Dieszl Antal találmánya, mely szerint az elefántcsontot zománczozni lehet. Ezen technikát már az aszsziriaiak is ismerték, de azóta feledésbe ment. Dieszl eljárása még nem teljesen ismeretes. A rajzot bevési az elefántcsontba és a mélyedéseket kitölti hideg zománczczal. Egy még ismeretlen szer által a zománcz oly erősen egyesül az elefántcsonttal, hogy semmi módon le nem pattan.

A feldolgozásnál először is levágják az agyarnak sötét héját, azután darabokra vágják. A tömör tárgyakat késsel, ponczczal és reszelővel munkálják ki, újabb időben még a hegyes- és kerékhántót is használják. A kész munkát először nedves mezei surlóval, azután finoman iszapolt sikárkővel, és végre iszapolt krétával vagy bécsi mészszel csiszolják és fényezik.

Elefántcsonttal kirakott munkákat már a legrégibb időkben is készítettek, ilyenek

voltak a görögök chryselefantin szobrai is, melyeken a test mezítelen részei elefántcsontból, a ruha és a többi aranyból voltak. E szobrok technikáját Quatremère de Quincy *Le Jupiter Olympien* című munkájában megkisérlette földeríteni. Szerinte mindenekelőtt megcsinálták a szobor magvát kemény fából, cserépből, gipszből és hasonló anyagokból. Megerősítették a magvat vasrudakkal és kapcsokkal, majdnem úgy, a hogy a mai szobrászok az agyagmintát. A magvat aztán elefántcsonttal kirakták.

Az a kérdés, hogy miként tudtak az ó koriak olyan kis lemezekből, a milyenek

11. Ékszerdoboz. Elefántcsont dombormű. Keleti munka. XIV-ik század.
Magassága 0.145 m., átmérője 0.140 m.

elefántcsontból nyerhetők, olyan nagy felületet beburkolni, a milyen Zeus olympiai szobrának meztelen melle volt, a nélkül, hogy az eresztékek észrevehetők lettek volna? Quatremère úgy vélekedik, hogy a görög szobrász az elefántagyarnak legalsó üres részéről kis hengereket fürészelt le, azokat egy helyen felvágta, hajlíthatóvá tette és kiegyenesítette, mi által 2 láb hosszú és 2 hüvelyk vastag lemezeket nyert. Ezeket a darabokat halbőrrel, (melyet görög nyelven reszelőnek, ῥινὴ, neveznek) simította és a szobor magvára vizaholyaggal oda erősítette, a mi nagyon nehéz eljárás lehetett.

Ebben csak az volt rejtélyes, hogy hogyan tették annyira hajlíthatóvá az elefántcsontot. A tényt magát ugyan, hogy az ókoriak tudták az elefántcsontot hajlítani, kétségbe vonni nem lehet, mert erre nézve a legbiztosabb adatokat találjuk Pausaniasnál, Plutarchnál és Dioscuridesnél. Az eljárás maga a legutóbbi időig ismeretlen volt, miután az ókori technikai adatok nagyon hézagosak. Pausanias azt állítja, hogy tűzzel történt. Plutarch valami árpadecoctumról beszél, Dioscurides pedig az altató nadragulya (Mandragora) nedvét említi.

Még csak a XVII-ik század első feléből van egy erre vonatkozó adatunk. E szerint Augermayer Christof híres elefántcsont-faragó, kinek Münchenben a bajor nemzeti múzeumban több szép munkája őriztetik, tudta az elefántcsontot hajlítani.

Ujabb időkben erre a czélra higított foszforsavból álló oldatot használnak, melynek fajsúlya 1·130. Ezáltal az elefántcsont oly puhává lesz, mint a kemény bőr. De ennek az eljárásnak az a hibája, hogy meleg víz az efféle elefántcsontot mindig újra meg újra megpuhítja. Azért ajánlatosabb a következő eljárás.

Csinálnak egy hat rész légenysavból és 15 rész folyósavból álló keveréket, melyben az elefántcsontot 3—4 napig benne hagyják, miáltal annyira megpuhul, hogy ujjal is benyomható. Akkor színezni lehet és fémformákba lehet préselni. A már kész darabokat utólagosan absolut száraz főtt sóba teszik, miáltal eredeti szilárdságukat visszanyerik.

Különös figyelmet érdemelnek az elefántcsont különféle utánzatai. Legismertebb utánzat a celluloid, melyet növényrostból nyernek. Ezen anyag átlátszó, színezhető és préselhető.

Gyakran alkalmazzák az ismert ivorit-ot és a vegetalin-t, mely eléghetetlen és áthatlan. Szép utánzatokat készít Hyatt Londonban, Cohen Londonban és Rouvier Paillard Párisban, kinek anyagát úgy lehet mintázni és önteni, mint a gipszet. Továbbá Latry Párisban, Fullner és fiai Atzgersdorfban Bécs mellett, és Sieger Ede Bécsben, ki főképen ébenfára kirakott elefántcsont-munkákat utánoz.

Igen elterjedtek Harrasnak (Bohlenben Thuringiában) utánzatai, melyek diszítményre igen alkalmazhatók. Az a sok hamisított régi elefántcsontfaragvány, melyekkel Berlin majdnem az egész világot elárasztja, szintén Harras pótszeréből van készítve.

Mindez utánzatok könnyen felismerhetők, mert soha sincs az a meleg szinezetjük, az a finom reczéjű rajzuk, az a szilárdságuk és fajsúlyuk, a mi a valódi elefántcsontnak.

Diner József.

H. Dinnyés Éva
iparművész

„Szép Heléná" - jával szerepel
a tárlatou.

Szelesi Zoltán: A XI.szegedi tárlat.
Müvészet,1971.január - 29.lap.

Dinnyés Éva

Résztvesz az ostesszori Kiállítá-
son

Katalógus

Csongrád megyei Hírlap, Szeged
1970. már. 19.

Dinnyés Éva

Nehrán

1933-34

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 45. l

1934-36. 43. l. - 1880-41.
31, 33. l.

Iparmüvészeti iskolában tanult
1934-37.

Perjámosi ásatás VI. 159

Dinnyés Éva

kisplasztikus

D. Ferenc leánya?

Cvied

NémodySzeged

421. l.

Dinnyés Éva

nobrán Szegeden

Plakettek

az alábbi tárlaton

Délmagyarország

1937. dec. 5.

(v.: Szegedi képzőművészek kiállítása a muzeumban.)

Dinnyés Éva

Szegedi szobrász

Éremtanulmá-
nyok. 8 db.

Szeged 1937/6.

Kiváló tisztelettel

P. Lechner

Dinnyés Éva

szobrász Szeged.

Éremtanulmányok

8 db

Szeged 1937

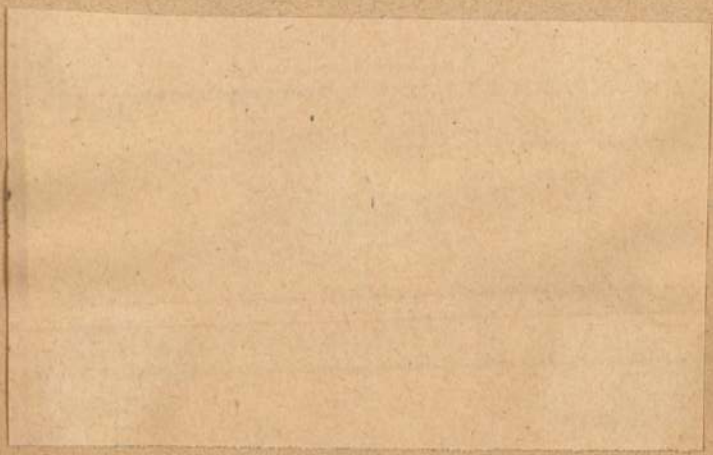

A m.kir. vall. és közokt. mi
alatt a keb. számv. VII. osz
solata.

Utasitom, hog
altiszt részére /:Budapest, V
gos Bizottsága:/ segély fejé
122623 számu kiadási csekksz
ter helyett: Ifj. báró Wlassi

Dinnyés Éva

KIÁLLITÁS A SAROLTA KOLLÉGIUMBAN. Az 1938/39-i kiállítási évad egy olyan sikerült növendékkiállítással zárult, mely úgy a kritikának, mint a magyar műpártoló közönségnek, de magának a művésztársadalomnak is nagy meglepetést okozhat. Nem vagyunk babonásak, mégis ezt a tárlatot a *Tiznhármasok kiállításának* nevezzük el. Ez egyszer a tizenhármas szerencsét hozott a még fiatal hölgykiállítóknak.

A 13-asok közt vannak végzett képzőművészeti főiskolások is, amilyen *Dinnyés* Éva, *Kapuváry* Zelma, *Kopasz* Márta és *Vőczköndy* Rafaella, valamint az ugyanilyen korosztályú iparművész (divattervező) növendék *Bányay* Edith. De ezek a végzett növendékművészek az érték-skála szempontjából nem mulják felül a Képzőművészeti Főiskola itt szerep'ő növendékeit. Névsoruk (évfolyamukat a zárójeles számok jelzik) a következő: *Hollós* Mária (III.), *Nagy Paula* (V.), *Selmeczy* Olga (II.), *Szopós* Klára (I.), *Szőnyi* Magda (IV.), *Tihamér* Anna (III.) és görzsönyi *Varga* Ilona (II.).

A kiál'ítók közül *Selmeczy* Olga szobrász, *Dinnyés* Éva kisplasztikus, a többiek grafikusok és festők. Műveiken nyomot hagyott ugyan tanáraik (Kisfaludy-Stróbl, Aba-Novák, Rudnay, Burghardt, stb.). befolyása, de dicséretükre mondhatjuk, ezt a befolyást csak a nagyon gyakorlott szem veszi észre. A Sarolta-Kollégium lakói, kiknek nagyrésze Erdé'yből való, teljesen önálló egyéniségek s műveik tanítómestereiknek *csak jó tulajdonságait éreztetik.*

Különösen *Selmeczy* Olgára áll ez a megállapítás, akinek egyik portréja a befejezettség minden kellékét csillogtatja, de gyönyörű a Tormay Cecilről mintázott na-

Művészet 1939. IV. évf. 27 sz. 82,83-p.

...ay Miklós- — — — — 65

Gön... képzőművészete 67

Kende ... ar új szerzemé-
nyeinek — — — — — 69

Buday Bálint: A... z irodalmi nyelv — 72

madarasi Fekete An... A művészetek közös
tartalmi elemei — — — — — — 74

Művészetek és magyar művészek külföldön — 76

A Műterem kiállításai — — — — — 77

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei leg-
újabb körzeti irodája — — — — — 78

Budapest Székesfőváros Gázművei új városi
irodái — — — — — — — — 80

In memoriam — — — — — — — — 82

M.D.K.

Dinnyés

Mezey Mária, Fényes Alice, Szeleczky Zita, Németh Antal, Páger Antal Jávor Pál, Honthy Hanna, Barabás Sári, Muráti Lili, Vaszary János, Oláh Gusztáv, Márkus László müvészekről készitett karikaturákat Film Szinház Irodalom Bajnoki korcsolyaversenye cimü tréfás szövegéhez.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. febr. 2o-26.
V. évf. 8. sz.

M.D.K.

Dinnyés

Hat karikatura Mezey Mária szinmüvésznőről "Milyennek látja Mezey Máriát" cimmel, ahogy a szobrász, a festő, a divatrajzoló a karikaturista, a plakátfestő és a fényképész látja.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. jan. 2-8. V. évf. 1. sz.

MDK

Dinner János

kassai céhmester 1715-ben festő

Wick B: A kassai szt.Rozália-kápolna története.
Kosice 1935. 89 l. 1.

megirva

Dinsky Antal

pesti kömpkötö

1786:

l.

Magy. Könyvsele

1927. 108. l.

109. l.

Pozsony III. 58.

DINNERT Feren szobrász (Pest 1820 - Óbuda 1894)

DÉRY Attila: Adatok az ún. Kecskeméti ház történetéhez.
= Műemlékvédelmi Szemle, 1991.2.sz. 42-43.p. és ill.

Ő faragta az épület szobrait.

ŐSZI TÁRLAT A MŰCSARI

A Műcsarnoknak *irányokra való tekintet nélkül* l
a nagyközönség elé tárni. Övék a legnagyobb kiál
megszokásból is tódul minden mutatványukra, nyi
lőmunkát fejthetnének ki, ha lemondva szinte egye
kielégítése helyett a magyar művészet egyetemes é
rideg szempontjaik ürügyéül a festői hagyományok
tünk világos, hogy teljesen hamisan értelmezik a ha
tető hagyomány ugyanis állandóan új vonásokkal b
külsőséget, mozgékony, nem pedig elzárkózó. Csal
görcsösen az elődök művészetébe, az erős átkel rajt
vül általa, de ahogy *Lemaitre*[1] mondja, nem tér viss
ha *vissza* akarna *térni*, ez annyit tesz, hogy már túlh
ez azért van, mert már nem maradhatott meg nála.

Amikor az újabb nemzedékek szembefordulna
ez közel sem hagyománymegtagadás. Azzal, hogy
nősítjük, még semmit sem fejezünk ki. Legkevésbé
tésként használni, hiszen a hagyományok is valam
ből keletkeztek. A tegnap hagyománya üti a tegna
felfogása valóban forradalmat jelentett, s ma majdn
dol, amikor magyar festőhagyományról beszél. De
Nagybányánál? *Petőfi* is hagyomány, de már *Ady* is
Szinyei és Nagybánya, *Rippl-Rónai* és *Csók* István
Czóbel Béla, *Márffy* Ödön vagy *Egry* József, *Szőny*
rény Róbert vagy *Kmetty* János is egyaránt fejleszti
hogy a magyar alkotóerő változatosságát, sokrétűs
a fiatalabbak belőlük merítve, rájuk építve *másítjá*

Dinnert Terence, szobrászművész
Both Antal: Szobrászkodunk a XIX. században.

4. Flóra, fa, 159 cm, 1860.

A Magyar Nemzeti Galéria műkincsei.

Művészet, 1987. április, 60. old.

DINNERT FERENC szobrász és (1820)1894)

SZATMÁRI Gizella: Dinnert Ferenc szobrász és kőfaragó 182o-18
94. = Müvészettörténeti Értesitő, XXXIII.évf. 3.sz. 1984
174 -177.p. ill.

megmu-
enetörté-
ul 1777-
ző halá-

uralnak, aki (legalábbis ezt sugallja a könyv címlap mellett álló metszete) a leginkább méltó az olvasó különös figyelmére és hódolatára.

szük, hogy a londoni gyászlapon szereplő Joachim Pastorius is valószínűleg lutheránus volt még, amikor Zrínyi emlékverset írta (később

Dinnert Ferenc 16, 62, 65 szobrán
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

ASPECT

Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Minőségi computer alkatrészek
Nyitvatartás: Hétfőtől-Péntekig 9—18-ig

Tel./fax: 111-0080; 111-5068; 132-9380

KÉRJÜK, ADJA TOVÁBB!

Házak :	
Ház baby+200W táp	5.200.- Ft
Ház baby+200W táp+display	5.500.- Ft
Ház slim+200W táp	7.900.- Ft
Ház mini torony+200W táp	5.900.- Ft
Ház mini torony+200W táp+display	6.300.- Ft
Ház nagy torony+230W táp +display	11.500.- Ft
Tápegységek :	
Tápegység 200W baby házhoz	3.500.- Ft
Tápegység 200W torony házhoz	3.500.- Ft
Tápegység 230W torony házhoz	4.250.- Ft
Hálózati kártyák :	
Arcnet kártya 8bit Coax Star	3.300.- Ft
Arcnet kártya 8bit Coax Bus	3.700.- Ft
Arcnet kártya 16bit Coax Star	4.350.- Ft

Dienert Terenc 4 obraz

l. Dinnert

l. Lendney-Kentirányi

374. l.

Nyilhegy, kontoglalásakor V. 176.

MDK.

Dinnert Ferenc

1863. „Psyche", szobrát a KT zsűrije nem tudja megbírálni, de a KT másik zsűrije a ~~hepet~~ szobrat megvételre ajánlja, s a KT megveni.

MDK - A - I. - 1/102. és 107.

MDK.

Dinnyés Ferenc

1863. „Pán" c. kobrát a KT eladási áron felül megvesz.

MDK - A - T. - 1/74.

MDK.

Dinnert Ferenc

1863. 2 ornamentális fafaragványát a KT megveni.
„Faun" c. fanobrát pintén.

MDK-A-I.-1/78.

FRANCISCUS DINNER
kőművespallér

szül.Pest,1770.jul.24.
megh.Pest,1812.aug.11.

MDK

1959 SZEPT

Dümmert Dezső
közlése

O Diennert József

üvegesm.

1825

l.

Ságüvegesipar

253. l.

Avignoni apostolfejek egyenként

20 x 18

méret!

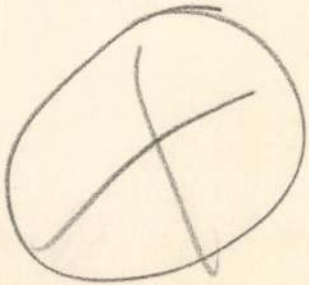

Dinnert Ferenc

A Magyar Képzőművlszeti Társulat következő évi sorshuzásának nyereménytárgyai között szerepel a müvész festménye, -irja a Budapesti hirvivő c. rovat, de a kép cimét nem közli.

Családi Kör. Bp. 1864. dec. 25. V. évf. 52. sz. 1243. lap.

DINNERT JÓZSEF
üvegesmester

MDK

szül. 1772. aug. 26.
megh. 1855. jul. 10.

Dinner Ferenc kőművespallér öccse.

1959 SZEPT 7-
Dümmert Dezső
közlése

Dinnert Ferenc

nobrait

vül. Pest 1820. márc

22. † Óbuda 1894

febr. 13. Pesti

polgár Dinnert József

üvegesmester fia.

1853-ban nősült Pesten

Zöldfa utca 17 lakott,

1866-tól saját há-

zában Solymári

utca 14. Óbuda.

Dr. Dümmerth Dezső

egyetemi könyvtáros

1950. nov. 30

Eredetileg Dümmerth-nek hivtak,
ő vövidítette meg a nevét. Dr Dümmert a
család leszármazottja, s jelenleg a család történetet

Diener Jaus

Pesti. ügyesm.

1790

l.

Sag ügyesipar

206 l.

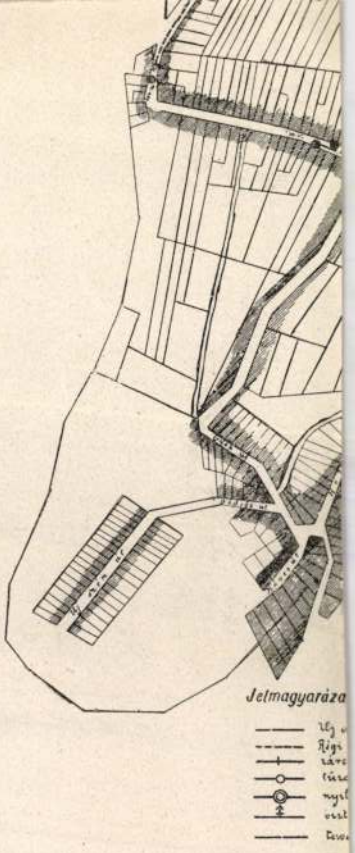
Jelmagyaráza

Dienert* József

l. Pest 1827

Sägüvegesipar

262. l.

274. l.

* (Diennert)

3

Főnimvének egy életnagy-
szigu Nymphaeo fa-
szobrát tartotta, melyet
végrendeletileg a M. N.
Muzeumra hagyott. A
muzeum azonban nem
fogadta el ~~D. szobrot~~ szobrot,
mely elkallódott. D.
technikailag kitűnően kezett szob-
~~kitűnő reproduktív~~ tehet-
rász ~~tig~~ volt, de ~~mint~~ cserely jelentőségű al-
kotó művész.

Zöldreferenc

több faragványával vett
részt. 1866 u.o. Psyche c. fa-
1868. A nyár c. öreszobra volt
kiállítva. Faun c. fafarag-
ványa ~~a Társul~~ Ez időben
a Társulat tulajdoná-
ban volt. 1866-ól a saját
háza és szőlője volt Ó-
budán. Az 1870-es évek
elején segédmunkás volt
Hensch Ignác szobrász mester-
nél, s dekorativ szob-
rász munkákat végzett
hazanekkor a belvárosi
v. hiv. Kecskeméti-
ház szobrait, melyeket
Lotz Károly vázlatai
után Kunst József
szobrász mintázott.
D. faragta köbe.

FELELŐS KIADÓ: PATAKI DÉNES
23975/LD05-RÉVAI, BUDAPEST
FELELŐS: NYÁRY DEZSŐ

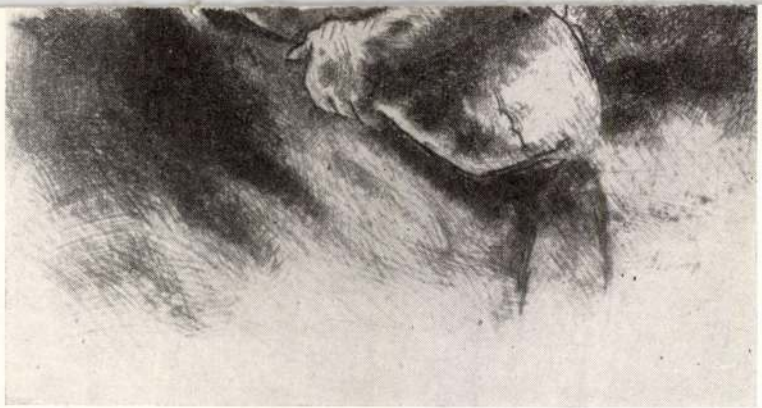

Szőnyi István: Anya (151. sz.)

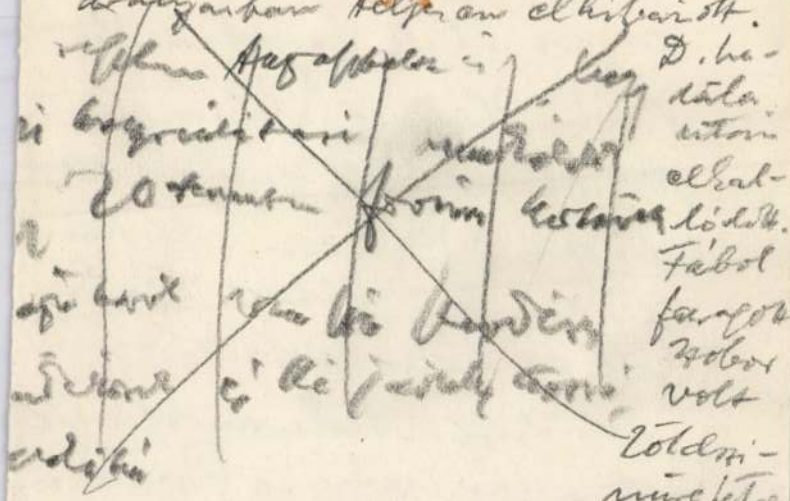

megbízta, hogy muntázzon orrszlánokat a fáncsid részére. Clarkmak nem tetszett és Marschalko kapta a megbízást, de Dienert faragta ki köbe. Főmüve egy nyomha szobra volt, technikailag jeles munka, de aranyaiban telpes en elhibázott.

[illegible]

D. hadála után elkallódott. Fából faragott szobor volt

Földszinüre festve Felette

repülő angyal volt, amely a vurstliban egy körhinta fölött lógott.

Dienert szobrász Pesten
1870-es évek

Inkább affélé segédmunkás volt Hensch szobrászmesternél. Önálló művei alig akkotott. Óbudán volt háza, műtermet, szőlője. Fába, köbe egyaránt dolgozott.

München-ben Schwantalernek volt a tanítványa, a Bavarián együtt dolgozott vele. Egyszer eljött oda gróf Széchenyi és nagyon örült, hogy magyar ember is dolgózik a ~~elnökhelyettes~~ munkám. Itthon Széchenyi

Róna I. 229. l.
230. l.
231. l. fordits

Dinnert Ferenc, kő-ésta szobrász

sz. 1820 marc. 22. Pesten, mh. Óbudán 1894. febr. 13. Münchenben L. Schwanthalernél tanult a münchenni Bavaria szobrán egyik delgozott messerevel. Hazatérte után Siéchenyi István megbízta, hogy ~~kérzit~~ mutázzon vázlatokat a Lanchid-rasszánt oroszlán szobrokra. Clarknak nem tetszettek a minták, s ezután Marschalkó ~~kérzítette~~ el a modelleket, és ~~de~~ D. Kapott megbízást a ~~köbefaragázást~~ a köbe faragásukra. 1863. a Képzőművészeti Társulat kiállitásán

Schwanthaler mutaja után D. ~~kérzítette~~ faragta münchenni a magy díadalívhoz a reliefet.

Dienert

nobrajz. Kőfaragó

lásd

Kunst József

céduláját.

Róna I. 152. l.

1870 ev. elje. bélvárosi volt Kecskeneti ház nobrait Lotz Karoly mázlatai utan Kunst József unitársta, kőbe faragta ~~Dinert~~ Dinnert

rklärenden Notenbeispielen
nen /P14.25" 5.60

NNUNG und Rückkehr.1849-1862.
u.Aktenstücken,5 Faksimilien
ruck.Leinen /P21.6o" 7.20

e der Stile.Mit 6 Bilder-
Gebunden " 1.60

ED.Mit 11 Bild.u.9 Vign.Geb. " 1.60

Mit 8 Bildtafeln,geb. " 1.80

EG.Dargestellt in seinen Be-
Bde.M.25 Bild.L.1930 /P22.5o" 5.80

en und Werk eines deutschen
drucktafeln.4º Leinen /P28.8o" 8.40

t unveröffentl.Motiven u.Entwür-
ss.10 Karikaturenzeichnungen
t v.Adele Strauss.L. /P15.-/" 2.20

IED wie es heute gesungen wird.
tung.Geb. /P6.-/ " 1.80

-.-.-.

Dinnert Ferencz, fa-szobrász. Az 1860-as években Pesten, majd Ó-Budán élt. 1863-ban a Képzőművészeti Társulat kiállításán több faragványával vett részt. Faun cz. fafaragványa 1866-ban a Képzőművészeti Társulat tulajdona volt.

Évkönyve, A Magyar Képzőművészeti Társulat —. 1863. Pest, 1864. 59, 101. l. — *U. az:* 1864. Pest, 1865. 139. l. — *U. az:* 1865—66. Pest, 1867. 51, 216, 244. l. — *Művészet.* 1910. 430. l.

Ex Dinnert leri
Laid 84!

Dinnert Ferenc

1866. nov.

Képzőm. társ.

Psyche, fafa-

ragvány

Nefelejts, 1866

540. l.

(k. r. = Mintár-

lati tremle.)

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Dienert

Művészet 1910. 430. l.

DIENERT az Ország Tükre szerint (1864) oly jeles faszobrász volt, hogy „a Műcsarnokban kiállított faragványai méltán versenyezhetnek az enemű középkorú művészek munkálataival". — Dienert magyar ember volt. —376.

Bohm: Schubert-érem 289
Chaplain: A munkás otthona 289
Beck Ö. Fülöp: Petőfi-plakett 290
» » » Gyulai Pál-érem 291

393.
f 308.
180.
16, 45, *112*, *413*.
340.
1 235—241, *237—249*.
311.
ilmos 180.
334.
94, 141—143.
dor 318.
431.
co Petra 258.
79.
188.
r. 430.
inos 430.
23.
185 m, 190—203,
62, *344*.
zta Tivadar 311, 351.
Delaroche 426.
Delhaes István 430.
Dénes István 308.
Déry Béla 223.
Dienert 480.
Dienes János *149*.
Dobovszky József 393.
Domonkos képiró 182.
Donáth Gyula 39.
Dorman Jenő 307.
Dudits Andor *163*.
Dümmerling Ödön 308.
Dunaiszky 58.
Dupré A. *288*.
Dupuis *277*, *278*.
Dürer 47, 353—355.
Dvoracsek Lajos 351, 393.
Ebner Lajos = Deák-Ebner.
Edvi Illés Aladár *22*, 102, *213*, 223, 262.
Egry Gyula 351.
Egry József *177 m*.
Eisenmenger 399, 402.
Emericzy Andor 307, *307*, *309*.
Engerth 423.
Englerth K. F. 180.
Erdei Viktor *308*.
Erdőssy Béla *5*
Fábián Gáspár 351, 430.

Dinnert

l.

Lykanemzromantika

254. l.

Flensch Ignác mü-
nedjében.

VENCZEL JÓZ...
hirlap bizományos
— PERECES —

BALUSZTERTAG
és két golyó.
Fa.
XX. század.

AMETISZT-KRISTÁLY

MDK.

Dinnert Ferenc

1865. „Rácsozat" c ornamentális fiszapványát a KTnek a-jánlja eladásra. Ah ömeg 1/3-át a nyugdíjintézet javára engedi át.

MDK-A-I.-1/269.

H. Dinnyés Éva

Falikép kerámia 47×47

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Dinnyés Éva, kerámikus

Műveitől és a Magyarországon élő finn származású festőművész alkotásaitól hegedeu kiállítás nyílt.

– : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 19.

H. Dinnyés Éva

Zománcképekkel szerepel az alábbi tárlaton

Akár László: A XII. szegedi Nyári Tárlat

Délmagyarország 1971 VII. 20.

H. Dinnyés Éva

A szegedi művészeti
szakközépiskola tanára.

Tóth Sándor: Fiatalok a
téli Tisza-tavon

Dél-Magyarország 1970 XII. 30

Dinnyés Éva

Szerepelt a szegedi képzőművészek tárlatán a Nemzeti Galériában.

Csongrádmegyei Hírlap 1967 aug 13.

MDK

Dinnyés Éva kisplasztikus

Munkáival szerepelt a Sarolta kollégium 1938/39.-i növendékkiállitásán.

Cikk: Kiállitás a Sarolta...

Művészet, 1939. IV.évf. 27.sz. 82.lap

MDK

H. Dinnyés Éva

Diák, samott

Sárkányölő, ker.

Leányfej, "

Szegedi képzőműv. tárlata, N.Gal. 1967.aug.

Bakonycsernye
Reiczinger J.dr

ok rendesen mentek sichtre, fel-
. 25-én Tatabányáról jöttek mun-
dőre, amikor a délutáni váltás van.
sichtet, s a délutánia kat nem en-
Az így összesereglett népet, ill.
és gyüléseket tartottak nekik, fel-
ittak. A tanácsházán megkeresték
tokat, s azokat elégették. Ha a be-
ett volna, azt az egy embert biz-
még másnap is tartottak gyülést,
a vége is volt az 1956 októberi

MDK

Dinnyés Éva

Odysseus, ker.

9. szegedi nyári tárlat. Móra F. Muz.

1968. aug.

Dinnyés Éva

Kezepol a IX. szegedi Nyári Táslatou

Kelesi Zoltán: A IX. szegedi Nyári Táslat

Tiszatáj 1968. IX. n. 824 old.

H. Dunyés Éva
iparművész

M.D.K.

Samottból készült férfi mellszobrát a „Diák"-ot, a kerámiva „Leanyfeg"-e a „Sárkányölő" című falikepe szerepel a tárlatos.

Szelesi Zoltán: Szegedi képzőművészeti tárlat ...
Művészet, 1968. január - 21 lap.

Dinnyés Éva
Grafikus

M.D.K

A szegedi képzőművészeti szakkörep-
iskola egyik életre hívója.

Vinkler László: Szegedi festészet
Művészet, 1968. jannár - 24 lap.

Dinnyés Éva, diszitő szobrász, 1937. végbizonyitványt nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1938-1941. Bp. 1942.
33 l.

tett Üdvözitő és a Fájdalm
Jellege: Barokk, átalakitv
Külseje: Középen egytornyo
Félkörives, kőkeretes, zár
kicsi, négyszögletes ablak
szakaszát, melyen falmélye
telt felső szakaszban félk
Belseje: Egy hevederrel el
Keskeny. Látszólagos fülké
süveggel fedve. Egyenes me
a hajóhoz. A baloldalhoz c
Főoltárképe Immacula
tiszteletére szentelt oltá

MDK

Dinnyés Éva, kisplaszt.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

MDK

Dinnyés Éva (szobrászművész)

Impressziomista technikával mintázott férfiszobra szerepel a szegedi ipari vásárral egybekötött képző-művészeti kiállításon.

Dorogi Imre: Képzőművészeti kiállítás a szegedi ipari vásáron. Tiszatáj, Szeged, 1947. július. I. évf. 5. sz. 43-44. l.

DINNYÉS ÉVA, keramikus

DINNYÉS ÉVA: "A páva", című kerámiája.-Fekete repr. 79.old.

TROGMAYER OTTÓ: Dinnyés Éva kerámiái 78.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz

H. Dinyés Éva keramikus

„A pára"

(repr.)

Szabolcs Szatmári Szemle, 1975...3.79. ~~tol~~ old.

DINNYÉS ÉVA, keramikus

Rendszeres részvétele budapesti és szegedi tárlatokon fémjelezték művészetének színvonalát. A 60-as évektől tünnek fel kerámiatáblái, melyek úttörő jelentőségüeknek tarthatók a műfajban. 78.old

TROGMAYER OTTÓ: Dinnyés Éva kerámiái 78.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz

DINNYÉS ÉVA, keramikus

Művészet és iparművészet évezredeken át elválaszthatatlan fogalom, egyszerűen a funkcióban rejlő azonosság miatt. Ezt bizonyítja Dinnyés most nyílt kiállítása is, melynek alkotásai kontinensekre átnyúló kitekintésben is a legmagasabb rendű művészi élményt adják. 78.old

TROGMAYER OTTÓ: Dinnyés Éva kerámiái 78.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz

DINNYÉS ÉVA , keramikus

Keze nyomán a leghumánabb, legősibb nyersanyag, az agyag tárja fel a lélek, a világ szépségeit. Nem véletlen, hogy az emberiség történetének a legrégebbi eposzaink az emberés az istenek születését is a teremtő agyag formálásával örökitik meg. 78.old

TROGMAYER OTTÓ: Dinnyés Éva kerámiái 78.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. 2. 3.sz

DINNYÉS ÉVA, keramikus

Használati tárgyai egyesítik a népművészeti hagyomány történeti szépségét, valamint korunk formaigényét és szellemiségét, de nem feledkezik meg ezek praktikumáról sem. Variálható padlóvázái, disztaljai, stb. Használati tárgy az óra is. és annak részét mérő napóra is, mely alkotó fantáziája nyomán újszerűen megfogalmazott. 80.old

TROGMAYER OTTÓ: Dinnyés Éva kerámiái 78.old.

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

DINNYÉS ÉVA, keramikus

Külön kell szólnunk térplasztikai és murális alkotá sairól is,variálható falicsempesorozatairól,Sematikus hagyományokkal szakitva oly megoldásra bukkant,mely új szint,új hangulatott jelent uniformizálódó világunk ban.Szerencsésen oldja meg a szinek és formák harmóni ájának kérdését. 80.old.

TROGMAYER OTTÓ: Dinnyés Éva kerámiái 78.old.

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

DINNYÉS ÉVA, keramikus

A"kitárulkozás",vagy a"Nap-variációk"mély humanizmust, modern világszemléletet tükröznek,ugyanakkor anyagszerüségükkel ,szinharmóniájukkal magnesként vonzzák a tekintetet.Astatikus elem megformalva vibrálni kezd,alkotása az ábrázolt folyamatnak csak egy része,de benne az egész folyamat. 80.old

TROGMAYER OTTÓ: Dinnyés Éva kerámiái 78.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz

DINNYÉS ÉVA , keramikus

Dinnyés Éva az Iparmivészeti Főiskolán keramikusként kezdte tanulmányait,majd Lux Elek növendékeként ,mint szobrász végzett.A felszabadulás előtt több finom jellemzésü portréval mutatkozott be a különböző tárlatokon 78.old

TROGMAYER OTTÓ: Dinnyés Éva kerámiái 78.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz

DINNYÉS ÉVA, keramikus

A nagyközönség előtt kiroblanó sikert aratott az elmúlt esztendőben Szegeden bemutatott tárlata, melynek le legsz bb darabjait a nyiregyházi kiállitáon is lát hatjuk. Megbyitás a Jósa Múzeumban 1975. július 13. 78.old

TROGMAYER OTTÓ: Dinnyés Éva kerámiái 78.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz

DINNYÉS ÉVA, keramikus

Külön kell méltatnunk művészpedagógiai munkásságát. Meg
Meggyőződésünk, hogy a feltörő új generációk nevelése mi
minden művésznek feladata. Dinnyés Éva magas szintü tech
nikai tudását, elmélyült anyagismeretét neveltjei bő-
ven kamatoztatják. 80.old

TROGMAYER OTTÓ: Dinnyés Éva kerámiái 78.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz

DINNYÉS ÉVA, keramikus

Egyik legérdekesebb témaja a kerámiatáblák. Uj, korszerű látásmódot tükröznek. A látszólag absztrakt kifejezésmód mélységes realizmus megnyilatkozása. Jelenségeket idéz fel, évezredek vagy másodpercek mozgássorait rögzíti és információ tömeg egy részének ad értelmet.
80. old

TROGMAYER OTTÓ: Dinnyés Éva kerámiái 78. old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3. sz

H. Dinnyés Éva

a Csongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i városi Tanács, műtárgyvásárlásából rendezett „Kortárs Művészet" c. kiállítás okt. 5.-én nyílik meg, szerepel műve e kiállításon.

Meglúvó

1974. okt. 5.

H. Dinnyés Éva

kerámiáit 1975-ben a Bács-Kiskun megyei Müvelő
dési Központ mutatta be

Forrás 1975/7-8/92

Dinnyés Éva [ ]

Két kompozíciója a: Nap I.
s a: Nap II.

Kacsó Katalin: Kiállítási napló
– XIII. Szegedi Nyári Tárlat 93–96.

TISZATÁJ. Szeged, 1972. október XXVI/10.

H. Dinnyés Éva, kerámikus

Kiállítása nyílt meg
kegeden.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp 1973. dec. 11.

H. Dimnyés Éva

Virág	kerámia	34x40
Madár	— " —	52x40

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. júl. 22 — szept. 16.

H. Dinnyés Éva iparművész.

Az ötéves szegedi Művészklub
közreműködő tagja.

Palmer Zoltán ös szeállítása.
Csongrád m. Hírlap, 1973. jún. 3.

Dinnyés

szegedi művész alkotásai az 1930.febr.-ban Békéscsabán rend. városközi tárlaton.

Cikk: Városközi kiáll. Békéscsabán.

képzőművészet, 1930.IV.évf. 29.sz. 103.l.

Dinnyés MDK

Résztvett a Kiskereskedelmi Vállalat Klauzál téri tárlathelyiségében a szeged képzőművészet gyüjteményes kiállitásán.

sz.g.:Megjegyzések egy képkiállitáshoz. Délmagyarország, 1958. ápr. 12.

Dinnerth Terenc szobrászművész

Fővárosi Lapok, 1866. XI. 8. 1046.

Hír a Képzőművészeti Társulat kiállításáról

Patak Jenő

Plasztika.

Szobor.Dinnert szobrász müve a Képzőmüvészeti Társ.kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.X.950.old.

Patak Jenő

Fafaragás./Plasztika./

"Psiche"Dinner szobrász művét kiemeli a Képzőm.Társ.1863-évi évkönyve.

Fővárosi Lapok 1864.I.VIII.6.749.o

Plasztika. Patak Jenő.

„ Faun"/Fafaragvány/.Dinnert Ferenc
müve a Képzőm.Társ.jótékonycélu sors
solási kiállitásána Mücsarniokban.

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.17.12o2.o.

Patak Jenő

Fafaragás.

"Részeg Faun".Dinnert faszobrász müve a Képzőművészeti Társulat kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.IV.12.364.old.

Plasztika. Patak Jenő.

"Thetis".Dinnert Ferenc szobrász müv
a Képzőm.Társ.jótékonycélu sorsolási
kiállitásán a Mücsarnokban.

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.17.12o2.o.

Patak Jenő

Dinnert faszobrász/19.sz./
müvei a Képzőművészeti Társulat
kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.IV.12.364.old.

Plastika Patak Jenő

~~Fafaragás~~. /faszobr.?/

"Psiche".Dinnert Ferenc szobrász müve a Képzőm.Társ.jótékonycélu sorsolási kiállitásán a Mücsarnokban.

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.17.12o2.o.

Dinnert Ferenc

~~Izobrász~~

A nyár c. (ére) Izobra kiállitva

l.

B. A. Nefelejts 1868

201. l.

magyar?

Lásd még Dienert alatt is.

Szombat
Akadémia utca 18

Drága Szentiványi:

Ígyen nagy nikszegem volna
Degilségekre j. Tanácsaira. – Ami engyben
ez nem ütközik, nagyobb akadályokba
nagyon szépen kérnem, hogy jöjjön
sel hozzánk amikor magának kelle-
mes. Szívélyes üdvözletet Schenck Robertú

Műv. Ért. 33:1984(3)

1 *Pigler A.:* A pártfogolt művészet. Művészettörténeti Értesítő 1954. 1. 3—19.

2 Az „akadémia" jelentése az 1777-es és 1806-os Ratio Educatióban más tartalmú, mint a mai szóhasználatban. Ma tudós társaságot értünk ezen, akkor oktatási intézmény is volt, melyet a gimnázi umitanulmányok után lehetett felvenni, és mely sok tekintetben az egyetemmel párhuzamos oktatást nyújtott, illetve az egyetemi szakképzést megelőző filozófiai képzést. Ezen túl jelentette a királyi pártfogású tudományos vagy művészeti intézményeket is. Minerva szimbolizálhatta az egyetemet vagy az akadémiát magát is, vagy akár a tudományok egész intézményrendszerét. Ratio Educationis. Az 1777-i és az 1806-i kiadás magyar nyelvű fordítása. Fordította Mészáros István. Bp., 1981. 391—395.

3 E műre *Cennerné Wilhelmb G.* hívta fel figyelmemet, melyért itt mondok köszönetet. Tkcs. Ltsz: 1089 T.

4 Maria Theresia als Königin von Ungarn. Ausstellung im Schloss Halbturn. 1980. 98. kat. sz. 17. ábra; — *Cennerné* megállapítása szerint az oszlopokon és a talapzaton az Esterházy-, Erdődy-, Kollonitsch- és Pázmány-címerek láthatók.

5 A 2. sz. jegyzetben i. m.: — *Pataki D.:* A magyar rézmetszés története. Bp., 1951. 97; — *Rózsa Gy.:* Czetter Sámuel. A Magyar Művészettörténeti Munkaközösség Évkönyve. 1952. Bp., 1953.

A 2. sz. jegyzetben i. m. 433. lapján olvasható értelmezéssel szemben úgy vélem, hogy a Czetter képén szereplő négy alak nem azonosítható minden további nélkül magával a négy egyetemi fakultással. Hasonló kapcsolatban áll Minerva és a tanítandó ifjú a pannonhalmi apátság könyvtárának mennyezetképén is. (Joseph Klieber műve.) Művészet Magyarországon 1780—1830. Kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában. 1980. 357. kat. sz.

6 *Kornis Gy.:* A magyar művelődés eszményei. 1777—1848. Budapest I—II. é. n. (1924) 3—35, 277—325.

7 *Kornis* i. m. I. 38.

8 *Kornis* i. m. I. 6.

9 *Kornis* i. m., valamint *Kosáry D.:* Művelődés a XVIII. századi Magyarországon. Bp., 1980.

10 A magyar irodalom története 1772—1849-ig. Bp., 1965, 19—20; 385—386; — *Sőtér I.:* A sas és a serleg. Bp., 1975.

11 A magyar irodalom története. Bp., 1965. 37; — Az 1825-ben megalapított Akadémia számára Pázmándy Dénes hasonló, minden művészeti ágra kiterjedő intézmény terveit dolgozta ki. Kornis. 6. sz. jegyzetben i. m. II. 34; — Hasonló akadémiai tervezetet nyújtott be Balkay tanára Hesz János Mihály is 1820-ban József nádornak. Hesz János Mihály tervezete 1820-ban Magyar Képzőművészet Akadémia felállítása iránt. Ismerteti *Ernst Lajos.* Bp., 1898; — *Jávor A.:* A klasszicista oltárkép Hesz János Mihály életművében. Ars Hungarica. 1981 2. sz. 219. A képzőművészeti akadémia tervezetek és a kibontakozó nemesi művelődéspolitika összefüggéseit tárgyalja: Sinkó Katalin: „A bécsi Akadémia hatása a magyar festészetre 1830—1870" című bölcsészdoktori dolgozatának „Küzdelmek a magyar képzőművészeti akadémia megteremtéséért" című fejezete. Kézirat, 1982. 42—69.

12 A Magyar Nemzeti Múzeum múltja és jelene című műben (Bp., 1902) *Fejérpataky László* tévesen állítja, hogy a Széchényi Országos Könyvtár alapítólevele egyben a Magyar Nemzeti Múzeum alapítólevele lenne. *Berlász J.:* Az Országos Széchényi Könyvtár története 1802—1867. Bp., 1981. 75—86, valamint 88. sz. jegyzet.

13 *Kollányi F.:* A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára 1802—1902. Bp. 1905. I. kötet. 245—248; — *Berlász* 12. sz. jegyzetben i. m. 94, 104—105.

14 *Szinnyei J.:* Magyar írók élete és munkái. Bp. 1902. VIII. 547—550.

15 A mű legutóbb 1980-ban volt látható a Magyar Nemzeti Galéria kiállításán. Művészet Magyarországon 1780—1830. Bp., 1980. 143. kat. sz.

16 Balkay művét ismertette a Hazai és Külföldi Tudósítások 1820. 25. száma, majd 1831-ben a Közhasznú Esméretek Tára II. kötete. További irodalmát összefoglalja: *Lyka K.:* A táblabíró világ művészete 1800—1850. III. kiadás. Bp., 1981. 419.

17 A jelenet helyszíne a Helikon hegye Hippokrén forrása mellett. Véleményem szerint a múzsák a következő sorrendben helyezkednek el balról jobbra: Kronosz mellett áll Terpszichore és Euterpé. Mögöttük Klio, Erato és Melponemé. A magyar géniusztól jobbra ül Kalliope és Thalia, mögöttük Urania és Polyhymnia áll.

18 *Tóth P.:* Mi az oka, hogy némelly nemzetek a Tudományokban és a Szépmesterségekben más nemzetek felett fellyebb emelkedtenek? Tudományos Gyűjtemény, 1818. IX. 2—26.

19 *B. P.:* A képírásról, annak gyakorlásáról és betséről. Tudományos Gyűjtemény. 1819. II. 58—74.

20 L. 14. sz. jegyzetben i. m. 230—231. kat. sz. Mindkét kép programját Kisfaludy Károly fogalmazta meg. — *V. Zibolen Á.:* Kisfaludy Károly, az Aurora képszerkesztője és illusztrátora. Művészettörténeti Értesítő 1967. 3. 151—176. *V. Zibolen Á.:* Moritz von Schwind. Bp., 1984. 11.

21 Pesti Hírlap, 1913. máj. 25.

22 *Rózsa Gy.:* Die Allegorie der Ungarischen Akademie der Wissenschaften. Johann Ender und István Széchenyi. Alte und moderne Kunst. 1966.

DINNERT FERENC SZOBRÁSZ ÉS KŐFARAGÓ 1820—1894

A jóformán ismeretlen nevű művész életpályáját a csekély levéltári anyagra és hiányos szakirodalmi forrásokra támaszkodva az 1870-es évek végéig tudjuk nyomon követni. E korszak hazai szobrászatában azonban oly sok még a feldolgozatlan életmű és a válaszolatlan kérdés, hogy szükségesnek éreztük e kevés adat alapján is személyiségét bemutatni és alkotó tevékenységét a lehetőségekhez képest rekonstruálni.

A család ős, Leonhard Dinner, a bajorországi Sulzbach városból származott. 1770 és 1790 között a Szervita (ma: Martinelli) téren az Arany Lámpához címzett fogadó tulajdonosa volt. Rokonságban állottak a híres városbíróval, Boráros Jánossal. A művész apja, Tinner Josephus vitrarius magister (üvegesmester) 1805-ben szerezte meg a pesti polgárjogot[1]. Öntudatos, feltörekvő ember lévén, fiát, ébredező tehetsége láttán külföldi tanulmányokra küldte. Egyes források szerint Münchenbe kerül, de nem az akadémiát látogatja, hanem Ludwig Schwanthaler mellett tanulja a mesterség alapvető fogásait, módszereit, s annak híres Bavaria-szobrán kezenyoma felfedezhető: ő faragja kőbe mestere tervei nyomán az emlékmű bizonyos részleteit[2].

Ludwig Schwanthalert (1802—1848) a több generációs szobrászcsalád legjelentékenyebb tagját mindenekelőtt a Canova-Thorwaldsen vonal folytatójaként ismerhetjük. Az I. Lajos bajor királytól nyert megbízása alapján készült monumentális alkotásai — többek közt a nemzeti hősök csarnokának (Walhalla, Regensburg) Hermann csatáját ábrázoló oromcsoportja, valamint az említett Bavaria (Bajorország szimbóluma) — megkomponálásában ugyan még a klasszicizmus eszköztárához és formarendjéhez ragaszkodva, megteremti a német nemzeti öntudat nagy erejű jelképeit, a nemzeti romantika alapműveit. Schwanthaler hazánkban is különleges tiszteletnek és megbecsülésnek örvendett. Ferenczy István leveléből arról értesülünk, hogy 1841-ben egy Mátyás király emlék megmintázására kérik fel(!), 1847-ben pedig megbízást kap a József nádor emlékszobor elkészítésére. Ennek teljesítésében váratlan halála akadályozza meg. Még Barabás Miklós is csendes büszkeséggel jegyzi fel Önéletrajzában Schwanthalerrel való kapcsolatát[3].

Ennél a mesternél tanult Dinnert. Müncheni tanulmányairól, ott-tartózkodásának körülményeiről és időpontjáról a Schwanthaler-kutatók (elsősorban Hinrich Sieveking) azonban kérdezősködéseinkre nem tudtak pontos adatokkal szolgálni, mivel a mester több mint 200 gipszmodellt tartalmazó műterem-múzeuma a II. világháborúban megsemmisült. Ezért csak feltételezhetünk bizonyos tényeket.

Valószínű tehát, hogy Dinnert a Franz Xaver Schwanthaler (1799—1854, Ludwig unokatestvére) által vezetett kőfaragóműhelyben tevékenykedett — ez a műhely kivitelezte Ludwig terveit —, s esetleg abban az iskolában (königliche Kreisgewerbeschule und königliche Baugewerbeschule) tanult, ahol a nevezett Franz Xaver volt a mintázás tanára. Egyes források szerint Széchenyi, aki külföldi utazásai során Münchenben is járt, örömmel értesül művészi tanulmányokat folytató honfitársáról, s kedves Lánchídjának oroszlán szobraihoz vázlatokat is készíttet vele. Clarknak azonban a minták nem tetsze-

nek, ezért Marschalkó, aki 1847-ben érkezik Pestre, kapja meg a feladatot, elkészíti a modellt, amelyet végül is Dinnert farag ki[4].

A következő években készülő műveiről még ennyit sem tudunk. Fennmaradt 1850-ből keltezett Önarcképe (magántulajdonban). A gipsz tondó előlapja hullámos hajú, szakállas, bajuszos, előretekintő fiatal férfit ábrázol, bal háromnegyed profilban. Bőven ráncolt, kihajtott nyakú inget visel. Domború homloka, keskeny arca öntudatos, gondolkodó embert formáz. (1. sz. kép). A tondó keletkezésekor éppen harminc éves, ahogy a hátlapon körbefutó felirat tanúsítja: DINNERT FERENCZ PÁL SZÜLETETT PESTEN SZ. GYÖRGY HAVÁBAN 2 1820[5]. A középső évszám a tondó keletkezésének időpontja: 1850. A portré megmintázása az anyag minden tulajdonságát jól ismerő s azzal biztonsággal bánni tudó alkotót mutat.

1854-ben Haeuffler buda-pesti útmutatója[6] a Bildende Kunst c. fejezetben a jeles művészek névsorában említi. Ekkortájt már nős, felesége Deutsch Terézia (özvegy Viola Józsefné), lakik Pesten a Zöldfa (ma: Veres Pálné) utca 11. sz. házban. Fő jövedelmi forrása Lyka szerint az épületdíszítő elemek és síremlékek készítése[7].

1860-as dátumot viselő Flórájának[8] — ezt a művét őrzi a Magyar Nemzeti Galéria — finoman mintázott feje, szép hajlású nyaka, az óvatos kontraposzt klasszikus előképeket idéz. A fürtös fejről leomló s a testen körbecsavarodó, dúsan redőzött lepel mozgalmassága s a talapzaton elhelyezett virágcsokrok már a romantika felé mutatnak (2.; 3. sz. kép). Kár, hogy a kívánatosnál jobban magyarázza tárgyát. A felirat (MINTA — DINNERT — MDCCCLX) arra enged következtetni, hogy kifaragását, talán fémből való kiöntését tervezte. E terv megvalósításáról azonban nem tudunk. A talapzat három oldalán a Kos, Bika, Ikrek csillagképek jegyei valószínűsítik azt a feltételezést, mely szerint egy négy részes kompozíció része lehetett; megrendelésre, esetleg pályázatra készült. Dinnert a Flóra keletkezésének idejében ismert és elismert mestere volt a honi szobrászatnak. A Képzőművészeti Társulatnak 1859-től tagja, annak zsürijeire rendszeresen küld különböző — főleg antik, mitológiai — témájú és változatos anyagú, leginkább fa figurákat, szobrokat. 1862-ben kiállításon szerepel.[9]

1863-ban a Képzőművészeti Társulat zsürije ornamentális fafaragványait bírálja felül. Elkészítésében talán egy épületbelső díszítésére kapott megbízás inspirálhatta. Ezek darabját saját maga 50 frt.-ra értékeli. A zsüri elnöke, Simonyi Antal is megvételre ajánlja a mű-

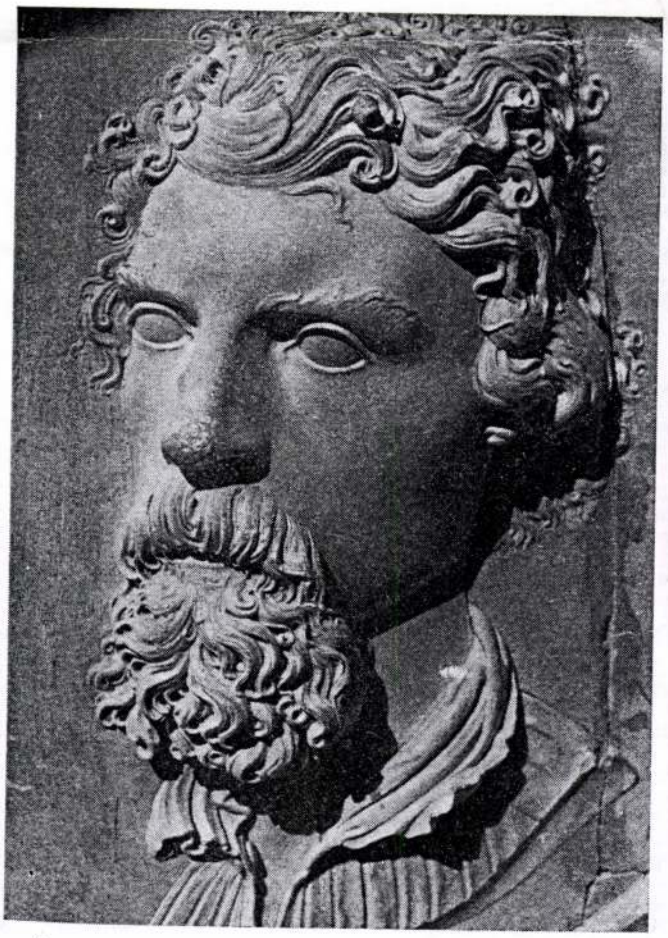

1. Önarckép, 1850, gipsz, átmérője 53 cm. Magántulajdon

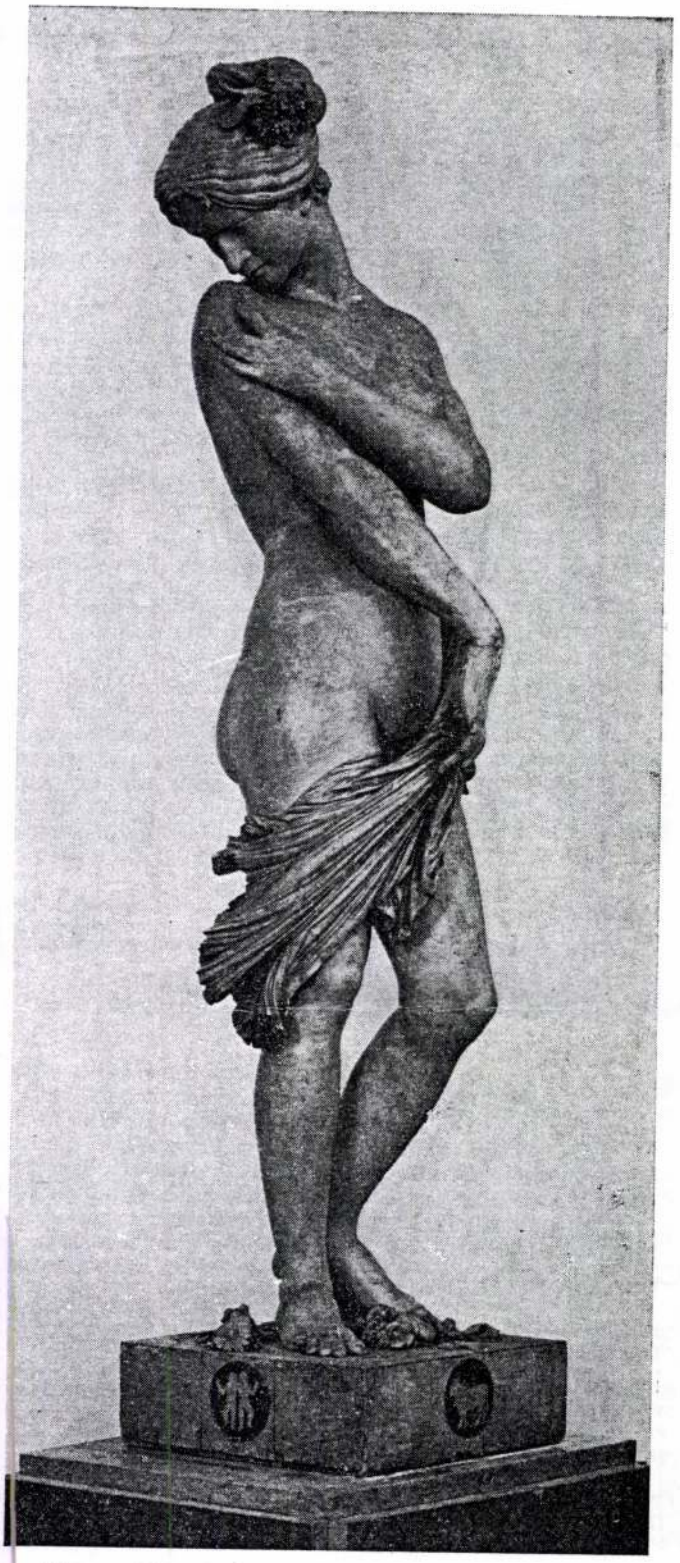

2 Flora, 1860, fa, 159 cm. Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz. 69.6-N

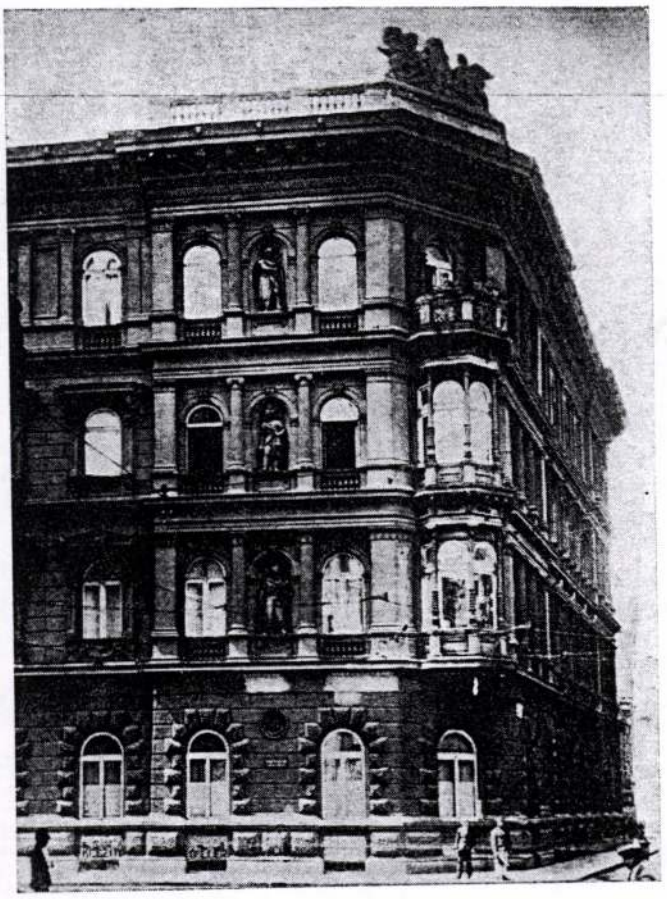

3. A Kecskeméti ház (Róna József: Egy magyar művész élete c. könyvéből)

veket. Nagyobb sikert arat Pán (másutt: Faun, ill. Részeg Faun elnevezéssel is előforduló) szintén fából készült szobra, érthető módon, hiszen az ornamentális faragvány csak interieur részeként fejthette volna ki esztétikai hatását, míg a klasszikus hagyományokat elevenítő önálló figura kedvezőbb visszhangot kelthetett. Ugyanebben az évben Telepy Károly írja alá a Képzőművészeti Társulat igazgató választmányának azt a jegyzőkönyvkivonatát, melyben" a felbecsülésben is igazságos és méltányos kívánva a művészek iránt lenni" a szóban forgó művet 150 frt.-ért javasolja megvenni, holott alkotója csak 100 frt.-ra értékelte azt.[10]

Szintén 1863-ban kerül zsüri elé Psyche c. fafaragványa, amelyet a Marschalkó János vezette bizottság 800 frt.-ra becsül és megvételre ajánl. (Feltehetően egész alakos szoborról van szó.)[11] A fafaragvány azonban festve van. Anyagi erői úgy látszik nem engedik meg, hogy kiöntse vagy nemes anyagból kifaragja, ezért — bizonyos igénytelenséget tükröző módot választva — zöldesbarna festékkel kívánja elérni a bronz hatást. Benedek Aladár kritikája ennek ellenére igen kedvező: ,,arányos és anatómiailag kidolgozott gyönyörű szobormű, melynek tárgyilagos felfogása is legkiműveltebb érzékre mutat".[12] Művei ezután rendszeresen szerepelnek a Társulat kiállításain. Tekintélyének növekedését, anyagi helyzetének javulását jelzi, hogy 1866-ban saját háza és szőlője van Óbudán az Ősz (ma: Solymári) u. 540. sz. alatt. A szobrokat a Társulat megvette és sorsolás céljából rendezett kiállításán bemutatta. A sorsolást ,,a képzőművészeteknek Magyarországbani fejlesztése s az ínségre jutott művészek és gyámoltalan családjaik segélyeztetése céljából" tartották. A kiállítást fémjelezte, hogy a bemutatott alkotások ,,eredeti magyar műtermékek" voltak.[13]

1864-ben a Társulat Nagyhíd (ma: Deák Ferenc) utcai műcsarnokában rendezett kiállítására carrarai márványból faragja Thetis szobrát (értéke 400 frt.)[14] Érc-

szobor (bronz) a Nyár c. alkotása (1868), melynek kifejező erejét, részletes kidolgozását a kritikus örömmel hangsúlyozta.[15] Feltételezhető, hogy a Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában levő Flora (Tavasz?) szoborral együtt egy tervezett nagyobb szoborcsoport, több alakos kompozíció második darabja.

Az 1870-es évek elején Hensch Ignác műhelyében dolgozik. A műhely a Sörfőző utcában — a mai József körút Baross utca és Üllői út közti szakaszán — a 6. sz. alatt működött. Több más itt készült mű közül jelentősnek mondhatók az ún. Kecskeméti ház szobrai. Az új ház, mely 1874-ben épül fel Kecskemét város pesti háza helyén, a mai Veres Pálné és Nyáry Pál utca sarkán, 1900-ig a Kecskeméti Kávéháznak adott helyet. Az épület falfülkéiben magyar hősök figurái állnak, melyeket Lotz Károly mintázott. Lotz ugyanis ifjú éveiben szobrásznak készült, korábban Vácott, egy kőfaragómesternél, majd Pesten folytat szobrászati tanulmányokat. Ezirányú érdeklődését jelzik a Kecskeméti ház említett plasztikái is. Lotz vázlatait Dinnert faragta kőbe.[16] (4. sz. kép.) Ez idő tájt ,,A budapesti vári plébániatemplom" (Mátyás templom) Schulek Frigyes vezette újjáépítésénél találkozunk nevével.[17] A forrásokból nem világlik ki egyértelműen, hogy a kivitelezési munkákra a Henschféle műhely kapott megbízást vagy pedig a mester magánjellegű vállalkozásáról beszélhetünk.

Önéletrajzának tanúsága szerint Róna József Dinnertet vallja első mesterének. Kiváló technikáját, elegáns, könnyed vésőkezelését úgymond tőle volt módja és lehetősége elsajátítani. Komponáló készségéről ugyan nem sokat tart, mesterségbeli tudását viszont — nem szívesen, de objektivitásra törekedve — kénytelen elismerni. Véleményének hitelességéből sokat levont a visszaemlékezés dicsekvő, öntömjénező hangvétele. Érdekes összehasonlítani Dinnert Önarcképét a Róna József egyik korai művével, Löhnhoff Károly ,,régész és filozófus" portréjával (1875). A fej beállítása, megformálása, az arc és

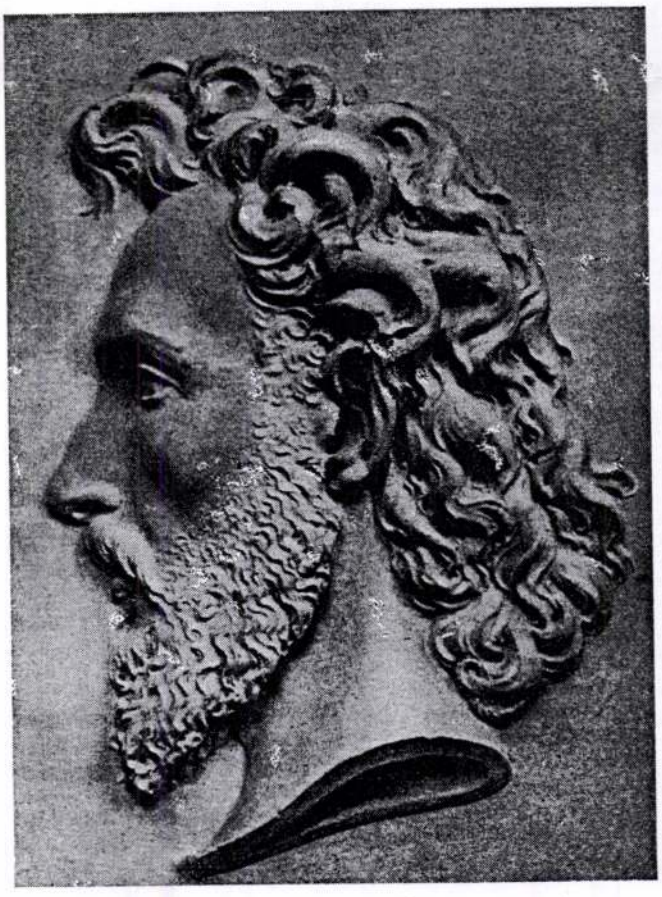

4. Róna: Löhnhoff Károly portréja (Róna József: Egy magyar művész élete c. könyvéből) 1877, gipsz, 38,5×28 cm MNG. Ltsz. 69.74-N

a hajfürtök megmintázása és kifaragása sok azonos vonást mutat és szoros mester-tanítvány kapcsolatra enged következtetni (5. sz. kép). Szintén a 70-es években mesterünk együtt dolgozott Henschnél Hölzer Mór prágai születésű faszobrásszal, aki később Bártfán alapított fafaragó iskolát.[18] Mivel Hensch műhelye nem kap további megbízásokat, Dinnert 1878-ban kilép és önállósítja magát Óbudán. Itt a házához tartozó és már a szőlőhegyekkel határos nagy belső udvaron hosszú műhelyháza van, ahol egyedül dolgozik; követ, fát egyaránt megmunkál.

A fennmaradt kevés és hiányos adat eléggé megnehezíti Dinnert helyének kijelölését a 19. századi magyar szobrászat fejlődési folyamatában. Mindössze óvatos következtetések levonására van módunk, pl. témaválasztásának megfigyelésekor. Néhány, kiállításon szereplő művét címük (tárgyuk) után, mivel magukat a műveket nem ismerjük, bizonyosan a klasszicizáló hagyományok folytatói közé sorolhatjuk (Thetis, Részeg Faun, Psyche). Ami azonban a szimbólumteremtés igényével megfogalmazott Florát illeti, itt már valamelyest átengedi magát az uralomra törő romantikának. Igaz ugyan, hogy a gondosan megmunkált, simára csiszolt felületek még az antik előképek szerinti igazodást mutatják.

A romantika nemzeti sajátosságait viszont sem a művészi kifejező eszközök használatának vizsgálatakor, de témában, tárgyban sem fedezhetjük fel alkotásaiban. Ezt nem annyira az önálló művészi gondolkodás hiányával, mint inkább német (bajor) származásával, ill. orientációjával (müncheni évek), valamint az átlagpolgár igényeinek kiszolgálására vállalkozó, ezért talán kissé egysíkú munkásságával magyarázhatjuk.

Mindent összevéve megállapíthatjuk, hogy Dinnert egyike volt azon érdemes kismestereinknek, akiknél bár a mesterségbeli tudás megelőzte a művészi invenciót, mégis értékes alkotásokkal gazdagították szobrászatunk történetét.

Szatmári Gizella

JEGYZETEK

1 *Dr. Dümmerth Dezső* szíves közlése (l. még: *Sághelyi:* A magyar üvegesipar története, Bp. 1938. 253, 274.) *Dümmerth* feldolgozta családja történetét, 1771-től 1900 körülig, mivel korábbi feltevése szerint leszármazottja volt Dinnertnek. Feltevése azonban megdőlt. Ily módon a *Szendrey-Szentiványi* lexikonanyagban a rokonságra vonatkozó adat nem helytálló.

2 Feljegyzés a Szendrey-Szentiványi lexikon cédulaanyagában-MTA Művészettörténeti Kutatócsoport, Adattár (MDK). Az akadémián azonban nem járt, legalábbis *Somogyi Miklós:* Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián, Művészet,1912. 179. cikkében nem szerepel.

3 *Barabás Miklós* Önéletrajza (kiadja Bíró Béla) Bp. 1944. 166.

4 Adat a Szendrey-Szentiványi lexikon cédulaanyagában, forrás megjelölése nélkül. *Lyka Károly* szerint az oroszlánokat Marschalkó nemcsak tervezi, de kivitelezi (kifaragja) A táblabíró világ művészete, Bp. 1981. 361.).

5 A tondó felirata tehát mind nevének írásmódjára, mind születésének időpontjára megbízható forrás.

6 *Haeuffler:* Buda-Pest, historisch-topographische Skizzen von Ofen und Pest und deren Umgebungen, 1854. I. 153.

7 *Lyka Károly:* Nemzeti romantika, Bp. 1982. 152.

8 Flora, fa, 159 cm. Ltsz. 69. 6. — N. Vétel dr. Rönk Bélánétól. Az eladó szíves közlése szerint eredetileg bátyja, Schuler Gusztáv ismert műgyűjtő tulajdonában volt.

9 Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat Évkönyve, 1863. Pest, 1864. 101.

10 MDK- A-I-1/74/28/1863 K. T. mell.

11 MDK-A-I-1/107.97/1863 KT Marschalkó János zsürije. Itt jegyezzük meg, hogy a 800 frt. faragvány esetében olyan magas ár, amelyet feltehetően a mű esztétikai értéke tesz indokolttá. Vö. Lyka i. m. 43. „Dunaiszky László egy Ker. Szt. Jánosért 525 frt-ot, egy Madonnáért 300 forintot számított, mind a két szobor carrarai márványból készült".

12 -k-r *(Benedek Aladár):* Műtárlati szemle a magyar képzőművészet képcsarnokában. Nefelejts, 1866. nov. 4. 540.

13 Fővárosi Lapok, 1864. nov. 21.

14 A Magyar Képzőművészeti Társulat kiállított műveinek sorozata, Pest, 1865. Kat. 114.

15 *(B. A.):* A képzőművészeti tárlatról, Nefelejts, 1868. ápr. 25.

16 *Róna József:* Egy magyar művész élete, Bp. 1929. 152.

17 VKM. 1875-V-6-4919-31370.

18 *Katona Imre:* Sovánka és a magyar üveg a századfordulón, Művészettörténeti Értesítő. 1980. 3—4. sz. 237.

Dinnyés Ferenc MDK

szegedi képzőművész

1958. meghalt.

Müterem 1958 I. évf. 6. sz. 46.o.

MDK

Dinnyés Ferenc

N. Szal. csop. kiáll. 1924. szept.

MDK

Dinnyés Ferenc festő

Gönczi-Szabó: Az 1956.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliografiája Művért 1957.VI.évf.4.sz. 348.l.

Dinnyés Ferenc

A szegedi Móra Ferenc Muzeumban látható a városban alkotott müvészek alkotásai.

Magyar Hirlap 1977/2o5/9

Dinnyés Ferenc festő

Az alföldi festészetnek olyan halk szavú lírikusa volt, mint Endre Béla, Nyilassy Sándor, Dinnyés Ferenc, Károlyi Lajos, Erdélyi Mihály.

Horányi Barna: A századforduló festői az Alföldön.

Somogyi Néplap, 1975. febr. 11.

Dinnyés Ferenc

Ötéves a szegedi művészklub. A jubileum alkalmából hétfőn nyílhatnak meg Dinnyés Ferenc festőművész emlékkiállításai. A hírlatau a művész 29 festménye látható.

Magyar Hírlap 1973/153 8old.

Dinnyés Ferenc

Megnyílt Szentesen a „Csongrád megyei mesterek" c. képzőművészeti kiállítás, melyen a szegedi művész alkotása szerepel.

Csongrád m. Hírlap, 1973. okt. 2.

Dinnyés ferenc, festő

hegeden emlékkiállítása
nyílt meg a 15 éve elhúnyt
művésznek.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp 1973. jun. 5.

Dinnyés Ferenc festő

„Szocialista hagyományaink Szeged képzőművészetében" címmel megnyílt kiállításon szerepelnek művei

Kulka Péter: Szegedi festők tárlata

Délmagyarország, 1969. márc. 21.

Dennyés Ferenc
festő

Képeinek témái Szegedhez kötődnek, az Alsóváros parasztházai, a mádasoktól ismerett Rókusztó és a Móravárosi egyházi nyomortanyái sokszor kerültek vászmaira.

Szelesi Zoltán: Festészet a Tisza partján.

Müvészet, 1973. augusztus - 13. oldal

Dévényi Ferenc
festő

Méltatás

D.Fehér Zsuzsa: Van-e szegedi műhely?
Művészet,1973.augusztus - 14.oldal

Dúnyés Ferenc
festő

„Bódi" (repro)

Szelesi Zoltán: Festészet a Tisza partján.
Művészet, 1973.augusztus - 13.oldal

Dinnyés Ferenc
festő

A szegedi vezető festők közé tartozik Dinnyés Ferenc. Dinnyés tanulmányait a Főiskolóan Ferenczy Károlynál sajátítta el.

Szelesi Zoltán: Festészet a Tisza partján.
Művészet, 1973. augusztus - 13. oldal

Dinnyés Ferenc
festő

A Tiszatáj helyi karaktéret
megragadó festészete nagy-
bányai eredményekre veret-
hető vissza.

Szelesi Zoltán: Festészet a Tisza partján.
Müvészet,1973.augusztus - 13.oldal

Dinnyés Ferenc
festő

Dinnyés Ferenc a vázosrészletekben kívül szentettel jelentett meg kiépem egy-egy öreg munkást. Legede papzi-hakaszto cesszony is gyakran szerepel művein.

Szelesi Zoltán: Festészet a Tisza partján.

Müvészet, 1973. augusztus - 13. oldal

Dinnyés Ferenc
festő

A felszabadulás után a kommunista festő az élvonalbeli művészek között van, akik a társadalomátalakító erőt vetlel művészetükbe.

Szelesi Zoltán: Festészet a Tisza partján.
Művészet, 1973. augusztus - 13. oldal

Dinnyés Ferenc
festő

Dinnyés Ferenc halálának 10-ik évfordulója alkalmából 1968-ban a Móra Ferenc Múzeumban és a Nemzeti Galériában emlékkiállítást rendeztek.

Szelesi Zoltán: Festészet a Tisza partján.
Művészet, 1973. augusztus - 13. oldal

Dinnyés Ferenc: Bódé

Dinnyés Ferenc

Műcsarnok, Budapest, 1943. aug.

Dinnyés Ferenc
festő

Részt vett a táskalön, Ferenczy hatása érződek utcarészletén.

Szelesi Zoltán: A szegedi mügyüjtők kiállitása.
MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 44.oldal

Dinnyés Ferenc

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

304, 314. old.

Dinnyés Ferenc fotó

A Magyar Nemzeti Galériában rendezték meg emlékkiállítását.

Szocialista Művészetért, 1969. febr.

Dinnyés Ferenc

A kulvárosi utcák expresszív festője. Szerepelt a jelzett kiállításon.

Apró Ferenc: A Szegedi Müggyűjtők Klubjának III. kiállítása; Müggyűjtő 1972/4.sz.21.l.

DINNYÉS FERENC, festő

A Magyar Nemzeti Galériában emlékkiallitasa 1969. 1.hó közepétől. 56.old

Múzeumok -kiállitások 56.old

Múzeumi Magazin, 1969. 1.sz

Dinnyés Ferenc, festő

L. : Nyilasy S.

Szelesi Z. : A Dél-alföldi ... 75-78.

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1975. März.-jún. XXI/1-2.

Dinnyés Ferenc, festő

L.: Csáky József

Bodri f.: Vélemények .... [1] 91-93,

TISZATÁJ, Szeged 1976. június XXX/6,

Dimyés Ferenc (1886-1958) festőművész

Az Alföld tája és népe több magyar festőt megihletett, – Tonyai, Koszta és Kohán komor piktúrájával egyidejűleg bontakozott ki fejlődött tovább egy lírai hangvételű, helyi táj- és népéletábrázolás is. Jeles képviselője közé tartozott a művész is.

Szelesi Zoltán: A Dél-alföldi plein-air festészet lírikusai.
Járkunság, Szolnok, 1945. jún. 45. old.

Dinnyés Ferenc

a Csongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i városi Tanács, műtárgyvásárlásából rendezett „Kortárs Művészet" c. kiállítás okt. 5.-én nyílik meg, szerepel műve e kiállításon.

Meglúvó

1944. okt. 5.

Dinnyés Ferenc, festőművész

Ma, megnyílt Dömsödön az alföldi festők tárlata. – Szerepel a művész „Utcaveszlet" c. alkotása. (említve).

Losonci Miklós: Alföldi festők képei Dömsödön.
Pest Megyei Hírlap, 1979. júl. 26.

Dimnyés L. J., festő

h.: Kösi József

Apró J.: Vélemények ..... [2] ..... 93-96.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. június XXX/6.

DINNYÉS

Szegedi művész. Művei kiállítva a Bartók Művelődési Központban, a Szegedi Műgyűjtők Klubjában.

Lacza Katalin: Kiállítási Napló.

Tiszatáj, 1970, szept. 987. l.

Dinnyés Ferenc

festő

„Billagtűz" Repr.

„Ásó ember" Repr.

„Győri utcavészlet" Repr.

Tiszatáj, Szeged 1969. I. Orvitó; 48-49; 64-65

Damjánich Ferenc

Méltatás

Pogány Ö Gábor: Dorogi Imre gyüjteményes kiállitása
Müvészet 1970 december- 30 lap

Dinnyés Ferenc

1.

emlékkiállítása nyílt a

Nemzeti Galériában

Pestmegyei Hírlap 1969 január 15

4. old.

Dinnyés Ferenc

1958-ban tragikus körülmények
között elhunyt.

Pestmegyei Hírlap 1969 január 15
4. old.

3

Dinnyés Ferenc

Ferenczy Károly tanítványaként

kezdte pályafutását. 1910-ben Gyeden

telepedett le.

Pestmegyei Hírlap 1969 január 15

Kolch

Dinnyés [ ]. festő

Régi szegedi műveín. szerepel.

Lacsó Katalin: Kiállítási napló
Szegedi Műgyűjtők Kiállítása
987-989.

Tiszatáj, Szeged. 1970. október XXIV/10.

Dinnyés Ferenc

Rókusi tó és Városrészlet c.

. képe szerepel Völgyessy Ferenc gyűjtemény ében

Szelesi Zoltán: Völgyessy Ferenc képei és a szegedi műgyűjtés útja. - Művtört.Írt. 1971.1.sz. 23-30. l.

18.l

Dinnyés Ferenc (1886-1958)

A szegedi Galéria kiállításán – mely tegnap nyílt meg, – műreszvel szerepelt.

Palmer Zoltán: Nyári kis Galéria a Sajtóházban.

Gongrád Megyei Hirlap, 1941. júl. 6.

Dinnyés Ferenc

festőművész emlékkiállitása. Bp,Magy.Nemz.Gal. - Szeged,Móra Ferenc Múzeum, 1968. - Rend. és kat.összeáll. D.Fehér Zsuzsa, Szeged,1968.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l. 167. l.

Dinnyés Ferenc

Sz.Z.: Kis szegedi müvészettörténet XVII. Dinnyés Ferenc. - Tiszatáj,1968.5.sz.Hátsó boritó

~~XXxXxx/xx;XVII~~

Az 1968.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Müvtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.

159.l.

Dinnyés Ferenc

emlékkiállítás nyílt a Magyar Nemzeti Galériában szombaton. (Rendezte: Magyar Nemzeti Galéria és a szegedi Móra Ferenc Múzeum).

A bizáló Ziemeli a művész látomásos vénáját. Cím szerint említi: Facsonk, Elmúlás, Nagy őszi táj, Szinharmóniák, Inspirációk – képeit és Zismeretű golgotáiit. (Ferenczy Kaisy nyomán indult).

Dinnyés Ferenc emlékkiállítása (Vincze Lajos)

Magyar Hírlap, 1969. január 12. 9. l.

Dinnyés Ferenc

Emlékkiállitása volt a MNG-ban /1969. I. 11--
II. 2./. 3oo festmény és kb. loo grafika került
bemutatásra. Legjobb képei Tornya i szinvonalát
közelitik meg.

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 48.l.

Dinnyés Ferenc.

Tíz éve halt meg a szegedi festőművész. Emlékkiállítását a Móra Ferenc Múzeumban rendezték meg. 344 festményét és 122 grafikáját gyűjtötték össze. Bár képeit több dekadommal láthatták már, a kiállított anyag mégis felfedezés, meglepetés. Tragikus alaphangú festményei most láthatók először. Ferenczyből kapott alapokon nyugodva festi a Tisza-parti város egy egy részét. (Szegedi „Fekete Ház", Szegedi utcarészlet a Dömötör-toronnyal, Alsóvárosi emeletes ház, Részlet az Ipar utcából, Tisza-part)

Lacza Katalin: Egy szegedi festő.

Népművelés 1969/1 3 old.

Dinnyés Ferenc

2

A munkáshétköznapokat (Paprikaházitók, Paprikaárus, Paprikapiac.) Sötét színek, fenyegelő vonagló ármyékok, különösen táncoló, szinte elbukó házak apokaliptikus lovasok. (Boszorkánytánc, összehajló fák, Felcsapodó ívek). Azután a mesék birodalmába téved. (Mesevár, Mesevároz). Böséges grafikai anyag is látható, hiszen a grafikák végigkísérik a művész pályáját, és betekintést engednek munkamodszerébe.

Laczó Katalin: Két szegedi festő

Népművelés 1969/1 38 old.

Dinnyés Ferenc MIK

szerepelt a szegedi képzőművészek halado csoportjának 1919 máj. 18-iki kiállitásán.

Magyar László: "Juhász Gyula: A müvészekről a közönségnek".

DÉLMAGYARORSZÁG 1964. jun. 26.

Dinnyés Ferenc

Pihenő

Népművelés 1969/1 38old.

DINNYÉS FERENC, festő, 1886-1958.

Szegedi művész. Műszaki kísérletei is voltak és egy találmán a miatt perbe fogták, de fel kellett menteni, mert kiderült, hogy ebben nem bűnös, csak abban, hogy kommunistákkal állt barátságban. 182.old

SZEKLESI ZOLTÁN: Szegedi képzőművészek a munkásmozgalomban 173.old

A KÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967. Szeged. 1968

Dinnyés Ferenc, festő

Megemlítve [558. old.].

Dénes Leó: Emlékeim a nagy jelentőségű sorsfordulóról 555–561.

Tiszatáj, Szeged. 1970. június XXIV/6.

DINNYÉS FERENC, festő, 1886-1958.

Szegedi művész. Dinnyés Ferenc kiállitása.-Dinnyés kiállitása a Kass-halljában. Dél-Magyarország, 1925. okt. 18 és 1925. nov. 8.-Dinnyés Ferenc tárlata. Dm. 1927. jan. 30. Dinnyés Ferenc gyüjteményes kiállitása, Dm. 1936. máj. 13.-Dinnyés Ferenc festőművész gyüjteményes kiállitása. Szeged. Móra Ferenc Múz. képtára. 1962. 182. old. 28. jegyz

SZELESI ZOLTÁN: Szegedi képzőművészek a munkásmozgalomban 173. old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967. Szeged. 1968

DINNYÉS FERENC, festő, 1886-1958.

Szegedi művész. Utcarészleteken kívül szeretettel festette az öreg munkást, földmívest. Speciális témája lett a szegedi paprikahasító lányok ábrázolása. Dús koloritu alkotásai az egykori Szegedet tükrözik. A szegényes környezetet leplezi le, de vonzalmát mutatja a dolgozó nép iránt is. 183. old

SZELESI ZOLTÁN: Szegedi képzőművészek a munkásmozgalomban 175. old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967. Szeged. 1968

DINNYÉS FERENC, festő, 1886[illegible]- 1938.

Szegedi művész. A város egyik legjelentékenyebb festője. Ferenczy Károly oltotta bele a plein air-ban jelentkező fény és szinproblémák iránti érzékenységet és a bensőséges ábrázolás módszerét. Első kiállitása a Tanácsköztársaság alatt Szegeden. Témái az Alsóváros parasztházai, a nádasoktól övezett Rókus-tó és a Móraváros munkástanyái, stb. 183. old

SZELESI ZOLTÁN: Szegedi képzőművészek a munkásmozgalomban 173. old

A MÓR[illegible] múzeum évkönyve. 1. 1966-1967
Szeged. 1968

Dinnyés Ferenc (1886-1958) 1

emlékiállítása nyílt
a Nemzeti Galériában.

Kapzinnivirset

Vigília 1969 ~~február~~ március
206. old.

Pinnyés Ferenc

2

„Szinkarmóniák"

„Aranykapó" c. Zépei emlékre

Képzimívészet

Vigília 1969 március

206. old.

Dimnyès Ferenc 4

„Tiszapart" c. tépe emlitve

Pestmegyei Hirlap 1969 jamás 15

4. old.

Dinnyés Ferenc

A művésszel Nyilasy Sándor ismertette össze Pusztay Ödön szegedi műgyűjtőt.

B. Varga S.: Szeged. — Műgyűjtő, 1969. 1. sz., 11. l.

Dinnyés Ferenc

Müve szerepel a Szegedi Mügyüjtők Klubja kiállitásán a Bartók Béla Müvelődési Központban ,Szegeden

Magyar Nemzet 1972 julius 3o

12.old.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP

Dinnyés Ferenc

1971 DEC 21

1021

Egy évszázad szegedi pikturája

Vasárnap a szegedi Móra Ferenc Múzeum képtárában dr. Völgyesi János műgyűjtő és felesége kiállította a birtokukban lévő képzőművészeti alkotások egy részét. Harminenyolc szegedi születésű, Szegeden élt, illetve élő művész hetven olaj és tempera festménye került a nyilvánosság elé. Egy évszázad szegedi pikturájának alakulása, változása követhető nyomon a tárlaton, amelyen Dinnyés Ferenc, Endre Béla, Heller Ödön, Károlyi Lajos, Nyilasy Sándor és sok más kiváló művész festményei láthatók.

Dr. Völgyesi Jánost és feleségét a szülőváros iránti szeretet és a képzőművészet iránti érdeklődés indította arra, hogy a szegedi művészek alkotásait összegyűjtsék. Több évtizedes tevékenységük sok olyan, korábban ismeretlen adat felkutatásával párosult, amely hozzájárult a szegedi piktura történetének jobb megismeréséhez.

Fokoztam az ál
léti felkészülé
meg szerettem
ni a fiúkat, ho
lábukkal, hane
kel is dolgozza

Tekintélyem
mán szüntelenü
mérkőzés előest
a tetőpontját.

A találkozó előtt félórá-
val még egyszer elismétel-

nyolcvanadik percben jár —
pillantottam az órámra —,

ÉV VÉGE

Szobám a folyosóra nyílik. Még egy aj-

Dolgoztam
tómon:
— *Naptár*
Még egy n
gyereknek ad
meztettem, ho
lam.

Dinnyés Ferenc

Szegedi festő. Utcarészlet c. képe szerepelt a helyi műgyüjtők kiállitásán.

Szelesi Zoltán - A szegedi műgyüjtők kiállitása; Műgyüjtő, 1971. 4. sz. 4o. 1.

Dinnyés Ferenc

Több műve szerepel az állami vásárlások kiállításán a hűsarnokban

Tóth Sándor: A képzőművészeti gyűjteményről

Délmagyarország 1970 I. 23

M.D.K.

Dinnyés

Mezey, Muráti, Kiss Manyi, Fedák, Szeleczky, Tolnay, Bajor és Karády szinművészekről készitett karikaturáit hozza a lap.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. juli.25-31. IV. évf.3o. sz.

M.D.K.

Dinnyés

"Németh Antal nótáskönyvéből" c. illusztrálta.
Négy rajz.

Film Színház Irodalom, Bp. 1941. juli 4-lo.
IV. évf. 27. sz.

Dinnyés

festőművész

Képzőművészeti Egyesület tárlata - Szegeden a Kultur-palotában - képével szerepel. Kevés képpel szerepel, de régi kvalitását tartja.

Szegedi Uj Nemzedék
1929.V.26.

Dinnyés Ferenc

Alföldi festő.

1968-ban, halálának 10. évfordulóján,

Szegeden és Bp.-en a Nemzeti Galériában

gyűjteménye emlékkiállítása volt.

Szegeden, lakóházának falán emléktáb-

lát avattak /Hunyadi sgt. 4./

„Felavatták Dinnyés Ferenc emléktábláját"

Tiszatáj, Szeged 1969. VII. 682-683; VIII. 755.

Dinnyés Ferenc

emlékkiállítása január 11-én

nyílik a Nemzeti Galériában.

Magyar Nemzet 1969
jan. 9.

Dinnyés Ferenc festő 1

Tíz esztendője halt meg 1961-ben hagyatékából kis tárlatot rendezték műtermében Szegeden.

Magyar Nemzet 1969
jan. 16

Dlugyés Ferenc festő

2

1903-ban iratkozott be a
Budapesti Iparművészeti Iskolába.

Magyar Nemzet
1969 jan 16

Dinnyés Ferenc

Szegedi születésű. Művei szerepelnek a Szegedi Galéria gyűjteményében.

Dél-Magyarország, 1970. okt. 20.

DINNYÉS FERENC

MŰVEI SZEREPELNEK A SZEGEDI GALÉRIA GYŰJTEMÉNYÉBEN.

POLNER ZOLTÁN: MEGNYILT A SZEGEDI GALÉRIA.

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP, 1970-OKT. 20.

M.D.K.

Diunyés

Plakátrajza "G R O" készitmények reklamirozására.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. okt. 3-9.
IV. évf. 4o. sz.

Dinnyés ~~Ferenc~~ Ferenc Rest. MDR

Szegeden Kiállítása. 1921. ben. Sebestyén Károly: „Dinnyés Ferenc Kiállítása". Szegedi Napló. 1921. III. 20. 254. old. 8-jegyz.

Benner János Cs. Sebestyén Károly 1876-1956. 257. old.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Szeged. 1957. Szegedi Nyomda. Váll. Szeged. 1957

MDK

Dimanyés Ferenc [festőművész]

Alsóvárosi utcarészlet c. alkotása
repr.
(képaláírás)

Tiszatáj, Szeged, 1958. febr. 3. l.

MDK.

Dianovics Ferenc (festőművész)

Egy tiszaparti részletet és egy kisebb méretű, aratókat ábrázoló képet állított ki a szegedi képzőművészek a Móra Ferenc Múzeum képcsarnokában rendezett kiállításán.

Szelesi Zoltán: A szegedi képzőművészek kiállítása.

Tiszatáj, Szeged, 1957. nov. [3. l.]

MDK

Dinnyés Ferenc festőművész

Testvéreti tanulmányait az Iparművészeti Főiskolán. Kerdke 1903-ban. Tanára Pap Henrik. Szabadidejében plakáttervező a Burchsteiner és Linhardt-cégnél.

Szelesi Zoltán: Dinnyés Ferenc emlékkiállítása.

Tiszatáj, Szeged, 1958. május. 2. l.

MDK

Dinnyés Ferenc festőművész

72 éves korában tragikus körülmények között váratlanul elhúnyt. Szegény szülők gyermekeként 1886-ban született egy budapesti bérkaszárnyában. (A cikk Juhász Gyulától idéz Dinnyés szegedi munkásságával kapcsolatban.)

Szelesi Zoltán: Dinnyés Ferenc emlékezete.

Tiszatáj, Szeged, 1958. május. 2. l.

MOK

Dienes Ferenc festőművész

Hat évig tartó tanulmányai során beiratkozott a Képzőművészeti Főiskola esti tanfolyamára. Itt Ferenczy Károly és Hegedüs László tanították.

Szelesi Zoltán: Dienes Ferenc emlékkerebe.

Tiszatáj, Szeged, 1958. május. 22.

MDK

Diannyés Ferenc festőművész

Tanulmányai befejeztével pár hónapot Párisban töltött, majd 1910-ben Szegedre került. 1914-ben behívták katonának. Doberdónál súlyosan megsebesült; a háború után rokkantan szerelt le.

Szelesi Zoltán: Diannyés Ferenc emlékezete.
Tiszatáj, Szeged, 1958. május. 2. l.

MDK

Dinnyés Ferenc festőművész

A háború után hazatér Szegedre. Első helyi bemutatkozása a Tanácsköztársaság idején, 1919 májusában volt. Ezt követőleg majdnem minden évben kiállít.

Szelesi Zoltán: Dinnyés Ferenc emlékezete.

Tiszatáj, Szeged, 1958. május. 2. l.

MDK

Dömnyés Ferenc festőművész

Témái: az elsővárosi házacskái, a Rókusi tó, a kis palánki sikátorok, a Móravárosi házai, a Felsőváros öreg utcái.
1921-ben megbarátkozott Katona Nándorral, akinek társaságában egy telet a Tátrában töltött. Ő is festett néhány képet.
Szelesi Zoltán: Dömnyés Ferenc emlékkiállítása.
Tiszatáj, Szeged, 1958. május. Z. L.

MDK

Dinnyés Ferenc festőművész

1924-ben ismét részt vett a Nemzeti Szalon csoportkiállításán; majd a bécsi Secessionban és Prágában állított ki. Többször ellátogatott Erdélyben élő rokonaihoz; itt régi székely házak, kapuk, falvak, fonó nők lettek témái.

Szelesi Zoltán: Dinnyés Ferenc emlékezete.

Tiszatáj, Szeged, 1958. május. 2. l.

Dinnyés Ferenc festőművész MDK

Lefestette családja tagjait is, majd pipazgató, sütkérező, vagy kertjét ásogató öreg parasztot, szegedi paprikahasító lányokat, asszonyokat ábrázolt képein. (Festésmódjára vonatkozóan Szelesi idéz Dinnyés egyik méltatójától.)

Szelesi Zoltán: Dinnyés Ferenc emlékezete.

Tiszatáj, Szeged, 1958. május. 2. l.

MDK

Dinnyés Ferenc festőművész

A 30-as években meseszerű víziók, allegorikus kompozíciók, spekulatív szerkesztmények foglalkoztatták.

Szelesi Zoltán: Dinnyés Ferenc emlékezete.
Tiszatáj, Szeged, 1958. május. 2. l.

MDK

Dinnyés Ferenc festőművész

részt vett az 1945 márciusában Szegeden megrendezett Demokratikus Magyarország Első Képzőművészeti Tárlatán. (A cikk a helybeli újság ükkéből idéz. Jó említve: Politikai oktatás és Öreg munkás. c. képei.)

Szelesi Zoltán: Dinnyés Ferenc emlékezete

Tiszatáj, Szeged, 1958. május. Z.l.

MDK

Dinnyés Ferenc festőművész

A felszabadulás után több cikket írt a szegedi képzőművészet kibontakozása érdekében.

Szelesi Zoltán: Dinnyés Ferenc emlékezete.

Tiszatáj, szeged, 1958. május. 2. l.

OSK

Dinnyés Ferenc festőművész

Munkás és Utcarészlet c.
művei repr.

Szelesi Zoltán: Dinnyés Fe-
renc emlékezete.
Tiszatáj, Szeged, 1958. május. 7. l.

MDK

Dinnyés Ferenc, festő

Arckép. Olf.

Föv.Kpt.-MKBusz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat. 8.l.

Dinnyés Ferenc festőművész
1886 - 1958

Emlékkiállítását a Móra Ferenc Múzeum
a művész volt Szt. Háromság utcai műter-
mében rendezte meg. Képeiből egy repro-
dukció,

Tiszatáj. 15. évf 10. 1961 október 8 l-on

Dinnyés Ferenc festő M.D.[illegible].

Ásó ember. repr.

Szeb si Zoltán: Szeged uj képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960.
Móra Ferenc Museum Évkönyve 1960-1962.
Szeged, 1962. 205.1.

. . .

Dinnyés Ferenc festő m.D.K.

Részt vett a Szegeden 1945 március 15-én megnyilt a "Demokratikus Magyarország Első Képzőművészeti Tárlatán"

Szelesi Z eltán: Szeged uj képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962.
Szeged, 1962. 162.1.

Dinnyés Ferenc festő m.d.k.

Részt vett a Szegeden 1945 március 15-én megnyilt a "Demokratikus Magyarország Első Képzőmüvészeti Tárlatán"

Szelesi Z oltán: Szeged uj képzőmüvészetének bibliográfiája 1945-1960

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962.

Szeged, 1962. 162.1.

MDK

Dinnyés Ferenc festőművész

Szegedi művész. Jövőre (1956) lesz 75. éves. Évek óta nem szerepel nyilvánosan.

Szelesi Zoltán: Szeged új képzőművészete.
Tiszatáj, Szeged, 1955. dec. IX. évf. 5–6. sz. 379. l.

MDK

Dinnyés Ferenc (festőművész)

Szegedi művész. Részt vett a Demokrácia Ifjúmunkásai szegedi keretében a Magyar Művészhetek rendezésében a múlt év októberében megnyílt képzőművészeti kiállításon.

Dorogi Imre: Szegedi képzőművészeti kiállítások.
Tisztaság, Szeged, 1947. március I. évf. 1. sz. 57-58. l.

HDK

Dinnyés Ferenc (festőművész)

Pipázó magyar című műve szerepel a Siess, Adj, Segíts akció keretében helyi művészek műveiből ez év februárjában rendezett szegedi képzőművészeti kiállításon.

Dorogi Imre: Szegedi képzőművészeti kiállítások.
Tiszatáj, Szeged, 1947. március. I. évf. 1. sz. 57-59. l.

Dimnyés Ferenc (festőművész)

Impresszionista képekkel vett részt a szegedi ipari vásárral egybekötött képzőművészeti kiállításon. Megemlítve: Erdélyi részlet c. műve.

Dorogi Imre: Képzőművészeti kiállítás a szegedi ipari vásáron.
Tiszatáj, Szeged, 1947. július. I. évf. 5. sz. 43. l.

MDK.

Dinnyés Ferenc

Szegedi kapcsolatairól

Délmagyarország 1966 aug.14.

MUK.

Dinyás Ferenc

Szerepel a szentesi képzőművészeti kiállításon

Magyarság 1927 IX. 28

Dinnyés Ferenc

Műveivel szerepelt a Szegedi Képzőm.Egyesület tav.tárlatán.

Szegedi Uj Nemzedék,930.IV.13.
N.U.930.IV.15.

M.D.4.

Dénínyes Ferenc
festő

Barátság fürte Vlasics Károlyhoz

Szelesi Loltán: Vlasics Károly
Művészet, 1968. július – 14 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1960 AUG 14.

DÉL-MAGYARORSZÁG

1021

Szocialista hagyományok Szeged képzőművészetében

A szegedi képzőművészet szocialista hagyományainak kibontakozása a Tanácsköztársaság alatt felpezsdült helyi kulturális élet eredményeiben kereshető. Ahogyan a proletárforradalom hazai győzelmének feltételei országszerte és helyi vonatkozásban egyre érettebbé váltak, úgy bontakozott ki fokról fokra a szegedi irodalom, zene és képzőművészet szocialista arculata is. Festőink és szobrászaink legöntudatosabbjai arra törekedtek, hogy érdekeiket kivívni tudó kollektívába tömörülve közös erővel határozzák meg és harcolják ki az itteni képzőművészet fellendítésének alapvető követelményeit.

1919 márciusának első napjaiban megalakult a szociáldemokrata párt képzőművész-csoportja, mely fontos indítványt terjesztett a Néptanács elé. Javaslatuk magában foglalta helyi művészeti életünk megújhodásának lényeges kérdéseit; művésztelep, állandó kiállítási helyiség, műtermes lakások és díjak létesítését. Ebből az indítványból — többek között —, a *Szegedi Művészeti Szabadiskola* valósult meg, melyben kiváló szakemberek működtek közre. Az irodalom és a filozófia oktatását *Juhász Gyula*, az alakrajzot *Heller Ödön*, a szobrászatot *Gergely Sándor*, az anatómiát *Kovács Ferenc*, az iparművészetet *Raffay László*, a zeneelméletet pedig *Fichtner Sándor* tanította. A tehetséges szegénysorsú növendékeknek ingyenes képzést biztosítottak. A dolgozók széles körű művészeti nevelését végző szabadiskola a maj Postaigazgatóság Tisza Lajos körúti épületében nyílt meg. Alig egy hét alatt több mint százan jelentkeztek felvételre.

Helyi festőink és szobrászaink 1919 április végére, a csoportot kinőve, külön művészeti szakszervezetet alapítottak, amelynek elnöke *Papp Gábor*, alelnöke *Cs. Joachim Ferenc* és titkára *Vlasics Károly* festőművész lett. A vezetőség első feladatának egy kiállítás rendezését tűzte ki. A tárlat május közepén meg is nyílt. A szegedi múzeum három termében huszonnégy művész kétszáztizenegy festményt, grafikát, szobrot és iparművészeti tárgyat állított ki. A tárlat tömegsikerét jellemzi, hogy néhány nap alatt kétezerre emelkedett a látogatók száma. A kiállítási termekben hangversenyeket és irodalmi esteket rendeztek. Ilyenkor a múzeum nem szedett belépődíjat. Juhász Gyula hosszú cikkben méltatta a tárlatot, s a *„.... lobogó győzelem zászlójának"* nevezte, mely *„.... a szépség diadalát jelenti, a fájdalmas és nyomorúságos valóság felett"*. Ugyanis ekkor vette kezdetét az ellenforradalom kibontakozása. A francia hadosztály bíróság — a helyi reakciós erőkkel egyetértésben —, ezekben a napokban hurcolta el a szegedi munkásmozgalom legjobbjait. A Tanácsköztársaság központi szerveitől elszakított Szeged haladó képzőművészeinek bátor kiállása volt ez a tárlat, melylyel lényegében a proletárhatalom fennmaradása mellett tüntettek.

A Tanácsköztársaság bukása után, a felülkerekedett ellenforradalom szédsodorta művészeinket. Többen külföldre emigráltak: *Hódi Géza*, *Gergely Sándor*, *Károlyi Lajos*, *Joachim Ferenc* és mások, s hosszabb-rövidebb ideig tartó idegen környezetben öngyilkossá váltak vagy megtörten hazatértek. Az itthon maradottakra szegénység és üldöztetés várt. Akadtak, akiknek a szocializmus ügyéért életüket kellett áldozniuk, mint a fehérterror által legvilkolt *Kukovetz Nana* és *Heller Ödön* festőművészek.

A két háború között a helyi hivatalos szerveknek a művészeti ügyekkel szembeni közömbösségéből adódott, hogy Szegedet, az ország második városát, festészeti szempontból még Makó is megelőzte, ahol Rudnay művésztelepével élénkké tette a szomszédos kisváros művészetét. Az 1926-ban megalakult Szegedi Képzőművészeti Társulat nem volt képes irányítani a helyi művészeti életet. Szeged megújhodásra váró ábrázolóművészetéért azok a progresszív szellemű festők és szobrászok harcoltak, akik kapcsolatban voltak a helyi munkásmozgalommal, közben a vonatkozásban *Tardos Taussing Ármin* grafikust kell megemlítenünk, aki leleplező élű cikkeivel bátran támadta a városi tanács művészettel szembeni nemtörődömségét. Egyik cikkében írja, hogy: *„Szeged szükkeblű városi hatósága, a vagyonos magánosok és közintézetek... a nemzeti közüggyel szemben tanúsított magatartása mellett határozottan féltenünk kell a szegedi kultúra jövőjét"*. Majd így biztatja művésztársait: *„Munkálkodjunk közre megfelelő szervezkedés mellett azon, hogy Szegednek ősi talajába gyökeret vert erős művészete legyen"*. Tardos Taussig e törekvéseiben nem állt egyedül. Lakása meghitt találkozó helye lett a szocialista gondolkodású értelmiségieknek, s közöttük Juhász Gyula is többször megfordult.

Azok a kommunistaperek, melyek a Tanácsköztársaság bukása után helyet kaptak az újságok hasábjain, a hazai fasizmus előretörésével megsűrűsödtek. E perek legtöbbje torzított formában nagyította fel a valóságos tényeket, melyeknek sokan estek áldozatul. Így többek között, a kiváló mechanikai érzékkel rendelkező *Dinnyés Ferenc* szegedi festőművész is, akit a harmincas évek elején azzal vádoltak, hogy egy találmányát a Szovjetuniónak akarja eladni. Miután kiderült, hogy találmánya már szabadalmazott volt, tehát nem hadititok, azért tartották további vád alatt, mert egyik ismerőse államfelforgató terveiről nem tett kötelességszerű jelentést a hatóságoknak. Ügyét a Füssy László-féle kommunista szervezkedési per keretében tárgyalták és egyhónapi fogházra ítélték. Mindez hozzátartozott a munkásmozgalom üldözéséhez és a szocialista eszmeiségű művészek meghurcolásához.

Dinnyés Ferenc: Régi szegedi utcarészlet

Ennek ellenére a tárlatok jelentették meg egy-egy öreg munkást vagy szorgos paprikahasító asszonyt is. *Parobek* Alajos mély zengésű festményein, gyakran sötétre hangolt munkástüntetéseket ábrázolt. Dózsa-sorozata azt mutatja, hogy érdeklődéssel foglalkozott a „parasztvezér" alakjának dinamikus felidézésével. Vlasics Károly több mint félszázadot átívelő pályája alatt párhuzamosan festette az alföldi síkság szépségeit és az ittélő emberek mindennapi életét. Rajta kívül még főleg *Tápai* Lajos és *Tápai* Antal voltak azok, akik kubikosok, halászok, zsellérek markáns tehetségű szegedi ábrázolói közé tartoznak. Az ellenforradalom évtizedeiben realista műveikkel valamennyien a munkásosztály ügyét szolgálták.

A Tanácsköztársaság idején kibontakozó, forradalmi szellemet szító helyi képzőművész-kollektíva törekvéseit a két háború alatt többen vitték tovább a megvalósulás felé. Voltak, akik alkotásaikkal tettek hitet és szereztek elismerést a Tisza-parti város képzőművészetének. Voltak, akik műveiken kívül az írás, a szó eszközeivel is küzdöttek.

A munkásmozgalommal kapcsolatot tartó és a szocializmus győzelemre jutását elősegítő szegedi képzőművészek emlékét a felszabadulás óta méltón megbecsüljük. Jól kifejezte ezt az a demonstráció is, melyet 1961 november elején, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 44. évfordulójával összekötve, a Hazafias

CSALÁDI KÖRBEN

Nyári divatparaue — Szeged

a hazai é

Mint arról már lapunkban beszámoltunk, a Ruhaipari Tervező Vállalat, valamint a Dél-magyarországi Textil és Felsőruházati Nagykereskedelmi Vállalat nyári divatparádét rendezett Szegeden. Most a bemutatott ruhák vonaláról, színeiről adunk beszámolót.

Világos pasztellszínek — Enyhén karcsúsított, deréktól lefelé bővülő vonal a divat

A bemutatott ruhák elnyerték a közönség tetszését, ebből arra lehet következtetni, hogy a szegedi lányok, asszonyok *elfogodták az idei divatirányt*. A modellek a legdivatosabb geometriai stílust, a keskeny, egyenes vonalvezetést képviselték. Jellemző, hogy a ruha anyagát különböző színű szakaszokra bontják fel, tipikus szerkezeti vonalakra. A forma általában egyhén karcsúsított s az új divatra a nőies vonal a szoknyák deréktől lefelé bővülése jellemző.

A ruhák színei: világos pasztellszínek, s igen gyakori az op-art, a különböző színek kombinációja. A bemutatón a legnagyobb sikert a fehér és fekete, a rózsaszín-világoskék a világoszöld és sötétzöld kombinációk aratták.

Igen sok nő a ruha legfontosabb díszének a nyakrész jó megoldását tartja. Ez a tábor most igen sok szép vonalvezetést látott a ruhák nyakának tervezésénél is. A legnépszerűbb lazán a kámzsanyak volt, amelyet szintén többféleképpen variáltak. Vagy egészen „garbosan", magasan és szorosan nyakhoz simulva, vagy nagyobb kivágással, a ruhától kissé elállva. Így tehát ezt a nyakmegoldást nyugodtan választhatják a rövidebb, vagy hosszabb nyakú hölgyek is.

Divat az idén is több új megoldással az ingruha, a szoknyával egybevarrott blúz, kiskosztüm és háromrészes komplé és az op-art — minden mennyiségben.

A kiegészítő kellékeknél is hódít az op-art. A bemutatott ruhákhoz a manekenek fehér-fekete, alacsonyabb és az eddiginél vastagabb sarkú cipőket hordtak. Igen sok szép táskát is láttunk fehér-fekete megoldással. Érdemes még megemlíteni, hogy divatos a vállra akasztható táska és általában a kisebb formátumú retikül.

Sok szép kalapot is láthattunk. A divat rendkívül kedvez a különböző fejformájú nőknek, mert a doboz formától az egészen széles nagy karimájú, horgolt csipkemintásnak ható kalapig egyaránt divatos valamenynyi. A strandruhákhoz, s általában a délelőtti ruhákhoz kis kendőket is bemutattak. Jól kiegészítik az öltözéket a különböző színösszeállítású kesztyűk, karkötők és fülbevalók is.

A férfiaknak is hozott újat a nyári divat. Hosszabbak lettek a zakók, s enyhén karcsúsítottak. A zakó gallérján és a zsebeken gyakran használatos az elütő színű paszpolozás. Láttunk gallér nélküli zakót is. A színek itt is változtak. A sötét ruha egyeduralma változott, ismét divat a világos anyagok minden változata.

Fehér-fekete op-art összeállítás fregoli köpennyel

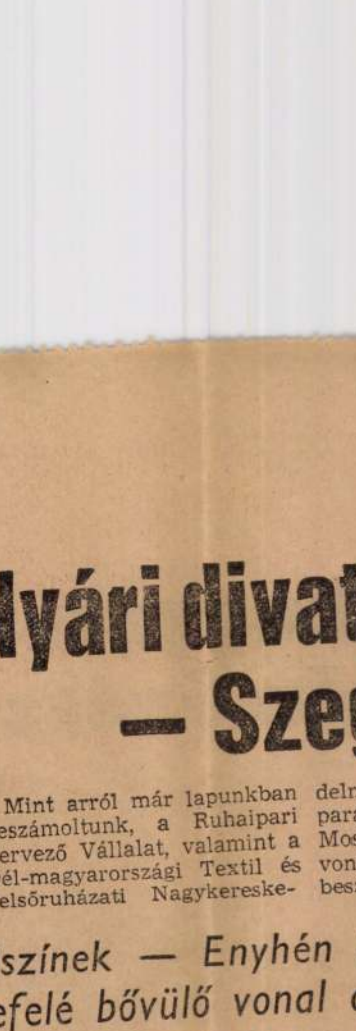

Háromgombos öltöny, a galléron és a zsebeken divatos paszpolozás

Képünkön: a

Hazánkban az utóbbi évek
ben rohamosan feilődött
lakáskultúra. Ennek a feilő
désnek legfőbb lendítőerei
természetesen a sok új laká
volt, amely jellegénél, mé
reteinél fogva is megköve
telte az úi. korszerű beren
dezést. Az egész országbar
1964-ben 53 400, 1965 során

Év	Váll. összes	Cs
1953.	193.3	
1960.	1582.0	
1961.	1789.1	
1962.	1936.7	
1963.	2217.8	
1964.	2362.9	
1965.	2329.6	

Az igazság kedvéért mégis el kell mondani, hogy nem mindig tudtunk megfelelően lépést tartani az újonnan jelentkező mennyiségi és választéki igényekkel. Ennek egyik oka kétségtelenül abban keresendő, hogy a bútorellátást túlzottan központosítottuk. Ugyanis 1956 után az egységes bútorkereskedelmet kettéválasztottuk, nagy- és kiskereskedelmi vállalatokra.

Komoly problémát okozott és okoz a bútorkereskedelem területén az, hogy míg a bútorforgalom mind mennyiségileg, mind pedig választékban megnövekedett, a nagy- és kiskereskedelmi hálózat fejlesztése erősen le-

Bertolt Brecht

Tíz esztendeje halt meg Bertolt Brecht német író, költő és kritikus, a XX. század egyik legnagyobb drámaírója.

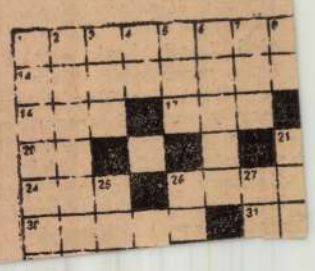

Kiállítás nyílt Dinnyés Ferenc műveiből a Magyar Nemzeti Galériában (Foto: Jánosi)

1021

lyán.
Darvas József: Hajnali tűz. Dráma 3 felvonásban. Kapható a Szerzői Jogvédő Hivatal színpadi osztályán.
Hubay Miklós—Vas István: Egy szerelem három éjszakája. Zenéjét szerezte ki György. Dráma 3 felvonásban. a Szerzői Jogvédő Hivatal szín lyán. Mesterházi Lajos: Fest dráma két részben, kapható Jogvédő Hivatal színpadi osztályán

film, keskeny változa
Rejtelmek bolygója, tumfilm, csak kesken
Ünnepel az emberiség tumfil csak keske
A vil Kolumbuszt normál és ostromlása umfilm, csa
ban

NÉPMŰ
Az Országos Népművel
Megjelenik hav

Szerkesztő: dr. Ibos Ferenc. Szerkesztőbizottság: dr. Törő Imre József (Nemzeti Múzeum), Barati József (Hazafias Népfront), dr. képző Akadémia, Szombathely), Kazimíty György (SZOT), Simó csik József (TIT), Orosz László (KISZ), Kiss Imre, Szöllősi Gyu
Kiadja a Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Sala Sándor. Szerkeszt 221-285. Nyomta: az Egyetemi Nyomda, Budapest. Terjeszti a Mag József nádor tér 1.) Előfizetési díj: ¼ évre 12,— Ft, csekkszámlas fiókjánál vezete
Kéziratokat nem őrzünk m

68.1840 Egyetemi Nyomda mélynyomása, Buda

MDK

Dinnyés Ferenc

Kálmány utcai részlet, o.

Alföldi festészet. Székesfehérvár, Csók I. Képt.
1966. okt.

MDK

Dinnyés Ferenc

Régi szegedi utcarészlet, repr.:

20. sz.i m. festészet és szobrászat N.Gal.
és Móra F. Muz. Szeged 1966.

MDK

Dinnyés Ferenc

Régi szegedi utcarészlet, o.

Paprikahasitó asszony, o.

20.sz.i m. festészet és szobrászat N.Gal. és Móra F.Muz. Szeged 1966.

Dinnyés Ferenc

Régi szegedi utca, olaj, 25×19
Alsóvárosi templom, olaj, 82×68,5

Csongrádmegyei Képzőművészeti Kiállítás.
Szeged, 1959. Kat. összeáll.: Osváth Béla.

5

Dinnyés Ferenc (1886-1958)

festőművész

Dinnyés Ferenc hozzájárult az alföldi festérnet gyarapításához.

Hevesi Szemle
„Irodalom, Művészet"
1981. 1., 4-old.
Szelesi Zoltán: Medgyessy és az alföldi művészet.

Dinnyés Ferenc, festőművész (1886-1958).

A Móra Ferenc Múzeum disztermében állandó kiállításon tárjánk elénk a rendezők Szeged képzőművészeti hagyományait, fejlődését. – A két világháború között a szocialista hagyományokat, szellemiséget Dinnyés Ferenc és Parobek Alajos kompozíciói tükrözik legpregnánsabban.

cs.m.: Szeged képzőművészete.
Pesti Műsor, 1984. aug. 22. 52-old.

Dunnyés Ferenc

A szavaláemokrata párt képzőmű-
vész csoportjának tagja Szegeden
(1919 márc.)

Sz. Z: –

Tiszatáj 1967 XII sz. hátsó borító

MDK

Dinnyés Ferenc

neve emlitve

Szegedi képzőmüv. tárlata, N.Gal. 1967. aug.

MDK

Dinnyés Ferenc

neve említve

Szegedi képzőműv. tárlata, M.Gal. 1967. aug.

Dinnyés Ferenc (1886-1958) Bp en született

Szegedi festő lett,
Az Ipar művészeti Iskolában tanul, és a
Kép; Tőrik esti Tagozatán Ferenczy
Károlynál. Néhány hónapot
Párisban tölt, majd Szegeden
telepszik le (1910) Az I. Világháborúban
sulyosan megsebesen.

Sz. Z: Kis szegedi művészettörténet

Tiszatáj 1968 V. n. hátsó borító

M.D.Y

Dinnyés Ferenc
festő

„Falusi utca Erdélyben"
(repro)

Papp Gyula: Dinnyés Ferenc emlékkiállítása.
Művészet, 1969. március – 44 lap.

Dianyés Ferenc

Emlékkiállítása nyílt a
Nemzeti Galériában

Magyar Hírlap 1969 II. 2

Dinnyés Ferenc
festő

M.D.K.

Méltatás.

Sz.Z.: Vlasics Károly
Művészet, 1969. február - 24 kep

Dinnyés Ferenc
festő

M.D.K.

A művészek emlékkiállítása
volt a Magyar Nemzeti Galeriá-
ban

Márffy Albin: Néhány szó Dinnyés Ferenc...
Művészet, 1969. április - 39 lap.

Dinnyés Ferenc
festő

M.D.K

„Pihenő"
(rajzot)

Márffy Albin: Néhány szó Dinnyés Ferenc ...
Művészet, 1969. ápriliis - 39 lap.

Dinnyés Ferenc (1886 - 1958)

Szegedi festő

Polner Zoltán: Töprengés Szeged térképe fölött

Csongrád Megyei Hírlap 1968 XII.1

Dunántúli Ferenc festő

M.D.K.

A Magyar Nemzeti Galériában volt emlékkiállítása.

— Kiállítások
Művészet, 1969. január – 47 kép.

MDK

Dinnyés Ferenc [ ]

Emlékkiállítása a Nemzeti Galériában tekinthető meg.

–: A hét végi kulturális programból 11.

Népszabadság Bp. 1969. febr. 1.

Dingó Ferenc

Szekszárd nagedi, pesti prágai
és bécsi kiállításokon. A 20-as évek-
ben foghárra itéltek, mert
kommista gyanus volt.
Tápéi konyszikötő / szapró /
Paprikahasító lány "
Régi szegedi utca "
Kunsmár parant "

Sz. Z: Kis nagedi Művénelhőrténet

Tiszakáj 1968 V.n. hátsó borító

MDK

Dinnyés Ferenc festő

Emlékkiállítását tárlatvezetés-
sel ismertetik.

–: A hét végi kulturális programokból 12.

Népszabadság. B. v. 1969. jan. 18.

Dinnyés Ferenc, festő

MDK

Emlékkiállítása a Nemzeti Galériában nyílt meg.

Dinnyés Ferenc (1886–1958) hagyatékát jövőnt negedi családok őrzik. Legjobb képein (Vándor, Őrkosi báj, Paprikakarító asszonyos, elvont kompozíciói) az alföldi festészet ereje is megcsillan.

Sz. A.: Dinnyés Ferenc emlékkiállítása 7

Népszabadság. Bp. 1969. jan. 14.

Dinnyés Ferenc, [ ] MDK

Emlékkiállítását a Nemzeti Galériában rendezik meg.

–. A hét végi kulturális programból 11

Népszabadság. Bp. 1969. jan. 11

Dinnyés Ferenc

Kiállítása volt a fővárosban

Siklós János: A „Juss" előtt

Csongrád Megyei Hírlap 1969 I. 26

Dienyés Ferenc festő

Emlékkiállítása nyílt

Szegeden

Szocialista Művészet 1968 XII.

Dinnyés Ferenc

Emlékkiállítás a Nemzeti Galériában.
1958-ban elhúnyt szegedi festő. Ferenczy Károly tanítványaként 1910-ben 24 évesen telepedett meg Szegeden. Tiszapart, paprikapiac, városvej, öreg munkás, szegedi házak, a szegedi nyár, utcák, arcok ihlették.

Pesterzsebi Hírlap 1969. jan. 15. 4. o. „Emlékkiállítás"

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

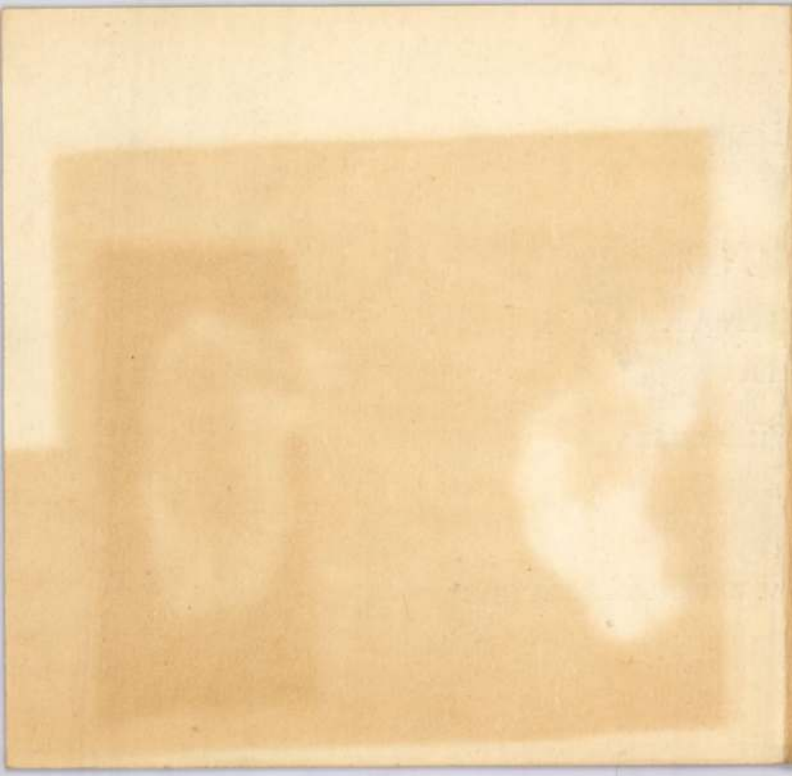

Dinnye's Ferenc

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

MEGHÍVJA ÖNT

DINNYÉS FERENC

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1969. JANUÁR 11-ÉN, SZOMBATON 12.30 ÓRÁRA

MEGNYITÓ BESZÉDET

PAPP GYULA

SZEGED MEGYEI JOGÚ VÁROS TANÁCSÁNAK V. B. ELNÖKHELYETTESE

MOND

FNYV 14 12755

MDK

Dinnyés Ferenc

Székely kapu,
Uccarészlet Erdélyből,
Részlet a szegedi paprikapiacról

Magyar Művészek szegedi reprezentatív kiállitása. 1930. Kat. 59.1.

M. D. K.

Dinnyés Ferenc, festő

Ф. 2. К.

-Днепр. Теплоход „Ленин"

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285

1956 MAJ 19

DÉLMAGYARORSZÁG,
SZEGED

HÍREK

6440

— **Dinnyés Ferenc neves szegedi festőművész** gyűjteményes kiállítását a nagy érdeklődésre való tekintettel május végéig meghosszabbították. A kiállítás megtekinthető a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában.

cialista tervezés hasznos nak.

Aldobolyi Nagy Miklós elvtárs, főiskolai tanár, a földrajzi tanszék vezetője

MDK

Dinnyés Ferenc, festöm.

az élö szegedi pikturát képviseli.

A Szegedi Fészek Klub reprezentatív kiáll.-a.
II.rész: Szegeden élö müvészek csoportja.
Képzömüvészet. 1930. 34.sz. 224.l.

MDK

Dinnyés Ferenc, festö

müveivel szerepelt a csoportkiállitáson.

Nemzeti Szalon LVI. csoportkiállitása. 1927. IX.21.
Magyar Müvészet. 1927. 7. sz. Kiállitások.

0004

Dimnyés Ferenc festő

A felszabadulás óta halt meg. Színes víziói szoros összefüggésben állnak humánus mondanivalójával. Részt vett a felszabadulás utáni képzőművészeti élet elindításában, az új törekvések megalapozásában.

(Szücs): Beszélgetés Vinkler László képzőművészeti életünkről.
Tiszatáj, Szeged, 1960. április. 14. l.

Dinnyés Ferenc
festő

Emlékkiállítása volt
Szegeden, július 23-án.
Munkáiról. — „Ipar utca"
(repro)

Szelesi Zoltán: Képzőművészeti napok Szegeden.
Művészet, 1961. október — 44 l.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

1960 MÁJ 4

Délmagyarország, Szeged

Dinnyés Ferenc

— **Dinnyés Ferenc festőművész gyűjteményes kiállítását** hétfőn délelőtt 11 órakor nyitotta meg Dénes Leó elvtárs, a megyei jogú városi tanács elnöke, a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képcsarnokában. A neves szegedi művész kiállítását május közepéig tekint-

hetik meg

...ni meg Szeged dolgozói.

Dimyés Ferenc

Gyűjtem. kiáll. M. F. műv.: Honvéd
M. m. képtár.

– Ma de. 11 órakor nyílik meg
D. F. fm. alk.-ból rend. gyűjt. kiáll.

Délmagyarország
Szeged, 1936. aug. 30.

DINNYÉS Ferenc festő

Apró Ferenc: Dinnyés Ferenc: Alsóvárosi utcarészlet. = Szeged, 1995/3. Pátria borító

Dimnyés Ferenc

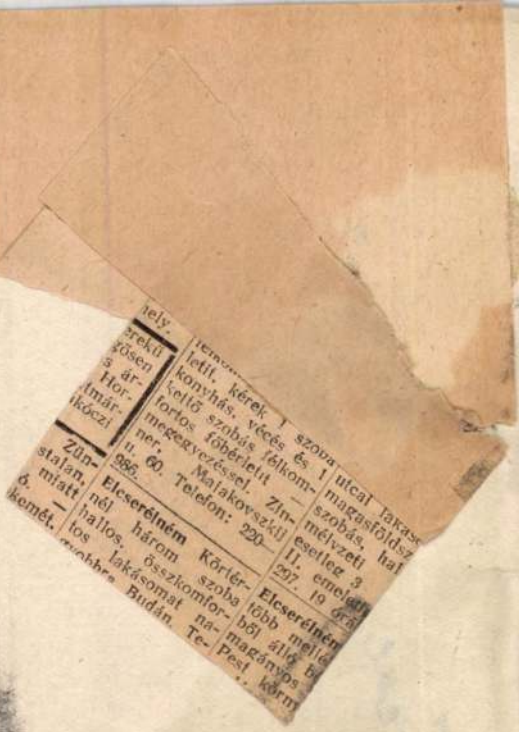

MDK

Dinnyés Ferenc

Régi szegedi utcarészlet, o.

Paprikahasitó asszony, o.

2o. sz. M. festészet és szobrászat. M.Gal és Móra F. Muz. Szeged 1966.

Dinnyés Ferenc

festő -

M.D.K

Méltatás.

Vinkler László: Szegedi festészet.

Művészet, 1968. január - 24 lap.

MDK

Dinnyés Ferenc

Régi szegedi utcarészlet, repr.

20.sz. M.festészet és szobrászat. N.Gal. és Móra F.Muz. Szeged 1966.

Dinnyés Ferenc

(1886 - 1958)

Reprod.: Alsóvárosi utca
Utcarészlet
Kunrás

Szeged mai képtörténete. (Reprodukciót.) Szerk.: Krajkó András, Szabolcsi Gábor. Bev.: Horváth Mihály, 1959. Tinatéj 20 l.
Mód. kistönyvtár.

19 l.

18 l

MDK

Dinnyés Ferenc, Szeged

Keresztfánál, őf.

Erdélyi táj, "

Naplemente, "

Szegedi Képzőműv. Egyes. kiáll. Hungária-szálló. 1943. okt. 5 l.

intes, 6 ablak és íves ~~ajtó~~ kapu, klasszi-

MDK

Dinnyés Ferenc, szegedi festő

N.Szal 56. csop.kiáll. Képzőművészet, 1927, 3.sz. 31. l.

Dinnyés Ferenc MDK

Szegedi táj. repr.

Képzőművészet 1937. 23.o.

Dinnyés Ferenc festő.

Népszava. 1924. IX. 14. 8. l.

Dinnyés Ferenc festő M.D.K.

/1886-1958/

haladó szegedi müvész

Az 1944 decemberében Szegeden megalakult Irók, Ujságirók és Müvészek Szabad Szakszervezetének egyik vezetője.

Szelesi Zoltán: Szeged uj képzőművészetének bibliográfiája /1945-1960

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962.

Szeged, 1962. 161.l.

MDK

Dinnyés Ferenc

Károlyi Lajos festőművész temetése Szegeden.
Nemzeti Ujság 1927. márc. 23. 11.l.

MDK

Dinnyés Ferenc,

a N.Sz.által rend.63 csop.kiáll. egyikének volt részvevője. 1924,1927.

a Nemz.Szal. 4oo-i jub.és a KÉVE XX-ik kiáll. 1929.febr.

Dinnyés Ferenc

MDK

tüzes koloritu utcarészlete

Szelesi Zoltán: Helyi képzőművészetünk eredményei és további feladatai a megyei kiállitás tükrében. DÉLMAGYARORSZÁG, Szeged. 1956. aug. 30.

Dinnyés Ferenc.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1924-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Dinnyés Ferenc.

Müveit kiállitotta a Nemzeti Szalon 1927-be

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

M.D.K.

Dinnyés Ferenc

"Szegedi paprikaárusok" cimmel a művész alkotásának repr.-ja a Nemzeti Szalon LVI.-ik csoportkiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 1927. okt. 16-22. XVII. évf. 42. sz. 35. lap.

M.D.R.

Dinnyés Ferenc

"Szegedi paprikaárusok" cimmel a művész alkotásának repr.-ja a Nemzeti Szalon IVI.-ik csoportkiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 1927. okt. 16-22. XVII. évf. 42. sz. 35. lap.

MDK

Dinnyés Ferenc, festőm.

493. Szélmalom. J.l.j. olf.

Áveréci Közlöny. 1929.ápr. 3.vk.sz. 27.l.

Dinnyés Ferenc.

festő.

A Nemzeti Szalonban megnyíló 56-ik csoport-kiállításon festményei szerepelnek, köztük a szegedi vásárakról készült képei. (említve.)

Nemzeti Ujság. 1927 szept. 21.

Dinnyés Ferenc.

Jelző.

A Szabadi szabadban megyjelő az ile vapost-
hiszlítóan fatmúnyi rozepelnek, hőtűle a
rozsdi szabadsáról leírült lepei. (emlékez)

Szabadi Vinkey, 1927 szept. 21.

Dinnyés Ferenc.

A Nemzeti Szalon új csoportkiállításán a szegedi paprika-piacról kérnített vásznai és több képe szerepel. (említve)

Pesti Hirlap, 1927. szept. 21.

Liebe Tante!

MDK

Dinnyés Ferenc, Szeged

Kirándulás, of.

Elszámolás, "

Székely ház, "

Szegedi Képzőmüv. Egyes. kiáll. Hungária-szálló. 1943. okt. 5 l.

intes, XIX.sz.eleje.

Deinnyés Ferenc
festő

M.D.K

Méltatás.

Szelesi Zoltán: Szegedi képző művészek tárlata . . .
Művészet, 1968 ~~febr~~ január – 21 lap.

Dinnyés Ferenc MDK

Régi szegedi utca, olf.

Mücsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Dinnyés Ferenc.

Szegeden, a „Független Művészek Társaságá-
nak olasz-magyar barátsági képzőművé-
szeti kiállításán művével szerepel.

Szegedi Uj Nemzedék, 1927. Nov. 7.

Dinnyés Ferenc.

szegedi festőművész

Képei szerepeltek a Független Művészek Társaságának III.-ik alkalommagyar baráti kiállításon, Szegeden.

Pesti Hirlap, 1928. Nov. 15.

Dinnyés Ferenc

szegedi festőművész

A Független Művészek Társaságának olasz-magyar barátsági kiállításán Szegeden, művével szerepelt.

Magyarság, 1928. Nov. 14.

Dinnyés Ferenc M.D.K.

Mű e a MNG gyüjteményébe került

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzti Galéria Közleményei V. Bp. 1965. 162. l.

Dünnyés Ferenc

M.D.Y.

A szegedi tárlatos vett írszt.

Szelesi Zoltán: A Szegedi Képtár új állandó kiállítása
Művészet, 1966. September - 32 kap

Dinnyés Ferenc festö.

Népszava.1924. IX.14.8.l.

Dinge's Ferenc mür.

Prot. vrale

1924. 471-72.

Dinnyés Ferenc

Magyar Művészet 1927

490.0.
kiállítások.

MDK

Dinnyés Ferenc

Gyár

Zsuzsa

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Önarckép

Győri sikátor

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Jókai utca

Kölcsey utca

Bódé Baktóban

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Tanya ősszel

Öreg munkás

Allé Ujszegeden

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Magányos ház

Stefánia

Halász a Tisza-parton

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

Dimnyés Ferenc

Magányos hős

Stefánia

Hajdez a Tisza-parton

Dimnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jún.

MDK

Dinnyés Ferenc

Önarckép napsütésben

Pihenés

Téli utca

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

Dimyès Ferenc

Uherkép negyedében

Fiberès

Téli utca

Dimyès Ferenc emlékkönyv. Szeged, 1901. jan.

MDK

Dinnyés Ferenc

Mese-falu

Női arckép

Ifjukori önarckép

Dinnyés Ferenc emlékkiállí. Szeged, 1961. jul.

Dinnyés Ferenc

Mese-falu

Női arckép

Ifjukori önarckép

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Kel a hold a Balaton felett

Napsütéses utca

Vár

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul

MDK

Dinnyés Ferenc

Beszélgetés

Kézimunkázó nő

Dinnyés Ferenc ehlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Beszélő felhők

Szomoru házak

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Borongás

Őszi utca

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul

MDK

Dinnyés Ferenc

Ősz

Hazafelé

Tanya a váralján

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul

MDK

Dinnyés Ferenc

Apa és fia

Vágtató ló

Tanya

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul

MDK

Dinnyés Ferenc

Fonó asszony

Alsóvárosi utcarészlet

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Viskó

Kel a nap

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Hajnalodik

Füzesek

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Szegedi utcarészlet

Vihar

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Hajódaru

Székely ház

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Hajódaru

Székely ház

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Tanyarészlet

Győri házak

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Tiszai táj

Dóm tér

Győri utca

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Rólusi utcarészlet

Rálátás a Balatonra

Zsákot cipelő asszony

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Csend a pusztában

Vértanuk tere

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Hazafelé

Kovácsok

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Tiszai idill

Hősök kapuja

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

Dionýsios Petrónios

Tissaí Idillí

Hósók kapuja

Dionýsios Petrónios emlékkiállí. Budapest, 1961. 1ml.

MDK

Dinnyés Ferenc

Ujszegedi park

Fekete ház

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Erdőrészlet

Allé Ujszegeden

Erdélyi falurészlet

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Balatoni táj

Őszi csend

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Szegedi utcarészlet

Dóm tér

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

MDK

Dinnyés Ferenc

Alsóvárosi házak

András bácsi ás

Székely tanyaház

Dinnyés Ferenc emlékkiáll. Szeged, 1961. jul.

Dinnyés Ferenc.

Festőművész

* **Egy főherceg kiállítása a Nemzeti Szalonban.** A Nemzeti Szalon legközelebbi csoportkiállításán az osztrák grafikus művészek is résztvesznek. Az osztrák művészek között szerepel *Henrik Ferdinánd* főherceg is, valamint *Lobisser Svitbert* osztrák grafikus is. Az osztrák művészeken kivül Dinnyés Ferenc, Haála Gyula, Kolozsváry Sándor, Kőrösy Vilmos, Örsi Sándor, Sas Árpád, H. Schuschny Erna magyar festőművészek. Ezt a csoportkiállitást szeptember 21-én szerdán délelőtt 10 órakor fogják ünnepélyesen megnyitni.

Magyarság, 1927. sept. 20.

4

Liebe Tante,

Deine Anna

Lieferung Nr. 4, 1924, Aug. 30.

Dinnyés Ferenc.

festőművész

Esti Kurir 1X/20

(—) Csoportkiállitás a Nemzeti Szalónban. Szerdán, szeptember 21-én nyilik meg a Nemzeti Szalón ötvenhatodik csoportkiállitása, amelyen *Dinnyés* Ferenc, *Haála* Gyula, *Kolozsváry* Sándor, *Körösi* Vilmos, *Örsi* Sándor, *Sas* Árpád és *H. Schuschny* Erna festőmüvészek és *Habsburg* Henrik Ferdinánd és *Lobesser* Sviebert osztrák grafikusok vesznek részt.

Esti Kurir, 1927. szept. 20.

7

Dinnyés Ferenc.

Esti Kurír
1927. szept. 22.

MŰVÉSZET

Csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban

Rövid idő telt el az első kiállitás megnyitása óta, már is uj csoport kapott helyet az agilis Nemzeti Szalon termeiben. Lüktető müvészi élet jele ez, amelynek kedvező és jótékony hatása nem maradhat el. Ezt a csoportkiállitást ezuttal nem müvészi tömörülés hozta létre, ez a Nemzeti Szalon rendezése, s a csoportban résztvevő müvészekre nézve maga ez a tény is megbecsülést jelent. A csoport tagjai kétségen kivül megérdemlik az érdeklődést; tisztes, becsületes müvészi törekvések és ehhez mérten figyelemreméltó eredmények tárháza a Nemzeti Szalon e kiállitása. *Dinnyés Ferenc* fényt és meleget érzékeltet irizáló szineivel. Nemcsak a napfény, hanem a hó reflexeinek is alapos ismerője. H. *Schusny* Erna több képén kissé kemény konturokat és hideg szineket használ kétségen kivül az erő kifejezésére, holott erre azért nincs szüksége, mert a lágy tonusos képei is (Szunnyadó csókok, 35. sz. Gellérthegyi ki-

aála Gyula
kus meglá-
ége rontja

Dimanche terme.

Petit Lucas
rue J. repé. 22.

Dinnyés Ferenc

Országos képzőművészeti kiállitást készit elő a Nemzeti Szalón Szegeden

Dinnyés festőművész tárgyal a szegedi hivatalos körökkel

Szeged, október 12.

Szeged kulturvárosi jellege ma már egyre erőteljesebben kezd kidomborodni s egyre elvitázhatatlanabbá válik az a tény, hogy a magyar vidéknek a kulturhegemoniáért való küzdelmében a mi városunk áll a vezető helyen. Nem csoda tehát, hogy amikor a **Nemzeti Szalon** egy országos képzőművészeti kiállitás rendezését vette tervbe, **Déry** Béla igazgatónak a rohamosan fejlődő Szeged városán akadt meg a szeme. Levelet irt az egyesület nevében **Dinnyés** Ferencnek, amelyben a kiállitás előkészitésében való részvételre szólitja fel a szegedi festőművészt.

A levélben arra kéri Déry, illetve a Nemzeti Szalon, Dinnyés festőművészt, hogy a szegedi hivatalos, művészeti és társadalmi tényezőkkel kapcsolatba lépve, keresse a lehetőségét annak, hogy a szép terv **mielőbb, még a folyó évben kivitelre kerüljön.** A Nemzeti Szalon október 20-ig várja Dinnyés javaslatát, amelynek alapján a végleges programot is meg fogják állapitani. A Szalon intenciója az, hogy a kiállitáson **a szegedi művészek is teljes számmal képviseltessék magukat.**

Várakozással nézünk ennek a Szegedre oly megtisztelő mozgalomnak eredménye elé, mely alkalmas lesz arra, hogy az ébredő porváros érdeklődését a kulturális vonatkozásu dolgok iránt még inkább felfokozza.

ne a rend az ujkor és a modernkor orgonamüvészeinek előadásánál is, amelyekre második, illetve harmadik nap kerülne sor. A kongresszusnak a negyedik nap a fővárosban lenne folytatása, vagy a

május közepén már partra is szálltunk Alexandriában.

— Sok utánjárással és az ottani gyárosok bizalmatlanságának leküzdésével sikerült is mintegy 10—1

Dinnyés Ferenc festőművész

Szegedi Uj Nemzedék 1931.XI.2

Dinnyés Ferenc mütermi tárlata

Ma, vasárnap délelőtt 10 órakor nyitja meg müterem-kiállítását **Dinnyés Ferenc** szegedi festőművész a Szentháromság-utcai városi bérház negyedik emeletén. A nyilvános megnyitó előtt tegnap délután a sajtó képviselőinek mutatta be Dinnyés festőművész mütermi tárlatának anyagát. A hatalmas müteremben szebbnél-szebb festmények sorakoznak, egy gazdag művészlelkü ember munkái, amelyek bámulatra késztetnek egyéni szineikkel, harmonikus kompoziciójukkal. Tipikusan szegedi miliőből ragadja ki alakjait Dinnyés. Napsugaras tájak, romantikus szegedi házak elevenednek meg képein. Bámulatos, hogy milyen kitünő szinérzékkel kezeli az ecsetet. Kompoziciói csodálatosan szépek és müvészi elgondolásuak.

Dinnyés Ferenc nagyon készült mütermi tárlatára, amit mutat az a körülmény is, hogy mintegy 80—100 képet állit ki csinosan, izléssel és gonddal. Szinte a lelkével festette valamennyit, aki meggyőződésem szerint most érkezett el müvészetének csúcspontjára.

Dinnyés Ferenc festészete teljesen külön álló és témáinak eredetiségével maradék nélkül adja a szépet. Minden egyes festménye szuggesztiv erejü. A kitünő müvész mütermi tárlatára ezuton is felhivjuk Szeged müvészpártoló, szépért és nemesért lelkesedő közönségét, mert ez a tárlat valóban érdemes a megtekintésre.

(Sz. M. I.)

Nap kél : 7 ó. 13 p., nyugszik 4 ó. 18 p.
Egyetemi könyvtár : Zárva.
Somogyi-könyvtár : Zárva.
Muzeum : Nyitva 10—1-ig.

—

November 23. **Hétfő.**
Kat. Kelemen p vt Prot Klementin
Nap kél : 7 ó. 15 p., nyugszik : 4 ó. 17 p.
Egyetemi könyvtár : Nyitva d. e. 8—1-g, délután 3—7-ig.
Somogyi könyvtár nyitva: D. e. 10—1-ig.
Muzeum : Nyitva délelőtt 10-től délután 4-ig.

—

A szerkesztőség kizárólag hivatalos órái alatt délelőtt 11—12-ig fogad.

—

DINNYÉS FERENC
FESTŐ

APRÓ FERENC: DINNYÉS FERENC —
ALSÓVÁROSI UTCARÉSZLET

SZEGED 1995 márc, hátsó
borító

GALAMBOS Ferenc

Képzőművészeti élet a bécsi magyar emigrációban (1918–1928)
Művészettörténeti Értesítő, 1971. 1–10
(Szabadi jegyzetanyag)

DINNYÉS Ferenc

Dinnyés Ferenc album. Szeged, Móra, 1992

rec. SÁRKÖZY Gabriella. = Muzeumi Hirlevél, 13,1992,10. 298.

a könyv cim nem pontos, van szerző is

DINNYÉS Ferenc

Tandi Lajos: Szellemifézés : Dinnyés Ferenc albumáról. rec. = Szeged, 1993.2. 38-39.ill.

DINNYÉS Ferenc festő

album

rec. LŐKÖS Zoltán: Szeged festőpoétája. = Vasárnapi Hírke, 1993. márc. 07. ill.

7.9.

és Művészettörténeti Társulat

n adja ki a Henszlmann Imréről elnevezett díjat, a
iumának döntése alapján.

kiemelkedő jelentőségű személyi, vagy társadalmi
ar régészet, művészettörténet, iparművészet és
tják. Az emlékérem intézményeknek, azok
ló szinten segítő más személyeknek ítélhető oda.

Dinnyés Ferenc

Tóth Attila: Mecenatúra Csongrád megyében

Művészet, 1982. augusztus

Dinnyés Ferenc festőművész

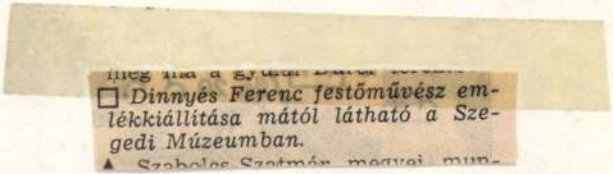

□ Dinnyés Ferenc festőművész emlékkiállítása mától látható a Szegedi Múzeumban.

▲ Szabolcs-Szatmár megyei mun-

Népszabadság, 1986. IV. 18

Dinnyés Ferenc

festőművén

A negedi múzeum dintermében helyezték el az elhúnyt negedi mester alkotásait.

Trogmayer Ottó
múzeumigazgató
aláírás

Bélés Megyei Népújság
1982 okt. 22.

Dinnyés Ferenc
festő
Szeged
Szentháromság
u. 4/a

MKSz 1947

Dinnyés Ferenc festő

Szeged, Pacsirta utca 11.

Szeged 1919

Ősz, of.

Utcarészlet, of.

Olvadás, of

Eső után, of

Szomorú fűz

Kunyhó, of. Téli napsütés, őszi alkony, Tavaszi délután, Ujszegedi parkrészlet I., Fenyő árnyában, Ujszegedi főfasor Szegedi ház, Őszi borulat, Őszi hangulat, Novemberi hangulat, Fasor, Szinesednek a fák, olaj festmennyek.

Céglábla tervez I–II. Tempérak

Négy nyárfa, of. fordits

Udvar, of.
Székelyhíd, of.
Tiszapart Tápénál, of.
Önarckép, of.
Ujvárosi részlet II.,
Szegedi tanya. of.
November, olaj.
Ujvárosi részlet I. of.
Erdő ősszel, olf.
Kerti út, of.
Téli hangulat of.

Dinnyés Ferenc

festő

Vásárhelyi részlet (cig.)

Parkrészlet

Nyurkosz 1921

MÁSOLAT.

atásügyi Miniszter Urnak.

-én. BUDAPEST.

atályának határideje - 1945. évi au-
hoz közeledvén, szükségesnek tartom
eghagyás tárgyában az 1945. évi már-
ghagyási határozatok hatályát 1945.
sszabbitani, illetőleg a már egyiz-
sszabbitott határozatokat ujból meg-
dása után a hozandó határozatokban a
már ez évi október 31. napjában kell

Dinnyés Ferenc
festő, Szeged
Szentháromság u. 4.

Tanulmány fej
Zalai falurészlet
Alsóvárosi részlet
Szérűskert
Zalaszántói részlet
Kazal

Szeged 1928 I

~~35/1646~~

28-30.

A magyar vallás- és közok
szám alatt a keb. számve
nek másolata:

Költségvetési év: 1946.
szeti célok támogatása.
Rovat: 7,8. Bélyegilleté

Felhivom,
nak 1946. évi január hav
D e r c s é n y i D e z
zettségével - az alábbi

Dinnyés Ferenc

Szeged

Téli táj
Paprikahavilók
Udvarrészlet
Ujszegedi parkrészlet

Alföldi Művészek
Egyesületének kiáll.
1928. dec.
Szeged 1928. II

Tárgy: Tolnai Gáborné, sz.Berkovits Ilona betegszabadsága.

Hiv.sz.: 87/1946.

Mell.:

Bizottságot, hogy Tolnai Gáborné,
etemi magántanár, műemléki őr terhes-
1.-től kezdődő hatállyal két hónapra

46.évi május hó 9.-én.

A miniszter rendeletéből:
miniszteri tanácsos

O r s z á g o s B i z o t t s á g a

Budapest.

Dinnyés Ferenc
szegedi univerz
reint vett az alábbi
kiállitason.

Szeged 1932

Dinnyés Ferenc

festo

Paprikahasító I–II

of

Tiszai füzes

Hajós legény

Alsóvárosi utca

Parkvészlet

Szeged 1936

Főpénztára utján.
ó 7.-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Pogány Károly s.k.

miniszteri tanácsos.

Dinnyés Ferenc
szegedi festő

Őszi napsütés, of.
Alsóvárosi ház, of.
Ölbetetett Eczel, of.

Szeged 1937/6
dec.

vall 1908 évi December
részletek fejében 63 Korona
ranak megküldeni mélto
A könyvecske á
városi tanácsunknak v
A városi
Vajdahunyad 1909

Dinnyés Ferenc

Szegény asszony levele
Boszorkánysüget utca
Gondolkozó öreg
Sáros utca

Szeged 1938/a

209 Sz. ék. április 18-án
1905

Dinnyés Ferenc
festő Szeged

Lásd:

Szeged őszi tárl. 1943

Dinnyés Ferenc

szegedi festő

Szeged 1944.

Délvidéki találkozó

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dinnyés Ferenc
szegedi festo

Erdélyi falu
Politikai oktatás
Dáni-utca télen
Tél
Tavasz
Öreg munkás
Alsóvárosi utca
Székely ház

Szeged 1945. márc

yozásáról az érdekeltet értesítettem.
unius hó 18.-án.

A miniszter rendeletéből:

Pátzay Pál s.k.

képzőművészeti főiskolai r.tanár,
a művészeti ügyosztály vezetője

l:

Dinnyés Ferenc

szegedi festő

Győri utca
Arckép
Alsováros.) of

Szeged 1946. szept.

4469/1928.alisp.szám.

Tárgy:Az olcsvai ref.templomnak

Hivatkozási szám:467/1927.

Tekintetes

Műemlékek Ország

Hivatkozással a folyó évi
küldött fenti tárgyu megkeresésée
Mátészalka,1928 évi április h

Dinnyés Ferenc

of

Domboldal
Inspiráció
Kovácsmühely
Pihenő földmunkás
Téli utca
Bosszú

Szeged 1946. okt

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M.

1921 évi 720. számv. sz.

XIII ügyosztály

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Méltóságos

K e r t é s z

min. tanácso

mint A Müemlékek Ors
niszteri

Mult évi október hó 2
cember hó 24-én 155. és f.é
irataira tisztelettel értesí

Dinnyés Ferenc

Fonó anzony
Hegyitáj / Of
Öreg parasit

Szeged 1947. febr.-marc

fentiek figyelembe vételével azzal a
kéréssel fordulunk a Tek. Igazgatósághoz,

) Budapest müemlékei
) Rados Jenö: Magyar kastélyok
egy-egy példányt dijmentesen a müncheni
rgalmi Iroda rendelkezésére bocsátani.

Hazafias tisztelettel

Ungarisches Fremdenverkehrsbüro
München

igazgató

Dinnyés Ferenc

Édes.apám
Esztena
Erdélyi részlet
Győri utca
Tél
Arckép. I – III

of

1947.

Szeged XV. ipari vásár

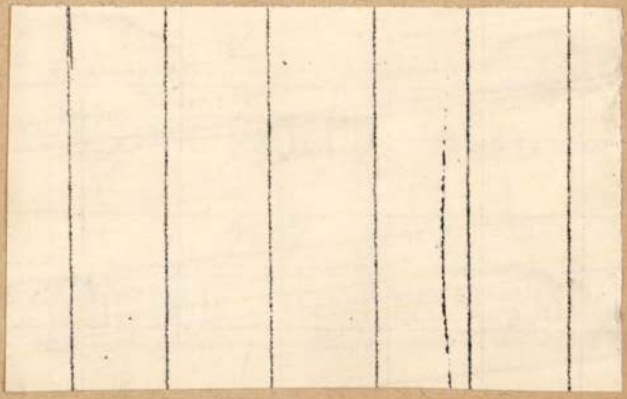

A m. kir. vallás- és közokt
ügyszám alatt a keb. számv.
deletének másolata.

Költségvetési év: 1933/34.
gatása." Rendes kiadások. R
költségek. Lerovandó bélyeg

Utasitom a
v i c s I s t v á n nemzet
Magyar Nemzeti Muzeum:/ Bud
tént hivatalos utazása alka

Dinnyés Ferenc

Rákosi Mátyás
Szabadság útja

Szeged 1949.
Szabadság – Rákosi

. . . . . 50 P

. . . . . .100 "

összesen. . 150 P, azaz

számu kiadási csekkszámla terhére

i julius hó 6-án. A miniszter rende-

iniszteri osztálytanácsos.

talos másolat hiteléül:

teri s.hiv.igazgató.

Dinnyés Ferenc
vegedi festő
Alsóvarosi ház
Ölbetett kérzel
ofer

Reged 1937 a

A m.kir. vallás és közoktatá
szám alatt a keb. Számvevősé
nek másolata:

Utasitom, hogy
kir. postatakarékpénztárnál
javára a Bizottság 1934.évi
bi összegeket-utalja ki els
1./ tiszteletdi

annyi fordulatot végez, mint ahány hívást bonyo-

PÉNZTÁR

Kelet	Összeg	
	Bevétel	Kiadás

dinamikai hatása nem közömbös
biológiai reakciók hatásmechanizmusának meg
magyarázására (*Havas*, 2.).

A BIOLÓGIAI COLCHICIN-KUTATÁS

A colchicintherápiával ellentétben alkaloidán
alkalmazása élettani feladatok tanulmányozása é
megoldása céljából csak igen rövid multra tekint
het vissza. Ha eltekintünk *Dixon és Malden* (3
1908-ban közölt észleleteitől, a gerincvelőben oko
zott polynukleozist illetőleg, amelyek a bruxelles
iskola kutatásáig ismét feledésbe mentek, törté
nete tulajdonképen csak 1934-ben kezdődik. Akko
alkalmazták t. i. *A. P. Dustin* (4) a bruxelles
egyetem tanára és *J. Lits* (5) a colchicint előszö
állati kísérleti anyagon a különböző sejtmag
mérgek tanulmányozása során, hormon és rákku
tatásaikkal kapcsolatban (6, 7, 8). *Növényeke*
viszont *Havas László J.* előbb egyedül, majd (9
munkatársaival, *Dustin*-nel és *Lits*-szel 1936-ban kí
sérleteztek először colchicinnel (10) és ugyanal
kor produkálták ezzel a módszerrel az első poly
ploid növényeket. Röviddel azután, a franci
Cavaudan és munkatársai (11) megismételvé
Havas kísérleteit, elsőnek szegezték le a colchici
polyploidizáló hatását. Viszont az amerika
Blakeslee és munkatársainak érdeme (12, 13), hog
azonnal felismervén a felfedezés gyakorlati je
lentőségét a növénynemesítés nézőpontjából,
washingtoni Carnegie Institute hatalmas appará
tusát e kutatások szolgálatába állították és jelen
tősen továbbfejlesztették a colchicin-technikát.

Ezzel adva volt az a két kísérleti irány, az á

Dinnyés Ferenc

MAGYAR MŰVÉSZET

A 197. sz. BAROSS cserk

Budapest, IV., ker. Bástya-u

Csak egy pengővel járuljon cserkészünket elvihessük az

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Urunk!

Az 1933. év nagy erőpróbája

A nemzetközi világtáborozás, kívüli követelményeket és feladatokat á

A Baross Szövetség cserkész részüket. Egyfelől a felelősséget érezzük patok minden erejükkel részt vegyenek szeretnénk, ha az ilyen ifjúsági világt részesülhetne minden cserkészünk.

Elvünk, — amelynek eddig a csületes munkája alapján mindig eleget

Dinnyés Ferenc, festő, stb.
marad, amint van a 183. old. – Folytatólag tovább: Pointilizmus felé hajló
impresszionista.

Dinnyés Ferenc

festő

l.

Művészeti Lexikon 183.l.

Semmayer Vilibáld IV. 252.

MDK

Dinnyés Franciska, ötv.zom.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

DINNYÉS Gyula asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 136.

1895

Dinnyés Ferenc

Született Budapesten 1886-ban. Tanulmányait Budapesten az Iparművészeti főiskolán Papp Henrik vezetése mellett, majd a Mintarajz-iskolában Ferenczy Károlynál végezte. Már többször szerepelt Bécsben a Secessióban, most pedig másodszor van kollektív kiállítása a Nemzeti Szalonban. Kolt. Kiáll. Nemzeti Szalonban 1927 Sept.

4060. Fortuné Josej

Sz. Laroch-Sur-Boisban

Liszt Ferenc arczkép

Egész alakban, zongo
nézve van ábrázolva. Kezeit
keresztbe vetette. Hátrafésült
szakálla leberetvált. Jobb sz
bal felén fölül és a bal a
Öltözete: hosszú aljú testhez
kal és gombjának egyik lyu
érő nadrág, ugyanilyen ha
tetőjének fele látszik. Közel
állványon nyitott hangjegyfü
peny tűnik szemünkbe. Jelzé
két sorban: »*Layraud Rom*

Vászon, méretei 62·5 : 35
az 1911 október 11-iki előterj
1911 október 17-iki határozat
1458·82 K-án (1873–911). —
Elszámoltatott 1911 deczember
lásra nézve lásd a 10493–912

III

Vét. 1911

1927 Csoport kiáll.

Szegedi külváros,olajf,
Régi szegedi Maros ucca,olajf,
Csendélet,olajf,
Naplenyugta,olajf,
Ujszegedi parkrészlet,olajf,
Délutáni napsütés,olajf,
Szegedi paprikapiac,olajf,
Téli délután,olajf,
Tizsai fürdőzők,olajf,
Régi szegedi udvar,olajf,
Paprikapiac Szegeden,olajf,
Tavaszi délután,olajf,
Utcarészlet,olajf,
Kazlak,olajf,
Fürdés után,olajf,
Erdőrészlet,olajf,
Ujszegedi udvar,olajf,
Régi szegedi Ipar u.olajf,
Szatymazi ut,olajf,
Legenda,olajf,
Szegedi Rókusi ucca,olajf,
Inspiráció,olajf,

1924. Csoport kiáll.

Allee, olajf,
Téli napsütés, olajf,
Erdőszélén, olajf,
Tiszapart, olajf,
Udvarrészlet, olajf,
Részlet a régi Szegedről, olajf,
" " " "

Talódy Zsolt ezredes arcképe, olajf,
Tiszai borulás,
Részlet az ujszegedi parkból, olajf,
"

Februári est, olajf,
Erdő tisztás, olajf,
Szegedi Mátyás templom, olajf,
Tisza télen, olajf,
Napsütés utca, olajf,
Rókusi utca, olajf,
Őszi hervadás, olajf,
Téli álom, olajf,
Alleé ősszel, olajf,
Tanulmányfej, olajf,
Novemberi boru, olajf,
Önarckép, olajf,
Patak mentén, olajf,
Részeg öreg, tanulmány, olajf,

Dinnyés Ferenc

kiáll.

Nemzeti Salon

1927. szept.

Föv. kipt.

Dénnyés Ferenc

kiáll.

Nemzeti Salon

1924. szept.

Főv. képt.

Dinnyés Ferenc

festő

Paprika hasító

anzonyok a. kepe

repr.

Csikvári heged

88. l után

Dinnyés Ferenc

életrajz

irod

Csókássy 74. l.

mül. Bpest 1886. Iparmüvészeti, képzőmüvészeti főiskola. 1919-öta állit ki, először Szegeden, ahol él -

Kassa.

A középtérben a vár épület
az előtért a Márocz f. szeli
vannak, a hegyes háttérben pedi
irata fölül:

CASSOVIA

oldalt jobbra: 91.
magyarázó szövegének kezdete: 1.
fejezése: 6. Murano Castello

Rm., mér. a vk. 6.3
Govoni: L'origine d
99-92-4.

DINNYÉS *Ferenc*, festő. • Budapest 1886 s u. o. végezte tanulmányait. Táj- és arcképeket állított ki Budapesten, 1927. koll. kiállítása volt a Nemzeti Szalónban. Szegeden él. Ponatillizmus felé hajló impresszionista.

Sz. G. I 249 l

1420.

...ni.

...o ~~Gessi~~:

...n. + vyanott 1642-ben.

...zott függönyű alatt egy kis ágyat
... fejjel jobbra — egy meztelen,
...zik, kinek jobb kezében fehér

...i 62 : 78 cm.

...zy-gyüjteményből.

Dinnyés Ferenc

festő Szegeden

napfényes utcarészletek, mundzásportré, az alábbi kiállításon

Délmagyarország:

1937. dec. 5.

(v.: Szegedi képzőművészek kiállítása a muzeumban.)

Porträ

Dinnyés Ferenc

festő. koll. kiáll.
Szeged. 1943.

Dorogi Imre:
Művészet. Délvidéki
Szemle. 1943. 285. l.

XVIII. század.
Réz, mag. 10·5 cm.

KOPPANTÓ,
vésett jelenettel.
XVIII. század.
Réz, hossza 20 cm.

KÉS ÉS VILLA
tűzcsiholó szerszámmal,
XVIII. század.
Réz.

KORONG,
áttört.
Balkáni munka, XVIII. század.
Réz, átm. 5·5 cm.

PESTIS-KERESZTEK,
öt darab, kettős szárral, vésett rajzokkal és felirattal.
XVIII. század.
13, 10, 10, 9·5 és 7 cm.

MATER DOLOROSA,
dombormű.
XVIII. század.
Réz, mag. 5·8 cm.

MÉRNÖKI MŰSZER,
körzőalakú.
1800 körül.
Réz, mag. 38·5 cm.

Dinnyés Ferenc

DINNYÉS FERENC: *Szegedi táj*

Képzőművészet

1927. 3. 2.

önyvesboltja
ttel jelentkezik!

ja alól sohasem hiányzott: a könyv. Az *Új Idők* azt
me minden olvasónk karácsonyfája.
elyekkel meg kell küzdeni ahhoz, hogy karácsonyra
nk a szándék, hogy megörvendeztessük hozzátartozóin-
ntosabb eszköz: a pénz. Ennek az akadálynak a leküz

hirdetett könyveket, újdonságokat, megrendelhe

ély havi részletfizetésre.

vezményét megtetézzük azzal, hogy 1932 december 20-ig

Idők előfizetőinek
nem kell törlesztést eszközölniök.

kezdésére haladékot adunk 1933. január 1-ig, esetleg

nyilvántartást vezetünk erről és néhány rendelés után

Dinnyes Ferenc

festő

cód

Kiss Ferenc

318.1

359. Szentgyörgyi János.
Működött a XIX. században (Sz.

Bugát Pál.

Mellig, kissé balra néz. fordul, de sze
rott bajusza fekete, szeme sötétbar
nyakkendőjét csomora kötötte, kissé
köpenyege sötétkék. Balról az iróas
tó van, talapzaton nyugvó oszl
gyelmünket. Alól az asztal sarkán ál
gyi.

Eddig

balra,

Vászon, méretei 74: 65 c
Aigner Lajos ajándéka 18
Festette: Szentgyörgyi J

innen kiss.

35

904: v. 3.

Dinnyés Ferenc

lárd

Művészet

1937. 10. sz

116 l.

3 helyen

is emb

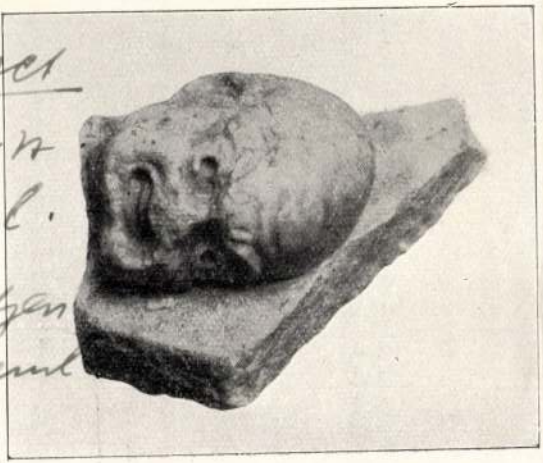

Lehet, hogy siremlékek a töredéke. A két [illegible] kozva emeli föl kezét a fölöttük sziklán álló oltár felé. Az oltár mellett pálmatörzs látszik. Talán halotti áldozat volt a dombormű ábrázolása. Római munka.

Paul Arndt: Relieffragment mit zwei Knaben und Altar. Hellenistisch. Römische Kopie.

86. EROS.

Dombormű töredéke. Márvány. Magassága 11 cm. Szélessége 12·5 cm. Csak az alak alsó teste maradt meg a bal lábszár felső részével és a szárny végével. Olaszországból való.

Eros lebegve volt ábrázolva. Talán görög munka.

Paul Arndt: Fragment eines flatternden Eros. Hellenistisch. Original.

Dinnyés Ferenc

festő. Szeged

l.

NémedySzeged 417. l.

Dinnyés Ferenc

festő Szeged.

Nyomd

Pfeifer Elek (Szeged)

Budapest — Szeged. barátí kézfogása. Művészet.

1938. 72. l.

MDK

Dinnyés Ferenc

Alsóvárosi utcarészéet, repr.

Szegedi képzőművészek retrospektiv kiáll. 1945-48. Móra. F.Muz.

MDK

Dinnyés Ferenc -

Régi szegedi utcarészlet, of.

Képzőművészetünk a felszab. után kiáll. Szeged.
1960. jul.

Dinnyés Ferenc, Szeged
Arckép, olaj

Magy. Képzőművészek Szabadszervezete I. kiáll. Ernst Muz. 1947. jul. 9 l.

DINNYÉS Ferenc festő

Lacró Katalin: A régi Szeged
lépésfőnyve. Szántiz éve született
Dinnyés Ferenc. = Szeged, 1996/8.
34. ill

- Pál 250
- Saul 367
Henlinus kovács 353, 355
Henndorf > Hégen
Henningfalva (*Hennegfalwa*), Henig
- templom 305
Henningi Lőrinc 63, 301
Henningsdorf > Henningfalva
Hennius polgár 58, 337
Henrik apát 93
Henrik comes 26
Henrik domonkos házfőnök 343
Henrik kőműves (Kerc) 177
Henrik kőműves (Nagyszeben) 177,
Henrik kőműves (Vöröstorony) 510
Henrik plb (Garat) 44
Henrik plb (Riomfalva) 69
Herbort 304
Herbord comes özvegye: Erzsébet 3
Herceg Istvánné 235
Herec vár > Oltszem
Hereclean > Haraklyán
Herencsényi István 160, 322
Herepei Gergely 322
- Márk erdélyi alvajda 110, 116,
- Márkné: Vásárhelyi Gyerőfi Pot
Hereste
- Szűz Mária-templom 97, 305

Dinnyés Franciska

ötvös

1932-34

Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 45. l.

Poprádí muzeum VI. 158.

Szegedi művészt szinte még nem ért akkora megtiszteltetés, hogy oly nagyszabásúan reprezentálják oeuvrejét helyben és a fővárosban, mint Dinnyés életművének bemutatásával történt. E kiállítás csak megerősítette azt a tényt, hogy Nyilasyval és Károlyival együtt Dinnyés Ferencet a legjelentékenyebb szegedi festők közé kell számítanunk, akit az alföldi mesterek: Tornyai, Koszta és Endre Béla sorában méltó hely illeti meg. Hagyatékának és példamutatásának jelentősége értékes tanulságul szolgál. „A mai szegedi piktura egyik nagy elődjének vallhatja Dinnyés Ferencet is — írja Siklós János —, az alföldi festészet jeles művészét. S talán annyi tanácsul szolgál művészete (s a többi alföldi nagyoké), hogy azt az utat érdemes járni, amit Dinnyés járt. Csak azáltal újul meg az alföldi festészet, ha a ma művészei éppen olyan hűséggel és alázattal és kereső, kutató izgalommal élnek az emberek között, mint az elődök. Ebben az értelemben nincsen külön szegedi és vásárhelyi piktura, csak egy van, s ez a nagy, az igaz és maradandó: az alföldi festészet."[51] Dinnyés Ferenc halálának 15. évfordulója alkalmából — 1973 júniusában — a helyi Művészklubban rendezett kis emlékkiállítással hódoltunk a szegedi mester emlékezetének.

Helyi festőink legjobbjait, mint Dinnyés Ferencet és társait a két világháború közti művészküzdelmeikben nemcsak alkotói hivatásuk nem engedte, hogy reményt veszítsenek, hanem mert a szegedi munkásmozgalom ereje is kitartásra ösztönözte őket. Ennek eredményeként szaporodtak a különféle munkaábrázolások és a Horthy-korszak proletárküzdelmeit tükröző sztrájkjelenetek, melyek *Parobek Alajosnál* (1896—1947)[52] forradalmi tartalmú alkotásokká váltak. A szegedi születésű Parobek középiskoláit a helyi állami főgimnáziumban végezte. Itt — mint több más művésszé lett fiatal, ő is — Visontay Kálmán rajztanárnál, illetve annak festőiskolájában tanult. Érettségi után pikturális készségét a nagybányai művésztelepen Ferenczy és Thorma mellett fejlesztette. 1916 elején elnyerte a nagybányai festőiskola 1200 koronás első ösztöndíját.[53] A tizennégyes világháborúban hosszú ideig frontszolgálatot teljesített. Leszerelését követően 1921-ben a Képzőművészeti Főiskolára iratkozott be, ahol Réti István volt a mestere. Parobekra szinte életre szólóan hatott Réti mesterségbeli tudása, lelkisége és a klasszikusok iránti tisztelete, Ezért is tanulmányozta oly szenvedélyesen későbbi párizsi és müncheni útjai során a képtárakat, ahol főleg a spanyol és németalföldi festők iránt érdeklődött. A sötét, mélyzengésű színek és a népi élet eseményei vonzották, mely realisztikus ábrázolásra törekvő művészetében már korán megnyilatkozott, s ez mindvégig jellemzője is maradt.

Tanulmányai után, 1924-ben tért vissza Szegedre, a Nemzeti Szalonban és az Ernst Múzeumban történt szerepléseit követően. Nagy kedvvel és elhatározással fogott munkához, s ennek eredményessége érdekében visszavonultan élt eszményképei: Velasquez, Goya, Breughel és Munkácsy általa megcsodált alkotásainak bűvöletében. Kizárólag figurális kompozíciókkal foglalkozott. Ennek kapcsán feszültséggel teli női aktok („Fürdőzők"), mozgalmas parasztjelenetek („Duhajkodók") és karakterisztikus portrék kerültek vásznaira, melyekkel figyelmet keltett.[54] Korai műve, a „Mulatozó ifjúság" (1925) arról tanúskodik, hogy őt is megihleti a tápéi fiatalság, s élete végéig sokszor festette ezt a témát. Azonban Nyilasy levegős, plein-

[51] *Siklós János:* Szegedi kolorit. Délm. 1968. nov. 17.; Lásd még: Dinnyés Ferenc emlékkiállítás. Délm. 1973. jún. 6., jún. 22.; Szegedi Műsorfüzet, 1973. jún. 16.

[52] *Szelesi Zoltán:* Szegedi képzőművészek a munkásmozgalomban. — Móra Ferenc Múzeum-Évkönyve, 1966—1967. Szeged, 1967. 182.; Szocialista hagyományok Szeged képzőművészetében. Katalógus. Szeged, 1969. Bev.: *Szelesi Zoltán.*

[53] Szegedi festő kitüntetése. Délm. 1916. febr. 22.

[54] *(Lengyel Vilma) l. v.:* Parobek Alajos. Délm. 1925. jan. 5.

kívül 1919 októberében önálló kiállítást rendezett.[22] A proletárdiktatúra után ő is külföldre emigrált. Olaszországból évek múltán jött haza, és többtagú családjának fenntartásáért sokat küzdött.[23] A szegénységben élő festőt barátja, Czibula Antal, volt direktóriumi tag támogatta. Cs. Joachim a felszabadulás után, 1945 nyarán az elsők között rendezett kiállítást. A Kultúrpalotában ezúttal több mint másfélszáz képét mutatta be, melyek között főleg színes, impresszionisztikus tájak és jellegzetes emberábrázolások szerepeltek.[24] Idős korában Budapestre költözött és múzeumi képek másolásával is foglalkozott. Nyolcvankét évesen Gyulán hunyt el.

A harmincas évek elejére eső munkásmozgalmi tevékenység megnövelte az illegalitásban működő, szocialista eszmékkel telt emberek üldöztetését. A kommunista perek már a Tanácsköztársaság bukása után gyakran helyet kaptak az újságok hasábjain, a magyarországi fasizmus előretörésével pedig megsűrűsödtek. E pörök legtöbbje nevetségesen eltorzított formában nagyította fel a valóságos tényeket, melyeknek sokan ártatlanul estek áldozatul. Ezzel kapcsolatban szólanunk kell arról a politikai jellegű perről, melynek egyik vádlottja *Dinnyés Ferenc* (1886—1958)[25] szegedi festőművész volt.

Dinnyést már ifjúkora óta a piktúrán kívül a műszaki kísérletezés szenvedélye töltötte el. Még az első háború előtt konstruált egy technikailag újszerű fúrógépet. Találmányát szabadalmaztatta, sőt a városnak is felajánlotta megvásárlásra, azonban nem talált érdeklődésre. Húsz évvel később viszont, 1933-ban, a kommunista perek idején e szabadalom Dinnyést politikai konfliktusba keverte. Egy rendőrségi besúgó által azzal vádolták, hogy találmányát a Szovjetuniónak akarja eladni. Házkutatást tartottak nála és a megtalált műszaki tervet elkobozták. Dinnyést letartóztatták és a hadirokkantként kapott trafik engedélyét, mely a család egyetlen biztos jövedelemforrása volt, megvonták. Ügyét a Füssy László-féle kommunista szervezkedési per keretében tárgyalták.[26] Miután kiderült, hogy egy már szabadalmazott találmány nem lehet hadititok, a festőt azért tartották további vád alatt, mert Füssyvel barátságban lévén, ennek államferforgató terveiről nem tett kötelességszerű jelentést a hatóságnak. Dinnyést egy hónapi fogházra ítélték, melyet a száz napig tartó vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vettek. Mindez hozzátartozott a hazai munkásmozgalom üldözéséhez és a szocialista gondolkodású művészek meghurcolásához.

Dinnyés Ferenc szegény, Dabas környékére való szülők gyermekeként 1886-ban született Budapesten. Középiskoláit a fővárosban végezte. Pályáját 1903-ban, az Iparművészeti Iskolán kezdte, ahol Papp Henrik ismertette meg a rajzolás elemeivel. A fiatal művészjelöltnek az anyagi nehézségekkel küzdő szülők nem tudtak gondtalan tanulást biztosítani, azért szabadidejében mint plakáttervezőnek és díszletfes-

[22] *Juhász Gyula:* Szegedi művészek kiállítása a Kultúrpalotában. Délm. 1919. máj. 18.; C. S.: A tárlat. SzN 1919. máj. 25.; Joachim festményei. Délm. 1919. okt. 17.; Joachim Ferenc kiállítása. SzN 1919. okt. 19.; Joachim Ferenc festőművész képkiállítása. Délm. 1919. okt. 23.

[23] *Csányi Piroska:* Miből élnek a szegedi festők? Délm. 1938. dec. 25.

[24] Joachim Ferenc képkiállítása a Kultúrpalotában. Délm. 1943. aug. 5.; *G. K.:* Csejthey Joachim Ferenc képei. Szegedi Népszava, 1945. aug. 7.; *(Szász Ferenc) sz. f.:* Joachim Ferenc képkiállítása. Délm. 1945. aug. 9.

[25] *Szelesi Zoltán:* Szeged képzőművészete a Tanácsköztársaság idején. — Tanácsköztársaság Csongrád megyében. Szeged, 1959. 157—168.; *(Szelesi Zoltán) sz. z.:* Kis Szegedi Művészettörténet. XVII. Tiszatáj, 1968. május, 5. sz.; *(Apró Ferenc) A. F.:* Dinnyés Ferenc (1886—1958). Szegedi Műsor, 1973. ápril. 2—3.; *Szelesi Zoltán:* Festészet a Tisza-partján (Dinnyés Ferencről is). Művészet, 1973. aug. 8. sz. 13.

[26] Nem kerülnek statáriális bíróság elé a fantasztikus kommunista szervezkedés gyanúsítottjai. Délm. 1932. júl. 13.; Izgalmas szembesítések a kommunista-per tárgyalásának harmadik napján. SzN 1933. jan. 13.; Ötévi fegyházra ítélték Füssy Lászlót, Dinnyést egy hónapra... Délm. 1933 jan. 15.

tőnek kellett megkeresni kenyerét. Ezen a területen is: visszatérő érdeklődéssel fordult olykor e sok ötletet és választékos ízlést kívánó műfajhoz. Hat évig tartó tanulmányai során beiratkozott a Képzőművészeti Főiskola esti tanfolyamára, ahol Ferenczy Károly és Hegedűs László keze alatt fejlődött tovább. Mestere, Ferenczy oltotta belé a természet folyton változó jelenségeit kutató, megfigyelő szenvedélyt, a plein air fény- és színproblémáinak tanulmányozását. A Ferenczy által közvetített nagybányai eredmények Dinnyés művészi kibontakozásának alapjaivá váltak, és az alföldi táj karakterét feltáró festészete ebben gyökerezik.

Dinnyés Ferenc: Részlet az Ipar utcából. 1924. o. v. 47×65 cm. MFM

Tanulmányai befejeztével pár hónapot Párizsban töltött, majd megnősült, és 1910-ben Szegedre került. Itt azonban alig melegedhetett meg, mert 1914-ben behívták katonának. Rövid idő múlva Doberdónál súlyosan megsebesült és 1918-ban rokkantan szerelt le. Ezek a körülmények sem térítették azonban el művészi célkitűzéseitől, midőn hazakerült, Dinnyés nagy erővel és szorgalmasan kezdett újra dolgozni. Festészetének kibontakozása voltaképpen ekkor kezdődött el. Első helyi bemutatkozása a Tanácsköztársaság idején 1919 májusában volt, amikor is közel 30 festményt állított ki, („Tisza-part Tápénál", „Újszegedi parkrészlet", „Szegedi ház", 1919). Ekkor írta róla Juhász Gyula, hogy „...Dinnyés Ferenc tájképei egy igen rokonszenves és vérbeli festőt mutatnak be, aki friss és meleg színeivel máris a beérkezettek sorába került ezen a fővárosi nívót képviselő kiállításon. Szegedi tájak ihletik Dinnyést, szegedi kolorit csillog a képein, amelyek a téli és nyári napsütést és a

novemberi borút egyaránt reális erővel és igazsággal rögzítik meg."[27] Ezt követően sűrűn és gazdag terméssel lépett az itteni közönség elé. 1920 karácsonyán — többek között — Tornyai, Endre Béla és Károlyi társaságában egy szegedi kollektív tárlaton szerepelt. A következő évben, 1921 tavaszán pedig létrehozta első önálló kiállítását, a Kass Szálló halljában. Az itt bemutatott hetven képével „a hétköznapok költészetét" adta.[28] A húszas évek elején festett finom, ezüstös tónusú művei közül az „Alsóvárosi templom" (1922) és „Részlet az Ipar utcából" (1924) c. sikeres képei a szegedi múzeumba kerültek.

Az immár véglegesen szegedivé vált Dinnyés Ferenc, 1921-ben megbarátkozott Mednyánszky tanítványával, Katona Nándorral, akivel egy telet a Tátrában töltött, ahol néhány verőfényes képet festett („Tátrai részlet" I—II., 1921). 1924-ben huszonnyolc alkotásával részt vett a Nemzeti Szalon csoport-kiállításán. Szereplésére kedvező visszhangot kapott, a lapok piktúrájának költői finomságait és kolorizmusát

Dinnyés Ferenc: Bódé. 1943—45. o. v. 50×60 cm. Mgt

[27] *Juhász Gyula:* Szegedi művészek kiállítása a Kultúrpalotában. Délm. 1919. máj. 18.; Friss Hírek, 1919. máj. 19.; A tárlat. SzN 1919. máj. 25.

[28] *Cs Sebestyén Károly:* Dinnyés Ferenc kiállítása. SzN 1921. márc. 20.; *K.:* Dinnyés Ferenc kiállítása. SzN 1921. márc. 20.; *Márky Imre:* Dinnyés Ferenc kiállítása. Szeged, 1921. márc. 25.

dicsérték.[29] Közben oeuvre-je új témákkal gazdagodott, ugyanis többször ellátogatott felesége rokonaihoz Erdélybe, és itt a régi székely házak, kapuk, falvak és a székely fonó asszonyok lettek ábrázolásainak kedvelt tárgyai. Meleg szeretettel festette le családja tagjait is („Boby fiam négyéves", 1923). Fokozódott az egyszerű emberek iránti érdeklődése egy-egy csöndesen pipázgató, vagy napon sütkérező öreg parasztembert is megjelenített szelíd harmóniával. A paprikahasító lányok és asszonyok mint helyi jellegű régi paraszti foglalatosság űzői speciális témái lettek. A városi tanácshoz — műterembér fejében — több ilyen tárgyú műve („Paprikahasítók", 1928) került.

Dinnyés Ferenc: Felcsapódó ívek. 1940—45. o. v. 27×30 cm. Mgt.

Termékenységére jellemző, hogy a húszas évek közepétől 1930-ig hét alkalommal önálló kiállítást rendezett. 1925 őszén előbb a Kultúrpalotában, majd a Kass Szálló halljában mutatta be új — poétikus és színes — tájképeit a szegedi közönségnek.[30] Két év múlva, 1927 elején ismét a Tisza-parti városban jelentkezett először gyűjteményes anyagával.[31] Ősszel pedig a Nemzeti Szalon csoportkiállításán ezúttal is több mint húsz alkotásával („Tiszai fürdőzők", „Paprikapiac" 1927) vett részt, melynek nagyrésze szegedi témájú volt.[32] „Dinnyés Ferenc — írja róla egy helybeli lap — a töretlen erejű, megalkuvást nem ismerő festők kategóriájába tartozik. Állandóan dolgozik, nem kedvetlenkedik el a rossz viszonyok hatása alatt sem és talán az egyetlen szegedi piktor, aki sűrűn, legalábbis minden évben egyszer gazdag kollekcióval, köztük meglepetésekkel lép a közönség elé."[33] Műteremkiállításain (1928—29)[34] kívül Miskolcon, a „Vidéki városok tárlatán" (1929),[35] Békéscsabán és Vásárhelyen pedig önálló anyaggal mutatkozott be (1930),[36] ahol napsütéses

[29] *K.:* Szezonnyitó kiállítás a Nemzeti Szalonban és az Ernst Múzeumban. Nemzeti Újság, 1924. szept. 2.; *i. e.:* A Nemzeti Szalon tárlata. Népszava, 1924. szept. 24.; *Hegyi István:* Dinnyés Ferenc képkiállítása. Színház és Társaság, 1924. 40. sz. 9.; Dinnyés Ferenc budapesti kiállításán szerepelt képeit kiállítja a Kass-halljában. Szeged, 1924. szept. 26.

[30] *Lengyel Vilma:* Dinnyés Ferenc kiállítása. Délm. 1925. okt. 18.; Dinnyés Ferenc kiállítása a Kass-halljában. Délm. 1925. nov. 5.; Dinnyés Ferenc képkiállítása a Kass-társalgójában. Délm. 1925. nov. 8.

[31] *Lengyel Vilma:* Dinnyés Ferenc tárlata. Délm. 1927. jan. 30.; (o. t.): Dinnyés Ferenc kiállítása. SzN 1927. febr. 1.; *Kiss F.—Tonelli S.—Sz. Szigethy V.:* Szeged, Bp. 1927. 318.

[32] Csoportkiállítás a Nemzeti Szalonban. Népszava, 1927. szept. 21.; A Nemzeti Szalon 381-ik kiállítása. A LVI Csoportkiállítás Katalógusa. Bp. 1927. 6.

[33] *Lengyel Vilma:* Dinnyés Ferenc tárlata. Délm. 1927. jan. 30.

[34] Dinnyés-műteremkiállítás. Délm. 1928. szept. 30.; *Lengyel Vilma (l. v.):* Dinnyés Ferenc műteremkiállítása. Délm. 1929. dec. 22.

[35] *Korády Béla:* Hét magyar vidéki város művészeinek kiállítása Miskolcon. Pesti Hírlap, 1929. jún. 6.

[36] Dinnyés Ferenc kiállítása. Békésmegyei Közlöny, 1930. máj. 25.; Vásárhelyi Friss Újság, 1930. jún. 11.

utcarészleteivel és a dolgozó embereket életteljesen megörökítő vásznaival hívta fel magára a figyelmet. Hazai tárlatain kívül a bécsi Secession-ban és Prágában is sikerrel szerepelt helyi vonatkozású alkotásaival.

Dinnyés Ferencnek azok a festményei, amelyek az egykori szegedi utcák, paprikahasító asszonyok, illetve alföldi tájak és székely falvak, olykor győri utcarészletek témában és festői előadásban változatos együttesét nyújtják, közismert képei. Belőlük került legtöbb a helyi magántulajdonokba, a városi tanácshoz és az itteni múzeumba („Szegedi utcarészlet a Dömötör toronnyal", 1927, „Szénakazal", 1925—30, „Paraszházaspár", 1930, „Tápéi kompkikötő" 1935—40".) Dinnyés Ferenc a népi hagyományú Alsóváros, a munkásnegyednek mondható Rókus és a Tiszához kötődő Felsőváros egy-egy hangulatos városképének ábrázolásával lett a szegediek kedvelt festője. Az elmaradottságot tükröző régi szegedi képei szocialista tartalmat hordoznak. Ez korábbi munkásságában lírai formában nyer kifejezést. Hol melegen vöröslő, hol ezüstös, finom színekkel festett vásznai a nagybányai mesterek, elsősorban Ferenczy Károly pikturájának tanulságairól vallanak. Általában szerette a a lemenő nap égő sárgás-vörösét, melynek tüzét hideg zöldekkel, kékekkel és lilákkal fokozta. A tartalmat legjobban kifejező festői hatás kutatása alakította ki sajátos színkultúráját.

A harmincas években egyre fokozódó gazdasági válság és politikai diktatúra — mint sokak számára —, az ő részére is nélkülözést és meghurcolást jelentett s ez befelé fordította. Elhagyatottságában meseszerű víziók, allegórikus kompozíciók és finom, tört színeken felépülő spekulatív szerkesztmények foglalkoztatták („Meseváros", „Színharmóniák", „Faparipám", 1930—40). E művei nem hagyták el műtermét, ott mutatta be ezeket 1931 és 1935—36-ban.[37] A művész halála után családja őrizte meg e színvázlatokat és csak a legutóbbi nagy kiállításán kerültek — felfedezés számba menően — a széles közönség elé.[38] Dinnyés, aki több tagú családjával nehezen élt,[39] közérthetőbb festményeinek eladásából tudta valahogy fenntartani magát. Viszont magánya és növekvő társadalmi elégedetlensége az expresszívebb, az általánosabb jellegű mondanivalókat áttételesen közlő képek és vázlatok készítésére ösztönözte. („Őskori táj", 1930, „Táltos" 1933, „Felcsapódó ívek" 1940—45). Ezeket minden bizonnyal szinte saját magának, lelki háborgásainak levezetésére hozta létre. Eladásukra nem is gondolhatott, mert e képek szenvedélyes sodrása, romantikus, forradalmi hevülete nem simult volna bele a szépen berendezett polgári lakások nyugalmába. A régebbi meleg színű, szivárványos festményeinek koloritja itt, a nyomasztó atmoszférának megfelelően barnásan monokrommá redukálódott, s a finom apró ecsetvonásokat világos és sötét foltok váltják fel. Dinnyés e művei elvontabbá és egyben drámaibbá váltak mint azelőtt. Az 1938-as helyi Egyházművészeti és Világi Képzőművészeti kiállításon még a hagyományos témájú képeivel vett részt.[40] Az 1943-ban rendezett szegedi önálló tárlata[41] pedig jelzi, hogy ebben az időszakban hozza létre szocialista szellemű képeit is. Míg Nyilasy, Endre Béla, Tornyai és Koszta kifejezetten a délalföldi parasztság életét és környezetét ábrázolták, Dinnyés figyelmét a munkások sorsa is lekötötte. Ide vágó rajzai („Proletárok", 1940)

[37] *Fehér István:* Látogatás Dinnyés Ferenc műtermében. SzUN, 1931. jan. 25.; Dinnyés Ferenc műtermi tárlata. SzUN, 1931. nov. 22. Dinnyés Ferenc képkiállítása. SzFU, 1931. nov. 22. *Y. e.:* Dinnyés Ferenc képkiállítása. Hiradó Újság, 1931. nov. 26.

[38] Dinnyés Ferenc emlékkiállítása. Katalógus. Szeged—Budapest. 1968. Bev.: *D. Fehér Zsuzsa.*

[39] *Csányi Piroska:* Miből élnek a szegedi festők? Délm. 1938. dec. 25.

[40] A Szegedi Képzőműves Céh Egyházművészeti és Világi Képzőművészeti Kiállításának Tárgymutatója. Szeged, 1938. Bev.: *Genal Tibor.*

[41] *Pfeifer Elek:* Dinnyés Ferenc újabb képei. SzUN, 1943. áprl. 18.

Dinnyés Ferenc : Pihenő. 1944. o. v. 62×87 cm. MFM

és festményei („Pihenő", 1944) már túlviszik őt témában a helyi parasztábrázolókon és eszmeileg a Szocialista Képzőművészek Csoportjához fűzik tevékenységét.

Dinnyés Ferenc a felszabadulás után az élvonalbeliek között van, akik társadalomformáló erőt, eszmeiséget visznek művészetükbe. Igazolja ezt többek között az a kiállítási beszámoló is, melyet az 1945 márciusában Szegeden megrendezett „Demokratikus Magyarország Első Képzőművészeti Tárlatá"-ról írt a helyi újság: „...a képek között felbukkan egy-kettő, mely szakít a l' art pour l' art elvével és irányzatot visz a művészetbe. Ezek közé tartozik Dinnyés Ferenc néhány erőteljes, harsogó színnel megmintázott: a „Politikai oktatás" és az „Öregmunkás" c. képe."[42] A hatvan éves művész, a megújhódás útjára lépő szegedi képzőművészet kibontakozása érdekében először több cikket írva, tollal is harcol. Azonban „...őszinte kritikáját, a szocializmusért aggódó magatartását, képeinek eszmeiségét és írásban is közzétett haladó nézeteit — állapítja meg a művész életművét rendező D. Fehér Zsuzsa — nem fogadták értéke szerint, s a köztiszteletben álló idős mester munkáit egy hamis felfogás jegyében gyakran visszautasították... Fájóan nélkülöznie kellett azt a széles társadalmi visszhangot, amelyre egész életében vágyott."[44]

[42] (-i.): A szegedi Írók, Újságírók, Képzőművészek és Színművészek Szabad Szakszervezete színvonalas és érdekes kollektív kiállítást rendezett a DISZ székházában. Délm. 1945. márc. 25.

[43] Hogyan lehetne a nyomorgó képzőművészeten segíteni. Dinnyés Ferenc festőművész javaslata. Sz Népszava, 1946. nov. 3.; *(Dinnyés Ferenc) D. F.:* A szegedi képzőművészek kiállítása. Délm. 1947. máj. 31.; *Dinnyés Ferenc:* A szociáldemokrata képzőművészek kiállítása. Délm. 1947. nov. 27.; *Dinnyés Ferenc:* Meghalt egy szegedi festőművész, (Váradi Kálmán). Délm. 1948. febr. 3.

[44] Dinnyés Ferenc emlékkiállítása. Katalógus. Szeged—Budapest 1968. Bev.: *D. Fehér Zsuzsa.* 9—10.

1956 tavaszán Dinnyés Ferenc alkotásaiból a Móra Ferenc Múzeum gyűjteményes kiállítást rendezett.[45] Bemutatott festményei között, az 1910-ben készült „Önarckép"-e a legkorábbi, az „Öreg székelypár" c. műve pedig a legkésőbbi (1946) volt. Munkásságának kezdeti és végső időszakában létrejött műveinek közönség elé bocsátását egy titokban remélt, teljes életművét felölelő, Budapesten létrehozandó nagy tárlatra tartogatta, mely végül is csak halála után realizálódott. Az 1956-os szegedi kiállításán szerepelt nyolcvan képről a festő kortársa, Vinkler László értő módon így írt: „...Színei — melyek kezdettől a szabad levegőn való festés legjobb magyar hagyományához, a nagybányaiakhoz kapcsolódnak, mindinkább a belső látás kifejezőivé lesznek. Nem az optikai értékek lemérése a fő kérdés számára most már. A kép egységgé forrasztása, tömeggé fogása ízzítja át színskáláját is, mintha csak valami olvasztókemence tüzében akarná átlényegíteni azokat. A narancsok, a vörösek naplementés tüze ízzik a formákon, a szervetlen is megvonaglik, mintha csak a biológiai lét magasabb mozgásformájába akarna átszüremleni.[46] Dinnyésnek e tárlatát siker kísérte és senki sem gondolta, hogy két év múlva, 1958 tavaszán az életművét tetőző művész tragikus módon, önakaratából fog elhunyni.[47]

Dinnyés Ferenc 75. születési évfordulója alkalmával 1961-ben, a festő egykori, Hunyadi János sgt. 4. sz. házban levő műtermében hagyatéki kiállítással tisztelegtek emlékének. Rendkívül gazdag munkásságát azonban legteljesebben az az emlékkiállítás tükrözte, melyet 1968 novemberében a Móra Ferenc Múzeum, a következő év januárjában pedig a Magyar Nemzeti Galéria rendezett halála 10. évfordulójára.[49] Több mint 330 festményét („Olvasó öregasszony" 1937, „Falusi utca Erdélyben" 1943, „Bódé" 1943—45, „Összehajló fák" 1955—58) és százhúsz grafikáját („A Csillagbörtönben" 1932, „Orosz katonák" 1945, „Önarckép" 1958) sorolta fel a tárlat katalógusa.[50] Ekkor kerültek először nyilvánosság elé a művész — addig műtermében őrzött — rajzai is, melyekről röviden szólanunk kell. Ha a mai grafikai biennálékon szereplő, olykor hihetetlenül raffinált technikával megoldott lapokkal hasonlítjuk össze Dinnyés rajzait, ceruzavázlatait, korántsem tekinthetnénk ezeket technikailag és virtuózitás szempontjából „korszerű"-nek. Egyszerű eszközökkel létrehozott, néhány jellemző vonalból álló feljegyzések ezek, egy-egy készítendő festmény számára. Akárcsak táblaképein: dolgozó munkásokról, parasztokról és környezetükről reális formában adott kifejezést. Ezek mellett allegórikusan értelmezett rajzok is sorakoztak, melyek szörnyeket, chimérákat, acsarkodó „emberállatokat" expresszív erővel, olykor torzítottan ábrázolnak, elvontan kifejezve általuk a társadalmi visszásságoktól felzaklatott festő érzés- és gondolatvilágát.

[45] *Németh Ferenc:* Látogatás egy szegedi festő műtermében. Délm. 1955. aug. 27. Dinnyés Ferenc festőművész gyűjteményes kiállítása. Katalógus. Szeged, 1956. Bev.: *Szelesi Zoltán.*

[46] *Vinkler László:* Dinnyés Ferenc gyűjteményes kiállítása. Délm. 1956. máj. 13.

[47] *Szelesi Zoltán:* Dinnyés Ferenc (1886—1958). Délm. 1958. ápr. 19.; Nagy részvéttel temették el Dinnyés Ferenc festőművészt. Délm. 1958. ápr. 22.; *Szelesi Zoltán:* Dinnyés Ferenc emlékezete. Tiszatáj, 1958. jún. 6. sz.

[48] *(Lődi Ferenc) L. F.:* Akik a múltjukat nyomozták a tárlaton. Délm. 1961. aug. 22.; Dinnyés Ferenc emlékkiállítása. Szeged, 1961. Katalógus-meghívó.; *(Szelesi Zoltán) Sz. Z.:* Dinnyés Ferenc emlékkiállításáról. Tiszatáj, 1961. okt. *Szelesi Zoltán:* Képzőművészeti napok Szegeden. Művészet, 1961. okt. 10. sz.

[49] *Vincze Lajos:* Dinnyés Ferenc emlékkiállítása. Magyar Hírlap, 1969. jan. 12.; *Sz. A.:* Dinnyés Ferenc emlékkiállítása. Népszabadság, 1969. jan. 14.; *(h. gy.):* Dinnyés Ferenc festőművész emlékkiállítása a Nemzeti Galériában. Magyar Nemzet, 1969. jan. 16.; *Márffy Albin:* Néhány szó Dinnyés Ferenc emlékkiállításáról. Művészet, 1969. ápr. 4. sz. 39—40.

[50] Dinnyés Ferenc emlékkiállítása. Katalógus. Szeged—Budapest, 1968. Bev.: *D. Fehér Zsuzsa.* 15—36.

Dinnyés Ferenc
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1958 APR 19.

DINNYÉS FERENC
(1886—1958)

610

Súlyos veszteség érte a helyi művésztársadalmat. Dinnyés Ferenc kiváló festőművész, a szegedi képzőművészek nesztora, tragikus körülmények között, 72 éves korában elhunyt. Emberi és művészi jelentőségét őrizni fogja az emlékezet és az életmű, melyet nagy tanulság- és ajándékként örökségül ránkhagyott. Szeged saját halottjának tekinti az ősz mestert és a végtisztességet hétfőn délben a múzeum árkádjai alatt felravatalozva adja meg neki.

Dinnyés Ferenc nem itt Szegeden, hanem szegény szülők gyermekeként, Budapest egyik bérkaszárnyájában látta meg a napvilágot. Mégis Szeged rejtett szépségeit nálánál jobban talán senki sem ismerte. Juhász Gyula írta róla, hogy »... szegedi tájak ihletik Dinnyést, szegedi kolorit csillog a képein, amely a téli és nyári napsütést és a novemberi borút, egyaránt reális erővel és igazsággal rögzíti meg.«

Dinnyés Ferenc képeinek kedvelt témái: a mélyfekvésű Alsóváros napsugaras homlokú házacskái, melyek a lágy esti verőfényben derűs nyugalommal üldögélnek egymás mellett, meghitt otthont nyújtva a paraszti hagyományokhoz ragaszkodó gazdáiknak. Vagy a nádasoktól övezett, festői hatású rókusi-tó, melynek csillogó tükrében, hol a nyár aranyperemű felhői úsznak tova, hol a borús őszi délutánok szomorkás mélabúja terül el a lustán terpeszkedő vízen. De helyet kaptak vásznain a kis palánki sikátorok is, a Szegfű utca, mely a Templom téren álló Szent Dömötör-toronyhoz vezetett; vagy a régi Ipar utca, melyben az ő képeit dicsérő nagy költőnk, a művészetszerető Juhász Gyula éldegélt. Majd a csatornázatlan Móraváros egészségtelen, vizesfalú házai, melyek dohos, sötét munkástanyáiban nyomorban ért az elnyomás elleni gyűlölet. S végül a tiszai emberektől lakott, civiskedő Felsőváros jó öreg utcáinak szívindító hangulata ragadta meg a festőt, melyek nevük szerint szinte önálló életet élve, magukon hordják e városrész szellemét, jellegzetes arculatát. De emellett az apa meleg szeretetével festette le családjának tagjait is és a tájakon kívül az emberek iránti érdeklődése is nagy volt. Ennek kapcsán szelíd harmóniával egy-egy csendesen pipázgató, napon sütkérező, vagy kertjét ásogató öreg parasztot jelenített meg dús kol[illegible]al vásznain. Szegedi paprikahasító lá-

nyokat, asszonyokat ábrázoló képei, legalább annyira speciális témája lett, mint amennyire helyi jellegű e régi paraszti foglalatosság.

Pontosan két évvel ezelőtt, születésének 70. évfordulója alkalmával, 1956 tavaszán, Szeged város tanácsa, a Móra Ferenc Múzeum és a Képzőművészek Csongrád megyei Munkacsoportja, a helyi képtárban nagysikerű gyűjteményes kiállítást rendezett alkotásaiból. A főleg magántulajdonból összegyűjtött, változatos témájú művei, általában a régi Szegedet tükrözték: annak a városnak egykori portréját adták, mely több mint tíz év óta velünk együtt, nagyot változott, fejlődött, haladt át a reménytelenségből a reményteljes, szabad, alkotó jövőbe. Nemcsak a szegényes, elmaradott környezetet, a múlt embertelen, igazságot tipró életformáját leplezik le ennek a vonzó szerénységű, kedves szegedi mesternek helyi vonatkozású képei; de bensőséges hatású festményeiből tanulságot nyujtó nagy erővel zendül ki a természet és a történelem viharaitól sokszor megtépázott Szeged és dolgozó népe iránt való hűséges, őszinte, meleg szeretete is.

SZELESI ZOLTÁN

Dinnyés Ferenc kstő

DINNYÉS FERENC EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

Móra Ferenc Múzeum, Szeged

A tragikus sorsú festő emlékkiállítására születésének centenáriumán került sor. A szegedi piktúrában

aligha találunk Dinnyés Ferenc (1886—1958) expresszív, drámai alapállású és plebejus szemléletű festészetéhez hasonló életműveket. Szinte pazarlás, hogy az alföldi festészetben a leginkább Tornyai és Koszta által képviselt, s a társadalmi igazságossággal elkötelezett festészeti irányhoz kapcsolható Dinnyés-életmű felidézésére mindeddig csak a jubiláris alkalmak szolgáltak.

A főiskola esti tanfolyamán Ferenczy Károly tanítványaként, mestere nyomdokain indult, ám hamarosan szakított a naturalista látásmóddal. Nyughatatlan lelkének kivetítéséhez a lángoló vörösek és lilák látványt, formákat feloldó lobogása felelt meg leginkább. Megélte a század művészeti forradalmait, s ebből maradandó hatásként a Vadak eredményei örökítődtek át legjobban ízig-vérig szegedi gyökerű festői életművébe. Képei a szegedi parasztok, paprikások testi fáradtságát, kisemmizettségét idézik meg lángizzásukkal.

Életében nem érhette utol a szakma elismerése, pályája a hazai művészetben periférikus maradt. Emberi, alkotói magányosságát, hatalmas lelki vívódásait borzongató világú víziókban örökítette meg. Emlékkiállításának valós értékeit — a városi kisemberek, parasztok sorsával együttérző képei mellett — leginkább a műterem magányban született golgotái, drámai mélységű festői allegóriái hordozzák. **Tóth Attila**

— Heti ajánlat

Új Tükör

3.

XXIII/26

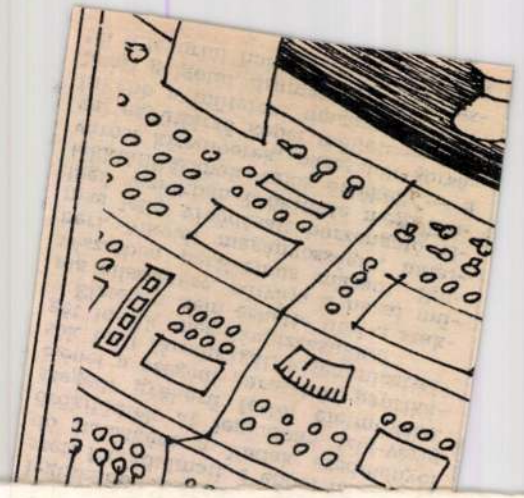

Dinnyés Ferenc
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1958 ÁPR 19.

DINNYÉS FERENC

(1886—1958)

Súlyos veszteség érte a helyi művésztársadalmat. Dinnyés Ferenc kiváló festőművész, a szegedi képzőművészek nesztora, tragikus körülmények között, 72 éves korában elhunyt. Emberi és művészi jelentőségét őrizni fogja az emlékezet és az életmű, melyet nagy tanulság- és ajándékként örökségül ránkhagyott. Szeged saját halottjának tekinti az ősz mestert és a végtisztességet hétfőn délben a múzeum árkádjai alatt felravatalozva adja meg neki.

Dinnyés Ferenc nem itt Szegeden, hanem szegény szülők gyermekeként, Budapest egyik bérkaszárnyájában látta meg a napvilágot. Mégis Szeged rejtett szépségeit nálánál jobban talán senki sem ismerte. Juhász Gyula írta róla, hogy »... szegedi tájak ihletik Dinnyést, szegedi kolorit csillog a képein, amely a téli és nyári napsütést és a novemberi borút, egyaránt reális erővel és igazsággal rögzíti meg.«

Dinnyés Ferenc képeinek kedvelt témái: a mélyfekvésű Alsóváros napsugaras homlokú házacskái, melyek a lágy esti verőfényben derűs nyugalommal üldögélnek egymás mellett, meghitt otthont nyújtva a parasztí hagyományokhoz ragaszkodó gazdáiknak. Vagy a nádasoktól övezett, festői hatású rókusi-tó, melynek csillogó tükrében, hol a nyár aranyperemű felhői úsznak tova, hol a borús őszi délutánok szomorkás mélabúja terül el a lustán terpeszkedő vízen. De helyet kaptak vásznain a kis palánki sikátorok is, a Szegfű utca, mely a Templom téren álló Szent Dömötör-toronyhoz vezetett; vagy a régi Ipar utca, melyben az ő képeit dicsérő nagy költőnk, a művészetszerető Juhász Gyula éldegélt. Majd a csatornázatlan Móraváros egészségtelen, vizesfalú házai, melyek dohos, sötét munkastanyáiban nyomorban ért az elnyomás elleni gyűlölet. S végül a tiszai emberektől lakott, civiskedő Felsőváros jó öreg utcáinak szívindító hangulata ragadta meg a festőt, melyek nevük szerint szinte önálló életet élve, magukon hordják e városrész szellemét, jellegzetes arculatát. De emellett az apa meleg szeretetével festette le családjának tagjait is és a tájakon kívül az emberek iránti érdeklődése is nagy volt. Ennek kapcsán szelíd harmóniával egy-egy csendesen pipázgató, napon sütkérező, vagy kertjét ásogató öreg parasztot jelenített meg dús kol[illegible] vásznain. Szegedi paprikahasító lá-

250-es Jáwa talan állapo adó. Kisfal 41.

Zongora, retű, tanuló kalmas, 2500 adó. Remény

Magasnyomás metezőgép el Marx tér 12. dűs. 3340

Háromajtós szekrény eladó. Érd. szombat, vasárnap egész nap. Kölcsey u. 4. II. 3. csengetés. 3332

Eladó nyitott folyosó faváza, dróthálózva deszkázva, lyukas burkolótégla, kisméretű ablakok, bádogozott padlásajtó, istállóajtók, dézsa, sárléc. Kossuth utca 9/b. Víztoronynál. 3330

Jó állapotban lévő 170 cm³ Jáwa motorkerékpár eladó. Érd. Dorozsma, Árpád utca 47. x3326

Festett hálószobabútor eladó. Pille u. 11. I. 8 3325

Diófurnéros kombináltszekrény jó állapotban eladó. Párizsi krt. 20. 3318

100-as motorkerékpár eladó, vagy tangóharmonikáért elcserélhető. Szeged, Bajai út 3. Belvárosi temető mellett. 3312

Használt, festett hálószoba eladó. Érd. szombat du. és vasárnap de. Szent Mihály u. 1. Kökény.

Szép ebédlőbútor eladó. Oroszlán u. 3. szám.

Ötéves paripaló, 24-es női kerékpár eladó. Tápé Zágráb u. 10. Domonkos kertész. x

akácelőtti átadásra fizetési kedvezménynyel. Kállay fasor 65.

Trágya eladó. Gyártelep u. 8. szám. — Felsőváros.

Ibolya, statica palánta, méhviaszk kapható. Ujszeged, Szőregi u. 56.

Nagyboczonádi kaptárokban méhek eladók. Dorozsma, Baicsy-Zs. u. 45.

Festett kombinált szobabútor, kétszemélyes rekamiéval bérbeadó. Béke u. 4 szám.

Eladó egy szekrény és egy ágy. Tisza Lajos u. 63. Aszalosék.

Egy új szezlon eladó. Attila u. 1. ajtó 2. Megtekinthető délután.

Használt sportkocsi eladó. Dózsa Gy. u. 9 I. 3.

Egy fiatal farkaskutya eladó. Farkas u. 12. szám.

Egy alig használt Kállay-féle mély gyermekkocsi eladó. Retek utca 1/b.

Asztal, fehér ágy eladó. Szűcs u. 9., emelet. 3454

Egy paripaló, parasztkocsival, hámmal együtt eladó. — Ujszeged, Töltés u. 55., volt Járványkórház. 3456

Eladó egy szép gyermekágy, matraccal. Mérey u. 20. Piros épület, fidsz. 3.

férfikerékpár s lon, sürgősen. B bás utca 25. Pata Alsóváros. 3

Orion 221 rádió adó. Attila utca II. jobbra, em. 3

Virágállvány, játé asztal eladó. Bart Béla tér 10. asz losnál. 3

Női és férfikeré pár, kétpárevez csónak eladók. J sika utca 14. fid 2 3

Kettő db 10 hónap süldő eladó. Szivi vány utca 5. 3

Megvételre keres egy db 1000—1500 teres víztároló t tályt. Cím: Juhá Gyula utca 6, szá házfelügyelőnél. x3

1/2-es gyermekker pár, gyermekágy, as borjú körömci barna, eladó. Jósi utca 30. I. Nagy S dor. 3

IZS 350 cm³ mot kerékpár bejárat eladó. Dáni utca 4 3

Egy zongora ela Bercsényi utca fidsz. 3

Szép politúros ko binált szekrény adó. Lengyel u. 3

Régitipusú fek gáztűzhely olcsón adó. Viktor Hugó 5. II. 6. 3

Bontásból cserép, tőszerkezet, tég nagy mángorló

nyokat, asszonyokat ábrázoló képei, legalább annyira speciális témája lett, mint amennyire helyi jellegű e régi paraszti foglalatosság.

Pontosan két évvel ezelőtt, születésének 70. évfordulója alkalmával, 1956 tavaszán, Szeged város tanácsa, a Móra Ferenc Múzeum és a Képzőművészek Csongrád megyei Munkacsoportja, a helyi képtárban nagysikerű gyűjteményes kiállítást rendezett alkotásaiból. A főleg magántulajdonból összegyűjtött, változatos témájú művei, általában a régi Szegedet tükrözték: annak a városnak egykori portréját adták, mely több mint tíz év óta velünk együtt, nagyot változott, fejlődött, haladt át a reménytelenségből a reményteljes, szabad, alkotó jövőbe. Nemcsak a szegényes, elmaradott környezetet, a múlt embertelen, igazságot tipró életformáját leplezik le ennek a vonzó szerénységű, kedves szegedi mesternek helyi vonatkozású képei; de bensőséges hatású festményeiből, tanulságot nyujtó nagy erővel zendül ki a természet és a történelem viharaitól sokszor megtépázott Szeged és dolgozó népe iránt való hűséges, őszinte, meleg szeretete is.

SZELESI ZOLTÁN

Eladó jó állapotban tűzhely, öntöttvas üst, sínvasak. Bihari u. 47. Felsőváros.

Nagyon szép fehér sportkocsi eladó. — Lengyel u. 9.

Erős termetre új tropikálöltöny, alsóruhanemű, Continental irodagép, kifogástalan 5 m új gyönyörű zsorzsett női ruhaanyag eladó. Lenin krt. 63. Katona. 3389

Komplett konyhabútor eladó. Tisza Lajos utca 42. 3354

Eladó ágy, ágybetét, ágynemütoll, paplan szövet ágytakaró, párnázott székek. Doxa-óra, rádióroncs. Kisfaludy u. 45. 3380

Kettő darab erős igásló és kettő db 2 éves üszőborjú eladó. Pásztor u. 42. szám. 3372

. 3457

Politúrozott hálószobabútor eladó. Homok utca 16. 3458

9 hónapos farkaskutya eladó. Hernyós utca 24. 3462

Egy nagyméretű barna medvebőr eladó. Bocskai u. 4. Vörös. 3463

Masszív ruhásszekrény, két ágy kerti asztal, 2 fotellal, literes befőttes üvegek eladók. Ujszeged, Jobbfasor 8. 3464

Három ablak eladó. Üstökös u. 8/a. sz. 3465

Tüzelésre alkalmas szőlőtőke kapható, q 40 Ft. Kálvária sor 8. 3467

Jókarban lévő férfikerékpár, sparherd eladó. Üstökös u. 13. 3469

adó. Haman Kató 11. 3

Bontásból eredő tók, ablakok, fol sóablak, vályog adó. Hobiártbasa 7/b.

Oxigén- és hid génóra, heges pisztollyal, valan Zorkij fényképe gép eladó. Petőfi sgt. 73.

Nagyszemű eper lánta eladó. Koss Lajos sgt. 8. II. 11.

Eladó konyhaasz 110 voltos leszán villanyóra, villa rezsó. Klauzál té I 23.

Egy új konyha- új szobabútor el Érd. vasárnap előtt. Veresács 42.

Trágya eladó. T utca 20.

BMV 250 cm³ el Petőfi Sándor 46/b.

Dinnyés Ferenc

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

1956 MÁJ 13

Délmagyarország, Szeged

Dinnyés Ferenc gyűjteményes kiállítása

Mindég más az életművet a maga egységes egészében együtt látni és más az, ami abból idők folyamán, egy-egy kiállításon, tárlatnul a szemünkbe ötlik. Hangfoszlányok helyett egész szimfónia — valami ilyesmit jelent a gyűjteményes kiállítás.

Azonos motívumok variációi, amelyek csak azért nem végeérhetetlenek, mert a gyűjteményes kiállítás sem ölelí fel az összes műveket, s ha fel is ölelné a megvalósultakat, még egész sor meg nem valósult gondolat húzódna meg a vásznak mögött. Hiszen egy fél évszázad munkássága sem lehet elegendő arra, hogy anyagba öntse élményeink összes variánsait. A mi dolgunk, hogy a megleVőben éljük át a meg nem valósultat is. Ám a kiállítás így is felér egy sok éves barangolással Szeged utcái, terei között, s azokon túl is utakat vezet messzebb vidékekre, Győr s Erdély felé.

Műveinek azonban nemcsak az ad maradandó értéket, hogy városunk utcáit, házait, sokszor azóta eltűnteket is, számunkra a festészet eszközeivel elraktározta, hogy mértéket vett mindennapi életünk színteréről, testi-szellemi életünk csigahéjáról, s hogy megmutatta a benne élő egyszerű emberek alakját is. Igazi értéke abban rejlik, hogy minden, amit szemügyre vett, többé és mássá is lett művészetének erejénél fogva, mint amennyi és amilyen önmagában vetten lehetett. Az emberi élet iránt érzett forró, szenvedélyes rokonérzés alakítja át a puszta jelenséget mélyebb igazsággá, nekünk való valósággá, emberi tartalommal áthatott életté. Dinnyés Ferenc képei emberi célokról, törekvésekről, jobbat, szebbet-akarásról beszélnek.

Ha már ilyen gondolatokat forgatunk fejünkben, fel kell vetnünk a kérdést, mi az, amit öreg barátunk meleg embersége, az életbe vetett, fiatalokat megszégyenítő fanatikus hite, s mi az, amit a művek mondanak el nekünk. Kétségtelen, hogy az ember megismerése megkönnyíti a művész megismerését. Mégis, az a meggyőződésünk, hogy a művek enélkül is elmondják mondanivalójukat, s nagyrészben rajtunk múlik, hogy az ember megismeréséhez eljutunk-e a művek útján, vagy nem. Nem kell hozzá rendkívüli elemző képesség, hogy megállapíthassuk: művészi becsületesség, az ecsettel való egyenes, őszinte beszéd dolgában ezek a képek nem hagynak semmi kívánnivalót. Arra azonban szükség van mégis, hogy a kiállítás látogatóit hozzásegítsük ennek a művészi nyelvezetnek tolmácsolásával a tárgyban rejlő mélyebb tartalom rétegeinek feltárásához.

Aki a mai Szeged belvárosában sétálva elgyönyörködik a szépen rendbehozott, tisztára meszelt, a maguk építészeti formáit kristályosan mutogató emeletes házsorokban, aki méltányolni kész a város szívének stílusában ekletikus, de korántsem lebecsülendő szépségeit, s azt várja, hogy sétájának mintegy folytatását teheti meg a Múzeum képtárának földszinti termében, a Dinnyés-kiállítás jóvoltából — bizonyára csalódni fog. Csalódni fog, mert hiszen ezeknek a képeknek jórésze az elmúlt évtized, a húszas, harmincas, negyvenes évtizedek termése. De ennél tovább is kell mennünk: az ötvenes évek képei sem külsőségekben keresik az élet megváltozásának kifejezésre juttatását.

Már régóta vásznain is ott lüktet a sivár és nekünk mégis oly otthonos szegedi külvárosi utcák ábrázolásában valami lappangó, de vajúdó erő, a megújulás vágya. Olyanok ezek az utak és házak ezeken a képeken, mintha maguk is éreznék a bennük lakó emberek világát, mert a művész keze rejtő szeretettel és ugyanakkor szenvedélyes, sürgető határozottsággal fogja egységgé, dagasztja, kelleszti közös erőfeszítéssé a valóságban legalábbis látszólag olyan vigasztalan magányosságban elszigetelődő emberi sorsok hajlékait. Aki tud olvasni az ecsetvonások mögött, feltétlenül megérzi, hogy erőtelt, széles járásuk nem kitalált, vagy eltanult festői fogás itt, hanem a maga igazától megittasult lélek vágyódása, hogy gátat törve áradjon vissza az életbe, amelyből fakadt, s új, emberibb, szenvedélyesebben és cselekvőbben emberi életté emelje azt. Mintha arra akarna példát adni ez a kézjárás, hogyan kell fenntartás nélkül odaadni magunkat, tevékenységünket annak az ügynek, amelyben hiszünk. A festészetnek megvan a maga lehetősége, hogy azzal is, ami látszólag technika csupán, kifejezzen. Mégis, a kéznél nagyobb a szemnek szerepe ebben a mesterségben.

Dinnyés Ferenc képei előtt feltétlenül megragad bennünket sajátos látásmódja. S ez a látásmód különösen az utóbbi két évtizedben, s az utolsóban leginkább — egészen egyéni, egészen sajátos, és mégsem maga magához szóló belső monológ csupán. Színei — melyek kezdettől a szabad levegőn való festés legjobb magyar hagyományához, a nagyok tányaihoz kapcsolódnak, mindinkább a belső látás kifejezőivé lesznek. Nem az optikai értékek lemérése a fő kérdés számára most már. A kép egységgé forrasztása, tömeggé fogása izzítja át színskáláját is, mintha csak valami olvasztókemence tüzében akarná átlényegíteni azokat. A narancsok, a vörösek naplementés tüze izzik a formákon, a szervetlen is megvonaglik, mintha csak a biológiai lét magasabb mozgásformájába akarna átszülemleni. A súlyos és komor tömegek vajudó formáin a színek prizmatikusan sorakoznak fel, szivárványos remélységet árasztva a vérgőzös Földre.

Lehet, hogy lesznek, akik túlzottnak fogják találni, önkényesnek fogják bélyegezni látomásait, lehet, hogy lesznek, akik hűvösebb levegőn jobban fognak lélegzeni. Lehet, hogy találnak majd figurális képeinek rajzában itt, vagy ott kívánnivalót, de alig hiszem, hogy akadna valaki is, aki el akarná vitatni, hogy vérbeli festővel áll szemben. Nem fogja elvitatni senki, hogy egy életművet kitevő munkásság őszinte és igaz, soha meg nem alkuvó lelkesedéssel végigküzdött útjának eredményeit tárja szemeink elé ez a gyűjteményes kiállítás.

Vinkler László

A TESTVÉR ORSZ

Új város Románia térkép

A Csongrád-Békési Borforgalmi Vállalat néhány évvel ezelőtt 180 holdat kapott itt a környék legrosszabb homokjaiból. A terület kisebb részén kivénhedt, alig termő szőlő volt, a nagyobb résznek pedig már nem volt gazdája. Esős időben is csak sovány giz-gaz sarjadzott ki rajta, meleg nyáron pedig teljesen kopár volt. A gazdaság dolgozói, vezetői nekiláttak e „senki földje" rendbehozásának. 18 holdnyi öreg szőlőt trágyával, szakszerű kezeléssel úgy ahogy felújítottak, s már a múlt évben hozzáláttak a „sivatag" betelepítéséhez. Tavaly a 18 hold régi szőlő mellé újabb 18 holdat ültettek, s közben felkészültek a további nagy munkákra. Mélyenszántó gépek érkeztek, jó 80 centiméternyire megforgatták a talajt, vasúti vagonok, kocsik a szervestrágya tízezer mázsáit hordták ide. Ezen a tavaszon megkezdődtek a tömeges szőlőtelepítések. Ma már 83 hold szőlője és 13 katasztrális hold gyümölcsöse van a gazdaságnak. Jövőre — mint Szűcs Lajos brigádvezető elmondja, újabb 50 hold szőlővel bővül az egyre szépülő telep. Az anyagi eszközök nagyméretű felhasználása és a hallatlan mennyiségű munka ellenére is nagyon nehéz megküzdeni a fékevesztett homokkal. A frissen ültetett, „becsírkézett" vesszőket pár óra alatt könnyen kitakargatja a szél, a nap leégeti a sarjadó rügyeket. Ez ellen úgy védekeznek, hogy vastagon leterítik szalmával a föl-

Erdélyben, a „J. V. Sztálin" vegyipari kombinát mellett épül Románia új városa: Victoria. A város alapját hat éve rakták le és azóta állandóan fejlődik. Három főútvonalának egyike már teljesen kiépült, — 50 modern lakóépület alkotja. Felső képsor: munkáslakás-építkezés régi, népi é p a Főutca; a kénsavgy modern munkáslakás; a me, a vegyesiskola ta

Dinnyés Ferenc.
festőművész

Budapesti Hírlap,
1927. szept. 21.

A Nemzeti Szalon kiállítása.

A *Nemzeti Szalon* holnap ünnepiesen megnyíló kiállításával ismét alkalmat ád néhány fiatalabb festőművészünknek, hogy müveik a nyilvánosság elé kerüljenek.

Végigjárva a Szalon négy termét és megszemlélve a hét magyar kiállító művésznek több mint kétszázötves művét, ugy véljük, hogy ha a művészet magasabb nézőpontjából nem is találtunk valamelyes kimagasló, jelentős alkotást, szép számmal akadnak vásznak és rajzok, amelyek a tehetősebb közönség otthonát diszithetik.

A katalógus sorrendje szerint elsőbb *Dinnyés* Ferenc impresszionista képeit emlitjük meg, kiemelve a *Délutáni napsütés*, *Tavaszi délután*, de legjobban a *Szegedi paprika-piac* cimü képeit. *H. Schuschny* Erna csomó *habos* virágcsendélettel és néhány pasztellel szerepel. Az utóbbiak közül *Tél a Dunán* cimü képe kelt figyelmet. *Haála* Gyula különböző modoru képei közül a mély és erős szinekkel festett *Csobánc vára* tünik fel. *Kolozsváry* Sándor krétarajzai a *KUT* müvészirányának hangos hirdetője. *Körösy* Vilmos kissé kere-

sett beállitásu pasztell portréi fényképszerüségük ellenére is figyelmet keltenek. *Mária* cimü portrája és *Kolostorrom Máriamakkon* cimü vászna, de talán még inkább az *Erdőrészlet* cimü olajfestménye részletében rendkivül hangulatos. *Örsi* Sándor rajzai erőtől duzzadók. *Sas* Árpádnak különös a *Szolnoki Tabán* és a *Szolnoki utca* cimü mélytónusu olajfestménye, valamint fényreflex problémákkal foglalkozó *Asztalos műhely* cimü képe tünik szembe.

A kiállitásnak két vendége is van. Az egyik *Habsburg Lotharingen* Henrik Ferdinánd, a másik *Lobisser Svitbert*. A fenséges művészek nagyszámmal kiállitott *akadémikus* rézkarcai finomságukkal, sokszor cizelláltságukkal tünnek ki *Ausztria* és *Németország* romantikus tájainak szépségét s hangulatát a művész előkelő tartózkodással tolmácsolja.

Lobisser Svitbert fametszeteiben rendkivül sok, a szinte nyerseségként ható erő. Többnyire nagyobb szabásu munkáin karakterizáló talentuma imponál legjobban. Az emberek pillanatnyi mozdulatainak találó megrögzitése az, ami képeiben talán a legnagyobb érték. Képeinek hatását rontja az a körülmény, hogy stilusuk nem engedi meg a részletek finomságában való gyönyörködést, a nélkül, hogy az *egészet* figyelmen kivül ne kellene hagynunk.

M. I.

végzi az ott haladó pályatesten. A közlekedés minden esetre aránytalanul jobb lesz, mert *egyszeri átszállással juthat el mindenki a Keleti pályaudvarról, vagy a legtávolabbi Ferencvárosból a Dunapartig.* Most az egyik végállomás a Szabolcs-utcánál lesz az Aréna-uton, a másik pedig a Podmaniczky-utca tengelyében, ugy hogy az átszállóknak csak pár lépést kell tenni a viadukt alatt.

A mukálatok — ha minden simán megy — *két hónap alatt befejeződhetnek* s akkor *még az idén meg is indulhat az egységes Aréna-uti forgalom.*

---

telepen egy nagy teljesitőképességü külön akkumulator lesz, mely üzemzavar esetén félórán keresztül el tudja látni a város belső területének áramszolgáltatását.

— **Elkészült a jövő évi költségvetés.** A helyhatóságok háztartásának hatályosabb

Dinnyés Ferenc.

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán munkái szerepelnek, köztük két vásártéri jelenete, egy nagyobb tájképe.
(említve.)

Magyar Hírlap 1927. szept. 21.

Dimitrijs Ferenc.

A Nemzeti Szalon csoportkiállítása
amelyi megnyelvek, kiállítás két vásár-
tás gelente, egy megvel tájékoz.
(emlékez)

[illegible] 1927. szept. 21.

06 623 12 511

mint fél milliót költenek évente · ségül a legnagyobb múzeumok között vannak s · amelyeknél az évi költségvetés fél milliótól · ig terjedhet. Évi 5 millió holland forint c · a boldog és szerencsés kiveseknek engedtetik · g, a legtöbb holland múzeum különböző támog · okból tud csak megélni.
Az állam által · mogatott múzeumok is a kedvező múzeumpoliti · ának köszönhetően egyre nagyobb önállóság · elvezhetnek.
A kiadvány e számszerű áttekintés után bemutatja a jelentősebb múzeumokat, gyűjteményeiket.

Sárközy Gabriella

Új könyvek

Burroughs, Lea: Introducing children to the Arts. A Practical Guide for Librarians and Educators.
Kiad. G. K. Halland Co., Boston, 1988. 306 p. ill.

A művészetek megismertet · gyerekekkel. Hasznos útmutató könyvtároso · k és múzeumpedagógusoknak

Ez a könyv c · tűzte ki, hogy hasznos kézikönyvként szolgál · ndazoknak, akik a művészetek különböző ágaz · t szeretnék megismertetni, megértetni a gyermel · kkel. Nagyon jó ötletekkel és tanácsokkal látja el az olvasót, hogyan is kell a gyerekeknek bemutatni az építészetet, a festészetet, a szobrászatot, a táncot, a zenét, a költészetet, az irodalmat és a színház művészetét. A szerző maga is nemcsak zenész és költő, de mint gyermek-könyvtáros is dolgozott, ezért számos területen a saját tapasztalatait is közre tudja adni, de természetesen széles körű kutatómunkát is végzett a téma sokszínűsége miatt.
Az írónő célja, hogy azoknak a könyvtárosoknak és múzeumpedagógusoknak adjon tanácsot, akik nem feltétlenül szakemberek a fent említett művészeti ágakban. Leírja a módot és az eszközöket, amelyekkel megismertethetik és megszerettethetik a művészetet, tágítva látókörüket és természetesen – a jövőre is gondolva –, hogy belőlük lehetnek a felnőtt korukban a művészetek iránt érdeklődő, művészeteket szerető emberek, a jövő rendszeres múzeumlátogatói.
Elsőként az építészetet tárgyalja, bemutatja hogyan lehet az építészeti alkotásokat közel hozni a gyerekekhez, a legegyszerűbb helyekről kell elindulni, vagyis onnan, ahol a gyermekek élnek, abból a házból, a kertből, majd a városból, a köznapi építészettől el kell jutni a kiemelkedő építészeti alkotásokig.
A képzőművészetet először a gyermekkönyvek illusztrációiból mutathatjuk meg.
A tánc megismertetésére és megtanítására azt tanácsolja az írónő, hogy a gyermekkönyvtárakban kellene a tánc gyakorlatát a könyvtárosoknak megtanítani, alátámasztva azt tánctörténettel és más tánccal foglalkozó könyvek bemutatásával.
A zene megismertetése akár a múzeumokban, akár a könyvtárakban – erre megfelelő helyiségben – szintén lépésről-lépésre kell hogy történjen, lehet egy-egy gyermek olvasási élményének megzenésített változatával kezdeni, fedezzék fel a zenei hangzás szépségét, majd ki lehet térni az egyes hangszerek megismertetésére.
A költészet megszerettetése szintén a nagy költők gyermekek számára írt verseivel kezdődjön. A további lépések amikor már a verset valamelyest értelmezik, szinte elemekre bontják a verseket.
A színházi világ megismertetésekor az írónő egészen a múltba nyúlik vissza, bemutatja az ősi kínai színházat, az ókori görög tragédiák színhelyét, majd az európai országok színházi világába vezeti el a gyerekeket. Természetesen a színházak bemutatásánál remek lehetőség van arra, hogy a darabokat, részleteket az egyes darabokból eljátsszanak a gyerekek, így megismerkednek a régi jelmezekkel, színpadi díszletekkel, amelyek közelebb hozzák nekik a színházak csodálatos világát. A könyv érdekessége, hogy az egyes művészeti ágak bemutatása és átadása a gyerekkenek a módszertani leíráson túl, átfogó gyakorlati útmutatót is mellékel, milyen filmek, könyvek, egyéb eszközök kellenek az adott témához, teljesen kidolgozott tantervet bocsátott közre, melyben lépésről-lépésre megtalálhatjuk az ismeretek elsajátításához szükséges tantervet.
Ltsz. 20098

Sárközy Gabriella

Múzeumi kiadványok

Tanulmányok a Bükkalja néprajzából
Kiad. egri Dobó István Vármúzeum, Eger, 1992. 73 p.

A TIT Heves megyei Szervezetének néprajzi szakosztálya 1990 májusában rendezte meg nyolcadik alkalommal azt a tájkonferenciát, amelyen elhangzott előadásokat adnak közre ebben a kötetben.
Noszvaj és tágabb környéke, a Bükkalja egyéni arculatú táj, népi kultúrájának gazdagságát önálló kötetek, illetve tanulmányok sora bizonyítja. Ezt támasztották alá az itt elhangzott előadások is. Bakó Ferenc a bükki barlangépítményekről beszélt, Singlár Józsefné Noszvaj jellegzetes háziiparát mutatta be. Cs. Schwalm Edit előadásában a summásmunkát ismertette, Fügedi Márta pedig e tájegység egyéni arculatú, gazdag hímzéskultúrájáról beszélt.
Ltsz. 20125

Sárközy Gabriella

Sugár István: A Közép-Tisza-vidék két kéziratos térképe (1790, 1845)
Tiszai téka 1. Kiad. Dobó István Vármúzeum, Eger, 1989. 160 p. ill.

Heves és Szolnok megye két rendkívül becses kéziratos, s eddig nem publikált, nagy méretarányú Tisza-térképsorozattal rendelkezik. A két térképsorozat szelvényei a Tiszának, a két megye egész területén áthaladó szakaszát maradéktalan teljességgel ábrázolják.
Ezek a térképek nem pusztán a Tisza nyomvonalát, de a folyó mindkét oldalán a széles partmenti sávot is feltüntetik, pótolhatatlan értékű forrásul szolgálhatnak a legkülönbözőbb területeken folyó tudományos kutatásokhoz, így a történeti vízrajzi témák mellett

DINNYÉS Ferenc fab. Múzeum, Hüvelyk 1992/10

mezőgazdasági, települési és közlekedéstörténeti, néprajzi vagy akár nyelvészeti, sőt bizonyos mértékben a régészeti vizsgálatokhoz is.
Ezeket az igényeket kívánja kielégíteni a Heves Megyei Múzeumok igazgatósága azzal, hogy támogatja a két nagy terjedelmű Tisza térkép kiadását.
Ltsz. 10135

Gelencsér József – Lukács László: Szép napunk támadt. A népszokások Fejér megyében. (Az István Király Múzeum Közleményei A sor. 30. sz.)
Székesfehérvár, 1991. 637 p. ill.

A szerzők célul tűzték ki, hogy összegyűjtsék Fejér megye népszokásait. A gyűjtést 1975-ben kezdték el és egészen 1988-ig tartott a munkájuk. Azokban a nehéz időkben végezték a munkájukat, amikor még az „ideológiai tatárjárás" tartott hazánkban, amikor még a hatalmon lévők mindent megtettek azért, hogy a nemzettudat ne is alakulhasson ki. A nemzettudat visszaszorításával a hagyományos ünnepek, szertartások, szokások leértékelése és lebecsülése is együttjárt. Kezdtek a népszokások elhalni, halványulni. Ennek a folyamatnak lett az az eredménye, hogy az újabb generációk már nem ismerhették meg a bensőséges ünnepeket, szertartásokat, szokásokat. Ezért is olyan nagy jelentőségű e könyvnek az összeállítása és megjelentetése, mert az értékmegőrző nemzettudat erősítése mellett a nemzeti és egyúttal a helyi, közösségi értékeket képviselő népszokásokat megismerhetik az újabb generációk.
A kutatás, majd a feldolgozás során részben területi, részben tematikus elvet követtek a szerzők. A helyszínen gyűjtött adatokat a székesfehérvári István Király Múzeum, a budapesti Néprajzi Múzeum és az MTA Néprajzi Kutató Csoport adattáraiban őrzött kéziratos gyűjtésekkel egészítették ki. Természetesen nem hagyták figyelmen kívül a szakirodalomban eddig közzétett, Fejér megyére vonatkozó népszokások adatközléseit sem.
Ltsz. 20152

***Dinnyés Ferenc festőművész albuma** Kiad. a szegedi Móra Ferenc Múzeum. Szeged, 1992.*

Megvásárolható a szegedi múzeumi kiállítóhelyeken, megrendelés esetén utánvéttel 300,– Ft-os áron.
Hiány- és adósságpótló kiadvány jelent meg Szegeden, Dinnyés Ferenc festőművészről. Dinnyés Ferenc Tömörkényhez és Mórához hasonlóan nem a Szegeden született ugyan, mégis, munkásságával kiérdemelte a *„legszegedibb festő"* kitüntető címet.
Hiánypótlónak azért tekinthető az album, mert Szelesi Zoltán, a Móra Ferenc Múzeum néhány éve elhunyt művészettörténésze megírta ugyan Szeged művészetének átfogó feldolgozását, de az egyes alkotók életművének önálló kötetben történő értékelése még a jövő feladata. Adósságtörlesztés a kötet azért is, mert Dinnyés Ferenc szépen indult pályáját kétszer is megtörte a sors. Alkotásaival a világhírű bécsi Secession kiállítási palotában többször is szereplő művészt a harmincas években hamis vádakkal illették, később pedig az akkori művészetpolitikával került ellentétbe munkássága.

Dinnyés Ferenc expresszív táj- és életképei nem álltak összhangban az ötvenes évek esztétikai kategóriáival, ezért a kor *„múlt-századi"* nemegyszer *„eltanácsolták"* műveit a kiállításokról. Mindez nyomot hagyott az érzékeny lelkű művészben, aki a halála előtti két évtizedben fokozatosan elfordult a való világtól és szorongással teli, vizionális műveket alkotott.
A Móra Ferenc Múzeum a művésznek még életében, 1956-ban, és halála után több emlékkiállítást is rendezett, ébren tartva és közkinccsé téve az életművet, melynek országos megismertetésére a most megjelenő album vállalkozik.
A több mint félszáz kitünő, színes reprodukcióért Dömötör Mihályt, a Móra Ferenc Múzeum fotósát és a Szegedi Nyomda szakképzett, lelkiismeretes kollektíváját illeti elismerés.
Nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy ez a szép album nem jöhetett volna létre, a művész leánya, Huszákné Dinnyés Éva keramikus művész komoly anyagi áldozatvállalása és lelkiismeretes szervező munkája nélkül.

Sárközy Gabriella

Felhívás

A Magyar Nemzeti Múzeum Műtárgyvédelmi és Információs Részlege Dokumentációs Osztálya a Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottságától pályázat alapján támogatást kapott arra, hogy az iskolák számára megjelentesse a Múzeumi Naptár szeptember–októberi száma mellékleteként az 1992/93-as tanév néhány budapesti múzeuma és a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum múzeumpedagógiai rendezvényeit. A szerkesztőség kéri, hogy a múzeumok állítsák össze a januártól igénybe vehető múzeumpedagógiai rendezvényeiket, mert a KÖZNEVELÉS mellékleteként mód nyílott arra, hogy azokat eljuttathassuk az ország valamennyi oktatási intézményébe.
A nyomdai átfutás miatt kérjük, hogy anyagaikat, lehetőleg, október 10–15. között juttassák el szerkesztőségünkbe.

Felhívjuk a Tisztelt kollégák és az érdeklődők figyelmét arra, hogy a Múzeumi Hírlevél, valamint a Múzeumi Naptár elkövetkezendő, illetve eddigi számai megrendelhetők saját felhasználás és terjesztés céljából a Magyar Nemzeti Múzeum Műtárgyvédelmi és Információs Részlegénél (Aranyos Erzsébet, 1450 Bp. 9. Pf. 124.), postai utánvéttel.
Előre is köszöni együttműködésüket, információikat várva

a Szerkesztő

Lapzárta után érkezett!

A Közlekedési Múzeum értesíti látogatóit, hogy technikai okok miatt előreláthatóan *1993. január 15-ig* a meghirdetett *előadások elmaradnak*. Helyettük, azonos időpontban a múzeum gyűjteményét bemutató tárlatvezetéseket tartanak.

Dinnyés Ferenc

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Délmagyarország, Szeged

1956 APR 28.

— **Dinnyés Ferenc** festőművész alkotásaiból gyűjteményes kiállítás nyílik április 30-án, hétfőn délelőtt 11 órakor a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában. Megnyitó beszédet mond Dénes Leó elvtárs, a Városi Tanács elnöke. A neves szegedi művész műveinek gyűjteményes kiállítása május 15-ig tart.

Háromnapos szövetkezeti vásári tartanak Bordányban

A bordányi földművesszövetkezet vezetősége május elsejére szép meglepetést tartogatott a falu dolgozó parasztjainak. 29-én, 30-án és május 1-én szövetkezeti vasárt rendeznek a faluban. A vásáron a lakosság körében

Különleges fotókiállítás a művelődési házban

Erdély üzenete

„A maga módján egy különleges és rendhagyó tárlat megnyitójára gyűltünk ma össze, hiszen itt – a Kisalföld nyugati kapujában – meglehetősen nehéz hétköznapi párhuzamot találni mai létünk és Erdély építészeti emlékei között. Mégis, *Szabóky Zsolt* fotóművész kiállítása adja az apropót arra, hogy nemzeti ünnepünk előestéjén elgondolkodjunk kicsit ezeréves történelmünk sorsfordulóin, s számba vegyük: megteszünk-e mindent azért, hogy a mai Romániában élő magyarok sorsa jobbra forduljon?

Erdélyre nem tud úgy gondolni magyar ember, hogy az a tájegység csak egy, a földrészen található gyönyörű vidékek közül. A békés hegyek által körülvett völgyekben, a végeláthatatlan fenyőerdők menedékében, apró falvak sora húzódik meg, s e falvak lakói mindmáig vállalják magyar voltukat, s ápolják drága kincsünket, a magyar anyanyelvet.

Az élettér adott, s a fában gazdag vidékek építészetében természetszerűleg e nagyszerű, szinte lélekkel bíró anyag jelenik meg a leggyakrabban. Az erdélyi ember számára a fa a földi lét, az élet szimbóluma, hiszen az időtállóbb kő egyfajta emlékhelyet, míg a meghalni képes fa maga az elmúlást jelképezi.

Nincs sok csodálkozni való azon, hogy Árpád ott élő népe nagy szeretettel nyúl a fához, hiszen kedvére faraghat belőle bölcsőt, asztalt, széket, koporsót és fejfát, tudva azt is, hogy az idő sürgeti az elmúlást, s a természet elvégzi a maga munkáját.

Szabóky Zsolt itt látható kiállításának, s ezzel együtt művészetének legnagyobb érdeme, hogy láthatóvá tesz olyan értékeket, amelyek pusztulása elkerülhetetlen. Az erdélyi falvak fatornyai és fatemplomai úgy épültek, hogy jókezű alkotóik a fennállás várható időtartamát is megjósolhatták. Azzal viszont – jó két-három évszázaddal ezelőtt – nem számolhattak, hogy akad majd egy ember, aki a korszerű technika minden vívmányát felhasználva, alázatos tisztelettel, s nagy-nagy szakértelemmel megörökíti az utókornak e műremekeket.

Nyárfás, Lele és Magyarkecel fatemplomai évszázadok óta dacolnak a múló idővel. Az égbe szökő tornyocskák elpuhult facserepeit nagy gonddal cserélik újra a templomépítő ácsok mai utódai, s az emberöltők elmúlásának sorában mindig akad olyan műértő ember, aki e kincsek megőrzésére figyel.

Szabóky Zsolt fotóművészt a műértő közönségnek aligha kell bemutatni. Eddig kiadott fotóalbumai rendre megkapják a „Szép könyv" minősítést, s azok, akik általa látottaknak el a világ mesés tájaira, értékelni tudják igyekezetét. Az ő művészete már tudományos gyűjtőmunkának minősíthető, hiszen – ellentétben a pillanat megismételhetetlenségének terhével küszködő fotóriporterek gondjával – számára a láttatás igénye az egyedüli vezérlőelv. Különös és elgondolkodtató: az itt látható huszonkét alkotás közül mindössze két képen jelenik meg az ember, a csodáló, a használó, mi több az alkotó, a többi kép a maga naturális valóságában közvetíti felénk azt az élményt, amit adott időben a látvány nyújt.

Aki forgatta már Szabóky Zsolt „Nézd elméjüket az ács embereknek" című albumát, az tudja, hogy e gyönyörűséges épületekről készült felvételek eredetileg színesek. Szabóky azonban visszanyúlt a fény-árnyék klasszikus hatásaihoz, ezáltal szinte lélegzetelállítóvá vált a kontraszt a természet, s annak egy részéből, a fából épült tornyok között. Esztétikai élménynek sem utolsó, szakmai szempontból pedig kifejezetten figyelemre méltó az a fegyelem, amellyel az ellenfény hatásait érvényesíti műveiben, s az a visszafogottság is, ahogyan a színszűrők alkalmazásából származó előnyöket redukálja.

Szabóky Zsolt Budapesten él, de a világ számos pontján otthon van. Görögország és Bulgária csodálatos kolostorairól, a világ sok-sok múzeumában fellelhető ikonokról készült nagyszerű fotói után most elhozta nekünk Erdély kincseiről szóló beszámolóját. Mint ő mondja: ez az album is egy képpel írott könyv. Itt látható kiállítása e hitvallás méltó reprezentánsa."

(Elhangzott az április 23-ig nyitva tartó tárlat március 12-ei megnyitóján.)

K. M.

Ünnepeltünk. Moldoványi Géza felvételei a mosoni temetőben rendezett megemlékezésen, illetőleg a magyaróvári temetőben tartott koszorúzáson készültek. (Bocskai-ruhában Nagy Sándor, a Mosonmagyaróvári Kulturális Egyesület titkára.)

Szokatlanságok

Aki február utolsó napján hallotta Mosonmagyaróváron a Győri Filharmonikus Zenekar koncertjét, az tudja: a zenekar nem szorul jóindulatú dicsérgetésekre, tiszta oázis a mindent elöntő kultúrpiszokban. S azt is, hogy van még remény, ha vasárnap este is hajlandó jegyet váltani komolyzenei koncertre több mint 200 ember.

De azt nem, hogy partnernek is a kiválóak közül való. Azok közül, akik előre tudják, hogy mikor szeretnének koncertezni, s akik korrekt szerződést kötnek. S tartják is magukat ahhoz. Sőt, hónapokkal előtte még arra is kíváncsiak, hogy milyen muzsikát szeretnének hallani Mosonmagyaróváron.

Ez ma szokatlan. Ma a szélhámoskodás divik, s a szerződésszegés. S a nyelvi hibáktól hemzsegő ajánlat. Győrben nem követik a divatot. Ők a zene szerelmesei. Még tudják, hogy mit jelent az adott szó. S talán azt is, hogy vagyunk néhányan, akik nekik drukkolunk.

(Böröndi)

Az MSZP-alapítvány támogatásával

Ösztöndíj, diákoknak

Általános és középiskolás diákok gyülekeztek március 13-án a városközponti irodaház tanácstermében, hogy átvegyék az MSZP mosonmagyaróvári szervezete által gondozott, a „Rászoruló, tehetséges fiatalok továbbtanulásának támogatására" létrehozott alapítvány ösztöndíját.

A kuratórium az 1992/93. tanévre pályázó tizennyolc diák közül tizenhetet – nyolcat a Bolyai János Általános Iskolából, hatot a Kossuth Lajos Gimnáziumból, egyet-egyet a Hunyadi Mátyás Szakmunkásképző és Szakközépiskolából, a Püski és a Bartók Béla Zenei Általános Iskolából – talált alkalmasnak arra, hogy átvegye a tanév második félévi ösztöndíját.

– Van olyan, aki nem lehet közöttünk, mert közben romlott a tanulmányi eredménye – mondta *Szirányi Péter*, az MSZP városi szervezetének elnöke a jelenlévők köszöntésekor. Az ösztöndíj második félévi elnyerésének feltétele a rászorultságon túl a jó tanulmányi eredmény volt. A jelenlévő szülők némelyikének szemében könny csillant, amikor gyermekük átvette *Stipkovits Páltól*, a kuratórium elnökétől a kiérdemelt négyezer forintot. A hivatalos részt követő kötetlen beszélgetés során kiderült, hogy a fiatalok többsége a középiskolai, vagy az egyetemi előkészítő tanfolyam költségeit fedezi a pénzből.

Az alapítvány kuratóriuma az 1993/94. évi tanévre is nyilvános pályázatot hirdet az ösztöndíj elnyerésére.

Moldoványi Géza

Lesz elegendő ivóvíz Mosonmagyaróvár körzetében

Mindennapi kincsünk

(3. rész.)

– Milyen az általunk fogyasztott ivóvíz minősége?

– A magyar szabvány előírásainak megfelelően saját laboratóriumunkban heti gyakorisággal ellenőrizzük az ivóvíz minőségét. Ezen túlmenően vállalatunk központi laboratóriuma kontrollként felügyeli a mi vizsgálatainkat, a tisztiorvosi szolgálat pedig saját ellenőrzési programja szerint vizsgálja az ivóvizet. A víz nem tartalmaz vasat és mangánt, az egyéb szennyezőanyagok is csak nyomokban mutathatók ki, így kémiai kezelést nem igényel. A vízminőség ellenőrzése a kutaknál és a városi hálózat különböző pontjain, illetve Levél községben rendszeresen történik. A kiépített klórozóberendezés üzemeltetése nem szükséges.

– Milyen nagyságú az üzemmérnökség működési területe?

– Az Ásványráró–Lébény vonaltól nyugatra az osztrák–szlovák országhatárig terjed az üzemmérnökség vízellátó, szennyvízelvezető és szennyvíztisztító tevékenysége. Az üzemmérnökségünkhöz tartozó közép-szigetközi térségi vízmű (Darnózseli) pillanatnyilag hét falu (Ásványráró–Hédervár–Darnózseli–Dunaremete–Püski–Lipót–Kisbodak) ivóvízellátását biztosítja. Ennek a rendszernek bővítéseként épül Halászi, Máriakálnok és Arak, illetve Kimle–Novákpuszta vízellátása. A részleges befejezés ez év végén várható, 1994 év végéig befejeződik a kivitelezés.

– Egy másik térség dunakiliti központú, ide tartozik Dunakiliti, Feketeerdő, Tejfalusziget és Dunasziget községek vízellátása. A dunakiliti vízbázisról indulva elkészült Bezenye és Rajka között a távvezeték, illetve a községi hálózatépítési munkák is folyamatban vannak.

– A Hanság melletti területeket ellátó vízbázis Lébény és Mosonszentmiklós községek között található. Egy új mélyfúrású kút elkészítésével, illetve a vas-mangántalanító kapacitás már korábban megtörtént bővítésével jelentős víztartalékhoz jutottak az ott élők. Továbbhaladva, Jánossomorján a községet ellátó vízmű működik. Az elmúlt években ebben a térségben egy nagymértékű nitrátos elszennyeződés következett be, ennek megszüntetése érdekében nitrátmentesítő berendezést kellett építeni. Így lehetett elérni, hogy napjainkban jó minőségű és megfelelő mennyiségű ivóvíz van a településen. A korábbi években – főleg a nyári időszakban – sok gondot okozott a megfelelő mennyiségű és minőségű víz biztosítása, mivel a magas nitráttartalmú kutak vizét a nem szennyezett kutak vizével előírt keverési arányban lehetett csak felhasználni. Szerencsére ez már a múlté. A szomszédos Várbalogon pedig 1992-ben épült meg az önálló községi vízmű.

– Várható-e káros kihatás a Duna elterelése miatt?

– Az elterelést követően a dunakiliti és a darnózseli kutakban vízcsökkenés volt tapasztalható, amelynek következtében a kutak nyugalmi vízszintje ma is alacsonyabb a korábbinál. Szeretném kihangsúlyozni, hogy ez károsan nem befolyásolja sem a kitermelhető víz mennyiségét, sem pedig a minőségét. Az a szűrőréteg, melyeken keresztül a kutakba tör a víz, 70–95 méter mélységben van és pillanatnyilag nincs semmilyen veszélynek kitéve. Vállalatunk, a két említett településünkön (és a többieken is természetesen) rendszeresen méréseket és megfigyeléseket végzett, együtt dolgozva más szakirányú intézményekkel. Ezen mérések is alátámasztották, hogy az ivóvízkészletek védelme elengedhetetlen. A Szigetköz alatti több száz méter mélységű hordalékkúp rejti magában az ország egyik legnagyobb ivóvízkészletét. Ennek a felbecsülhetetlen értékű vízkincsnek bármilyen elszennyeződése, vagy a természet rendjével össze nem férő befolyásolása végleges lehet az itt élőkre, az egész Szigetközre.

(Folytatjuk.)

László László

városvédő egyesület türelmet kér

elújítják a sírkertet

magyaróvári Városvédő Egyesület a magyaróvá- n lévő első világháborús sírkert renoválását, felpi. A múlt évben a sírkertet bokorsorral ültették is szeretnék megnyugtatni a sírkerten belüli lajdonosait, hogy a síroknak semmi bántódá- csak az a kérésük, hogy a sírkert újrafüvesí- zlekedjenek addig, míg a fű meg nem erősö-

készült pergólát is szállított az egyesület ujához, melyet ismeretlen tettesek onnan tóla visszaszállítását, mivel az is a sír- ozéka.

MOSONMAGYARÓVÁROTT, A VÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONTBAN ÓRIÁSI SZOBANÖVÉNYVÁSÁR!
Több mint 100 féle cserepes virág 30–50% kedvezménnyel vásárolható.
Árainkból:

Páfrány	300,– Ft helyett 200,– Ft
Szobafenyő	650,– Ft helyett 450,– Ft
YUCCA	750,– Ft helyett 450,– Ft

MARANTHA VIRÁGKERESKEDÉS
MÁRCIUS 17 (szerda) 14–19 óra,
18–19 (Cs–P) 8–19 óra, 20 (szombat) 8–16 óra.
MOSONMAGYARÓVÁR, VÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT, TAVASZI VÁSÁR! (32170/1F)

Győrt is festette

Könyv Dinnyés Ferencről

Ki volt Dinnyés Ferenc?

Az elmúlt év vége táján megjelent szép könyvben *Dömötör János*, a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum nyugalmazott igazgatója sokrétűen és alaposan mutatja be az 1886-ban született és 1958-ban elhunyt művészt, aki 1910-től Szegeden élt, de *Győrt is festette* 50–60 éve. Az Iparművészeti Iskolán Papp Henrik, a Képzőművészeti Főiskolán *Ferenczy Károly* és *Hegedüs László tanítványaként* tanult, majd Párizsban gyarapította tudását. Az első világháborúból hadirokkantként tért vissza, életkörülményei ebből következően is nehezek voltak a további évtizedekben. Ihletője és modellje elsősorban Szeged volt, abból is a város ódon részei, de bemutat a könyv a győriek mellett erdélyi, felvidéki és balatoni témájúakat is.

Részletesen elemzi Dömötör János mind a motívumok, mind a tüzes színhatások, mind a komponálás jellegzetességeit, a képek kapcsolódásait a nagybányai szemlélethez, és elkülönüléseit a jellegzetes alföldi mesterek – Tornyai János, Endre Béla, Károlyi Lajos, Koszta József, Nyilasi Sándor – műveitől. Szavai, megfogalmazásai elárulják, hogy a szerző a festők műhelymunkájának lépéseiben, és a mindezek során kialakuló kép szellemi sugallatainak megérzésében és értelmezésében egyaránt jártas szakemberként szól Dinnyés Ferenc műveiről. Érti és megérteti olvasójával, hogy a festő utolsó két évtizedének termésében egyre erőteljesebbé váló jelképes, vizionáló ábrázolás is az életmű szerves része, melyet sorsának súlyos fordulatai ugyanúgy magyaráznak és indokolnak, mint lelkének idős korára gyarapodó nyugtalansága. A Széltépte fák, a Keresztre feszítettek, a Vihar, a Barlangnyílás, a Kidőlt fenyő és a legkésőbbinek mondható Világosság felé címűek az egyre személyesebbé váló festői megnyilvánulás szép példái. Ha győri festővel való művészi rokonságát akarjuk megjelölni, akkor Patay Éva késői termését kell említenem.

A 68 színes és 8 egyszínű reprodukciót tartalmazó könyvet *dr. Huszákné Dinnyés Klára adta ki a Szegedért Alapítvány*, a városi önkormányzat, a megyei önkormányzat, az OTP és a Móra Múzeum támogatásával. Borítóját *Kopasz Márta* szegedi festőművész, a fényképeket *Dömötör Mihály* készítette. A szép nyomás és kötés a Szegedi Nyomdát dicséri.

Heitler László

Szép magyar (halotti) beszéd

És most mi van?

Huszonnyolcadik alkalommal tartották meg Győrött a *szép magyar beszéd* megyei döntőjét. E verseny alapján megyénket hat középiskolás és két szakmunkástanuló képviseli az áprilisi országos Kazinczy-versenyen. Valószínű, az országos zsűri a megyei vetélkedőről továbbjutók közül, miként az elmúlt esztendőkben mindig, néhányat Kazinczy-éremmel jutalmaz produkciójáért. A tanulók örülnek, a felkészítő pedagógusok elégedetten mosolyognak, s a szervezők is hátradőlnek székeikben – megtettük, amit megkövetelt e nemes versengés több évtizedes múltja.

Hazafelé a vonaton *Márai Sándor Halotti beszéde* zakatolt bennem; a négy évtizede megjelent költemény a magyarságtudat szembeszegezése a maga választotta valósággal, amely tényekről szól, de ezekből a tényekből csak akkor lesz haza, ha az anyanyelv neveket, keretet ad a tényeknek; hisz nincs más hazánk manapság is, csak az anyanyelvünk.

„Látjátok, feleim, szem'tekkel, mik vagyunk..." – néhányan vagyunk már csak felebarátaim, akiknek fontos a magyar nyelv?

Pedig az elmúlt évtizedekben nem akadt e megyében iskola, ahonnét ne jelent volna meg két-három olyan tanuló, aki szépen, érthetően, kifejezően beszélte és ápolta anyanyelvét. S e gyerekek mögött iskolai elődöntők voltak sok-sok résztvevővel, tanárok elhivatott lelkesedéssel és a nyelv csöndes szeretetével.

„... a költő még egy család nyelvén dalolt, És megértették..." – mert a nyelv művelése, a szép magyar beszéd és az általa hordozott gondolat volt az egyetlen és lehetséges ellenállás és menekülés az idegen eszmék, a behódolás elől. És szép, okos lányok és értelmes fiúk mondták Babits és Kosztolányi, Illyés és Sütő András, Kós Károly és Csoóri Sándor és mások veretes szövegeit. Azokon a hajdani versenyeken minden felolvasás egy kis forradalom volt, eskü a magyarság mellett, mindenki által értett „titkos beszéd". Majdhogy eszelősen válogatták a hitet tevő szövegeket a tanárok és gyerekek, hogy a megfogalmazott üzenet tartást adjon a holnapok elviselésére is.

* * *

S most, ma, mi van?

„Nyelvünk is foszlik, szakadoz és a drága szavak

Elporlanak, elszáradnak a szájpadlat alatt.

A „*pillangó*", a „*gyöngy*", a „*szív*" – már nem az, ami volt..."

Valami véglegesen, végletesen elromlott, szétesett. Mert ha egy megye középiskoláiból huszonhat, szakmunkásképző intézeteiből tíz tanuló jelenik meg a szép magyar beszéd megyei versenyén – akkor ott valami elromlott. Az iskoláira oly büszke Sopron majd háromezer szakmunkástanulójából csupán két (!) kislány utazott Győrbe szövegét felolvasandó – akkor ott nem csak a gyerekekkel van baj. Ha e sorok írója kívül csak két pedagógus érdeklődött a bemutató után, s kísérte el tanulóját, akkor ott valami végletesen elromlott, nemcsak a verseny környékén, de az iskolákban és a magyar nyelv ápolása körül is.

Már nem is csak a vonat zakatol, de a szívem is furcsán veri az ütemet!

„Az nem lehet, hogy annyi szív... Maradj nyugodt.

Lehet..." – mert ezután már minden lehet. Ez már önfeladás, a magyarság elárulása, az anyanyelv mostohanyelvvé züllése.

„A gyereknek Toldit olvasod és azt feleli: oké..." – vagy már válasz sincs! Nem kell már senkinek Arany János harangkondulásos szava!

„Még azt hiszed élsz?... Valahol?... És ha máshol nem is, Testvéreid szívében élsz?... Nem, rossz álom ez is..." – És elmúlt egy nap, elmúlott egy megyei verseny, immáron a huszonnyolcadik úgy, hogy megálmodóját, létrehozóját és örökös szervezőjét Z. Szabó tanár urat valaki is megemlítette volna. Pedig még érezni kézmelegét, látni lámpásos szép fejét felbukkanni a Kazinczy-gimnázium folyosófordulóján – esztendeje még közöttünk járt.

Tudom mit válaszol onnan az égi katedra mellől csöndes, nyugodt ívű mondataival, simogató tekintetével: – Nem foszlik nyelvünk és nem szakadoznak szét mondataink, s drága szavaink sem porladnak el és nem száradnak el a szájpadlat alatt. Azt a titkos beszédet, amelyet szívverésünk dobogott évtizedeken által, megértik a rebbenő szemű leányok és a tiszta tekintetű fiúk. Ez a fontos, nem én! Emlékező mondatok, tisztelgő főhajtás? – nem való hozzám. A gyerekek szívében élek tovább, a magyar nyelv lejtésében múlnak éveim az örökkévalóságban.

* * *

Fut, zakatol velem a vonat a nagy magyar éjszakában. Távoli falvak fényei pislákolnak, állomások suhannak el, s zakatoló szívem is csöndesedik. Ez a márciusi télvég mégis csak tavaszt üzen: ne mondjunk még halotti beszédet nyelvünk fölött, ne szorongassuk emlékeinket, hanem vegyük számba zsugorian a megmaradókat és cselekedjünk a szép, a gondolatokat hordozó, tartást adó magyar beszédért, tegyünk önmagunkért, az ezer és ezer leányért és fiúért – ez az egyetlen és lehetséges feladata minden pedagógusnak! Akkor nem csak por és hamu marad utánunk felebarátaim, hanem értelmes dolog is. Még talán nem késő!

R. Szabó Lajos

A lélektan nagymestere

Száz éve született Szondi Lipót

A mélylélektan egyik ágának, a sorsanalízisnek a megalkotója, Szondi Lipót 1893 márciusában született Nyitrán, egy kereskedőcsalád tizenkettedik gyermekeként. Ötéves volt, amikor Pestre került.

Az első világháború alatt a fronton szolgált. 1916-ban egy tüzérségi támadással szembekerülve hason csúszva haladtak előre. Miután gránátok és srapnelszilánkok tüzében sértetlen maradt, kibontotta hátizsákját, s meglepődve pillantott meg egy srapnelszilánkot a könyvben, amelyet még ilyen veszélyes helyzetben is magával hordott. A könyv, amely az életét mentette meg: Freud Álomfejtése volt.

Több hasonló élmény érte ebben az időben, amelyek saját bevallása szerint figyelmét egyre jobban a *sors kutatása* felé terelték.

A frontról hazatérve befejezte az orvosi egyetemet, s kezdetben *Ranschburg Pál* mellett dolgozott. Később a Gyógypedagógiai Főiskolán megalakított lélektani laboratórium vezetője lett. Itt főként fiatalkorú bűnözők pszichológiai vizsgálatával foglalkozott.

Egyre élesebben kezdett azokra az összefüggésekre figyelni, amelyek a különböző választásokon keresztül irányítják az emberek életét. Az ember nem véletlenül választja párját (élettársát), barátait, foglalkozását (hivatását), nem véletlenül hajlamos ilyen vagy olyan betegségekre. Ekkor már neurotikusok családfáit kutatta.

Míg Freud a tünetek mögött a trauma, konfliktus okát az egyéni tudattalanban kereste, tehát a korai gyermekkorba nyúlt vissza, addig Szondi ugyanezt a *családi tudattalanban* vélte felfedezni, s a géneknek a választásokban megmutatkozó sorsbefolyásoló szerepét hangsúlyozta.

A kultúra személyiségfinomító hatásától, *a külső körülményektől* is sok függ azonban, így az embernek lehetősége van módosítani a „családi tudattalanprogramon", adott esetben szembeszállni is az öröklött ősigényekkel. Ilyen jelentős az én-funkciók, a szellemi funkciók szerepe is.

Az ember számára tehát Szondinál többféle lehetőség van, a választás szabad.

A harmincas évek végén, a negyvenes évek elején a Szondi-vezette intézet már a magyar pszichológia centruma. Itt dolgozik szinte mindenki, akinek a neve a későbbiekben ismert lesz: *Illyésné Kozmutza Flóra* (a Gyógypedagógiai Főiskola későbbi igazgatója), *Mérei Ferenc*, *Benedek István*, *Liebermann Lucy* (akitől Popper Péter is olyan sokat tanult). A „Szondi-szemináriumok" rendszeres résztvevője: *Hermann Imre* (a pszichoanalitikus), *Molnár Imre* (a Pszichológiai Intézet későbbi igazgatója), *Kardos Lajos* (a pszichológia tanszék későbbi vezetője), *György Júlia* (a nehezen nevelhető gyermekek kiváló szakértője) és mások.

1944-ben az újabb háború szakította félbe a megkezdett munkát, *Szondi családjával együtt Svájcban telepedett le*, Zürichben. Későbbi hazajövetelének nem lett volna értelme, hisz Magyarországon tilos lett a lélektan is, a genetika is. A mélylélektan és a mélylélektani tesztek többszörösen eretnekségnek számítottak. Tilos volt a Szondi-teszt használata is.

1948-ban kezdetét vette a pavlovi reflexológia korszaka. Amikor a jégkorszak felengedett, Szondi már meggyökeresedett Zürichben, a nemzetközi elismerés is megkezdődött. Ekkor már németül írt. Ezt a kényszerű hallgatást, ezt a „sivatagi átkelést" sokáig érezte a magyar pszichológia...

Könyvei közül a „Kísérleti ösztöndiagnosztika" (1947), amely a Szondi-teszt gyakorlati alkalmazásának kézikönyve, több nyelven is megjelent (így franciául, angolul, japánul is).

Egy gyógyult páciense édesanyja juttatta Szondit ahhoz a hatalmas összeghez, amelyből *létrehozta Zürichben a Szondi Intézetet* 1969-ben. Ötéves képzéssel már végzett pszichológusokat és orvosokat képeznek itt mélylélektani szakértővé.

Szondi munkássága iránt világszerte nagy az érdeklődés. Rendszeresen megrendezik Európa valamelyik városában a nemzetközi sorslélektani kongresszust. Munkássága Amerikában is, Japánban is ismert. A volt szocialista országok közül Jugoszláviában és Lengyelországban régebb óta foglalkoznak vele. A születési centenáriumon ezúttal Magyarország is méltóképpen emlékezik: a Szondi Lipót Emlékalapítvány többnapos ünnepi ülést tart, amelyen képviselteti magát a dijoni székhelyű Nemzetközi Szondi Társaság és a zürichi Szondi Intézet is.

1974-ben nyelvi tanulmányúton, a párizsi Sorbonne-on járva megtudtam, hogy a pszichológia tanszéken *Claude van Reeth* adta elő a sorsanalízist és a Szondi-tesztet. Szondi belga tanítványa Brüsszelből járt át Párizsba.

Közben a sors immár elismert kutatóját két súlyos megrendülés is érte öregkorában. Fiát, Szondi Pétert, a berlini szabadegyetem tanárát 1971-ben meghívták a zürichi egyetemre. Valószínűleg öngyilkos lett, holttestét egy tóban találták. Elindult, de nem érkezett meg Zürichbe. Utólag kiderült: időnként depressziói voltak, amit eltitkolt szülei elől. 1978-ban Szondi elvesztette Vera lányát is, aki akkor ötvenéves volt. Pajzsmirigyhiányban szenvedett, s a gyógyszert, amelyet hormonális egyensúlya megtartása érdekében állandóan szednie kellett, nem vette be: szülei üdülésükből hazatérve holtan találták. Előzetes pszichés egyensúlyzavarairól hosszú ideje volt tudomásuk.

A *mélylélektanban* ma még jóformán semmi sem bizonyított. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy ne lennének benne zseniális megsejtések, gondolatok, intuíciók.

Ami az 1986 januárjában elhunyt Szondi tanait illeti, a kulcsszerepre szánt látens ösztöngének létezése sem bizonyítható. Ezek irányítanák választásainkat. Persze, nyitott kérdés nemcsak a mélylélektanban van, akad a pszichológia egyéb területein is bőven. Vegyünk csak e len példát. A bűnözést gyon sokféleképpen r rázzák: tartották biológ désnek, mások szerir chológiai probléma, s róla szociológiai e' Mindegyikből lehe A nyolc ösztöntér a Szondi-tesztbe amiben szintén nyitatlan eleme sorsanalízist is fogni: mint a kedés, a sors denképpen zelítését,

DINNYÉS Ferenc festő

Vasárnapi Hírek 1992. márc. 7

Tárlatunk

Dinnyés Ferenc: Alvég

Szeged festőpoétája

Olykor egy-egy kitűnő művészeti album megjelenése döbbent rá arra, hogy milyen sok *adósságunk* van még a képzőművészet rejtett vagy rejtőző értékeinek föltárásában, közkinccsé tételében. Különösen azokkal szemben, kik a fővárostól távol, mint mondani szokás: *vidéken* élték pályájukat, s a lokálisban is országos hírnévre méltók. Ez a gondolat szűrődik le, amikor most a *Dinnyés Ferencről* magánkiadásban megjelent tartalmas és reprezentatív albumot lapozgatom.

Dinnyés Ferenc. A név bizony — Szegeden kívül — inkább csak szakmai berkekben ugrik be, pedig életműve mindenképpen túlnőtt a város határain, hol 24 éves korában, 1910-ben telepedett le, s vált — mint kortársai nevezték — *Szeged festőpoétájává*. Vannak, akik joggal minősítik *a múlt legszegedibb festőjének*, mivel képben, hangulataiban talán senki sem tükrözte nálánál hívebben mindazt, ami egykori és újabb utcáira, épületeire, lakóira és a helyi atmoszférára jellemző. A költőbarát, *Juhász Gyula* írta róla: „A szegedi tájak ihletik Dinnyést, szegedi kolorit csillog a képein, amely a téli és a nyári napsütést és novemberi borút egyaránt reális erővel és igazsággal rögzíti meg".

A szegediség túlzott hangsúlyozása azonban félrevezetheti az olvasót. Ne tévesszük el: a „szerette város" valóban *ihletője* volt, művészetének éltető forrása, de *ami ennek nyomán létrejött, az az egyetemes magyar művészet legjobbjainak sorába emelte*. Egyéni karakterű, sajátos expresszív művészete nem szűkíthető, szorítható sehova be, *nem helyi mérce* illik hozzá, mint ahogyan nem sorolható még az alföldi festészet (melyhez egyébként közel áll) sokkalta tágabb kategóriájába, egyik vonulatába sem. Az *öntörvényű* nagy alkotóegyéniségek között kell számon tartanunk, kinek természetesen megvoltak a maga korszakváltásai.

Találóan mutatja föl ezeket az album — tanulmányként helytálló — előszavában egyik legjobb ismerője, *Dömötör János* művészettörténész, ki a kezdetet a Ferenczy-tanítványi hatásból eredő nagybányai, természet ihlette festészettel hozza kapcsolatba, amelyet követtek a realista, expresszionista jelzőkkel illethető, szecessziós elemekkel átszőtt művek, megjelenve azok a valóságtól elforduló, vizionárius, szorongással teljes, tragikumot hordozó vonások, melyek később az ötvenes években tértek vissza művészetébe. Minden időkben azonban festményeinek közös és átfogó meghatározója a sajátos színvilág, a vörös sokféle árnyalata (mely a paprika természetes színéből eredezik), s az ábrázolatain megjelenő *irizáló*, a szivárvány finom színeiben játszó kontúrok. (Kár, hogy ez nem érzékelhető itt fekete-fehérben bemutatott alkotásán.)

E derűs színeket hordozó festészet egyszer megtorpant a harmincas években, aztán végleg megroppant 1958-ban, a művész tragikus halálával. Annak idején *szociális* érzelmei, a Tömörkény szavaival szólva *„célszerű szögényembörök"* iránti vonzódása, mondhatnánk *baloldalisága miatt* hurcolták meg és késztették több mint fél évtizedes némaságra, az ötvenes években pedig éppen sehova sem sorolható *egyéni művészeti fölfogása miatt* nem kapta meg a kellő megbecsülést.

Azóta, főként születési centenáriuma idején több *gyűjteményes tárlatát* rendezték meg Szegeden, a házat, ahol alkotott, *emléktábla* jelöli, s most itt — mint legméltóbb törlesztés — ez az *album*, mely csaknem nyolcvan színes és fekete-fehér reprodukcióban öleli föl életművét. Nem von le a város iránta táplált tiszteletéből (hiszen az önkormányzat támogatta a megjelenését), hogy hasonlóan művész, keramikus lánya, *dr. Huszákné Dinnyés Éva* vállalta a kiadatását. Jelentőségét még növeli is, hogy a legilletékesebbként gondosan ügyelt rá: a festőművész alkotó korszakai kellő súllyal és arányban képviseltessenek az *igényesen szerkesztett és kivitelezett* kötetben, melyet a műértők máris *Szeged legesztétikusabb kiadványaként* emlegetnek.

Lőkös Zoltán

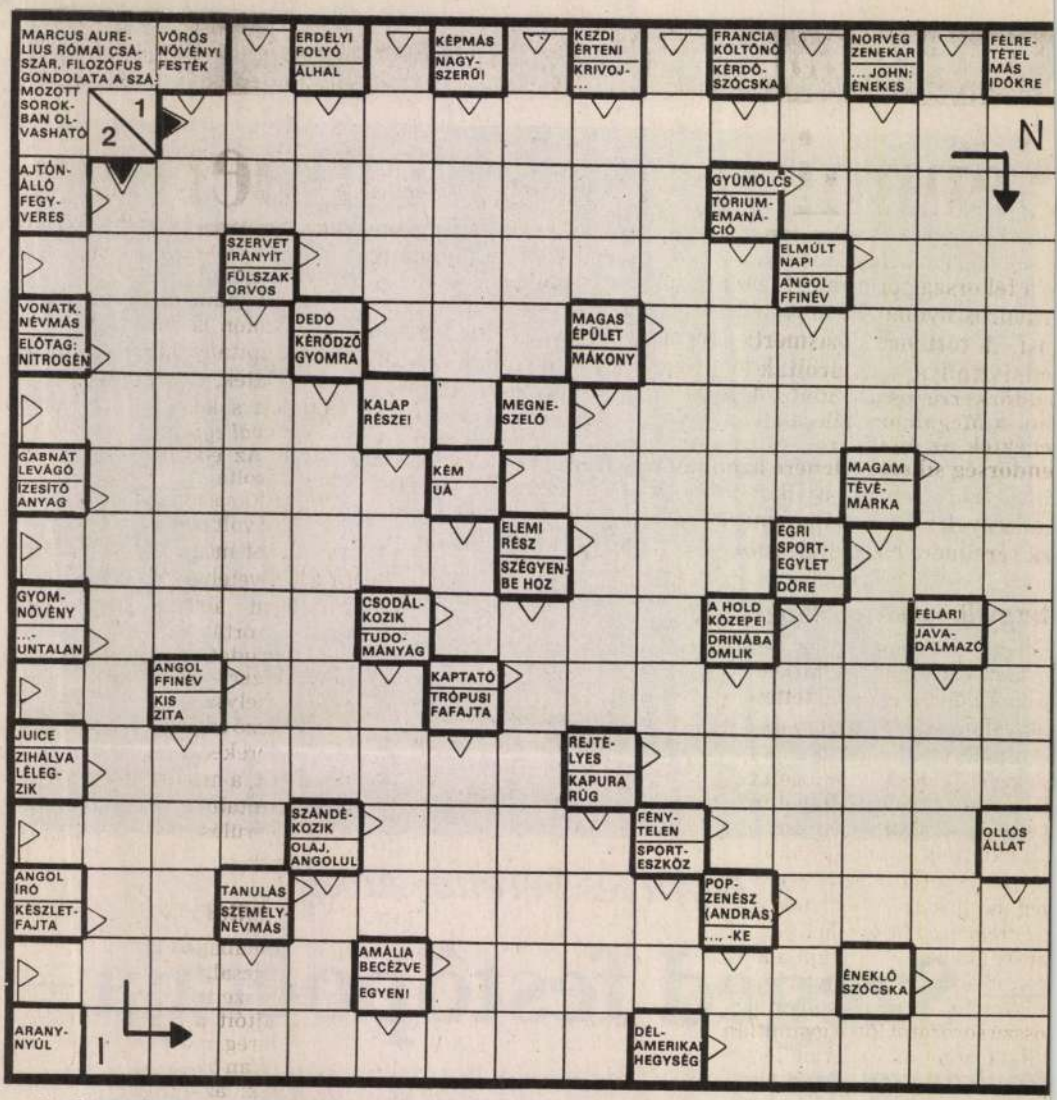

Az előző rejtvény megfejtése: Az igazságok világosabbá válnak egymás fényétől. Könyvcsomagot és a Rejtvényfejtő miniszótár két-két kötetét nyerte: Benkő Katalin, Budapest XII., Csaba u. 6.; Horváth Imre, Szeged, Kígyó u. 2.; Nagy Kálmánné, Kocs, Kossuth l. u. 65. E heti rejtvényünk beküldési határideje: március 12. Címünk: 1251 Bp., Pf: 64. Kérjük, megfejtéseiket nyílt levelezőlapon adják postára.

Készülnek a szépek

Ő kacarászva

Ő komolyan

Csinosak, fiatalok, szépek. Kicsit elfogódottak, kicsit izgatottak, de mind a tizenkilencen lelkesen készülnek a Miss Universe 93 döntőjére. Mint Fási Ádám, a verseny nemzeti igazgatója a minap a Hotel Amazonasban elmondta, a hét elődöntő után kialakult mezőnynek már nem lesz olyan mostoha a sorsa, mint eddig; a megszokott egy hét helyett egy egész hónapig készülhetnek a következő, immár mindent eldöntő fordulóra. Egyelőre talány, hogy ki lesz az a fiatal lány, akinek fejére március 27-én a Dunapalotában rákerül a topázzal és az ametisztel díszített gyönyörű aranykorona. Az már viszont biztos, hogy a leendő királynőt színpompás tűzijáték köszönti majd a Halászbástyán.

Medgyessy Ildikó

(Novotta Ferenc felvételei)

Ő töprengve

Ő kellő naivitással

Ára: 6,— Ft

1021

KIS SZEGEDI MŰVÉSZETTÖRTÉNET

Dinnyés Ferenc

XVII.

Nyilasy és Károlyi mellett Dinnyés Ferencet (1886—1958) számíthatjuk az elhunyt legjelentékenyebb szegedi festők közé. Dús koloritú alkotásai általában a régi Szegedet tükrözik. Képei nemcsak a szegényes, elmaradott vidéki környezetet leplezik le, de nagy erővel zeng ki belőlük a művésznek Tisza-parti városunk iránti hűséges vonzalma is.

Dinnyés Ferenc: Kucsmás paraszt

Dinnyés a század végén bár Budapest egyik bérkaszárnyájában látja meg a napvilágot, mégis Szeged rejtett szépségeit nálánál jobban alig ismerik. Juhász Gyula írja róla, hogy „...szegedi tájak ihletik Dinnyést, szegedi kolorit csillog a képein, amely a téli és a nyári napsütést és a novemberi borut, egyaránt reális erővel és igazsággal rögzíti meg." Festővé való képzését az Iparművészeti Főiskolán kezdi. A fiatal művészjelöltnek az anyagi nehézségekkel küzdő szülők nem tudnak gondtalan tanulást biztosítani, ezért szabad idejében mint plakáttervezőnek kell megkeresnie kenyerét egy fővárosi cégnél. Ezen a területen történő működése nyomot hagy későbbi munkásságában is. Olykor-olykor visszatérő érdeklődéssel fordul e sok ötletet kívánó műfajhoz. Hat évig tartó tanulmányai során beiratkozik a Képzőművészeti Főiskola esti tanfolyamára. Itt Ferenczy Károly oltotta belé a plein air-ben jelentkező fény- és színproblémák iránti érzékenységet és a bensőséges szemléletből fakadó lírai tájábrázolás módszerét. A Ferenczy által közvetített nagybányai eredmények átvétele, Dinnyés művészi kibontakozásának alapjaivá váltak és a Tisza-táj karakterét megragadó festészete ebben gyökerezik.

Dinnyés Ferenc: Paprikahasító lány

A főiskolai évek után pár hónapot Párizsban tölt, majd 1910-ben Szegedre kerül. Az első világháborúban súlyosan megsebesül és rokkantan szerel le. Művészpályáján nagy akaraterővel mégis tovább halad. Első helyi bemutatkozása a Tanácsköztársaság alatt rendezett kiállításon történt. Ezt követően majdnem minden évben dús terméssel lép a szegedi közönség elé. Képeinek kedvelt témái: a mély fekvésű Alsóváros napsugaras homlokú parasztházai, a nádasoktól övezett Rókusi-tó és a csatornázatlan Móraváros munkástanyái — sokszor kerültek vásznaira.

Alkotásait Szegeden kívül a fővárosban is bemutatja, ahol 1924-től ismételten részt vesz a Nemzeti Szalon csoportkiállításain. Sőt képei külföldre is eljutnak, a bécsi Secessionban és Prágában sikerrel szerepel helyi vonatkozású festményeivel. Oeuvre-je az idők során új témákkal gazdagodik, azzal, hogy többször ellátogat Erdélyben élő rokonaihoz, és itt a régi székely házak, kapuk, falvak és a fonónők lesznek ábrázolásainak tárgyai. Városrészletein kívül szeretettel jelenít meg egy-egy öreg munkást vagy földművest. A szegedi paprikahasító lányokat, asszonyokat gyakran megfesti, amint e helyi jellegű népi foglalatosságukat űzik.

Azok a kommunista perek, melyek a Tanácsköztársaság bukása után helyet kaptak

Dinnyés Ferenc: Tápéi kompkikötő

az újságok hasábjain, a hazai fasizmus előretoresevei megsürüsödtek. E perek legtöbbje torzított formában nagyitotta fel a valóságos tényeket, melyeknek sokan estek áldozatul. Igy többek között a kitűnő mechanikai érzékkel rendelkező Dinnyés Ferenc is, akit a harmincas évek elején azzal vádoltak, hogy egy találmányát a Szovjetuniónak akarja eladni. Miután kiderült, hogy találmánya már szabadalmazott volt, tehát nem hadititok, azért tartották további vád alatt, mert egyik ismerőse államfelforgató terveiről nem tett kötelességszerű jelentést a hatóságoknak. Ügyét, a Füssy-féle kommunista szervezkedési per keretében tárgyalták, és fogházra ítélték.

A harmincas évek művésznyomora Dinnyési is befelé fordítja és magárahagyottságában gazdag fantáziából születő romantikus tájak, allegorikus kompozíciók és finom, tört színekre épülő formakonstrukciók foglalkoztatják. A felszabadulás után a kommunista hitű festő az élvonalbeli művészek között van, akik társadalomalakitó erőt, eszmeiséget visznek alkotásaikba. Ettől kezdve a megújhodás útjára lépő szegedi képzőművészet mielőbbi kibontakozása érdekében nemcsak ecsetjével, de több cikket írva, tollal is küzd. 1958-ban bekövetkezett halála tizedik évfordulójának tiszteletére Szeged Város Tanácsa a Magyar Nemzeti Galériával és a Móra Ferenc Múzeummal karöltve ez év őszén Szegeden és Budapesten bemutatandó nagy emlékkiállítást rendez.

SZ. Z.

Dinnyés Ferenc: Régi szegedi utcarészlet

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

1968 MAJ

Dinnyés Ferenc, festőművész (1886-1958). 5./Folytatás.
Szuromi Pál: Nyugtalan tájakon. Dinnyés Ferenc emlékezete.

5

5 Dinnyés Ferenc: Fénynyalábok olaj, vászon, 40 × 53 cm, 1945 (fotók Dömötör Mihály)

Művészet, 1977. január, 32-old.

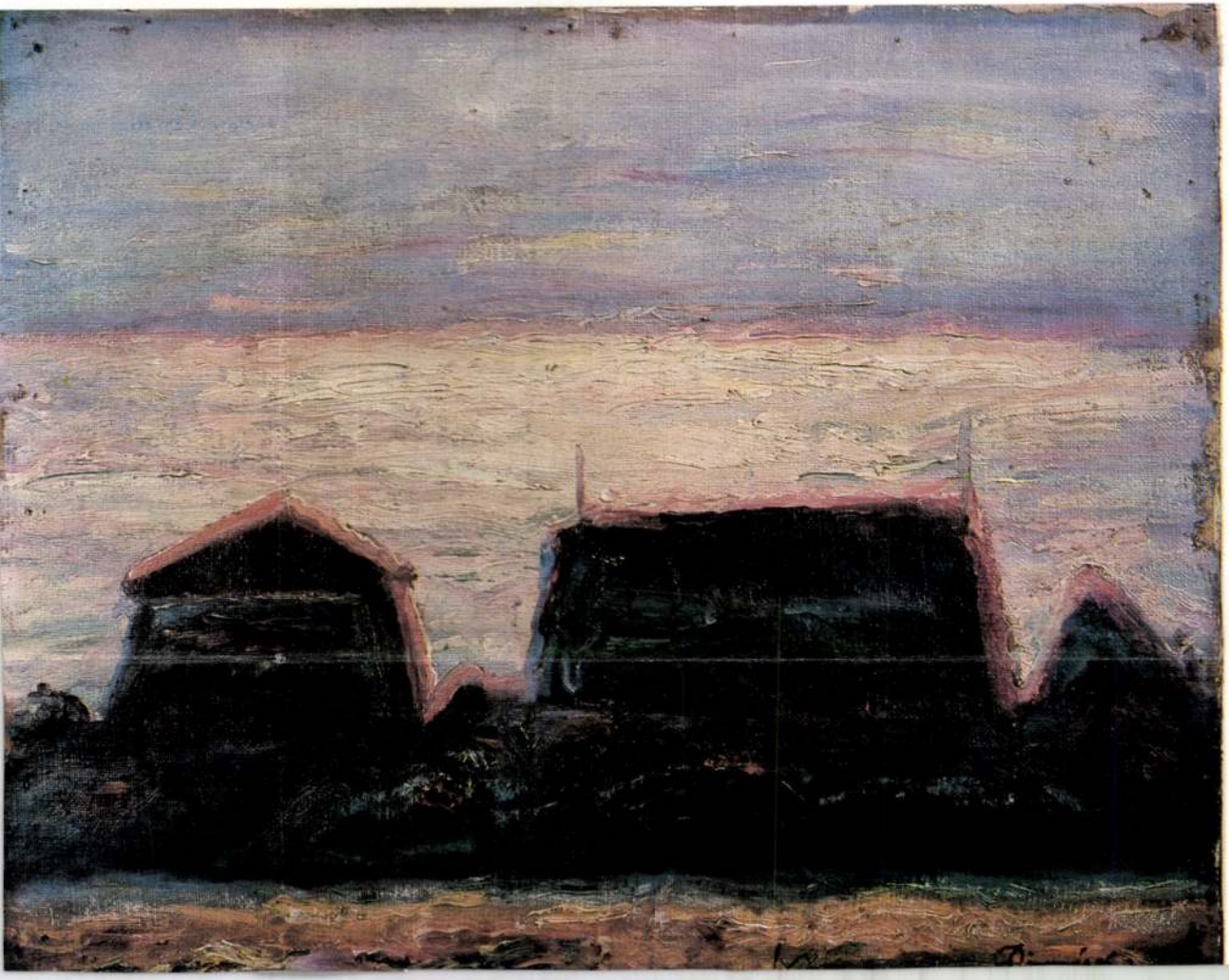

Dinnyés Ferenc festőművész (1886-1958). 1.) Folytatás.
Szuromi Pál: Nyugtalan tájakon. Dinnyés Ferenc emlékkiállítása

1 Dinnyés Ferenc: Külvárosi részlet, olaj, vászon, 88 × 69 cm, 1925–30

Művészet, 1987. január 28-oldal.

zom legközelebb ve-
íny termében, vidám,
nt, vagy beteljesedik
felidézett látomás?
agy, puha kocsonya
, ahol egykor a sze-
ölt be a köd. Egykori
g lábatlan, legömbö-
da mozdulok, nedves

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Csongrád megyei Hírlap

1969 MÁJ 25

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT LAPJA

Emléktábla-avatás Szegeden

Dinnyés Ferenc

Dinnyés Ferenc festőművész születésének 83. évfordulója alkalmából emléktáblát lepleztek le tegnap Szegeden, a festő lakóházán (Hunyadi János sugárút 4.). Az ünnepélyes megemlékezésen megjelent Forgó Pál, a megyei pártbizottság munkatársa, valamint írók, festők és a művész tisztelői. Kovács József, Szeged m. j. városi tanács vb művelődésügyi osztályának vezetője beszédében méltatta Dinnyés Ferenc festői munkásságát, jelentőségét, aki a két világháború között „egy nehéz korszakban is a humánum szószólója maradt". Majd a városi tanács nevében koszorút helyezett el az emléktábla alatt.

Pünkösd

A Nap kél 3 óra 56 perckor,
és nyugszik 19 óra 26 perckor.
A Hold kél 12 óra 08 perckor,
és nyugszik 1 óra 03 perckor.

HÁROMSZÁZHETVENÖT ÉVE

1594. május 26-án Esztergon
ostrománál, a vár falán ágyú
golyó oltotta ki Balassi Bálint
nak, a vitézség és szerelem
XVI. századbeli nagy költőjé
nek életét. Ő volt a magya
nyelvű lírai költészet első k
emelkedő képviselője. Életének
jelentékeny részét a törökök el-
leni harcban, a végvári vitézek
közt töltötte. Vtézi énekeinek
soraiból az élet, a természet,
a hősi küzdelmek szeretete
árad. Művészi realizmussal áb-
rázolta a katonaélet szépségeit
és veszélyeit. Ifjúság, jókedv,

fél 8.).

Szeged: Szabadság: San Gen-
naro kincse. Színes olasz—fran-
cia—nyugatnémet film. (Fél 4,
háromnegyed 6, 8.) **Hétfőn: San**
Gennaro kincse. (Fél 4, há-
romnegyed 6, 8.) **Fáklya, dél-**
után: Stan és Pan, a nagy ne-
vetetők. Amerikai film. (2, 4.)

Dinnyés Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 JAN 9

NÉPSZAVA

HORIZONT

— A Magyar Nemzeti Galériában december 11-én, szombaton fél 1 órakor nyílik Dinnyés Ferenc emlékkiállítása. Megnyitó beszédet Papp Gyula, Szeged város tanácsának vb-elnökhelyettese mond.

— Egykori lakásának falai között, a XIV. kerületi, Zichy Géza utca 8. szám alatt Gábor Andor emlékmúzeumot rendez be a Petőfi Irodalmi Múzeum.

— A dunaújvárosi tanács felszabadulásunk 25., valamint a városalapítás 20. évfordulója tiszteletére a városban letelepedett képzőművészek részére pályázatot írt ki az évfordulók jelentőségét kifejező alkotások készítésére. A pályadíjakat nyert művek között értékes jutalmakat osztanak szét és bemutatják a dunaújvárosi képzőművészek idei őszi tárlatán. A székesfehérvári városi tanács ugyancsak a felszabadulás 25. évfordulójára novellapályázatot hirdetett. A díjnyertes műveket megjelentetik.

— Elkészült a miskolci galéria idei kiállítási terve. A programból kiemelkedik a Tanácsköztársaság 50 éves jubileuma tiszteletére rendezendő tárlat, amelyen Uitz Béla festőművész forradalmi témájú alkotásait mutatják be a miskolci közönségnek. A kiállító művészek között szerepel többek között Borsos Miklós szobrászművész is. A gazdag program méltó befejezése lesz az év végén immár ötödik alkalommal megrendezendő országos grafikai biennálé.

a franc
latok
lyebb
— írja
tudósító

Ugya
rizsi tu
gyelem
rülmén
tilalom
rizsban
rangú
megbes
telezhe
mögött
rejlik, hogy a franciák ily módon adjanak nyomatékot a közel-keleti válság rendezését szolgáló *négyhatalmi erőfeszítések* szükségességének.

Zorin, a Szovjetunió párizsi nagykövete kedden este Párizsban szintén foglalkozott a francia embargóval. Kijelentette, hogy a fegyverszállítási tilalom tekintetében *Nagy-Britanniának és az*

nök úgy döntött, hogy mégsem állítják katonai bírósá elé azt a 46 egyetemi diákot és tanárt, akiket a tavaly novemberi alexandriai zavargások idején tartóztattak le.

Tizenegy
az idén a f

Egyeztetik a terveket

Január 5-én, vasárnap

Dinnyés Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1969 JAN 9

A Nemzeti Galériában január 11-én, szombaton fél egy órakor nyílik meg Dinnyés Ferenc emlékkiállítása. Megnyitó beszédet Papp Gyula, a szegedi tanács vb-elnökhelyettese mond.

1021

A HÉT VÉGI KULTURÁLIS PROGRAMBÓL

SZOMBAT

Az idegen nyelvek klubja tagjainak kollektív múzeumlátogatása angol és német nyelvű tárlatvezetéssel a Magyar Nemzeti Galériában de. 11 órakor; Az orosz, az angol, a francia, a német és a spanyol asztaltársaságok vidám estje du. 5 órától a Hungária kávéházban (az angyalföldi József Attila Művelődési Ház rendezvénye).

A Zeneakadémia nagytermében du. fél 5 órakor: Bachtól napjainkig 1968—1969. Műsoron: Ady: Fölszállott a páva; Kodály: Fölszállott a páva; Kodály: Páva-variációk; Bartók: Zene húros- és ütőhangszerekre és celesztára (az Országos Filharmónia hangversenysorozata középiskolai tanulóknak, illetve KISZ korosztályú fiataloknak); Este fél 8 órakor: A budapesti MÁV Szimfonikusok hangversenye. Vezényel: Kerekes János, közreműködik Kóté László, műsorközlő Lukin László. Műsoron: Brahms-művek (az Öt népszerű zenekari hangversenysorozatban).

A Zeneakadémia kistermében este fél 8 órakor: Zsigmondy Dénes (NSZK) hegedűestje. Közreműködik: Annelíese Nissen. Műsoron: Schumann-, Bartók- és Beethoven-művek.

Éjszakai filmelőadások: A Bástya moziban este fél 10 órakor; a Sziklai filmszínházban este 11 órakor: Nem félünk a farkastól (magyarul beszélő amerikai film). — A Bethlen moziban este 10 órakor: Tíz kicsi indián (magyarul beszélő angol film). — A Csillag moziban este 10 órakor: Hazai pálya (magyar film). — Az Ugocsa moziban este fél 11 órakor: Milliárdokat érő ember (francia film).

A művelődési házak programjából: A Fővárosi Művelődési Házban du. 2 órakor: Szabás-varrás tanfolyam; Du. 3 órakor: A magnósklub stúdiófoglalkozása; Ugyancsak du. 3 órakor: Kelmefestő szakkör; Este 6 órakor: A Moderntánc-klub baráti találkozója és ünnepi estje a „Kiváló ifjúsági klub" kitüntető cím elnyerése alkalmából. — A Pesterzsébeti Vasas Művelődési Házban du.: Új nyelvtanfolyamok (orosz, angol, francia, német, olasz, eszperantó, kezdő közép- és haladó fok) indulása; Este 9 órától: Farsangi táncest. Játszik a Samson zenekar. Énekel: Nagy Judit. — A Gutenberg Művelődési Otthonban du. 5 és este negyed 8 órakor: Mi lesz veled Eszterke? (magyar film).

VASÁRNAP

Idegen nyelvek gyakorlásával egybekötött séta a budai hegyekben. Találkozás: de. 10 órakor a 22-es autóbusz Moszkva téri megállójánál (szabad csatlakozással!); Du.: Ötórai tea, tánc a Moszkva étteremben (az angyalföldi József Attila Művelődési Ház rendezvényei).

Kamarazenei hangverseny a Nemzeti Múzeumban de. fél 11 órakor. Műsorismertetők: dr. Soltész Elekné és dr. Volly István zenetanárok (a Józsefvárosi Művelődési Ház rendezvénye).

A művelődési házak programjából: A Fővárosi Művelődési Házban reggel 9 órakor: A Budapesti jelvénygyűjtő kör, a Budapesti éremgyűjtő kör és az Egressy bélyeggyűjtő kör cseredélelőttje: ugyancsak 9 órakor: A „Ki mit gyűjt?" klubban az 1969. év autói képeslapon, prospektuson, modellben, újságban és gyufacímkén. Bemutató és csere; Du. fél 3, háromnegyed 5 és este 7 órakor: Minden nő bolondul érte (színes, szélesvásznú francia film); fél 4 órakor: A magnósklub komolyzenei szekciójának bemutatója; Este 6 órakor: Az ifjúsági klub táncrendezvénye. Játszik az Anonymus zenekar. — Az Ikarus Művelődési Házban, du. 4 órakor: Családapa (francia—olasz film); Este 7 órakor: Nyílik a rózsa numero 2. Magyarnóta-est. Fellépnek: Kovács Apollónia és Merán Lajos, valamint a „Nyílik a rózsa" tv-vetélkedő győztesei. Kísér: Vörös Kálmán és zenekara. — A MOM Szakszits Árpád Művelődési Házban, du. fél 3, háromnegyed 5 és este 7 órakor: Farkasvisszhang (színes, szélesvásznú lengyel film); Este 6 órától: Ifjúsági tánc. Közreműködik a Corvina-együttes; A kupolateremben: Századunk címmel Markó Ödön fotóművészeti kiállítása. — A Gutenberg Művelődési Otthonban de. fél 11 órakor és du. 3 órakor: Idefigyeljetek gyerekek... Gyermekműsor Csala Zsuzsa, Alfonzó stb. felléptével; Du 5 és este negyed 8 órakor: Mi lesz veled Eszterke? (szélesvásznú magyar film)

Tárlatvezetés a Magyar Nemzeti Galériában de. 10 órakor: XX. századi festészetünk. Vezető: D. Fehér Zsuzsa dr.

Előadás a Nemzeti Múzeumban de. fél 12 órakor: Látogatás az Anjoukori Magyarországon. Előadó: Kovalovszki Júlia.

MÚZEUMOK

KMP Emlékmúzeum: A Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásával kapcsolatos emlékek, dokumentumok. — **Hadtörténeti Múzeum:** Az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság Vörös Hadserege; Magyar önkéntesek a spanyol nép szabadságharcában; A második világháború. Magyarország felszabadítása, a magyar antifasiszta ellenállás; a magyar néphadsereg. — **Nemzeti Galéria:** Magyar festészet a XIX—XX. században; Magyar szobrászat a XIX—XX. században; Dinnyés Ferenc emlékkiállítása. — **Közlekedési Múzeum:** Vasúttörténeti kiállítás; A közlekedési eszközök fejlődése; Közlekedési gyermekrajz-kiállítás; Közlekedési játékkiállítás. — **Nemzeti Múzeum:** Magyarország népeinek története a honfoglalásig; Magyarország története a honfoglalástól 1849-ig; Régészeti leletek a II. Tiszai Vízlépcső területéről. **Néprajzi Múzeum:** Néprajzi expedíció a venezuelai indiánok között; Magyar népszokások; Magyarországi fazekas központok. — Petőfi Irodalmi Múzeum: Ady-vándorkiállítás; Károlyi Mihály emlékszoba (a Munkásmozgalmi Múzeum kiállítása). — **Szépművészeti Múzeum:** Egyiptomi kiállítás: Régi képtár; Görög-római kiállítás; Modern szobrokiállítás Modern külföldi képtár; Murillo és kortársai. — **Műcsarnok:** Fiatalok stúdiója 58—68 (február 2-ig meghosszabbítva): A Kamarateremben: Szöllősy Kálmán fotóművész kiállítása. — **Ernst Múzeum:** Sz. Lebegyeva szovjet szobrászművész kiállítása (vasárnap zárul); Modern egyiptomi kerámiakiállítás (vasárnap zárul). — **Kulturális Kapcsolatok Intézete:** Hajnal Gabriella faliszőnyegkiállítása.

DINNYÉS FERENC

NÉPSZABADSÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1969 FEB 1

Gyors exportáru Dió

A *Vietnami Demokratikus Köztársaság* budapesti kereskedelmi kirendeltsége a napokban levélben kereste meg a *Lenin Kohászati Műveket*. Arra kérte a gyár vezetőit, hogy lehetőleg már az év első negyedében teljesítsék a második negyedévre szóló megrendeléseiket is.

...nami nép
...sett.

A RÁDIÓ ÉS A TELEVÍZIÓ MAI MŰSORA

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Lányok, asszonyok. **8.40:** Könnyűzene. **9.08:** Orvosi tanácsok. **9.13:** A XX. század nagy írói. Rádiómontázs G. B. Shaw műveiből. **10.10:** Lemezmúzeum. **10.45:** Von Karajan vezényel. **12.15:** Operettrészl. **13.06:** Olvasónaplómból. Nagy Péter írása. **13.21:** Arthur Grumiaux hegedül, Petri Endre zongorázik. **13.49:** Schubert: VII. szimfónia. **15.10:** Fiatalok tánczene-műsora. **16.00:** Bundschuh István citerázik. **16.39:** Ady Endre élete és költészete. V. **17.05:** Hétvége... **18.30:** Mikrofonnal a Közel-Keleten. VI. **18.40:** Két világhírű karmester, két népszerű nyitány. **19.30:** Népdalok. **19.53:** Az a bizonyos narancshéj. Irodalmi összeállítás. **21.00:** Kapcsoljuk San Remót. Az olasz dalfesztivál gálaestje. Kb. **22.15:** Népi zene. **23.00:** Don Marquis amerikai költő versei. **23.15:** Táncoljunk!

PETŐFI RÁDIÓ

10.00: Könnyű- és tánczene. **12.00:** Zenekari muzsika. **13.20:** Verbunkosok, népdalok **14.08:** Diákkönyvtár magnószalagon. Szigeti veszedelem. I. rész. **15.16:** Olasz operaintermezzók. **15.40:** Orvosi tanácsok. **15.45:** Hangversenynaptár. **16.05:** Írók, művészek, fiatalok szabolcsi találkozója. **16.35:** Népi zene. **17.05:** A Kóruspódium évadzáró hangversenye. Közben: kb. **17.50:** Beszélő képek. Nemesgázok „trónfosztása". Kb. **19.00:** Dél-amerikai ritmusok. **19.22:** Arthur Grumiaux hegedül. **20.33:** Prokofjev: A játékos. Négyfelv. opera. Közben: **21.38:** A félszemű teherhordó. Rádióváltozat.

U R H

18.05: Hanglemezparádé. **19.00:** Szabó Ferenc: Líral szvit. **19.17:** Vladimir Horowitz Schumann-műveket zongorázik. **19.42:** Komlóssy Erzsébet énekel. **20.06:** A Schola Cantorum Basiliensis barokk együttesének hangversenye. **21.14:** A dzsessz kedvelőinek. **21.27:** Hangfelvételek — felsőfokon. Verdi: Requiem.

TELEVÍZIÓ

9.00: Nótaszó. **9.15:** Schach von Wuthenow kapitány története (magyarul besz. nyugatnémet tv-film, ism.). **10.30:** Delta. Tudományos híradó (ismétlés). **11.00:** TV Mintabolt. **15.43:** Húsz év legjobb 12 magyar játékfilmje. Bakaruhában. **17.20:** Szót kérünk! A KISZ-lakás. **18.10:** Hírek. **18.15:** Tv-operakalauz. Verdi: A trubadur. **18.35:** A TV jelenti... **19.20:** Cicavízió... **19.35:** Tom Jones show. **20.00:** TV Híradó. **20.20:** Családi félkör... A műsor háziasszonya: Poór Klári. **22.20:** TV Híradó, 2. kiadás. **22.40:** Éjszakai előadás: A játékos. Dosztojevszkij regényének magyarul besz. francia filmváltozata.

A budapesti színházak mai műsora

Operaház: Ariadne Naxos szigetén (E-bérl., 6. ea., 7). **Erkel Színház:** Táncszvit, Gajane-szvit, Térzene (II. bérl. 6. ea., 7). **Nemzeti Színház:** Eljött a tavasz (7). **Katona József Színház:** A játékos (7). **Madách Színház:** Éjjeli menedékhely (7). **Madách Kamaraszínház:** Három játék (7). **Vígszínház:** A vörös postakocsi (7). **Pesti Színház:** Halálltánc (7.) **Fővárosi Operettszínház:** My fair Lady (du. fél 3). — Egy éj Velencében (7). **József Attila Színház:** Thomson kapitány (7). **Thália Színház:** Az Ördög és a Jólsten (7). **Ódry Színpad:** Légy jó mindhalálig (a Színházművészeti

Dinnyés Józsi

F. k.: Kovács József — szsz

MEGHÍVÓ

SZEGED MEGYEI JOGÚ VÁROSI TANÁCS V. B. MŰVELŐDÉSÜGYI OSZTÁLYA,
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
ÉS A MÓRA FERENC MÚZEUM

MEGHÍVJA ÖNT

1968. NOVEMBER 10-ÉN, ~~SZOMBATON~~ DÉLI 12 ÓRAKOR
A MÓRA FERENC MÚZEUM KÉPTÁRÁBA (HORVÁTH MIHÁLY U.)

DINNYÉS FERENC

FESTŐMŰVÉSZ HALÁLÁNAK 10. ÉVFORDULÓJÁN RENDEZETT

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK

MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND

DR. POGÁNY Ö. GÁBOR
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

1969 MÁJ 25

1021

Dinnyés Ferenc

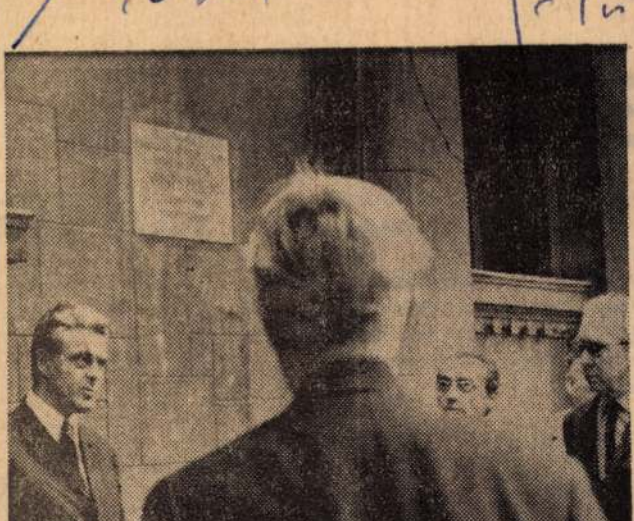

Somogyi Károlyné felvétele

EMLÉKTÁBLA-AVATÁS. Dinnyés Ferenc festőművész születésének 83. évfordulója alkalmából emléktáblát avattak tegnap délben Szegeden, a Hunyadi János sugárút 4. szám alatti lakóházon, melynek emeleti műtermében alkotott 1926-tól haláláig. Kovács József, a városi tanács vb művelődésügyi osztálya vezetőjének avatóbeszéde után a tanács, valamint a művész tisztelői, jó barátai nevében megkoszorúzta az új emléktáblát

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DÉL-MAGYARORSZÁG

ÉT

ezdődik Szegeden a Hazafias
s Szeged városi bizottságának
en gazdag bolgár hét. Össze-
nból közöljük. Az összeállítás
anasz Dalcsev, aki alig néhány
agy hatással volt a mai bolgár
a mai bolgár szépprózа egyik
lakja.

Ő

arcra, fára
éjek, lomb s eső;
evéből sohase vágyva
va, kő!

em artériáid,
stünk sem tiéd,
nincs, nyű sem áhít,
tégedet.

sohase szomjúságot,
baj eredete;
d el nem hibázott:
em szült senki se.

gy, Vajon visszatérve

Simon István

KÖNYVE

Az emberi kultúra
társadalom fejlődésének
egy-egy kiemelkedő ese
után ugrásszerűen vált
szellem is ismer nagy
makat, de olykor egy-r
gyökeres változást hozh
technikai szempontból
felgyorsítja az addig
számára előállított javal

A könyvnyomtatás
ténetében ilyen fordulóp
vel az első nyomtatott
természetesnek tartjuk,
ponta kielégítjük a kult
tán legismertebb, legrég
betűvel, a könyvvel. M
dalmi jelentőségét mi se
a fontosságához mérten
tott tény, hogy a látsza
got föltételező találmán
és ember között, átível
rokat is. A lélektől léle
valósíthatta meg a tud
csodálatos űrhajóin, me
közvetíthették eladdig el
tudatossággal. Az egyik e

A társadalom ezt a
fölismerte és hasznosító
erők birkózása volt, s ha

SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 MÁJ 24

DÉL
MAGYARORSZÁG

Emléktáblát avatnak ma, szombaton Szegeden, déli 12 órakor Dinnyés Ferenc festőművész születésének 85. évfordulója alkalmából a művész Hunyadi János sugárút 4. szám alatti volt lakóházán. Avatóbeszédet mond Kovács József, a városi tanács művelődésügyi osztályának vezetője.

A vasárnapi Magyarország —Csehszlovákia VB selejtező legérdekesebb eseménye péntteken a csehszlovák küldöttség érkezése volt. Börzsei János, az MLSZ főtitkára déltől „vendégváró szolgálatban állt". Elsőként személy-

M. Mihalik a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1969 JAN 16

Dinnyés Ferenc

Dinnyés Ferenc festőművész emlékkiállítása

a Nemzeti Galériában

Tíz esztendeje, hogy *Dinnyés Ferenc*, szegedi festőművész — életének hetvenkettedik évében — meghalt. Azóta — és addig is — kevés szó esett műveiről, s személyéről (kivéve azt a kicsiny tárlatot, amelyet 1961-ben nyitottak meg munkáiból, hagyatékából Szegeden, egykori műtermében).

A Nemzeti Galéria és a szegedi Móra Ferenc Múzeum nagy fába vágta hát a fejszéjét, amikor ez iránt a józerint teljesen elfeledett életmű iránt a most megnyílt emlékkiállítással ismét érdeklődést kíván kelteni. Sok munka, nagy energia fekszik ebben a Nemzeti Galéria teljes földszinti teremsorát megtöltő bemutatóban, amely 1903-tól, a Budapesti Iparművészeti Iskolába való beiratkozástól egészen haláláig igyekszik híven követni és tolmácsolni Dinnyés teljes *oeuvre*-jét. Itt vannak a legkorábbi, Ferenczy Károly (és a többi mesterek) erősnek tűnő hatása alatt fogalmazott alkotások, a húszas évek kibontakozásának dokumentumai, az erdélyi utazások emlékképeit őrző festmények és rajzok, s itt van a szegedi városkép és a környékbeli táj motívumai által ihletett munkák bő sorozata.

A törekvés, s a cél, amelyet a rendezők, a bemutató tanúsága szerint, maguk elé tűztek, mindenképpen rokonszenves, ám — úgy tetszik — hiábavaló. Mert Dinnyés Ferenc életműve, a jelek szerint, „természetes halállal" távozott a közérdeklődés köréből. Lehetséges ugyan, hogy egyes helytelen intézkedések — Dinnyés mellőzése, képeinek sorozatos visszautasítása az ötvenes évek tárlatairól — siettették a folyamatot, ám a végeredmény, mindennek ellenére — úgy látszik — helyénvaló. Dinnyés festészete, amely maga is egy meglehetősen túlhaladott művészeti irány: az expresszív hangulatokkal fűszerezett szecesszió folytatása volt, ma már végképp feltámaszthatatlan, legalábbis az eleven piktúra számára. Emlékezni és emlékeztetni azonban természetesen nem árt Dinnyés Ferencre, csak meg kellett volna találni a mértéket, ahol a helyénvaló újra-bemutatás és az önismétlő „túlbeszélés" határai húzódnak. A kevesebb — mint már annyiszor — most is több lett volna.

(h. gy.)

béke helyreállítása Dél-Vietnamban — jelentette ki Johnson. — A béke kilátásai ma jobbak, mint bármikor, mióta Észak-Vietnam négy évvel ezelőtt megkezdte reguláris haderejével fegyveres agresszióját." Az elnök így utolsó fontos megnyilvánulásában is a VDK-ra igyekezett hárítani a felelősséget a vietnami háborúért.

„Lehet, hogy a rendezés megvalósulása előtt még nehéz harcok következnek, de a rendezés nem hoz majd győzelmet a kommunistáknak" — mondotta.

Egyéb nemzetközi kérdésekről szólva Johnson *szovjet—amerikai tárgyalásokat sürgetett* a támadó és védelmi jellegű rakétarendszerek kérdéseiről. Eredménynek minősítette, hogy az Egyesült Államok csatlakozott az atomstop-szerződéshez és a világűr békés célokra történő felhasználását előíró nemzetközi szerződéshez. Hangoztatta, véleménye szerint nem szolgálja a béke érdekeit, hogy az amerikai törvényhozás hat hónap alatt *nem ratifikálta az atomsorompó-szerződést.*

81,5 milliárd dollár

Rendkívül nehéz feladata lesz a republikánus kormányzatnak, ha meg akarja valósítani a július elsejével kezdődő költségvetési évben a Johnson által javasolt előirányzatot. Az Egyesült Államok rekord magasságú költségvetését — a kiadások a tervezetben 195,3 milliárd dollárt tesznek ki —, csak a háborús pótadó fenntartásával lehet majd egyensúlyban tartani. Az új büdzsében a kiadások oroszlánrésze ismét a katonai programokra jut: erre 81,5 milliárd dollárt

A Nixon-korm programját tanulm

Washingtonból jelenti az *MTI:* A *Nixon*-kormány tagjai megkezdték programjuk kifejtését az amerikai szenátus illetékes bizottságai előtt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG
1969 JAN 12

Dinnyés Ferenc

1021

Dinnyés-emlék-kiállítás

Halálának tizedik évfordulójára Dinnyés Ferenc szegedi festőművész alkotásaiból emlékkiállítássá rendezték s a két hónappal ezelőtt szegedi bemutató után most a Magyar Nemzeti Galériában tárják a közönség elé.

Szombaton volt a megnyitó ünnepség, amelyen Papp Gyula, Szeged város tanácsának végrehajtó bizottsági elnökhelyettese méltatta a festőművész munkásságát.

VASÁRNAP,
1969. JANUÁR 12.

és tiukat

esen lehet szombat kivételé-
7.00 órától 11.00 óráig.

tnyomóipari Vállalat
ZDI TEXTILMŰVEK
zeti oktatási osztályán
l Tolbuhin sgt 87.)
válaszolunk!

VASÁRNAP
1969. JANUÁR 12.

Dunyós Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1969 JAN 18

NÉPSZABADSÁG

VASÁRNAP

TIT-tárlatvezetés: A Magyar Nemzeti Galériában de. 10 órakor: XX. századi festészetünk. Vezető: Szíj Béla; A legszebb szobrok a Nemzeti Galéria kiállításán. Vezető: N. Pénzes Éva; Dunyós Ferenc emlékkiállítása. Vezető: B. Fehér Zsuzsa dr. — A Szépművészeti Múzeumban reggel 9 órakor: Velencei rajzok, grafikák. Vezető: dr. Fenyő Iván.

Sárközi György emlékmatiné de. 11

Niczky-réti tanyavilág egyik fe

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 JAN 15

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1969 JAN 15

Dinnyés Ferenc emlékkiállítás a Nemzeti Galériában

1021

Dinnyés Ferenc

A modern magyar festészet egyik nagy értékű rejtett tartalékát tárta föl a *Nemzeti Galéria* azzal a napokban megnyílt kiállításával, amelyet az 1958-ban tragikusan elhunyt és egész életében, sőt holta után is méltatlanul mellőzött nagy szegedi festőművész, *Dinnyés Ferenc* csodálatosan gazdag életművéből rendezett.

A budapesti születésű művész Ferenczy Károly egyik tehetséges tanítványaként kezdte pályafutását, 1910-ben, alig huszonnégy éves korában telepedett le *Szegeden*, ahol vele is az történt, ami nagy barátjával, a félegyházi születésű *Móra Ferenccel:* rövid idő alatt szegedibbé asszimilálódott a legbennszülöttebb szegedieknél is. A heves szegedi nyár szikrázó színei, a jellegzetes szegedi házak, utcák, arcok és alakok ihlették meg az ecsetjét, meg a szakállas fűzfákkal szegett *Tisza-part*, a rubinfényben tündöklő paprikapiac, az átforrósodott aszfaltra támaszkodó fáradt, öreg munkás, nem különben a téli ködökbe burkolódzó, zúzmarás városvég. Ezeken a képein valósággal lángolnak a színek és szivárványkontúrt kapnak a merész formák. A derű sugárzik róluk, de azért a tüzes színek legmélyén igen halványan, szinte alig sejthetően valami különös komorság lappang, amely csak furcsa műtermi kompozícióin kap megdöbbentő hangsúlyt. Ezek a barna és szürke színskálán megkomponált képek megrázó dokumentumai egy művészlélek örök belső vívódásának, szenvedélyes igazságkeresésének és lázadásának minden ellen, ami embertelen, ami retrográd.

Magyar László

Tana

át a zárszámad
szítése érdekébe
kálkodott Kir
december hón
könyvelők rész
folyamot indít
zárszámadás
„fogásaira” ta
főkönyvelőket.
zésükre az Ész
Területi Szöve
könyvelési ada
gépkönyvelési módszerrel dolgozta fel. Ezt a módszert egyébként a jövőben még jobban el akarják terjeszteni. A gépkönyvelés gyorsabb, olcsóbb és nagy munkától mentesíti a gazdaságokat.

Több téesz fordult a járási tanácshoz azzal a kérelemmel, segítsenek számadásaik elkészítésében, kalkulálásokban, elemzésekben. Így került sorra például Pécelen, a gödöllői *„Petőfinél”*, vagy Nagytarcsán a helyszíni kiszállásokra és a helybeni, operatív segítségnyújtásra. A járási tanács szakemberei mérték fel, a tsz várható bevételeit, kiadásait és az esetleges veszteség ki-
zöbölésének módjait is.

be-
ér-
vi 6
rban
egít-
n, de
vasz-
ér-
gyors
panel
pa-
1968-
őben
egyes
rdek-
lődés feltűnően megcsappant

— Jelenleg 65 nádbeton elárusító pavilon, igen sok vasbeton raktárelem és 8 ezer szőlőtámoszlop vár még vevőre, vagy már eladva, elszállításra, raktárunkban — mondja az üzemvezető.

Kulcsátadással

A társaságunkban levő *Kovács László*, a szövetkezet elnöke veszi most át a szót:

— Az üzem idei terve új típusú épületelemek készítését írja elő, és főfeladatként a helyi lakosság ellátását jelöli meg. A régi termékek külseje és mérete egyaránt megváltozik. Eddig csak azonos, 16

Dinnyés F.

1021

Dinnyés Ferenc: Szegedi utcarészlet

Dinnyés Ferenc

Picasso: Anya és gyermeke

nagyobb súlyt
tessenek.

Sulyok Kat

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1969 MÁR 1
EGÉSZSÉGÜGYI
DOLGOZÓ

Summa cum la

hogy a Kossuth rádióban elhangzott műsort a Petőfi rádió decemberben megismételte.

Ilyen előzmények után az Egészségügyi Felvilágosítás Társadalmi Tanácsa (EFTT), valamint a Magyar Újságírók Országos Szövetsége (MUOSZ) belpolitikai tagozatának egészségügyi csoportja 1969. február 19-én az Egészségügyi Felvilágosítási Központban kerekasztal-megbeszélést rendezett, amelyre az érdekelt rádióriportereken, újságírókon kívül az orvostársadalom képviselőit is meghívták. A cél a nyílt és őszinte véleménycsere volt.

Neves gyógyító- és ismeretterjesztő orvosok foglalkoztak a népi orvoslás lényegével. Rámutattak nagy múltjára, a jövényi gyógymód hagyományaira, arra, hogy a benne rejlő sok pozitívumot az orvostudomány is átvette, hasznosítja. A lakosság egy része igényli a népi gyógyítást jelenleg is, ezzel még hosszú időn át számolni lehet. Az egyszerű, tanulatlan ember adott esetben jobban hisz annak, aki az ő nyelvén beszél, különösen ha tevékenysége misztikummal keveredik. Hangot kapott a vitában az is: világszerte megfigyelhető az irracionalitás felé mutató tendencia, amely táplálja a kételyt a medicinában és általában az egzakt tudásban. Viszont elhangzott olyan vélemény is, hogy talán befolyásolta a rádió riportereit az akupunktúrában, az asztrológiában és a jógában fellelhető bizonyos realitás.

Az ingyenes és mindinkább szakosodó orvosi ellátásnak hibái is vannak. A túlterhelt, gyakran időzavarral küszködő orvosok nem képesek elég hosszú ideig foglalkozni egy-egy beteggel. Sokuknál hiányzik a pszichés ráhatás, a gyógyító szó. A betegek érzik és kifogásolják ezt. A népi gyógyítóknak tagadhatatlanul vannak — elsősorban pszichoterápiás — sikereik, az ő kapcsolatuk a beteggel szuggesztív és személyhez szóló. Ez tartja ébren az igényt a népi gyógyítás és kuruzslás iránt.

A Pitvaros környéki körzeti orvos, aki a pitvarosi népi gyógyítót személyesen is ismeri, hangsúlyozta a vitában: a rádióriporterek figyelmét nyilván elkerülte, hogy a „csodadoktornak" a saját falujából nincsen paciense, *csak idegenből* jönnek hozzá betegek. S ez nem véletlen. Falujában köztudottak működésének korlátai, olykor veszélyes következményei.

A medikusok körében is élénk, nem kívánatos visszhangot keltett a riport és a fiatalokhoz szóló felhívása. Azt a divatos nézetet látszott erősíteni, hogy nem érdemes sokat tanulni, a lényeg az intúíció és az egyéni adottság. Mindent összevetve, a riport egyaránt kedvezőtlenül hatott — hangsúlyozták a jelenlevők — a betegek gondolkodására, a medikusok még kialakulatlan szemléletére. A tudománnyal szemben a Rádió és a Valóság (legalábbis amikor a riportot kritika nélkül közölte) tudománytalan eljárást, misztikát vagy mágiát népszerűsít. Nem vitás, hogy a jelenlegi orvos—beteg-kapcsolatban vannak hibák, de ezek semmiképpen sem indokolják a népi gyógyítók és kuruzslók melletti, az orvosi tevékenységgel pedig szembenálló hirverést. Ezzel a[illegible] mintegy feléjük irányítják a elégedetlenkedő betegek tömegeit.

Az egészségügyi felvilágosítás főleg a kuruzslás és a babonák, a tanulatlanság és a tudatlanság ellen küzd a tudomány fegyverével. A Rádió riportja szembefordulás ezzel az egyébként ismert és általánosan helyeselt törekvéssel. A vitában megfogalmazódott hogy a riport szó szerint felmutat ilyen szembefordulást a pitvarosi csodadoktor egyik megállapításaként: „...az iskolázottak még hiszékenyebbek, mint a nem iskolázottak! Egyszerűbb ember kisebb bajaival nem is törődik sokat..., de akinek már megmagyarázták, hogy ez a bajod, az a bajod... például kicsit megszúrja a kezét, már tetanuszra szalad az orvoshoz, pedig sosem köllött volna neki menni!..." Ilyen véleménynek hangot adni a tetanusz elleni küzdelem, az egészségügyi felvilágosítás lejáratására vezethet.

Kínálkozik, hogy összehasonlítsuk ezt a vitát egy másik nagy érdeklődést kiváltott

HOVÁ MENJÜNK?

SOKSZÍNŰSÉG

Kulturális intézményeink november—decemberi programjának legfőbb jellemzője a változatosság, a sokszínűség. Különösen így van ez a mozikban, ahol a krimiktől a társadalmi drámáig, a történelmi kalandfilmtől a kacagtató vígjátékig jóformán minden műfaj megtalálható.

Érdekesnek ígérkezik a „Saturnus nem válaszol" című kétrészes szovjet film, mely a második világháború egyik izgalmas kémtörténetét dolgozza fel. Krilov—Kramer, a legendás szovjet felderítő életét, igen jól pergő, feszült, érdekes cselekményben mutatja be Vilen Azarov rendező. Szovjet—japán koprodukcióban készült A hét kívánság című, színes, szélesvásznú film. Egy japán kisfiú kalandjait és híres zongoraművésszé válását mutatja be. Külön élmény a tízéves Tharu Inajoszi bájos játéka és a híres szovjet bohóc, Jurij Nyikulin alakítása. Két csehszlovák film is bemutatásra kerül. A Vihar a lombikban mai társadalmi dráma, egy észak-csehországi kisváros álszent légkörét mutatja be egy fellobbanó és hamar kihunyó szerelem történetében. Az előző filmjével Mannheimben nagydíjat nyert rendező, Hynek Bocan, ezúttal is meggyőző erővel bizonyítja tehetségét. Izgalmasabbnak ígérkezik Frantisek Vlacil filmje, a „Méhek völgye". A tizenharmadik században játszódó lovagtörténet a cseh középkor bigott hitű lovagrendjeinek világába visz el. Agatha Christie regényéből készült a „Tíz kicsi indián" című angol film. A sok sablonos krimi után szinte felüdülést jelent a műfaj klasszikusának alkotása, melyet Goerge Pollock rendezett. Ez a film bebizonyítja, hogy ebben a műfajban is lehet kiváló, említésre méltót alkotni.

A hónap magyar bemutatója december 5-én Gertler Viktor új filmje, Az utolsó kör. Venczel István autóbuszsofőrt (Bessenyei Ferenc) felesége (Molnár Piroska) előző házasságából származó fiával (Dávid Kiss Ferenc) csalja meg. A feldúlt férfi elüt egy kerékpárost (Benkő Péter), akivel később jó barátságba kerül. Az esemény következtében felesége és fia után hivatását is elveszti. Ebből a szituációból indít a film, melynek operatőre Szécsényi Ferenc, zeneszerzője Petrovics Emil.

A moziműsort böngészve a krimi védelmében szóltam, a színházi bemutatókon végigtekintve a kabaré érdekében szólok. A jó, izgalmas kabaréműsorok igen fontos szerepet töltenek be színházi életünkben. Budapest legfiatalabb színháza, a Mikroszkópszínpad eddigi műsorai után jogos reményekkel várjuk Komlós János színházának új műsorát, melynek bemutatója november közepén lesz. Aktuális és naponta változó műsorukat Major Tamás és Gál Péter rendezi. Másik kabarészínházunkban, a Kis Színpadon októberben mutatták be a Tizenévesek című beat-kabarét. Az est folyamán a pályaválasztás kérdéseivel foglalkoznak a színház jóvoltából tanári katedrát kapott színészek, énekesek, Dobos Attila, Hofi Géza és Harangozó Teréz.

Ünnepi eseményhez, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulójához kapcsolódik a Thália Színház legújabb produkciója. Babel „Mária" című drámáját Kazimir Károly rendezte, a főbb szerepeket Keres Emil, Esztergályos Cecilia, Drahota Andrea, Somogyvári Rudolf játszsza. Társadalmi problémánkkal, a nők egyenjogúságával foglalkozik Jékely Zoltán Angelit és a remeték című drámája.

Az új évadban eddig nem nagyon kényeztettek el bennünket vidéki színházaink. Bemutatóik közül talán a veszprémiek Tennessee Williams előadását érdemes kiemelnünk. Az ifjúság édes madarát Fogarassi Mária, Szilágyi Tibor, Bicskei Károly és Majczen Mária főszereplésével érdekes és színvonalas előadásban játszszák.

November 24-én az Erkel Színházban Békés András rendezésében mutatják be Rimszkij Korszakov Aranykakas című meseoperáját. A Zeneakadémián november 17-én Erkel és Liszt műveiből ifjúsági koncertet rendeznek. November 23-án és december 7-én a Bachtól napjainkig sorozat keretében megrendezésre kerülő koncert műsorán Beethoven, Haydn, Kabalevszkij és Prokofjev művei szerepelnek. December 2-án az Erkel Színházban Haydn-koncert lesz. Vezényel Ferencsik János, közreműködik a Debreceni Kodály-kórus. Novemberben a Zeneakadémián két kiváló vendégművészt üdvözölhetünk hazánkban, 16-án David Ojsztrah hegedűestje, 29-én pedig Hermann Prey dalestje különös élményt jelenthet a zenebarátoknak. Az utóbbin zongorán a kiváló Konrad Richter kísér, a műsorban pedig Schubert Téli utazása hangzik el.

JUBILEUMI KIÁLLÍTÁSOK

Majd minden városunk kiállítással járul hozzá a KMP és az őszirózsás forradalom ötvenedik évfordulójának megünnepléséhez. Ezek közül a legjelentősebbekre szeretnénk felhívni a figyelmet. A Történeti Múzeum jubileumi vándorkiállítása országjáró körútra indult. Ennek első állomása a Nagykanizsai Thury Múzeum. Az Irodalmi Múzeum novemberben megnyíló kiállítása a polgári demokratikus forradalom irodalmi emlékeit mutatja be. Ugyanezzel a témával foglalkozik a KMP Megalakulásának Emlékmúzeuma a Visegrádi utcában. Részben érinti a témát a Budapesti Történeti Múzeum Pest-Buda ezeréves történetét feldolgozó kiállítása is.

Természetesen képzőművészeti tárlatok is várják november—decemberben a múzeumlátogatókat. Szegeden a Móra Ferenc Múzeumban Dinnyés Ferenc gyűjteményes kiállítását láthatjuk. A magyar impresszionizmus egyik kiemelkedő festőművésze élete nagy részét a Tisza-parti városban töltötte. Elsősorban tájképei és portréi kerülnek bemutatásra, ezekben a műfajokban alkotta a leginkább maradandót. Budapesten Hircsik József festőművész kiállítását november 15-től december 8-ig a Fényes Adolf teremben láthatjuk. Az Irodalmi Múzeum pedig tovább folytatja irodalmi illusztrációkból rendezett sorozatát, ezúttal a kiváló író, Krúdy Gyula ihlette grafikák kerülnek bemutatásra.

December elején a Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás nyitja meg kapuit. Hasonlóan gyűjteményes kiállítást rendez az Iparművészeti Múzeum is, melynek címe „Új szerzeményeink". A Nagytétényi Kastélymúzeum novemberi programja a XVII—XVIII. századi elefántcsont faragványok közül válogatta anyagát. A Műcsarnok a képzőművészet sajátos területeit mutatja be. A Képzőművészeti Alap gondozásában november 8. és december 1. között Nemzetközi levelezőlap kiállítás lesz. A kisteremben pedig a híres amerikai fotóművész, Edward Steichen munkáit láthatjuk november 16-tól egy hónapon keresztül.

KOLOSI TAMÁS

KÖNYVES-POLC

IFJÚSÁGI LAPKIADÓ VÁLLALAT

KISZ- és úttörőkiadványok

Svéd László—Gál Lajos: Fél évszázados harc az ifjúság szolgálatában

A kötet az első olyan mű, amely arra vállalkozott, hogy tudományos igényű feldolgozását adja a magyar kommunista ifjúsági mozgalom ötvenéves történetének. Első fejezetében a KIMSZ megalakulását és a proletárforradalom előkészítésében vállalt szerepét, majd a Tanácsköztársaság alatt végzett munkáját ismerjük meg. A további részben képet kapunk az illegális tevékenységről a fasizmus éveiben. Bemutatja a könyv az antifasiszta ifjúsági egységfront megteremtéséért vívott harcot, és a nehéz küzdelmet a második világháború idején. Megismerjük a felszabadulást követő esztendők új társadalmát építő ifjúságot, a szocialista forradalom győzelmének hatását a fiatalokra; a Magyar Ifjúság Nép Szövetségének fő vonásait és a DISZ szerepét a szocialista építő munkában. Végezetül a kötet foglalkozik az ellenforradalom után újjászervezett kommunista ifjúsági mozgalommal, a KISZ munkájával.

Szabó Béla: „Hűség a néphez, hűség a párthoz"

Az előző kiadványhoz hasonlóan ez a kötet is a magyar kommunista ifjúsági mozgalom történetével foglalkozik, ám kisebb terjedelemben, kevésbé részletezően, inkább népszerűsítő, ismeretterjesztő formában.

Kisdobosraj-vezetők könyve

A könyv a kisdobosraj-vezetők munkájához ad útmutatást az Úttörőszövetség vezetési és szervezési elvei alapján. Bevezetőjében rámutat arra, hogy a Magyar Úttörők Szövetsége a Magyar Szocialista Munkáspárt gyermekszervezete és a párt a KISZ-re bízta az Úttörőszövetség vezetését. A kötet meghatározza a nevelő munka célját, eszközeit, módszereit a kisdobosok körében, a kisdobosok helyét az úttörőcsapatban: példáját adja a kisdobosmunka tervezésének, a próbák módszeres feldolgozásának. Függelékében szobai és szabadtéri játékokat ismertet a foglalkozásokhoz, diafilmjegyzéket és dalcímeket közöl.

„Így lett a vasból acél" — Műsoranyag a Komszomol megalakulásának 50. évfordulójára.

Az ünnepi műsor az ötvenéves leninni Komszomolt köszönti, melynek létrejötte nemcsak a szovjet fiatalok számára volt jelentős esemény, hanem egyben példája volt a munkásosztály újtípusú pártja ifjúsági szervezetének. A füzet bevezetőjében rendezői utasításokat közöl; maga a műsoranyag szerkezetileg két részre oszlik: az ünnepi beszédre és az irodalmi összeállításra.

Tankönyvek

Megjelent a „Marxista vitakör" (Nemzetközi osztályharc kérdései, Társadalmi kérdések), a „Tanácsköztársasági körök", a „Politikai vitakör" és a „Fáklyavivők-kör" című oktatási anyag.

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

Lenin Összes Művei 19. kötet

A kötetben található művek 1909 júniusa és 1910 októbere között íródtak, amikor már a vége felé közeledett az úgynevezett sztolipini reakció időszaka, amelyet Lenin két forradalmi hullám közötti átmenetnek tekintett. A kötetben található több mű tükrözi azt a harcot, amelyet Lenin a nemzetközi munkásmozgalomban az opportunizmus és a revizionizmus ellen vívott a forradalmi marxizmus elveiért.

Barrows Dunham: Hősök és eretnekek

A mai haladó amerikai filozófiai gondolkodás egyik legműveltebb, legszínesebb és legigényesebb képviselője Dunham. Könyvében hősök és eretnekek életútját követi nyomon, Szokratésztől Szent Johannán és Husz Jánoson keresztül Hobbesig, Voltaire-ig, Freudig, Darwinig, Marxig, Leninig.

Sz. Goncsaruk: A kételkedéstől a tudásig (A világ a materialista szemével)

Goncsaruk e kis kötetben a kételkedés filozófiai elméletét, a szkepticizmust mutatja be történetének különböző szakaszaiban és napjainkban. Mondanivalóját a szerző érdekes példákkal a régi filozófusok kérdésfeltevései révén fejti ki. A kötetet — akárcsak a sorozat eddigi köteteit — szellemes rajzok illusztrálják.

Balázs Béla: Válogatott cikkek és tanulmányok (Esztétikai kiskönyvtár)

Ez a válogatás a teljes Balázs Béláról igyekszik képet adni: közli irodalomkritikai és esztétikai írásainak egy részét továbbá a filmművészet legfőbb elvi és elméleti kérdéseit boncolgató írásait, végül pedig egy sor művészportré a filmművészet első nagy egyéniségeivel ismerteti meg az olvasót.

Albert Ducrocq: Az élet regénye

Az Univerzum könyvtár másodízben jelentkezik olvasóinál Albert Ducrocq neves francia kibernetikus munkájával. E művében az elektromosság lép elő főszereplővé, melynek döntő funkciója volt az anyag élővé szerveződésében, s a színtér a számunkra oly kedves Föld. A cselekmény ideje: néhány milliárd év.

Közgazdasági Kislexikon

A Közgazdasági Kislexikon a felszabadulás óta az első átfogó magyar közgazdasági lexikon. Szerkesztői nagy gondot fordítottak arra, hogy kellő részletességgel ismertessék azokat a fogalmakat, amelyek értelmezése az elmúlt évek tudományos vitái során módosult, gazdagodott, s különösen azokat a kategóriákat, fogalmakat, amelyek a gazdaságirányítási rendszer reformjával kapcsolatosak.

Legyőz… kommu… fejlődé…

A P… Magyarországi Pártja megalakulásának 50. évfordulójára, a Párttörténeti Intézet gondozásában megjelenő tanulmánykötet jelentős részben újonnan feltárt forrásanyag alapján ad képet a párt megalakulásáról, majd az egyesült munkáspárt Tanácsköztársaság alatti tevékenységéről. Nyomon követi az illegális kommunista szervezkedés útját a zellenforradalmi rendszer idején. Az 1945 utáni fejlődést bemutató tanulmányok megismertetik az olvasót azzal a folyamattal, amelynek során a szűk illegális pártból legális kommunista tömegpárt lett.

A magyar internacionalisták a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban és a polgárháborúban (Dokumentumgyűjtemény) II. kötet

A kötet szerves folytatása a magyar hadifoglyok forradalmi mozgalmáról, az OK(b)P magyar csoportjának tevékenységéről 1967-ben napvilágot látott forráspublikációnak. Ezúttal a szerkesztők az internacionalista vörös katonák szervezésére, politikai és katonai kiképzésére, a polgárháború frontjain vívott harcaira vonatkozó iratokat gyűjtötték csokorba.

Faragó Jenő: Fiatalok vallomásai világnézetről, erkölcsről

A szerző úttörő munkára vállalkozott, megpróbál választ adni arra a kérdésre, hogy miképpen változik, fejlődik, milyen tényezők hatására alakul ifjúságunk világnézete, erkölcsi felfogása társadalmunkban, amely maga is a változás, az átmenet állapotában van. A szerző mondanivalója általános iskolai diákok, ipari tanulók, gimnazisták, egyetemisták véleménykutatására épül.

Kischner Béla: A „szakszervezeti kormány" hat napja (1919)

Bethlen Oszkár: Párizs… Madrid… Bécs… A Komintern egységpolitikája (1933—1937)

Világesemények (1945—1967)
Nők magazinja

MÓRA KÖNYVKIADÓ

E. Nesbit: Hárman a vasút mentén (Delfin Könyvek)

A múlt századi történet hőse három testvér, akinek édesapját váratlanul letartóztatja a rendőrség. A kis család vidékre költözik, ahol egy vasúthoz közeli házacskában új életet kezd.

Artner Tivadar: A barokk művészete

A szerző nagysikerű művészettörténeti köteteinek legújabb darabja a barokk és rokokó művészetét ismerteti érdekes, jól átgondolt összeállításban. Fényképmellékletek és magyarázó rajzok illusztrálják.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

IFJÚ KOMMUNISTA

Dinnyés Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1969 FEB 7

A Nemzeti Galériában rendezett Dinnyés Ferenc emlékkiállítás ma, vasárnap este 7 órakor zárul.

1024

SZEGEDI KOLORIT

Őszinte meglepetést okozott Dinnyés Ferenc emlékkiállítása, a kortársaknak is, hát még nekünk, későbbi nemzedékhez tartozóknak. E nyugtalan, fölemelkedő és aláhulló, újra kezdő és belefáradó, lázadó és tehetetlenül dühöngő művész háborgásaiból csak egy-egy villanatot vettünk szemre szegedi lakások falán. Az egészet, a legteljesebbet nem láttuk, s ezért nem fogtuk föl. Gyakran pedig megtévesztőek voltak a névjegyei: a szegedi polgári nyugalom vászonra vitt valóságából a táj jellege, a város eredeti atmoszférája sütött ki figyelem-felhívóan.

Most azonban a kiállító termek szűk méretei között is, lehetett felmutatni egy teljesebb, egészebb Dinnyés Ferencet, aki vajmi kevéssé hasonlít a polgári nyugalmat ábrázoló, kiegyensúlyozott a világ és önmaga rendjével elégedett festőnöz. A megismerés lehetőségét kereső, lázongásban vergődő-őrlődő, az élet értelmét és célszerűbb formáját lázasan kutató szegedi művész finom-érzékeny megfigyelései és válaszai kerültek elő.

Meglepődtek azok is, akik ismerték és azok is, akik most először találkoztak teljesebb munkásságával. Meghökkent az a közönség, amely a létfenntartásért vívott küzdelemből fogant, megélhetést adó, nyugalmas, szegedi csendet kifejező képeiről tartotta számon, mert itt egy progresszív művésznek a társadalom igazságtalanságaira figyelő, felelő világával találkozott.

Sajnos, szinte már megszokott, hogy a közöttünk levőket nem tartjuk kivételeseknek, ezt emberi gyarlóságunk idézi elő, s megfontolt hideg logikával lelkiismeretünk nyugalma érdekében aztán megmagyarázzuk: „a történelem majd ítélkezik, hogy ki volt kivételes és ki volt köznapi." Juhász Gyula értékeit kortársai közül kevesen ismerték föl, szerencsére a mi rendünk gyorsabban észrevette. Móra Ferenc helyzete jobb volt, kortársai elfogadták, hogy kivételes ember (az írókörök persze nem egyértelműen), mi azonban később ismertük föl. Egy évtizedre rúgó idő kellett neki, míg Hannibál föltámasztásáról (Magyar Nemzet 1954.) leadott irodalmi névjegyére komolyan oda figyeltünk. Dinnyés Ferencnél még rosszabbul ütött ki; itt élt közöttünk, kopogtatott még, saját és a mai világ összekötő szálait csomózta, visszhangtalanul, reménytelenül keservesen. Belefáradt. Pedig a kiállító terem első emeletéről az a realista szegedi festő néz-sír, villog, könyörög, dühöng ránk, akit a kritikusok — a látottak alapján — mint szegedit, Juhász Gyula és Móra Ferenc mellé helyeznek, akik a két világháború közötti magyar szellemi életnek haladó reprezentánsai voltak. Léptennyomon idézzük őket, amikor csak Szeged másik, jobbik valóságára apellálunk. Dinnyés Ferenc is ide tartozik. Nem érzek én ebben erőltetettséget, sem hencegő vidékiséget, amit annyiszor és oly jogosan lemosolyognak, mivel ez hasonló a szénaboglyát áruló paraszt magtartásához, aki a boglya magasságát az Eiffel-toronnyal méri.

Az alföldi festészet nagy mestere mutatkozott be most Szegeden, saját városa előtt. Minden ecsetvonása, ceruzarajza erről a városról, ennek életéről, embereiről mond valamit. (Mert nem számottevő az erdélyi kirándulás, más tájak látásának hatása). Újra csak igazolódott, hogy igazán naggyá csak az válik, aki azt a tájat, népet, környezetet veszi művészetének éltető, tápláló talajául, ahol él. Dinnyés Ferenc azért nem lett provinciális művész, mert azt csinálta, amit Tornyai János, Koszta Ferenc: megmutatni a körülöttem élőknek önmagukat. Alsóvároson és felsővároson, a Tiszán és a belvárosban mozgó Dinnyés Ferenc művészete e város és táj, e nép lelkének legalprólékosabb ismeretéből hajtott ki országos jelentőségűvé.

Elégtétel csupán ez a kiállítás? Azt hiszem, nem, itt más aspektusokról is szó van. Először talán önmagunk becsüléséről, jelenünk szellemi értékrendjének további tisztázódásáról, azoknak az összekötő kapcsoknak szakavatottabb bővítéséről, amelyek nemzeti múltunk értékeit erős, egészséges szálakkal, sokszínűen, a mára és a holnapra ható erjesztő erővel hozzánk kapcsolják. A szocialista rend széles, erős szellemi áramának gazdagítása, vérbő életünk gyarapítása megkívánja tőlünk, hogy távoli és közeli múltunk értékei a mi szellemi asztalunkra kerüljenek. A mai szegedi piktúra egyik nagy elődjének vallhatja Dinnyés Ferencet is, az alföldi festészet jeles művészét. S talán annyi tanácsul szolgál művészete (s a többi alföldi nagyoké), hogy azt az utat érdemes járni, amit Dinnyés járt. Csak azáltal újul meg az alföldi festészet, ha a ma művészei éppen olyan hűséggel és alázattal és kereső, kutató izgalommal élnek az emberek között, mint az elődök. Ebben az értelemben nincsen külön szegedi és vásárhelyi piktúra, csak egy van, s ez a nagy, az igaz és maradandó: az alföldi festészet. A magyar képzőművészetnek jellegzetes — sokszínűségében is — egyedi műhelye az alföldi festészet. Nélküle szegényebb, sokkal szegényesebb lenne művészeti-szellemi életünk. Ma is olyan alkotóerő buzog e tájon, amely méltóan folytatja a korábbiak munkáját, a korszerű életkörülményekhez korszerűsíti formát és a tartalmat. Nem a kifejezés miléntjétől válik egy művész korszerűvé vagy korszerűtlenné, hanem attól, hogy amit meglátott és ahogyan meglátta, az valóság-e igaz-e, vagy nem. Az elődök — Dinnyés is — ebben adnak legtöbbet a maiak számára.

Persze elégtétel is ez a kiállítás — s különösen ma a fővárosi, a Nemzeti Galériában —, az alföldi festész önmagát becsüli benne. Jó néven vette Szeged szellemi élete, különösen a kortársak generációi, s a festő család. S a kultúrpolitika egészséges, jó érzékű megnyilatkozása is kifejeződik ebben. Bátor szembenézés a múlttal, a közelmúlttal, a tévedés kiigazításának szándékával. Voltaképpen mi még sok-sok kérdésben az adós álláspontjaink vagyunk országosan és Szegeden is. A képzőművészetben elsősorban, de egész szellemi életünk két világháború közötti értékeit nem tisztáztuk megfelelő eszmei alapossággal és felelősséggel.

olvasnak!" — vágja rá a szerkesztőségi veterán. Persze, más a tapasztalat. A kérdőívek szerint igenis széles olvasóközönségük van. Legtöbben elégedettek is ezzel a műfajjal. *Nálunk is elégedettebbek.* De nemcsak úgy minősítik, hogy *„tanulságos"* — úgyis, hogy *„blabla"*. S nem zárkózunk el egyik ítélet elől sem. Ezt a műfajt sikerült megrontani a magyar sajtóban, pedig nagyon jeles hagyományai vannak. Tekintélyét nehéz visszaállítani. *Szeretnénk, ha nemcsak a helye lenne meg a Dél-Magyarországban, hanem a rangja is.* Ha ott kezdenék olvasni az újságot, mert ott mindig valami igen fontos társadalmi kérdésről esnék szó, gazdag gondolatisággal, merész mondandóval és jeles tollal! Az első elhatározás már megvan, nekirúgaszkodások is — megpróbáljuk ezt a rangos műfajt legjobb hagyományai szerint művelni.

A Dél-Magyarország sokat bírál. Érzékenyek vagyunk a lakosság panaszaira, fájdalmaira. Most *újabb bátorítást kaptunk* száz meg száz olvasónktól. *„Bátran, csak bátran, és fölfelé is!"* — ez a summája.

Nem személyeket szoktunk válogatni, hanem hibákat. De ez már szinte megkövesedett hit, hogy „fölfelé" nincs bírálat. Fölfelé mindig sokat „sejtetnek" bizonyos „élőújságok". Higgyék el nekünk, senki nem fogja a kezünket, a tollunkat, s csak egy a követelmény minden bíráló írással szemben: *igaz legyen, hiteles legyen!*

Lehúzták? Megnézzük!

A közvéleménykutatás során beigazolódott, hogy nem viccmesterek kreálták ezt a szólást filmkritikai, művészetpolitikai rovatunkról: *„Ha a Dél-Magyarország lehúzta — megnézzük! Akkor az jó lesz!"* Erre valami alapot adhattunk, mert most komoly szóval is megjött a kifogások özöne. Hogy túl szigorú a mérce, fanyalgó a kritika, teljesen egyéni ízlések diktálják stb. *Kovács* Lászlóné írja Mihálytelekről: *„...az elmaraszta1ó kritikákat igen éles tollal írják"* — *Császár* Ágnes, *Szeged: „A jó filmről rossz, a rossz filmről jó kritikák jelennek meg".* — *Dombi* György, Szeged: *„Sohasem volt eddig, hogy valamely problematikus film megtekintése után egyező véleményen lettem volna a lappal"* stb., stb. Nem lennénk igazságosak munkatársainkkal, ha el nem mondanánk, hogy olvasóink egyrészének viszont ugyanezekért vagy más indítékokból éppen hogy tetszenek ezek az írások. A *többség* azonban *megvétózza* őket a kérdőíveken. Most akkor mire szánjuk magunkat? Mondjunk le az igényességről? Rendeljük alá művészetkritikai meggyőződésünket a közönségigénynek? Inkább affelé próbálkozunk, hogy *kinyilatkoztatások, summás ítélkezések helyett alaposabb legyen az elemzés, az esztétikai érvelés.* Hiszen az mégsem nyugtat meg bennünket, hogy ebben a műfajban így szembekerülnyéki táj múltja, jelene, jövője szerepel a kívánságlistán. És nem féltékeny az olvasótábor zömét képviselő szegedi előfizetői gárda: nagyon érdeklődik a környék iránt is. Szívesen fogadna még több riportot a járás községeiről, a megye többi városáról. Sokan dicsérőleg emlegetik a *Szeged bolygói* című sorozatunkat, legalább ennyien a mostani folytatásos, történelmi riportsorozatunkat, a *Rikkancs*-ot. Azzal biztatnak bennünket az olvasók, hogy *„nem kell röstellni az egészséges lokálpatriotizmust"*. De hiszen ezen eddig sem kaphattak rajta bennünket: Szeged és a táj hagyományainak megbecsülése, ápolása és megismertetése, a helyi jövő egyengetése szívesen vállalt és mindig szem előtt tartott feladatunk. Meg fogjuk találni a módját, hogy *ennek a hagyománynak eléggé nem publikált értékeit munkaprogramunkba iktassuk és állandóan napirenden tartsuk ezután is a jövőbepillantást.*

Reggelig lehetne írni s mondani, hány meg hány kérdést adott a munkához olvasótáborunk, s mennyi segítséget és biztatást. Az lesz, az lehet szerkesztőségünk igazi köszönete a fáradságért, hogy nemcsak hogy valamennyi választ gondosan átolvassunk, de az ismétlődő hibákat korrigáljuk, a többször kért témákat folyamatosan feldolgozzuk.

hogy az irodalmi színpadok házatáján azóta történt egy s más. A kibontakozásnak újabb fejezete kezdődött. Szegeden, az Egyetemi Színpad kísérletezett először rövidebb lélegzetű, modern darabok, egyfelvonásosak bemutatásával. Olyan művekkel, melyeknek problémavilága letagadhatatlanul mai, meg természetesen olyan magyar darabokkal, részletekkel, jelenetekkel, melyek a hivatásos színpadokra — éppen kísérleti jellegük miatt és anyagi okok miatt — nem juthattak el. S ha ehhez még hozzávesszük, hogy a görög és a római klasszikusok évszázadokat túlélt mesterművei sem hiányoztak az amatőr színpadokról — már nagyjából körül is határoltuk gazdag műsorválasztékukat. *Egykori színházpótló szerepük tehát színház-kiegészítő lehetőségekben tért vissza.* S

fenc művelődési otthonbe Fiatalok Irodalmi Színpad az Ifjúsági Ház Balázs Béla Színpada, a KISZÖV együttese és az Egyetemi Színpad (néhány kisebb jelentőségi iskolai, üzemi házi-színpadot nem számítva). Körülbelül olyan gyakorisággal, *mintha egy vagy két együttes dolgozna.* Tagjai sem törnek lándzsát kifejezetten valamelyik mellett, többüket hol az egyik, hol a másik előadásain fedezhetjük fel. Adott tehát a megoldás: *az erők összefogásával egyetlen komoly irodalmi színpadot szervezni* a városnak. S ni több, még újabb anyagi forrásokra sem szükséges apellálni, csak megértés, elhatározás kellene, elszakadni a szűk-belterjes érdekekhez ragaszkodástól! Ismétlem, csak megértés kellene. Csak az új, a nagyobb lehetőségek felismerése...

Barátsággal üdvözöl

Nikolényi István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1966 NOV 17.

Először a forradalmi múlt kézzelfogható politikai értékéhez, értékeihez nyúltunk, s ez rendjén van, természetes is. De van még bőven tisztázni való, s szélesebb körű kutatómunkával feltárt tények biztosan újraértékelést és értékelés-módosítást is eredményeznek. Irodalmi életünkben két világító csóva — Juhász és Móra — mellett biztosan voltak kisebbek, olyan fáklyalángok, akiknek haladó felfogása működése ma is a város jelenének gazdagítására szolgálna. A szegedi tudományos élet — a két háború közötti — rangja akkor sem volt alacsony árfolyamon jegyezve. Nemcsak Horger Antalokból állt a kvalifikált szellemi élet. Sajnos, e tekintetben csak addig jutottunk el még, hogy egyetemi tanácsok és tanárok szobafalakon őrzik az elődök fényképét. Egy megbízható értékelés, s valamilyen valós értékrend megteremtése itt sem várathat magára. Nagyon időszerű a városi tanács gondolkozása azon, hogy a Dóm teret körbefogó árkádok alatt a magyar tudomány és művészet nemzeti panteonját szükséges megteremteni. Itt helyet kapnak azoknak a kiemelkedő szegedi tudósoknak és művészeknek a szobrai is, akik munkásságukkal egyetemes társadalmi érdekeket szolgáltak állagon felül. S azt a készséget is üdvözölni lehet, hogy e városban élt és dolgozott, valóban nagyszerű emberek neve utcát kapjon. Igaz, hogy ezek csak külső jegyek, sokkal fontosabb, hogy ez a jó értelemben vett lokálpatriota szegedi lakosság jobban ismerje meg azokat a nagy alkotó egyéniségeket, akik közöttük jártak, járnak.

Ahol kínálkozik valamilyen lehetőség, mindig elmondjuk, hogy két Szeged volt itt a Tisza partján a két világháború között. Az egyik a „hivatalos", az irredenta, nacionalista, Klebelsberg Balkánra néző kultúrkirakata. Volt egy másik: az általános emberi haladás sodrában élő város is. Így igaz, de megtámasztásra szoruló igazság ez, különösen a szellemi szférákban vagyunk adósak e támogatással pedig itt is voltak komolyan veendő értékek. Hangsúlyozottan értékről beszélünk, és nem értékre kozmetikázott középszerűségről. Nem eszmei újraértékelést kíván serkenteni ez a tárca-cikk, hanem a mai ideológia alapján felszaggatni a korábbi szűkkeblűség takaróját, amely által fedve van még olyasmi, ami nemzeti múltunkhoz, városunk múltjához köti a jelent. Csak bíztató módon lehet szólni azokról a népművelőkről, műtörténészekről, tudományos kutatókról, akik a közeli és távoli múltból halásszák elő Szeged értékeit. A Dinnyés-kiállítás rendezői először talán nem is mérték föl, hogy milyen lényeges kultúrpolitikai kérdés megoldására vállalkoztak.

Miért lehet és szükséges így megközelíteni közelmúltunkat egy nagy szegedi festő emlékkiállítása után? Azért, mert politikát és kultúrpolitikát most már nem is annyira a szavak, mint inkább a tettek reprezentálnak, vagy diszkreditálnak. Meglevő politikánk — s erre épített kultúrpolitikánk — teret biztosít és igényt támaszt ehhez a munkához. Világnézeti alapállásunk pedig nem zárja ki, hanem feltételezi, hogy múltunk gondos átvizsgálatával minden föllelhető nemzeti értékünk legyen a miénk, maiaké és holnapiaké!

Szükséges vitatkozni azokkal, akik valamiféle eszmei föllazulástól tartanak, nevezetesen attól, hogy eszmeileg erősen kifogásolható értékeket tárunk föl, s kellő kritikai tevékenység nélkül dicsérünk. Ez hamis nézet, s voltaképpen azt fejezi ki, hogy a múlt maradjon ott, ahol van. Csakhogy ebben az utcában egyszer már jártunk, s a magyar időszámítást a felszabadulással kezdtük. Egy ilyen felfogás és gyakorlat egyszer már bebizonyította életképtelenségét, azzal, hogy elősegítette a nemzeti nihil erősödését, ami természetesen mai életünkre ütött vissza. Mindenütt megtalálnatók azok a képzett emberek, akik megalapozottan, megfelelő eszmei bátorsággal és biztonsággal nyúlnak vissza közeli múltunkba. Persze az sem tagadható, hogy él az a nézet is, miszerint kritikátlanul vegyünk át minden értéket, azon a címen, hogy megvan a társadalom bizonyos számottevő körének az igénye erre. Az igények egy részét a kulturális politika figyelembe veszi. Például a Zilahy iránti igényt indokolt kielégíteni. De más a kultúrpolitika társadalmi szövetségi politikát is szolgáló kerete — amelybe ez belefér — és más az eszmei egyértelműség alapján működő állami oktatás és művelődésügy. Amit lehet ott, nem lehet itt. Nyilvánvaló, hogy a gimnáziumokban Móricz Zsigmond helyett nem Zilahy Lajost adják tantárgyul. Eszmei alapon álló kritikai elemzés nélkül semmit sem rangsorolhatunk, nem tisztázhatunk megfelelően. Ezért ezt a nézetet sem tudjuk elfogadni.

Messzire jutottam Dinnyés Ferenc emlékkiállításától. De csak látszólagosan. A mai politikai és kultúrpolitikai légkör nélkül még mindig szegényebbek lennénk egy nagy művész életművének ismeretével. S éppen az elemző kritika jutott el addig, hogy Dinnyés esetében az alföldi festészet egy nagy alakjáról van szó. Ez az egzakt vizsgálat szolgáltatott alapot ahhoz, hogy e szegedi festőművészről lemáljon, lehántolódjon a szubjektív tájékozatlanság szülte, hamis, kedvezőtlen veszedelmes mitosz. Életműve beszél helyette, s ennek mondanivalója egészen mai, egészen korszerű. Helyének, rangjának, művészi értékének végleges megállapítása majd ezután következik. A hozzáértő művészettörténészek ezt megcsinálják.

Mi most annak örülünk, hogy gazdagabbak lettünk, egy „elfelejtett" érték felszínre került. Dinnyés Ferenc festészetének, munkásságának a város lakossága előtti bemutatása adta az apropót, hogy a kulturális és művelődéspolitikával foglalkozó, kultúrmunkát végző emberek törekvése, szándéka említésre kerüljön. Egészséges, jó törekvés a két háború közötti szegedi szellemi múlt teljesebb tisztázásának kritikai igényű elvégzése.

Gazdag a szegedi kolorit, megvan az ízes Tisza-parti légköre, lakóinak alföldisége, szögedisége. Gyors korszerűsödése, ipari-szellemi módosulása, erőteljesebb életritmusa nem változtatja meg. Színesebbé, gazdagabbá teszi; városiasabbá, „civilizáltabbá" de napfényes derűje örökre megmarad. Aki ezt jól fogja meg tollával ecsetjével, muzikalitásával, az fennmarad, amíg szögedi embör járkál a Tisza partján. Úgy látszik, Dinnyés Ferencnek egy egész élet ide áldozásával sikerült a halhatatlanságot elnyernie.

Lőrincz János

kl.): „Vegy tejet a szádba, s addig csóváld a fejed, míg a tej vajjá lesz, jótállok, hogy akkorra tökéletesen megszűnik a fogfájás." (Én is azt hiszem, hogy megszűnik, hiszen a fogfájás nem állandó, hanem időszakos. Sajnos ezt is igen sokan tudják. De tej helyett ma inkább valami más, hatásosabb folyadékot fogyasztanak.)

A fogszuvasodás megjelenése és elterjedése. A Magyarország területén élő ember a fogszuvasodást és a fogfájást már az újabb kőkorban megismerte. Ennek pedig kb. 5000 éve. Az újabb kőkorból és az azóta eltelt időszakból, az ásatásokból előkerült koponyák fogain már mindig megtaláljuk a fogszuvasodást. A fogszuvasodás mértéke azonban az idők folyamán jelentősen fokozódott. Az idők folyamán mindig több és több ember és egyénnek is mindig több és több foga vált szuvassá. III. Béla király feleségének pl. — aki kb. 25—30 éves korában halt meg — már 3 szuvas és kb. 8 hiányzó foga volt. (Foghiány persze nemcsak fogszuvasodás következtében jöhetett létre.) II. a fogszuvasodás vagy egyéb fogbetegségben szenvedők gyakorisága 97—99 százalék. Érdemes azt is megemlíteni, hogy a 36—40 éves korcsoportban átlagosan egy embernél kb. 6 rossz (szuvas vagy tömött) és kb. 8 hiányzó foggal számolhatunk. Az életkor növekedésével a helyzet tovább romlik. Nagyon találó tehát az a megjelölés, hogy a fogszuvasodás népbetegség.

A fogszuvasodás megjelenési helyei. A fogszú a fogakat elsősorban azokon a helyeken támadja meg, ahol az „öntisztulás" rosszabb. „Öntisztulás" az a folyamat, amely alatt a rostosabb ételek rágása, az ajkak, a pofa és a nyelev dörzsölése, továbbá a nyál lemosó hatása következtében a fogak egyes felszínei megtisztulnak a rájuk rakódó ételmaradékoktól. A „nem öntisztuló", tehát a szuvasodás veszélyének fokozottabban kitett felszínek: a fogak egymás felé néző felszínei, a barázdák (a rágófogak rágófelszínén), a gödröcskék, a fogaknak a fogíny közelébe eső részei. Az elmondottak a tej- és maradó fogazatra egyformán érvé-

Most 195 éve született Csokonai Vitéz Mihály, a magyar felvilágosodás nagy lírikusa. Ebből az alkalomból idézetet közlünk a függőleges 1-hez írt egyik költeményéből rejtvényünk vízszintes 4., valamint függőleges 32. számú soraiban.

VÍZSZINTES: 1. Költészet. 4. Az idézet kezdete, a nyílnál levő zárt betű: E. (folytatása: függőleges 32.) 12. Görbület. 13. Elbeszélő műfaj. 14. Kutya fajta. 15. Régi lőfegyver. 16. A Tisza mellékvize. 17. G. A. L. 19. Kockára tett összeg. 21. Shakespeare egyik király alakja. 23. Égtáj. 25. Nizza. 27. Képzőművészeti alkotás. 28. Szolmizációs hang. 29. Rangjelző. 31. Lapos edény. 32. Engem — latinul. 33. Régi, de ma is használatos gyógymód. 37. Egymást követő betűk az ABC-ben. 38. Folyadék. 39. Hegy Belgrád mellett. 40. I. A. 42. Visszahatás. 44. Hírverés — névelővel. 46. Evőeszköz. 47. Daktilus kezdete! 49. Eltulajdonít! 50. Indok. 52. Házi tevékenység. 55. Edzőtábor fele. 56. Lakoma. 58. Sértetlen (ford.). 59. Személyes névmás. 60. Lehel. 61. Hajóépítésre használt kemény indiai fa. 63. Szédül. 66. Férfinév (ford.) Tamási 67. Takar. 69. Csomó. 70. Újság. 71. Saját kezűleg. 73. Elérte a forrpontot. 75. A népvándorlás korában feltűnt nép. 77. Olasz folyó.

FÜGGŐLEGES: 1. Csokonai szerelme, akihez legszebb lírai költeményeit írta. 2. Mint a vízszintes 12. számú. 3. Ázsiai eredetű növényevő hal. 4. Kanalaz. 5. Gödröt készít. 6. Monda. 7. Amerikai egyetem. 8. Dugó közepe! 9. Töltés. 10. Szállító oszlop. 11. Személyes névmás. 16. Hajó része. 18. Balatoni üdülőhely. 20. Lapja az „Élet és Tudomány". 22. Mezőgazdasági szerszám. 23. Idő előtti. 24. Uralaltáji nép, ékezethibával. 26. Egykori szláv uralkodói cím. 28. Mint a vízszintes 28. számú. 30. Hamis (ford.). 32. Az idézet folytatása, az első három zárt betű: E—T—I. 33. Ezt akar minden becsületes ember. 34. Dedó. 35. Formai. 36. Csúszós. 38. Családi ház. 41. A. L. P. 43. Hordó zár. 45. Lendület. 48. A francia kardvívó csapat tagja. 51. K. O. E. 53. Szín. 54. Évszak. 55. Közterület. 57. R. A. F. 60. Mint a vízszintes 49. számú. 62. Tisztítóeszköz. 64. Kép. 65. A kutya..., a karaván halad. 66. Bizonyítás. 68. Folyó a Szovjetunióban. 70. Betegség

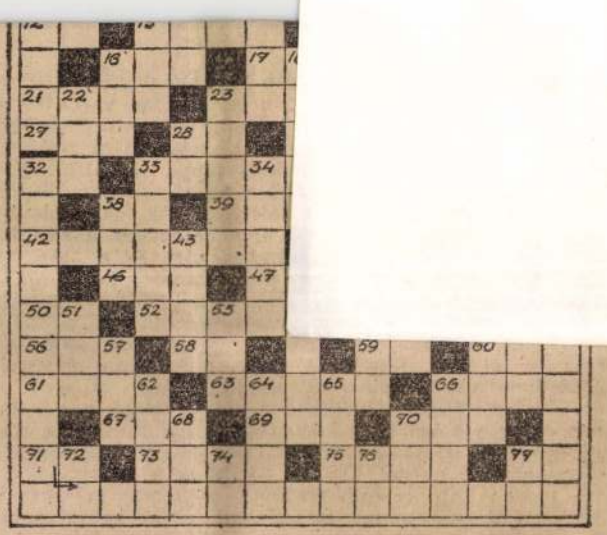

jellemző tünete. 72. Körülbelül. 74. Részvénytársaság. 76. Skála hang. 77. Mint a vízszintes 77. számú.

BEKÜLDENDŐ: a vízszintes 4., a függőleges 32., valamint a függőleges 1. számú sorok megfejtése.

E. B.

MEGFEJTÉSEK — NYERTESEK

A két héttel ezelőtti rejtvény megfejtése: Hajdúsági Múzeum. Tessedik Sámuel. Munkácsy Mihály. Janus Pannonius. — A helyes megfejtők közül könyvvásárlási utalványt vehet át a szegedi Móra Ferenc könyvesboltban (Kárász utca): Bielik Andrásné Petőfitelep, dr. Drégely Józsefné Arany János u., Hódi József Postafiók 426. Kovács Erzsébet Paprika u., Nagy Ferencné Tápé, Terhes Sándor Etelka sor.

Dinnyés Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1968 NOV 9

1945-től napjainkig.

— **Dinnyés Ferenc emlékkiállítás.** Dinnyés Ferenc festőművész alkotásaiból nyílik emlékkiállítás holnap, vasárnap délben a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában. A művész halálának 10. évfordulója alkalmából rendezett tárlatot dr. Pogány Ödön Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitja meg. A Dinnyés Ferenc életművét bemutató kiállítás anyagát — melyet D. Fehér Zsuzsa művészettörténész rendezett — mintegy 450 alkotás közül válogatták ki.

— **Kollégiumi** bizottsá

zabad
lm b
rkeze
ulij
ilm h
Vlagyi
nyikor
mova.
szeket
gedi Nemzeti Színház rend
zője mutatta be a Kortársa-
ink szegedi premierje közön-
ségének.

1.

ÚJ FILMEK

1961 NOV 12

1021

Dinnyés Ferenc

Dinnyés Ferenc emlékkiállítása

Dinnyés Ferenc: Részlet az Ipar utcából

A művész halálának tizedik évfordulója alkalmából a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában vasárnap délben megnyílt *Dinnyés* Ferenc emlékkiállítása. A tárlatnyitó ünnepség résztvevőit *dr. Bálint* Alajos múzeumigazgató köszöntötte majd *dr. Pogány* Ödön Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója mondott beszédet. Az ünnepségen jelen volt *Siklós* János, a Csongrád megyei pártbizottság titkára és *Deák* Béla, a Szeged városi párt-végrehajtóbizottság tagja, a pártbizottság osztályvezetője is.

*

„A közelmúlt egyik nagy képzőművészeti meglepetése Dinnyés Ferenc festészete." „Személyes, megrendítő élmény..." „Tömegekhez szóló, szuggesztív festészet!" „Erre az expresszivitásra lenne szükség ma is!"

Dr. Pogány Ödön Gábor megnyitó szavaiból való ez a néhány — töredékeiben idézett — minősítés, ám még ez a szó-montázs is mutatja, milyen kincs birtokába jutott most jelenkori képzőművészetünk. Pontosabban: milyen kincs *meglétére* döbbent rá!

Mert tulajdonképpen ez történt. Tíz évvel Dinnyés Ferenc tragikus halála után — s néhány évvel a végképp való elfeledése előtt — két, igazi misszióra vállalkozó művészettörténész, *D. Fehér* Zsuzsa és *Szelesi* Zoltán a művész családjától és képeinek negyvenhárom tulajdonosától elkérte az egész fellelhető hagyatékot, hogy előbb egy *szegedi* majd egy *budapesti* kiállításon bemutassa azt. Maguk a missziót teljesítő összegyűjtők döbbentek meg leginkább a hatalmas anyag — 334 festmény és 122 grafika gyűlt végül is [illegible] — sokrétűségén, gaz-

[illegible] a nem [illegible] ka- [illegible]"

[illegible] csához az itt [illegible] vezet[illegible]

itt — a lakóhelyül választott Tisza-parti város igazi arcát egy máshol alig hasonlítható vonal- és színrendszerben felmutatva. A *fény* csorog ezeken a vásznakon, ám nem a nap olvadó sárgája, de sokkal inkább a *láng* vörösc, amely felizzítja, átszínezi a legapróbb motívumokat is. Ez a vibráló izzás fogja egybe az elsőül megpillantott képeket, s ennek a folyton égő lángnak olthatatlanságára döbbenünk most rá az első terem — ábrázolásmódjuk szerint még ismerősen ránk-köszönő — munkáit nézve.

Az első emeletre érve azonban hirtelen eltűnnek az egy szinttel lejjebb oly szapora villanású lángok. Mintha valami trópusi homokvihar tört volna rájuk, megsárgul, elbarnul a sok kép, szinte csak a vonalak *szecessziós* rángása jelzi, hogy azonos kéz vitte vászonra őket az imént látott testvéreikkel.

Ez az elkomorult, nagy és nehezen elviselt lélek-tragédiákat jelző képcsoport a Dinnyés-tárlat igazi nóvuma!

A néző csak nehezen ocsúdik e képcsoport okozta meglepetésből, ám az az értesülése, hogy az az imént látott, Szeged városait oly vörös szenvedéllyel felmutató vásznak, s az őket követő, homokvihar-szín munkák lényegében *egyszerre*, azonos évek sodrában születtek, még nagyobb csodálatra készteti. Csodálatra, de *gondolkodásra* is arról, hogy micsoda drámák, hangulat- és érzésrobbanások színtere lehetett az a művészlélek, amely ezt az egy tőről fakadt, de mégis oly távol esően kettős világot megálmodta. Ritka izgalmasságú búvárfeladat lesz a művészettörténészeknek a Dinnyés-titok minden aprócska zárját felkattintani...

Lényegében e zárkattintáshoz ad máris igen sok segítséget az a képtár harmadik emeletére sorolt gyűjtemény, amely részben a művész *rajztanulmányait*, részben pedig festményeinek egy *újabb* csoportját mutatja be. Már a rajzok egy része is jelzi azt, a „való világ" szemmel látható motívumaitól még messzebb lépő ábrázolásmódot, amely [illegible] különös vidékét [illegible] a dinnyési élet[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DÉLMAGYARORSZÁG

Tudomá
ülésszа

A Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 50. évfordulója alkalmából tudományos ülésszak kezdődött hétfőn az MSZMP Párttörténeti Intézetében. A kétnapos tanácskozás célja, hogy a KMP létrejötte közvetlen hatásának, jelentőségének méltatásával együtt összegezze az elmúlt öt évtized munkásmozgalmi történetének legfőbb tapasztalatait és elméletileg általánosító választ keressen mindazokra a kérdésekre, amelyek a párt létrejöttének körülményeivel, a párt stratégiájával és taktikájával, a magyar társadalom osztályainak és rétegeinak kommunista megítélésével, a munkásegységgel és a párt szövetségi politikájával kapcsolatosak.

Az előadásokat követően a tudományos ülésszakon részvevő mintegy másfélszáz kutató és történész két szekcióban vitatta meg az elhangzottakat. A tudományos ülésszak kedden szekcióülésekkel folytatja munkáját.

„
A Majakov

A szegedi Majakovszkij középiskolai leánykollégium rekonstrukciója egyre kétesebb értékű rekordokat állít fel. Naponta 20—25 lakója ápolásra szorul a 180-ból; kétszer annyi, mint a nagy influenzajárványok idején. Nem nehéz eldönteni, csak egyszer kell bemenni a hideg várótermekbe: Szeged valamennyi diákotthona közül itt van a leghidegebb.

Módosítások

Az oka, hogy késik a fűtés. Öt évvel ezelőtt elhatározták, hogy a régi, 80 éves kollégiumi épületet otthonosabbra alakítják, kijavítják rajta, ami rossz. 1964-ben megrendelték a terveket a Csongrád megyei Tervező Vállalattól, 1966 júliusában a Szegedi Építőipari Vállalat dolgozói

Csordultig a
Közügyekről Üllésen

Kellemes benyomást kelt a falu képe. Gombamódra szaporodnak az új lakóházak. Szépek és nagyok. A középületek között egyetlen emeletes ház van, a gimnázium. Az új családi házak között kettő is.

— Nem tudunk annyi parcellát kimérni, hogy el ne keljen — mondja Hugyecz Andrásné, a községi tanács vb elnöke. Szavait igazolja Rigó Józsefné vb-tag is.

— Akkor itt nyugalom és megelégedettség van — mondom.

— Szó sincs róla — válaszolnak szinte egyszerre — a kedélyek zaklatottak a Kossuth Tsz miatt. Mérleghiány, zsákutcába jutott vezetés, hatalmas ráfizetések.

A gimnázium sorsáról beszélünk. Nemrégiben alapították. Örült a falu és környéke. Két évfolyam már érettségi bizonyítványt szerzett ebben az épületben. De... Most megszüntetik. Első osztályt már nem is indítottak. A községi tanács megértette az okokat. „Hetes" kollégium lesz az épületből, Üllés tanyavilágában élő gyermekek és szülők örömére. A középiskolát mégis sajnálják a helybeli családok.

Persze nehéz elkanyarodni, a tanács vezetői visszatérnek a termelőszövetkezet ügyére. Olyan hangok is hallatszanak, hogy csordultig telt a pohár, vagy sikerül talpra állítani, vagy szanálni kell egy régi közös gazdaságot. Nagy az el-
mondás: tönk szélén ál-
módú tagság. Va-
timmel ebben a

sik a kiutat
ács elnö

de az új mindig sutba dobta az elől intézkedéseit.

Üllés község jó adottságokkal rendelkezik. Szőlő, gyümölcs bőven terem, szépen fizet a fűszerpaprika. S „iparosodik" is, a paprikafeldolgozó most épített egy földgázfűtésű szárító és feldolgozó telepet. Ritka község az országban: vezetékes gázzal fűtenek a szobákban, konvektorokkal, mint Szegeden, vagy a fővárosban. Az igaz viszont, hogy a Gázművek velük szemben is mostoha. Fél évet, évet kell várni a szerelőkre, pedig helyben laknak négyen is.

Újból kérdezem a tanácselnököt: mi most a legfontosabb közügye a falunak? Refrénszerűen visszatér a válasz: — Akár kisgyűlésen,

Esti f

Hazánk fővárosa este fé
külföldiek is a „Duna csillo
A jövőben azonban még töb
a fejlődés ezt is követeli.

Dinnyés II. – I, J, K, L, S.

Dinnyés Károly, festő és
torzképrajzoló 1914 [illegible]
~~Érsekújvár Közelében levő falubban~~
~~hol atyja tanító volt~~ Közép-
iskolait Érsekújvárom és Kassán
végezte. Művészeti tanulmá-
nyait a prága művészeti aka-
démián kezdte s 1939-41-
a bpesti képzőművészeti fő-
kolában Aba Novák Vilmos
osztályában fejezte bl. U.o.
1940 szerzett rajztanári ok-
levelet. Tanári értekezé-
tének címe: A felvidéki ezer-
éves m. művészet emlékei.
1941. az érsekújvári kiállí-
tason 1942. Ádám és Éva
temperájával Bpesten a m.
Művészetért Kiállítason vett-
rést. 1941-43. bpesti vel-
ső jobboldali lapokba sok
karikatúrát és illusztrációt
rajzolt.

Illusztrációt rajzolt
Ady Endre költeményeihez is.

† m. h. 1944. máj 19.
Esztergomban

Andrai Károly.
Meghalt D.K. Egyedül
Nagynak. 1944. máj. (Arc-
képpel és Képemmel.)
EK. 1941. jún. 16. (Eszekujvá-
ri. művészek kiáll.) —
Képzm. Fürsk. Erik: 1939—
41. 175, 177. l. — Magyar-
ország 1944. máj. 22. (D.K.
meghalt) — Műv. 2.
74. l. (g. i.: Kiáll. Esszekuj-
város) — Toth Ervin:
Csufondáros rajzsoro-
zatok. Il. n. 1943. 57.
59. 61. l. Képemmel.

J. Mag. 1944. máj. 22. (A szintázi
világ is bucsuztatja D.K.-t.)

DINNYÉS Károly

Magyar Nemzet, 1990.dec.4. 8.p

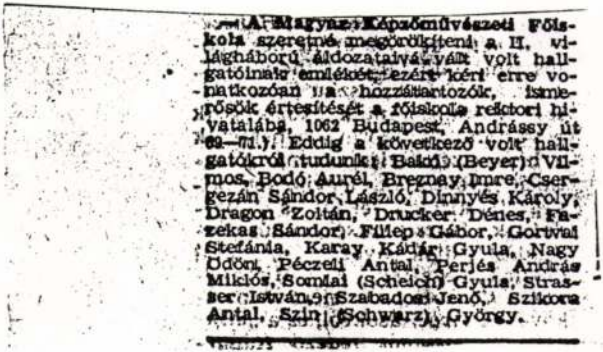

— A Magyar Képzőművészeti Főiskola szeretné megörökíteni a II. világháború áldozataiként vált volt hallgatóinak emlékét, ezért kéri erre vonatkozóan az hozzátartozók, ismerősök értesítését a főiskola rektori hivatalába, 1062 Budapest, Andrássy út 69—71.) Eddig a következő volt hallgatókról tudunk: Baldi (Beyer) Vilmos, Bodó Aurél, Breznay Imre, Csergezán Sándor, László, Dinnyés Károly, Dragon Zoltán, Drucker Dénes, Fazekas Sándor, Fülep Gábor, Gortvai Stefánia, Karay Kádár Gyula, Nagy Ödön, Péczeli Antal, Perjés András Miklós, Somlai (Scheich) Gyula, Strasser István, Szabados Jenő, Szikora Antal, Szin (Schwarz) György.

Dinnyés Károly

l.

Ferkpzomfoisk vk

1939-41. 177 l.

A felvidéki m. művészet emlékei c. könyv ért.

Dinnyés Károly

A Magyar Nemzeti
Szépművészeti Múzeum
OMKT-
1942 június

241. Ádám és Éva I
tempera.

C·ANGERER&GÖSCHL
GRAFIKAI MŰINTÉZET
BUDAPEST
VII.CSENGERY-U.20
TELEFON: J.436-70

Dinnyés Károly

Középisk. rajztanári
oklevelet kapott
1940-ben

Ferképzőmfoiskolák
1939-41. 175. l

1940-ben rajzt. okl.

Dinnyés Károly

VI ker.

Ferk. pzomfoisk vk.

1939-41. 152. l.

Az esztergomi Keresztény
Jelentőségét az is emeli, hogy ne
telen része a nagy fővárosi közgy
ben gazdagabb a Szépművészeti,
Múzeumnál.

Mint prímási képtárat Sim
a nyilvánosságnak. Később ala
gyarapodott. Simor győri püspök
tabb mértékben áldozhatott a
irányt szabott. A régi mesterek
Megrendeléseket tett kiváló haza
nazarénusok, Führich, Dobyach
harmadik negyedének legjelesebb

Dinnyés Károly

rajztanárjelölt
vévh

l. Ferk`pzomfoisk`vk

1939-41. 145. l

Közepisk-tanár-
jelölt

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
Erk. Ersz. Sorsz. bp. 30. n.
3 gh. 1 ko.
1 ko. jelics 30.

Méltóságos Professo

Vettem a 311/1940. Szám hiv.
tápéi templomunk műeml
és restaurálási munkáinak e
saját költségén teljesíti, és h
megkezdődik.

Midőn eme értesítés
kat fejezzük ki szives gondosk
gos Elnökség iránti hódol

Dinnyés Károly

VI évés

l. Ferkàpzomfoiskàvk

1939-41. 102. l.

ORSZ. BIZOTTSÁGA

262/1944

K I M U T A T Á S /I

1746/b,Vk.Magyar Nemzeti Muzeum.Cs
gos Bizottsága, Budapest, IX.Hőgye

Vk.2279.	
Dr.Szentiványi Gyula	főtitká
Vk.13.444.	
Dr.Lux Kálmán	műszaki
Vk.1243.	
Saláth Ferenc	szaka
Vk.16.199	

Dinnyés Károly

Medgyesi Károly. Teleki-tér. A borítólap rajza *Dinnyés* Károly munkája. Bp.: Bolyai Akad. (Pesti Lloyd nv.) 1944 280 l. 8-r. (Bolyai kvek.) Kötve 19.50

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dinyés Károly
festő

irod

Művészet
1941. 40-41. n. 74. l.
(g. i.: Kiállítás
Érsekújvárón.)

Bezogány-gyűjtemény a sümegi
múzeumban VI. 149.

DINNYÉS Károly festő

Csúr, VI. templom - freskó 1938

HKB 45. 5.

giai Tájékoztató Rendszer/
t o r l á n c a . Az egy
don, a z á l t a l á n
k a l , a másik pedig a
k u s a b b f o g a l m
tartalmát [40.]. Ilyen desz
tezauruszra támaszkodva le
az általános fogalmak álla
és a specifikus fogalmakat
szabadon fel lehet használ
zaurusz relációszerkezetéb

Dinnyés László

Tiny Péter, Mitóni Sen Vall. Bp. Bartók 32 Galéria, 1985
ism. P. Szabó Ernő: Magántermészet. = ÚT 1985.
jan. 27. 4.

M.D.V.

Dminyés Lajos
festő

Expresszív hevületű kőrnyezet és
parasztábrázolásaival jelent
meg a tárlaton.

Szelesi Soltán: Szegedi képzőművészeti tárlat...
Művészet, 1968. január - 21 lap

Dinnyés László

Kunszentmiklósi. Rajzszakkörben müködik Gál Sándor tanár vezetésével. 16 éves, amikor Két fej c. rajzát készíti. /repr/

Rajztanitás 1965. IV. 24.1.

DINNYÉS LÁSZLÓ

KNEZICH-DOMBORMŰ A FERENCVÁROSBAN. Knezich Károly-domborművet avatott tegnap a Kossuth Szövetség és a IX. kerület önkormányzata a Knezich utca és a Bakáts tér sarkán. Dinnyés László szobrászművész alkotásával az 1848–49-es forradalom és szabadságharcban elhunyt tábornoknak állítottak emléket FOTÓ: VÁNYI ÁKOS

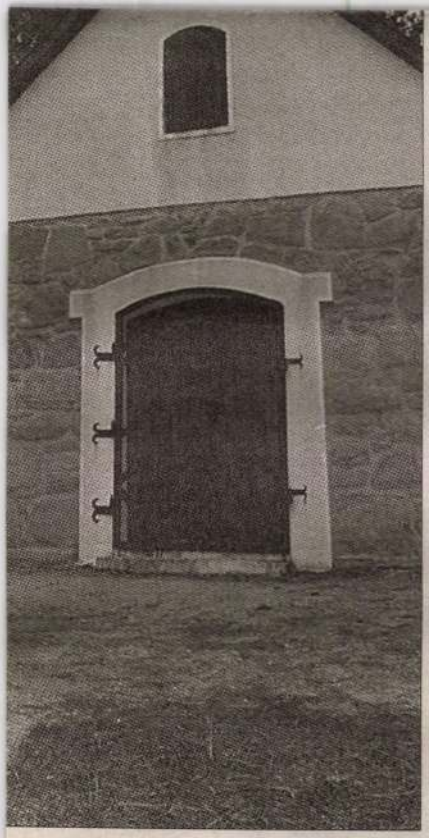

A múlt héten Pestszentlőrincen fűrészeltek

bizonyítja, hogy valakik „bunkerként" használták azt. A plébános is kifejtette: többek gyanúja szerint a társadalomba beilleszkedni nem tudó, a kápolna környékén élő személyek követhették el a vandál cselekményt, ám ezt egyelőre nem lehet bizonyítani. Megemlítette, hogy Piliscsabán egy szekta is feltűnt az utóbbi időben.

Az önkormányzat forráshiánya miatt nehezen tudná újjáépíteni a kápolnát, s felújítani a stációkat – mondta *Licskai Imre* piliscsabai jegyző. Hozzátette: kilenc éve újították föl a kápolnát és a stációkat, főképp vállalkozók magánadományaiból. Az önkormányzatnak többször meggyűlt a baja az olyan kisstílű bűnözőkkel, akik nemcsak a kálvárián található fémtárgyakat vitték el, hanem a KRESZ-táblákat is.

A múlt héten a pestszentlőrinci Árpád-házi Szent Erzsébet-plébánia kertjében található hárommétéres fakeresztet fűrészelték el. A majd egymázsás feszületet kivitték a plébánia területéről is. A rendőrség még aznap elfogta a rongálással gyanúsítható elkövetők egy részét, hat főt, akik közül egyet előzetes letartóztatásba helyeztek.

mú képek kerültek elő FOTÓK: BURGER ZSOLT

Újabb lakóparkvita

A szigetszentmiklósi Vihar utca lakói a Pest Megyei Közigazgatási Hivatalhoz fordultak egy lakópark ügyében. Az építkezésre a helyi önkormányzat építésügyi hatósága adott engedélyt. A telek környékén élők fellebbezést nyújtottak be a határozat ellen, mert úgy vélik, hogy az engedély kiadásával megsértették a hatályos jogszabályokat. Az önkormányzat építési irodájának vezetője állítja, hogy törvényesen járt el az engedélyek kiadásakor.

HARASZTI GYULA

A szigetszentmiklósi Vihar utca környezetében kertes családi házak állnak, néhányan még állatokat is tartanak az udvaron. Az utcában sétálva úgy érzi magát az ember, mintha egy nagyobb faluban járna, el sem tudja képzelni, hogy valaha lakóparkot építsenek az itteni házak közé. A tervezett épületekkel szomszédos telek tulajdonosai egy határozatból értesültek arról, hogy a mindössze 18 méter széles ingatlanra 15 lakásos társasházat kívánnak építeni.

– Nem is tudom, minek nevezzük a tervezett épületegyüttest, de parkról szerintünk itt szó sem lehet, hiszen a beépítettség messze meghaladja a megengedett mértéket – állítja *Benkőné Domonkos Zsuzsa*, a szomszédos ház lakója. Az asszony szerint a kertvárosias, laza beépítésű területre vonatkozó szabályok legfeljebb négylakásos épület létrehozását engedélyezik egyetlen telken, nem pedig tizenöt lakásosét.

[ISMÉT...] FOLYTATÁS A 23. OLDALON >

Dinnyés Károly

SZÉKELY LEÁNYOK MÁTYÁS KIRÁLY
KOLOZSVÁRI SZOBRA ELŐTT

UJSÁGHÍR:

«A szovjetvezetőség elvesztette a fejét...»

AZ ÉLFOGOTT HAMISKÁRTYÁS ÁLMA...

EGY KIS EMLÉKEZTETŐ.

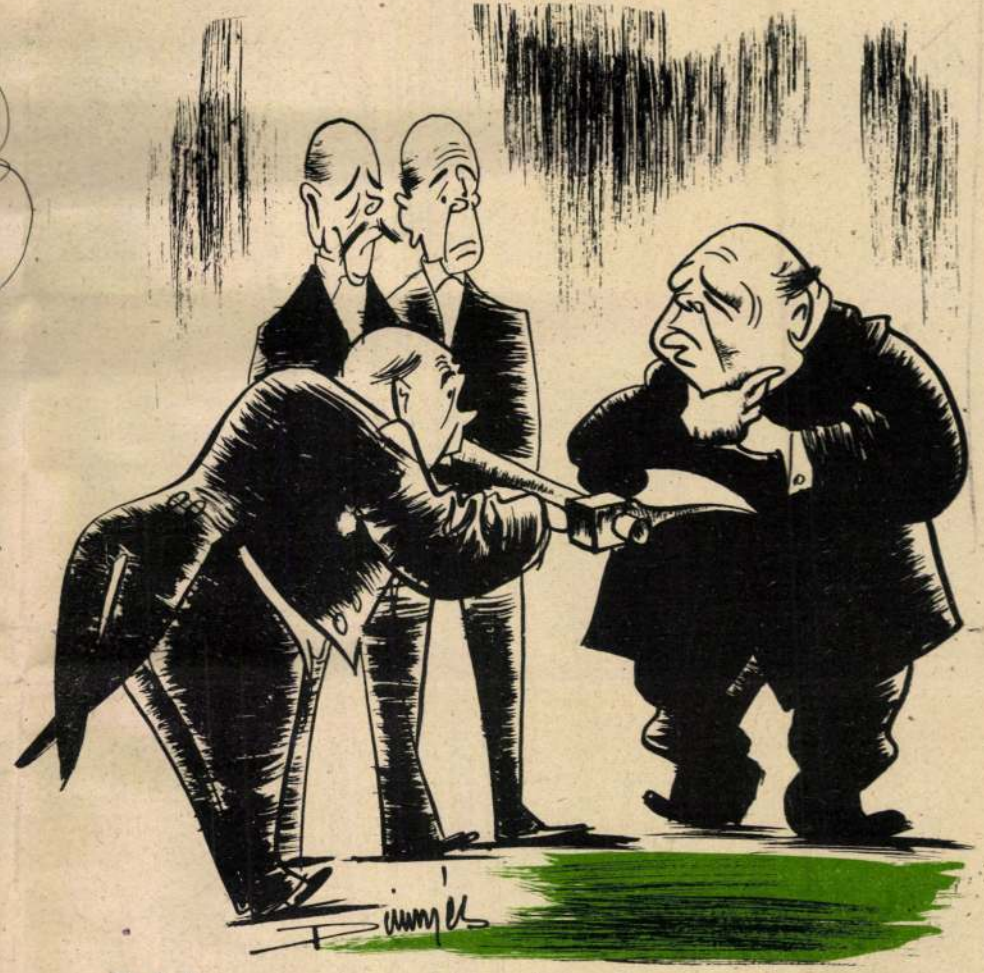

— De kedves uraim, azt nem ígértem, hogy akkor is levágatom a fejemet, ha az oroszok veszítenek!...

A ROSSZUL HALLOTT PÉLDABESZÉD:

«Imádkozzál és siboljál.»

A FAJI ÉLET TITKAIBÓL...

— „BRIT ÉS SZOVJET CSAPATOK KIURÍTETTÉK TEHERÁNT." —

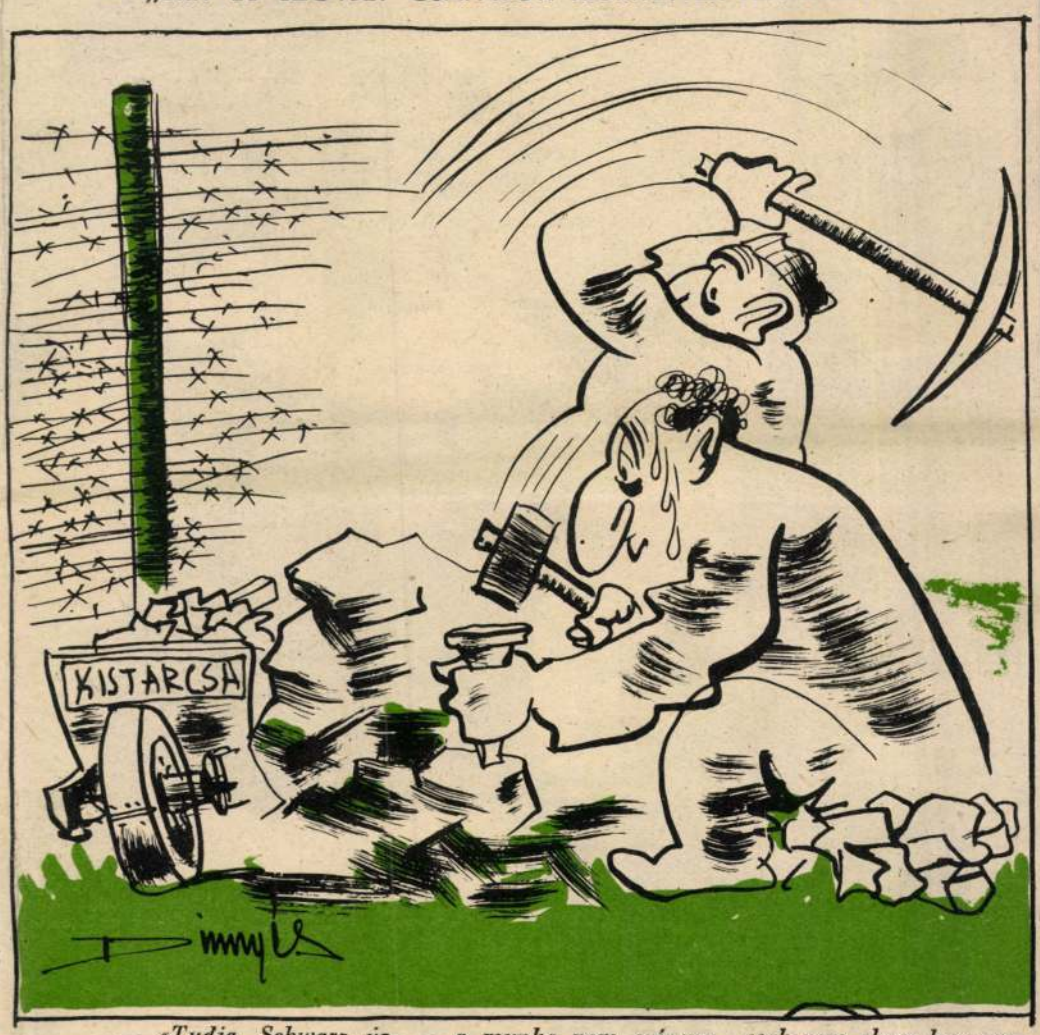

— «Tudja, Schwarz úr, — a munka nem szégyen, csak nem olyan hasznos, mint az árdrágítás...»

„CSAK MAGÁNAK SÚGOM MEG..."

— «Csak addig tessék várni, amíg eladom a tojásokat...»

«Sötétben minden vörös fekete...»

«Jobb ma egy nyugodt visszavonulás, mint holnap egy német győzelem...»

«Senki sem próféta a saját hazájában...»

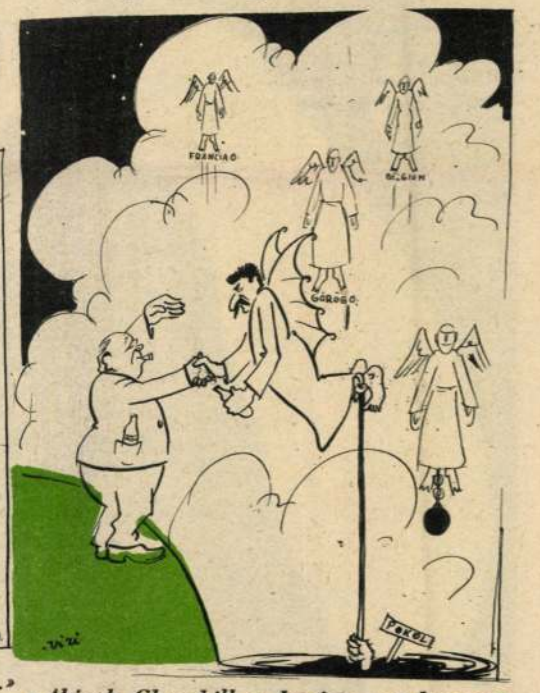

«Akinek Churchill a barátja, az könnyen üdvözül.»

MAGYAR FUTÁR. Politikai hetilap. A szerkesztésért felel: Dr. RAJNISS FERENC főszerkesztő. A kiadásért felel.: Grátzer Antal. Szerkesztőség: Budapest, VIII., József-körút 5. Telefon: 137—103 — Kiadóhivatal: Budapest, VI. I., József-körút 5. II. em. Telefon: 144—400. — Előfizetési ár egy évre 10 P, félévre 5 P, negyedévre 2.50. Egyes szám ára 20 fillér. Kéziratok megőrzését vagy visszaküldését a szerkesztőség és a kiadóhivatal nem vállalja. — Nyomatott a Stádium Rt. offset-körforgógépén, Budapest, V., Honvéd-utca 10. Felelős: Győry Aladár igazgató.

SPORT

SÚLYOS VERESÉGET SZENVEDETT A FERENCVÁROS, DE KIKAPOTT A KOLOZSVÁR IS

A Nagyvárad—Ferencváros futballderby a NAC fölényes, 5:1 arányú győzelmével végződött, amit csak részben magyaráz a Ferencváros két sérültjének, *Gyetvainak* és *Sárosi III.*-nak hiánya. Természetesen *Kéri*, aki harmadik hátvédet játszott, nagyon visszavetette a budapesti zöld-fehéreket. A csatársor ügyszólván semmi támogatást nem kapott, de a háromhátvédes védelem sem bizonyult akadálynak az ötletes NAC-csatárok ellen. A Ferencvárosnak azonban még ilyen súlyos hátrányok mellett is más játékot kellett volna nyujtania Nagyváradon, azonban ezúttal a lelkesedéssel is bajok voltak.

A fővárosban a Kolozsvár csapata nagy küzdelemben veréseget szenvedett a jó formában lévő Gammától. A görögbetűsök a felázott talajon jobban feltalálták magukat. Védelmük különösen jó napot fogott ki és végig megőrizték egygólos előnyüket. A többi mérkőzés a szokott színvonalon mozgott.

A bajnoki sorrend: 1. Nagyvárad 45 pont, 2. Kolozsvár 34 p., 3. Ferencváros 33 p., 4. Gamma 33 p., 5. Szolnok 30 p., 6. Ujpest 29 p., 7. Ujvidék 29 p. 8. Kispest 28 p., 9. Csepel 27 p., 10. SBTC 26 p., 11. Diósgyőr 26 p., 12. DVSC 26 p., 13. Kinizsi 25 p., 14. Tisza 22 p., 15. Elektromos 18 p., 16. Beszkár 15 p.

NAGYVÁRAD—FERENCVÁROS 5:1 (0:0). Nagyvárad, 7000 nézö. A Sárosi III. és Gyetvai nélkül felálló Ferencváros csak az első félidőben tudott komoly ellenállást tanusitani és ekkor a védelem Rudassal az élén pompásan állita a NAC-csatárok rohamait. A ferencvárosi csatársorból csak Sipos bizonyult veszélyesnek. A második félidőben a NAC nyomása fokozódott és már az ötödik percben Lóránt megszerezte a vezetést, majd hét perc multva Rudas öngólt vétett. (2:0) A 17. percben Lóránt góljával már 3:0-ra vezet a nagyváradi együttes, amikor egy szabadrúgásból Tátrai 3:1-re javit. Továbbra is a NAC marad fölényben és előbb Barna, majd Tóth III. remek góljával 5:1-re vezet. A Nagyvárad továbbra is támad, de több gólt már nem tud elérni. A mérkőzés végén Sipos ragyogóan lefut. Lukácshoz játszik, de a balszélső fölé lő.

GAMMA—KOLOZSVÁR 2:1 (2:1). Hungária-út, 4000 nézö. Változatos, élénk iramu mérkőzést vivott a két csapat, amelyből végül is a Gamma került ki győztesen. A mérkőzés elején eleredt az eső és ekkor egy percig szünetel a játék. A fölázott talaj inkább a Gammának kedvez és Tóth Lajos szabadrúgásból meg is szerzi a vezetést. Füstös átadásából Bonyhádi kiegyenlit, de a 44. percben Komlódi révén ismét a Gamma jut vezetéshez. (2:1). A második félidőben hiába támad a Kolozsvár, nem tud eredményt elérni.

CSEPEL—SBTC 4:0 (1:0). Csepel, 1000 nézö. A Csepel biztosan győzte le a lanyhán játszó salgótarjáni együttest, Surányi, Pintér (2) és Marosvári góljával.

SZOLNOK—BESZKÁR 7:0 (4:0). Szolnok, 3000 nézö. A szolnoki együttes biztosan győzte le a szétesően játszó Beszkár-t. Az első félidőben Laborcz (2) és Kolláth (2) góljaival már 4:0-ra vezet a Szolnok, amikor a második félidőben Vezér (2) és Nagy II. 7-re emelik a gólok számát.

DVSC—UJPEST 0:0. Debrecen, 4000 nézö. Változatos jóiramú mérkőzést vivott a két csapat. A csatársorok nem tudtak megbirkózni a kitünő védelmekkel.

KISPEST—DIÓSGYŐR 1:0 (1:0). Kispest, 3000 nézö. A tervszerübben játszó Kispest megérdemelten győzött a lelkes de szétesö diósgyöriek ellen. A mérkőzés egyetlen gólját Nemes lőtte.

TISZA—KINIZSI 5:3 (4:1). Latorca-u., 4000 nézö. A Kinizsi Tóth II. góljával vezetést szerez, de Fáskerti kiegyenlit, majd Borbély I. még az első félidőben három gólt lő és igy 4:1-es vezetéssel fordul a szegedi csapat. A második félidőben Fábián volt a szegedi góllövő, mig a Kinizsi góljait Tóth II. és Pósa (11-esből) lötte.

UJVIDÉK—ELEKTROMOS 15:3 (5:3). Ujvidék, 3000 nézö. A kilenc emberrel felálló Elektromos csak az első félidőben nyujtott ellenállást. A gólokat Máriás (3), Pálfi (3), Sörös (2), Welker (4) és Takács (3) lötte, mig az Elektromosok gólszerzője Füzi (2) és Zlonszky volt.

NAGY KÜZDELMET HOZOTT A MAC »HÖSÖK KARDVIVÓ EMLÉKVERSENYE«

Vasárnap délután 5 órakor kezdték el a MAC »Hösök kardvivó emlékversenyének« döntőjét, amelyet Maszlay nyert meg. Maszlay győzelme az utolsó percig kétes volt s végül is csak nehezen tudott győzni 5:3 arányban a kitünö Pesthy ellen. Eredmények: 1. Maszlay (HTVK) 6 győzelem, 2. Pesthy (MAC) 5 gy., 3. Kárpáti (BBTE) 5 gy., 4. Papp (HTVK) 5 gy., 5. Gerevich (MAC) 5 gy., 6. Mikla (BBTE) 3 gy., 7. dr. Nedeczky (BEAC) 3 gy., 8. Tordai (MAC) 3 gy., 9. Radnay (Ganz) 1 gy.

A verseny meglepetése volt Pesthy ragyogó szereplésén kivül a fiatal Kárpáti és Papp előretörése, valamint Gerevich gyengébb szereplése.

DR. RITTVAY AZ IDEI FŐISKOLAI PÁRBAJTŐR VIVÓBAJNOK

A főiskolai egyéni párbajtőrbajnokság döntőjében holtversenyben győzött dr. *Rittvay* (BEAC) dr. *Balthazár* (MAFC) ellen 3:0 arányban. Eredmények: 1. dr. *Rittvay* (BEAC) 7 győzelem, 2. dr. *Balthazár* (MAFC) 7 gy., 3. *Vajda* (AMFC) 6 győzelem, 4. *Kovács* (BEAC) 5 gy., 5. *Raabe* (LASE) 3 gy., 6. *Székely* (MAFC) 3 gy., 7. *Mezei* (LASE) 2 gy., 8. dr. *Telegdy* (BEAC) 2 gy., 9. *Szücs* (LASE) 1 gy.

GYŐZTEK A VASUTASBIRKÓZÓK

Vasárnap került sorra a társadalmi egyesületek válogatottjainak és a vasutas egyesületek legjobbjainak összecsapása a Nemzeti Sportcsarnokban. A verseny bevételét a szövetség a bombakárosultak javára fordítja. Az érdekes verseny a következő eredményeket hozta: Légsúly: (szabadfogású) *Szilágyi* (MÁV Előre) győzött *Csende* (Csepel) ellen, míg a pehelysúlyban (görög-római) *Varga* (Csepel) legyőzte *Sipos* (DVSC). Könnyüsúly: (szabadfogású) *Tóth* (UTE) győzött *Szilvássy* (MÁV Előre) ellen. A váltósúlyban (görög-római) pedig *Sárvári*, az UTE versenyzője győzte le a debreceni *Mihályfit*. Középsúly: (szabadfogású) *Kovács* (MÁV Előre) győzött *Balogh* (Csepel) ellen, míg a félnehézsúlyban (görög-római) a debreceni *Tarányi* legyőzte a csepeli *Mucsit*. És végül a nehézsúlyban (szabadfogású) *Gedeon* (DVSC) legyőzte *Miklóst* (Csepel).

VRBA LEGYŐZTE SZIGETIT A SZOMBATI TENISZVERSENYEN

Szombaton a férfiegyes bajnokságok előd öntőjében a következő eredmények alakultak: Vrba (szlovák)—Szigeti (UTE) 6:2, 6:3, 6:1, Asbóth (BBTE)—Páncsi (Postás) 4:6, 6:1, 6:1. A hétfőn sorra kerülő döntőben tehát Asbóth Vrbával mérkőzik. A nőipáros döntőben Peterdi (MAC)—Henschné (BEAC) 6:2, 7:5 arányban győzte le a Flórián—Jusits (BBTE) párt s ezzel megszerezték a bajnokságot.

KELEN GYŐZÖTT PÉCSETT, 5000 MÉTEREN

Pécsett került sorra a vasárnap legkiemelkedőbb atlétikai viadala, Ugyanis az I. oszt. egyesületek bajnokságának első fordulóját bonyolitották le a következő eredményekkel: Magasugrás: 1. *Kolozsvári* (Csepel) 185 cm. 1500 m: 1. *Hireş* (UTE) 4 p 02.2 mp. Súlylökés: 1. *Csányi* (MAC) 14.17 m. 100 m: 1. *Bánhalmi* (MRTSE) 11.1 mp. 400 m: 1. *Marosi* (Testvériség) 50.3 mp. Hármasugrás: 1. *Dusnoki* (MAC) 13.95 m. 110 m-es gát: 1. *Kiss* (MAFC) 15.6 mp. 5000 m: 1. *Kelen* (BBTE) 14.59.6 mp. Kalapácsvetés: 1. *Németh* (MAC) 49 m. 4×200 m-es váltó: 1. MAC 1 p 34.6 mp.

A pontversenyben első a MAC 304.5 ponttal. A 100 méteres versenyben tehát a kitünő *Bánhalmi* ismét legyőzte *Pelsőczit*, a MAC kiválóságát, míg 5000 méteren *Kelen* maga mögé utasította *Némethet*, *Szegedit*, *Szilágyit* és *Szabót*.

RÁDIÓMŰSOR

HÉTFŐ

BUDAPEST I.: 17.00 Korszakalkotó vegyészeti találmányok. 17.20 Könnyü zene — könnyü percek. 18.50 Hirek. 19.00 Légoltalmi közlemény. 19.15 Magyar nóták. 19.40 Hermann von Schmeidel vezényli az Operaház zenekarát. 20.55 Fodor János csevegése. 21.10 Magyar zeneszerzők félórája. 21.40 Hirek. 22.10 Hirek német nyelven. 22.20 Géczy Barnabás zenekarának müsoráról. 22.40 Francia szerzők dalai. 23.10 Balettzene. 23.45 Hirek.

BUDAPEST II.: 17.00 Hirek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven.

KISÉRLETI ADÓ: 17.30—18.30 Gondüző derü.

KEDD

BUDAPEST I.: 6.00 Uzen az otthon. 6.25 Ebresztő. Torna. 6.45 Reggeli zene. 7.00 Hirek. Közlemények. 8.00 Hirek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven. 8.35 Délelötti muzsika. 10.00 Hirek. 10.10 Zenekari müvek. 11.40 Müzeumi séták. 12.00 Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána A Budapest honvédőrzászlóalj zenekara. Közben 12.40 Hirek. 13.25 Időjelzés. 13.30 Honvédeink üzennek. 14.00 Szalonzene. 14.30 Hirek. 14.45 Művészlemezek. 15.40 Az egészségvédelem föhadiszállásán. 16.00 Gyermekdélután. 16.30 Wagner: Lohengrin, előjáték. 16.45 Időjelzés, hirek. 17.00 Német hallgatóinknak. 17.35 Földiekkel játszó égi tünemény . . . 18.10 Az Operaház előadásának közvetitése. »Cigánybáró.« Az I. felvonás után kb. 19.15 Hirek. 20.55 A zsidókérdés Magyarországon. 21.10 Magyar zeneszerzők félórája. 21.40 Hirek. 22.10 Hirek német nyelven. 22.20 Részlet Lászlóffy Margit zongorahangversenyéből. 22.35 Szórakoztató muzsika. 23.45 Hirek.

BUDAPEST II.: 17.00 Hirek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven. 17.30 Mezőgazdasági félóra.

KISÉRLETI ADÓ: 17.30—18.30 Gondüző derü.

Ma a lakóházak és egyéb épületek elsötétítése 22 órakor kezdődik és hajnali 4 óráig tart

— **A LÁTHATÁR** új számában dr. Fülei Boda István befejezi A nemzetiségi kérdés és az eszmények állampolitika címmel irott tanulmányát, Zrinyi József a természetjog rendező szerepéről, Kemény Gábor Kárpátaljáról, Nyigri Imre Közép-Európa nemzetiségi térképéről é.tekezik. Könyvszemle, sajtószemle és örhelyrovat egészíti ki a folyóirat tartalmát.

— **A KALANGYA** Papp Dánielnek, Bácska elfelejtett jeles irójának szenteli új számát. Herceg János, Sz. Szigethy Vilmos és Laczkó Márta tanulmányokban foglalkoznak Bácska irójával. Csuka Zoltán horvát népballada forditásával, Lázs Sándor, Bodóhegyi Lajos, Hodsághy Béla, Dudás Kálmán versekkel, Fiala Endre, Kristály István, Bárdosi Németh János, Bánó István és Romhányi Gyula tanulmányokkal szerepel.

— **A MAGYAR SZÁRNYAK** legújabb száma érdekes és időszerű repülőriportokat közöl a hadirepülés minden ágáról. Vitéz Járomy Árpád, Bisits Tibor, Kacsó István és mások irtak cikkeket.

KÖZGAZDASÁG

A nemzetközi munkamegosztás és a nemzetgazdasági önállóság követelményei között nincsenek áthidalhatatlan ellentétek

Megjelent Surányi-Unger „Magyar nemzetgazdaság és pénzügy" című művének második kötete

Annakidején hosszabban méltattuk dr. vitéz Surányi-Unger Tivadar egyetemi tanár „Magyar nemzetgazdaság és pénzügy" című munkájának első kötetét. A mü második kötete most hagyta el a sajtót a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda kiadásában.

Az első kötet, mint ismeretes, a mü általános része s a társadalmi gazdaság tudományos alapvetését dolgozza ki. Nagy erőssége, hogy elméleti megállapitásait nemcsak a szakember tudja követni, hanem az olyan olvasó is, aki különösebb szakszerü előkészités nélkül érdeklődik a gazdasági világban felmerülő nagy kérdések megoldása iránt. Már az első kötetnek is legjellegzetesebb vonása, hogy mindenekelőtt az egyén és a közösség közti gazdasági viszony tisztázására törekszik.

A most megjelent második kötet az első kötetben foglalt általános megalapitásokat a magyar jólétre alkalmazza és tudományos magyarázatát adja a magyarországi gazdasági viszonyoknak. Ez a kötet fokozott mértékben fordul a gyakorlat emberéhez is, akinek mind elméleti, mind gyakorlati szempontból kiegyensúlyozott, szakszerüen indokolt és mégis közérthető nyelven irt útmutatást bocsát rendelkezésére. Ebben a vonatkozásban a munka valóban hézagpótló, mert a magyar szakirodalomban hasonló értelmü és célkitüzésü egységes áttekintést eddig nélülöznünk kellett.

A szerző a második kötetben közösségi felfogásának szemszögéből bemutatja a mult évszázad magyarországi gazdasági fejlődésének kiemelkedő mozzanatait. Végigvezet a trianoni országcsonkitás gazdasági vonatkozásain, a magyar pénz- és államháztartás rendezésén, a huszas évek második felének gazdasági fellendülésén, a harmincas évek világgazdasági válságán, végül pedig az új fegyverkezés, az 1938—41. évi országgyarapodás, valamint a fokozott honvédelmi és a mai háborús gazdaság tudományos magyarázatát adja. A jövőre vonatkozóan szakszerüen következtetéseket szür le és összefoglaló képet nyujt a második világháború után várható átmenetgazdaság és a későbbi békegazdaság magyarországi távlatairól is. Beható vizsgálat tárgyává teszi a szerző a magyar jólét alapvető feltételeit, a magyar termelés tényezőinek: a munkaerőnek, a magyar földnek, a nemzeti tőkének, a magyar vállalkozási lendületnek és a közösségi egybefogásban rejlő termelő erőnek újabb alakulását.

A második kötetnek mintegy középpontjában az a kérdés áll, hogy a nemzetgazdasági önállóság és öncélúság hogyan egyeztethető össze a nemzetközi munkamegosztás fontos követelményeivel. A szerző okfejtéséből kiderül, hogy a nemzetközi munkamegosztás és a nemzetgazdasági önállóság követelményei között nincsenek áthidalhatatlan ellentétek.

A szerző okfejtéseit lehetőleg számszerüen is alátámasztható érvekkel kivánja bizonyitani, különösen áll ez az első kötetre. A második kötetben viszont a hangsúly a kifejtett közgazdasági összefüggések mérlegszerü szemléletén van. Igy bemutatja a magyar kereskedelmi mérleget, a fizetési, az adóssági és a nemzetgazdasági mérleget, a társadalmi osztálymérleget és a pénzügyi mérleget a hozzájuk tartozó számos részmérleggel együtt. A szemléltető gondolatfüzés szolgálatában áll a második kötet számos statisztikai okfejtése, valamint a kötet statisztikai függeléke.

Az olvasó kétségtelenül hasznosan forgathatja mind az első, mind pedig a második kötet szakirodalmi függelékét, amely áttekintést nyujt egyrészt a nemzetközi, másrészt pedig a magyar szaktudományi fejlődésre vonatkozóan és egyenként is utal a fontosabb tudományos müvekre. A szerző e függelékekben korábbi nagy közgazdasági tantörténeti munkáira támaszkodik és bemutatja más elismert bel- és külföldi közgazdasági kutatások eredményeit.

Külön említést érdemel az a tény, hogy a két kötetnek több mint 800 sürün nyomtatott lapján egyetlen idegen szó nem fordul elő. Kitünően bevált az a törekvése, hogy a magyar nemzetgazdaságról és pénzügyről tiszta magyar nyelven irjon. Ennek különösen ma van nagy gyakorlati értéke, amikor szemünk előtt megy végbe a nemzet gazdasági „honfoglalása" s ha valamikor, úgy ma van elsősorban szükség képzett elméleti közgazdákra. Ezt a képzést pedig kétségtelenül megkönnyiti és lehetővé teszi Surányi-Unger hatalmas munkája. A két kötethez csatolt részletes név- és tárgymutató a münek tan- és kézikönyvként való használhatóságát is nagymértékben elősegiti.

Figyelmeztetés a volt Kassa-Oderbergi Vasút Részvénytársaság hitelezőihez. Hivatalos helyről figyelmeztetik a megszünt Kassa-Oderbergi Vasút Rt. hitelezőit, hogy igényeiket Bratislavában a szlovák Közlekedési és Közmunkaügyi minisztériumnál 1944. augusztus 20. napjáig kell bejelenteniök. Ha ezt a határidőt elmulasztják, az emlitett megállapodás 15. cikkének 1. pontjában foglalt rendelkezés szerint követeléseik megszünnek. (MTI)

A Nemzetközi Fizetések Bankjának igazgatótanácsa a közgyülésnek 4%-os osztalék fizetésére tett javaslatot.

A budapesti terménytőzsdén üzletkötés nem történt.

Valuta- és devizaárfolyamok

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamai: Külföldi pénznemek: Szlovák koruna 11.45—11.75, leu (érmék kivételével) 2.60—2.70, svájci frank 79.60—80.60, svéd korona 81.70—82.70. — **Külföldi kifizetések:** Amsterdam 180.075—181.40, Belgrád 6.785—6.835, Berlin 135.70—136.70, Bratislava (Pozsony) 11.64—11.78, Brüsszel 54.28—54.68, Bukarest 2.75—2.82, Helsinki 6.87—6.93, Istanbul 268.685—270.665, Kopenhága 70.84—79.36, Madrid 32—32.24, Oslo 77.10—77.67, Páris (Vichy) 6.785—6.835, Prága 13.57—13.67, Szófia 4.14—4.17, Stockholm 82—82.80, Zágráb 6.79—6.83, Zürich 79.60—80.60.

Amsterdam, Belgrád, Brüsszel, Oslo átutalások a magyar-német devizakompenzáció keretében történnek, kivéve azokat a tartozásokat és követeléseket, amelyek elszámolásáról külön rendelkezések intézkednek.

Zürich, május 22. (Devizazárlat.) Páris 6.25, London 17.35, Newyork 430.—, Brüsszel 69.35, Madrid 39.75, Amsterdam 229.87½, Berlin 172.55, Stockholm 102.65, Oslo 98.62½, Kopenhága 90.37½, Szófia 5.37½, Prága 17.25, Zágráb 8.75, Istanbul 3.50, Bukarest 2.37½, Helsinki 8.75, Lisszabon 17.37, Buenos Aires 96⅞, Jokohama 101.—, Rio de Janeiro 22.50, Pozsony 16.—. **(MTI)**

Budapesti értéktőzsde

A hét első üzletnapján mérsékelt forgalommal, gyengébb irányzattal nyitott a tőzsde. A kereslet és a kinálat tartózkodása következtében az egész tőzsdeidő alatt kevés üzleti bejelentés történt. Az árfolyamok alig változtak.

Értéktőzsdei árfolyamok

	Előző zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Hitelbank	120.—	—	120.—
Magyar Bank	90.—	—	90.—
Leszámitoló	98.—	—	98.—
Nemzeti Bank	432.—	432	432.—
Ker. Bank	231.—	231	231.—
Budai Takarék	—	—	5.5
MOKTÁR	—	75	75.—
Pesti Hazai	168.75	—	168.75
Borsodi szén	31.—	—	28.—
Első M. Biztositó	1966.—	—	1966.—
Kőszén	1626.—	—	1626.—
Nagybátonyi	80.—	—	80.—
Salgó	150.—	150	150.—
Urikányi	50.—	50	50.—
Fegyver	100.á	—	95.á
Ganz	—	40	40.—
Acél	—	140	140.—
Rima	270.—	268	268.—
Nasici	161.5	161,5	161.5
Trust	121.—	120	120.—
Délcukor	—	232	232.—
Magyar cukor	355.—	355	355.—
Izzó	606.—	—	606.—
Dreher-Haggenm.	—	—	495.—
Gschwindt	3700.—	3755	3755.—
Polgári sör	1278.—	—	1278.—
Pamutipar	—	82—83	83.—
Hungária vegyim.	215.á	—	210.—
Gumi	100.—	—	104.—
Telefon	—	19.5	19.5
Államadósság, kötvények, záloglevelek:			
Kényszerkölcsön	—	82	82.—
Búzakötvény	39.4	—	39.4
1941. é. nyer. köl.	96.—	96	96.—
1942. é. 3% tör. köl.	50.4	50.4	50.4
Olaszbank d. közs.	121.—	121	121.—

A német hadijelentés

Berlin, május 22. A vezéri főhadiszállásról jelentik a Német TI-nak: A véderő főparancsnoksága közli:

Az olaszországi déli arcvonalon nagy ellenséges gyalogos és páncélos erők tovább támadtak. A támadás súlypontja az Elena—Pontecorvo szakaszon volt. A Pico helységbe ismételten behatolt ellenséget azonnali ellentámadással visszavetettük.

A Pontecorvótól északnyugatra fekvő térségben is visszavetették ellentámadásaink az ellenséget és megtisztítottak egy vasárnap elfoglalt hídfőt a Liri folyónál.

Pontecorvo körül elkeseredett harcok dúlnak, amelyekben az ellenség súlyos és véres veszteségeket szenvedett, anélkül, hogy sikert ért volna el.

Egy német harci repülőgépkötelék a hétfőre virradó éjszakán Fondi térségében jó eredménnyel támadta az ellenség gépesített hadoszlopait.

A legutóbbi napok súlyos harcaiban különös vitézségével tüntette ki magát a légihadernek Barg főhadnagy parancsnoksága alatt álló egyik légvédelmi ütege.

A keleti harctérről csak helyi harcokat jelentenek. A Dnyeszter alsó folyásánál felszabadítottunk egy folyókanyarulatot és az ott bekerített bolsevista harci csoportot megsemmisítettük.

Északamerikai vadászrepülőkötelékek vasárnap Észak- és Közép-Németországban támadásokat intéztek helységek és személyvonatok ellen. A lakosság körében veszteségek voltak.

A légi fegyvernem könnyű légvédelmi ütegei és a haditengerészet légvédelmi tüzérsége lelőtték 32 ellenséges repülőgépet.

A hétfőre virradó éjszakán angol bombázók, anélkül, hogy a földi célpontokat láthatták volna, támadást intéztek Duisburg városának területe és a rajna—westfáliai térségben több helység ellen. Károk keletkeztek. A lakosság körében veszteségek voltak. A súlyos elhárító viszonyok mellett is megsemmisítettünk 32 négymotoros terrorbombázót.

Gyors német harcirepülőgépek Kelet-Angliában lévő egyes célpontokat támadtak. *(MTI)*

Bergenben 94 ember halt meg egy robbanási szerencsétlenség következtében

Oslo, május 22. (Német Távirati Iroda) Az a robbanási szerencsétlenség, amely — mint annak idején jelentették — április 20-án Bergenben történt, a Norvég Távirati Iroda közlése szerint összesen 94 embernek okozta a halálát. A sebesültek közül tizenketten elvesztették szemük világát. A sebesültek száma 4800. (MTI)

Feloszlik az amerikai kommunista párt

Amsterdam, május 22. (Német TI) A brit hírszolgálat jelenti Newyorkból: A 25 éve fennálló amerikai kommunista párt szombaton elhatározta, hogy politikai párt jellegében feloszlik. Új és nem pártszerűen kialakított szervezetet létesítenek. (MTI)

Berlin, május 22. (Német TI) A Völkischer Beobachter különös figyelemre méltatja az angol hírszolgálatnak azt a washingtoni jelentését, amely szerint az Egyesült Államok kommunista pártjának közgyűlése a párt történelmében első ízben elhatározta, hogy nem állít saját elnökjelöltet. Foglalkozik a lap Earl Browdernak, a kommunista párt titkárának azzal a kijelentésével is, amely szerint az amerikai kommunisták Roosevelt újraválasztását támogatják, mert Roosevelt távozása „szerencsétlenséget jelentene az országra".

A lap megállapítása szerint ritkán történt még meg, hogy valamely elnökjelölt oly sokat fáradozott volna egy másik párt támogatásának megnyeréséért, mint amennyit Roosevelt elnök fáradozott az Egyesült Államok kommunistái támogatásának elnyerése érdekében. Az angol-amerikai kapitalizmus és a bolsevizmus közötti szövetség csak még szorosabbá vált azáltal, hogy az Egyesült Államok kommunista pártja Roosevelt megválasztását ajánlja tagjainak és a választóknak. (MTI)

Távozik a Szovjet perzsiai követe

Ankara, május 22. (NST) Michailov teheráni nagykövetet — mint vasárnap hivatalosan közlik — felmentették tisztségétől. Az indokolás szerint a nagykövet egészségi állapota annyira romlott, hogy nem tudja tovább ellátni hivatalát.

Dinnyés Károly festőművész meghalt

Dinnyés Károly, a neves festőművész, középiskolai rajztanár május 19-én az esztergomi Kolos-kórházban hosszas szenvedés után elhunyt. Földi maradványait vasárnap délután helyezték örök nyugalomra az esztergomi belvárosi temetőben.

Dinnyés Károly a legtehetségesebb magyar rajzolók egyike volt, aki már egész fiatalon komoly művészi sikereket szerzett. A Képes Tábori Ujságnak egyik első rajzolója volt s mint a Magyar Futár belső munkatársa, nagy feltűnést keltett remek karikatúráival. Az elhunyt édesapja, id. Dinnyés Károly volt udvardi katolikus tanító, a Felvidék megszállása alatt a Magyar Katolikus Tanítók Szövetségének elnöke és a magyar kisebbségnek egyik vezető harcosa volt.

Az IPOK-nál kaphatók a megszüntetett iparos és kereskedő üzemek (üzletek) bejelentési nyomtatványai

A hivatalos lap vasárnapi száma közölte a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter rendeletét, amely szerint az üzem-, ill. üzletbezárásra kötelezett iparos és kereskedő munkaadó, vagy a rangban legidősebb nemzsidó alkalmazott a foglalkoztatott nemzsidó alkalmazottak szolgálati viszonyának megszüntését az Állami Munkaközvetítő Hivatalnak (Budapest, VIII., József-utca 13.) 8 napon belül bejelenteni köteles. A foglalkoztatás megszüntésétől számított 15 nap alatt új alkalmazásba nem jutó nemzsidó alkalmazottak az illetékes állami munkaközvetítő hivataloknál az előírt nyomtatványon megfelelő foglalkoztatást kötelesek kérni.

A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter mindkét nyomtatvány kiadásával az IPOK-ot bízta meg. A nyomtatványok Budapesten az IPOK-nál (VII., Erzsébet-körút 9—11, I. em. 3.), vidéken pedig az ipartestületeknél a hivatalos órák alatt szerezhetők be.

A kerekek alatt

Egervári János napszámos a Gubacsi-úton kerékpárjával nekihajtott egy 32-es villamosnak. Belső sérüléseket szenvedett. A Magdolna-kórházba vitték. — Az éjszaka Pestszenterzsébeten a Ócsai-út és a Soroksári-út sarkán Langó Gáspár 30 éves gépkocsivezető motorkerékpárján összeütközött az AD 323 rendszámú személyautóval. Agyrázkódással, eszméletlen állapotban vitték a Szent István-kórházba. — A kelenföldi villamosremiznél lévő kanyarban Sipka Józsefné 23 éves kalauznő egyensúlyát vesztve kizuhant a kocsiból. Balkarján zúzódásokat szenvedett. A Magdolna-kórházba került. — A kelenföldi pályaudvar bejáratánál fel akart ugorni egy mozgó vonatra Zajacz András 26 éves fékező. Az ellenkező irányból jövő vonat szele lesodorta a lépcsőről. Balkarját törte. A MÁV-kórházba szállították. — Ujpesten a vonat elé vetette magát Szokolai Gábor 48 éves cipészsegéd. Súlyos fejsérülésekkel és belső vérzéssel, életveszélyes állapotban vitték a mentők a Gróf Károlyi-kórházba.

Az angolok letartóztatták az új görög emigráns miniszterelnököt

Istanbul, május 22. (NST) A Cumhuryet beiruti jelentése szerint Papandreou új görög emigráns miniszterelnököt, miután Libanonban a görög pártok különböző képviselőivel megbeszéléseket folytatott, az angolok letartóztatták. Papandreou négy nap óta Beirut közelében tárgyalásokat folytatott a nemzeti és kommunista irányú partizánvezérekkel a köztük fennálló ellentétek elsimítása céljából.

Kairó, május 22. (NST) A különböző görög emigrációs csoportok megbizottai, akik Beirutban megbeszéléseket folytattak a jövőben tanusítandó politikai magatartásuk és a görög emigrációs kormány újjáalakítása kérdéséről, mint Beirutban vasárnap este hivatalosan közölték, befejezték tanácskozásaikat és nemzeti alkotmánytervezetet fogadtak el, amelyet az emigrációs kormány jelenlegi miniszterelnöke, Papandreou dolgozott ki. Papandreou, aki közben már elhagyta Beirutot és visszaérkezett Kairóba, közvetlenül megérkezése után benyujtotta lemondását a királynak.

Az emigráns görögök beiruti egyezményének nyolc pontja

Genf, május 22. (TP) A görög menekültek megbízottai a beiruti értekezlet lezárása alkalmával egy nyolc pontból álló programot fogadtak el arra nézve, hogy miként szeretnék a háború utáni Görögország életét kialakítani. A program szerint a háború után népszavazást kell tartani, amely elsősorban arról dönt-tene, hogy megmarad-e az uralkodóház vagy sem. Mint ismeretes, Churchill egyik alsóházi beszédében már régebben is követelte, mert a görög uralkodóház hasonlóképen a jugoszláv uralkodóházhoz, akadályt jelent a Szovjet számára, annak délkeleteurópai terveinek megvalósítása szempontjából.

Míg a programnak ez a pontja teljes mértékben megfelel a kommunista emigránscsoport szándékának, a program egy másik pontja, amely azt követeli, hogy az összes partizánbandák egy egyetlen kormány parancsnoksága alatt működjenek, semmiesetre sem fog a kommunisták tetszésével találkozni és ezért ezek azt jóvá sem fogják hagyni. A különböző nemzeti és kommunista bandacsoportok között már túlságosan sok békéltetési kísérlettel próbálkoztak, semhogy ennek a pontnak tényleges jelentőséget lehetne tulajdonítani.

Papendrou az ezidőszerinti görög menekült kormány elnöke, ugyanis az értekezleten kijelentette, hogy a görög emigránsok között folyó véres nézeteltérések következményei sokkal súlyosabb kihatásúak Görögország számára, mint az ország mostani megszállása.

A szerkesztésért felelős:
DARVAS JÁNOS
Felelős kiadó:
vitéz HORVÁTH JÁNOS
Előfizetési ár egy hóra 5.60, három hóra 16 pengő
KIADJA A MAGYARORSZÁG NAPILAP R.-T.
Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

INGATLAN

BÉRHÁZ

Bérházat keres Gojdics iroda, Nagyenyed-u. 5.

CSALÁDI HÁZ

Gödön azonnal beköltözhető nagy 4 szobás, komfortos villa 150.000-ért. **Rózsadombon 1 hónapon** belül beköltözhető 4 szobás + házmesterlakásos, nagy parkos villa 200.000-ért. **Központi fűtéses,** 5 szobás üres, pazar fenyvesparkos villa 100 ezerrel megvehető. **Bécsi-útnál többlakásos** családiház 400 ölön telekár alatt 160.000-ért. **Zimányi Antal,** t: 120-874 és 120-929.

Nagy gyümölcsösben 2 szobás házat vennék falun, hol orvos, gyógyszertár, villany van, Budapesttől 60—80 km távolságra. Ügynökmentesen. Készpénzfizetés mellett. Leveleket »Beköltözhető« jeligére, Üllői-út 46. Trafikba.

Eladom kétszobás, nagy veranda, mellékhelyiségből álló kertes házam Kistarcsán. HÉV-től öt perc. »Keresztény tulajdonostól« jeligére főkiadóba.

Felsőgödön azonnal beköltözhető, 2 szobás, villaszerű családi ház, 250 öles szép kertben, kimondott alkalmi ár, 65.000 P. Ligetfalvi iroda, Felsőgöd, vasútnál. Tel.: 58.

Felsőgödön kettőszobás, villaszerű családi ház, alkalmi vétel, 48.000 P. Ligetfalvy iroda, Felsőgöd, vasútnál. Tel.: 58.

Zugló csodája! Erzsébetkirályné-útnál 2 szobás, villaszerű családiház, megállóhoz 3 percre hihetetlen olcsón. Rákóczi-út 61., földszint 4.

Házat keres Gojdics iroda, Nagyenyed-u. 5.

Göd, Dunaparton beköltözhető kis nyaraló gyönyörű gyümölcsöskertben 55.000. Sürgősen eladó. Bologa, VI., Király-u. 78. (225—498.)

Csillaghegyen adómentes, beköltözhető családiház, 190 öl gyümölcsöstelekkel, 1x2 szoba konyha, speiz, 1 üzlet, házmesterlakás, 85.000 P. Kárpáti, Izabella-utca 67. 111-408.

Szép gyümölcsös saroktelken, vörösléglából épült 2 szobakonyha, szoba-konyhás melléképülettel, azonnali beköltözéssel, betegség miatt 52.000-ért sürgősen eladnám. Rákosszentmihály, Károly király-út 188., Földi.

Rákoscsabán, adómentes, szobakonyhás, speizos családiház, üzlethelyiséggel. 200-as gyümölcsössel, körülkerítve, 32.000-ért eladó. Azonnal beköltözhető. Bálint-iroda, Huszár-utca 6.

Saroktelek, 157 öles, új szobakonyhás faházzal, télen is lakható. Érdligeten, Riminyákistrandon, 19.000-ért eladó. — Szőke, Bpest, Dessewffy-u. 6.

Főnyereménynél többet ér: előkelő villakörzetben, Keletitől 25 percre, teljes modern, összkomfortos úriház alkalmi áron. Rákóczi-út 61., földszint 4.

Bakonyszentlászlón 3 sz. cs.-ház, beköltözhető, 80.000. Ir. 299-891, d. e. 8—10, d. u. 3—7-ig.

Beköltözhető, bombabiztos, 2 szobás, komfortos ház, 680 öl gyümölcsös, Budapesttől 22 km., elcserélhető budahegyvidéki telekkel. Gojdics iroda, Nagyenyed-u. 5. 3-tól 5-ig.

Nem hangos reklám, hanem szerény valóság! Bombabiztos helyeken beköltözhető családiházak és villák, már 22.000-től felfelé, 500.000-ig. Rákóczi-út 61., földszint 4.

ÖRÖKLAKÁS

Eladom Horthy körtérnél közvetlen szép 3 szoba, összkomfortos öröklakásomat. Beköltözhető azonnal. »Keresztény tulajdonostól« jeligére a kiadóba.

Budán 1 szoba, hallos, összkomfortos, azonnal beköltözhető öröklakást keresünk megvételre. Zwillinger Győző ingatlanügynöksége, Rákóczi-út 12. 426-569.

Öröklakás beköltözhető, összkomfortos, 1 szobás, 70—85.000, 2 szobás 110.000, öröküzlet 35 ezer. György, Rákóczi-út 17., háromtól—hatig.

TELEK

V. Erdővároson: 610 és 490 □-öles szőlős parcella, 40 pengő □-öle. **Ugyanott:** szépfekvésű, 150 □-öles telkek, mind az állomáshoz 10 perc kaphatók, csak pár napig. Rákospalota, Hitler Adolf-u. 8. Baánné.

Felsőgödön, villarajonban, 312 öles, szép fekvésű telek eladó. Bővebbet Ligetfalvy iroda, Felsőgöd, vasútnál. Tel.: 58.

Alsógödön, beépített helyen, 250 öles elsőrendű telek, olcsón, 26.000-ért. Ligetfalvy iroda, Felsőgöd, vasútnál. Telefon: 58.

Telket keres Gojdics iroda, Nagyenyed-u. 5.

Eladók Balatonföldváron, Szabadin, Zamárdiban villatelkek. Gubicza, Margit-körút 59. Telefon: 154—667.

Érdparkvárosban kisebb-nagyobb telkek lefizetéssel is kaphatók, csak Némethnél, Budapest, II., Batthyányi-utca 48.

Balatonfenyvesen közvetlen partnál víz- és halászjogos villatelek 16.000. Bologa, 225-498.

Rákoscsabán sarok villatelek 12.500. Nagytétényben 275 □ házhely 16.000-ért. Bologa. 225—498.

Állványtelep, építési anyagraktárnak, köves út mentén, Zuglóban is telket keresünk azonnali megvételre. Zwillinger Győző ingatlanügynöksége, Rákóczi-út 12. 426—569.

Budafokon villatelek 230 □, P 20.500, **Ercsiben** (54 km), állomásnál 250 □ betonútnál, P 13.000. **Hoffmann,** XI., Plósz-Lajos-utca 12/b. Tel.: 457—292. Reggel 9—10-ig.

Csillaghegyen, strand felett, körkilátásos gyümölcsös villatelek, vízvezetékkel, áron alul, 22.000-ért sürgősen eladó. Felvilágosítás délelőtt, Bologa, VII., Király-u. 78. T: 225-498.

Telkek nagy választékban, 3500 P-től kaphatók. Ingatlaniroda, Dohány-utca 73., udvarban.

Balatonaligán 200 öles magaslati villatelek eladó. »Áron alul« jeligére, főkiadóba.

Balatoni telkekben nagy választék, már 7000 P-től. **Pestkörnyéken** családiház telkek 5000-től, villatelkek 10 000-től. Rákóczi-út 61., földszint 4.

Telkek, Balaton legszebb helyén, 840 és 350 ölesek, parcellázhatók, eladók. Szigeti: 421-704.

Balatonkenesén 200 □-öl, á 70 P, eladó. Ir. 299-891, d. e. 8—10-ig, d. u. 3—7-ig.

Alkalmi vétel! Érd-Diódon 400 □-öl gyümölcsös villatelkek 28 ezer. **Másik,** magaslati, gyönyörű fenyves, 276 □-öl, 23.500. Banovich: 132-699, Sándor-tér 4.

Figyelem! Figyelem! 280 □-öles telek 16.200. Nagytétény villanegyedében, kényszerből sürgősen. Banovich: **132-699,** Sándor-tér 4.

Érdparkvárosban 2 drb 150 □-öles, egymás mellett, termő gyümölcsös, 8500. Banovich: 132-699.

Alsógödön 250 □-öles bekerítve, állomástól 5 perc, 26.000. — **Dunaharasztin** 608 □-öles osztható, 2 utcára nyíló, 15.000. **Banovich: 132-699,** Sándor-tér 4.

VILLA

Rákospalotán villamosnál, villarajonban, legszebb helyen egy 3 szobás, tornyos villa, 200 □-öl gyümölcsösben, adómentes, beköltözhető, sürgősen eladó. Rákospalota, Hitler Adolf-utca 8. Telefon: 495-038.

Eladó Dunapart, nyaralóhelyen elfoglalható összkomfortos villa. Gubicza, Margit-körút 59. Tel.: 154-667.

Bérvilla eladó villamos közelében, Rózsadombon. Gubicza, Margit-krt 59. Tel.: 154-667.

Beköltözhető kertvárosi 2 lakásos villa. Óvóhely. P 180.000. Telefon: 299—214.

Beköltözhető, 3 sz., ö. villa Csillaghegyen eladó. 163-573.

BIRTOK

Eladó 70 hold elsőosztályú föld Miskolc környékén, 2 szobás lakóházzal. Gubicza, Margit-krt 59. Tel.: 154-667.

ÜZLET

Jogfolytonos kocsma, söntés, vendéglő fel nem sorolható választékban, alkalmi árban eladók. Schwarczné iroda, Podmaniczky-u. 71.

Ládagyár. Nagytételben vállalja ládák készítését. Kisebb tételeket is vállal. Pétermann Testvérek, III., Vörösvári-út 144. Telefon: 362—980.

Előkelő helyen, úri megélhetés, bevezetett fűszerüzlet, italmérés és minden kijelöléssel, 20.000. Rákóczi-út 61., földszint 4.

Söntés, napi 800 bevétellel, lakással, egyletekkel sürgősen eladók. György, Rákóczi-út 17., háromtól—hatig.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős: Kárpáti Antal igazgató.

UTIKALAUZ EGY KIÁLLITÁSHOZ

MŰVÉSZETI MUNKATÁRSUNK MEGNÉZTE A K.U.T. KIÁLLITÁST A NEMZETI SZALONBAN ÉS HATÁSA ALATT ELHATÁROZTA, HOGY ADDIG, AMIG MAGA IS EL NEM JUT A SZUBLIMÁLTAN ABSZTRAHÁLÓ NEOKONGLOMERÁLT KALEIDOSZKOPIZMUS KIFEJEZÉSMÓDJÁHOZ, KISSÉ ÁTRENDEZI A LÁTOTTAKAT. KISZŰRI BELŐLÜK A LÉNYEGET, BŐVEBB MAGYARÁZÓ JEGYZETEKKEL IS ELLÁTJA, HADD TUDJA MEG AZ EGYSZERŰ NÉZŐ IS, HOGY MIRŐL VAN SZÓ.

HRABECZY ERNŐ: ÖNARCKÉP

97

„EZ NEM ÉN VAGYOK KÉREM, CSAK AZ ASZTRÁLTESTEM. A TÖVISKOSZORÚ SEM NEKEM JÁR, HANEM T. BÁMULÓIMNAK."

DOMANOVSZKY ENDRE: ERDŐ

57

KERESZTREJTVÉNY VALÓRÖKKEL

DELI B. RÓZSI: „DOMBOS TÁJ"

47

„NO ENGEM JÓL KIGONDOLTAK!"

MAROSÁN GYULA: KOMPOZÍCIÓ

110

HALAK EGYMÁS KÖZÖTT: „SAJNOS A MAI NAPIG SEM DERÜLT KI, HOGY SZÁRAZON VAGYUNK-E, VAGY VIZEN. VISZONT BIZONYOS, HOGY NEM KAPTUK BE A HORGOT!"

DUKAY TIBOR: IVÓ

ENGEM HÉTSZÁZ PENGŐÉRT FÜGGŐLEGESEN IS AKASZTHATTÁK VOLNA

74

FORGÁCS HANN ERZSÉBET: „NŐI AKT"

KÖZELLÁTÁS SZTALINGRÁDBAN

BÁN BÉLA: „HEVERŐ NŐ"

24

ÉN EREDETILEG EGY DARABBAN HEVERTEM

69

CSAK HELYESELNI TUDJUK A MAI VILÁGBAN AZ ILYEN MÉRETŰ TARTALÉKGAZDÁLKODÁST A BRONZBA ÁLMODOTT LIBAMÁIBAN.

FERENCZY BÉNI NŐI AKT /1942/

PAP GYULA: „DÉLI PIHENŐ"

126

NEM TUDJUK KINEK PIHENŐ EZ? A NÉZŐNEK, AKI SZEGÉNY KOMOR TANKCSATÁT SEJT A DOLOG MÖGÖTT, SEMMIESETRESEM.

SZÉKESSY Z.: KISLEÁNY

158

Tisztelt Művész Úr! Tévedni tetszik, mert jó szüleim engem még csak tesztbe vettek és nem biztos, hogy leányka leszek. – Embriócska.

SZÉKESSY Z.: PÁSZTORFIÚ

157

„NEHÉZ AZ ÉLET IGY ANGOLKÓRRAL."

Dinnyés 42–

1942 NOV. 2

MÉRLEG

LEVÉL EGY HALOTT BAJTÁRSAMHOZ

Kedves Zoltán, tudom, hogy mindig irtóztál a nyilvánosságtól, mégis megírom most ezt a levelet, mindenekelőtt azért, hogy elbúcsúzzam Tőled, akitől már nem tudtam személyesen elköszönni, azután pedig hősi életedet akarom példának állítani mindenki elé.

Úgy emlékszem Rád, ahogyan tavaly, egy októberi éjjelen, zuhogó esőben, fagyos szélben, száz ember élén meneteltünk Ukrajnában. Koromsötét volt, csak tüzérségi lövedékek villantak fel néha körülöttünk. *Egy egész megerősített ezred védte az elfoglalandó falut.* Nem ijedtél meg, nem fordultál vissza. Ott támadtál velünk, ahol nem is gondolta az orosz. A nádas, ingoványos mocsárból nem fordultunk vissza, te húztad ki a legtöbb süllyedőt s tovább törtettél előre a lassan már vállig érő lápban, a gyilkos golyózáporban. A tulsó parton elsőnek ugrottál a harckocsicsapda tetejére. Házról-házra, súlyos közelharcban kellett kivernünk az ellenséget, bonyolult árokrendszert kellett kifüstölnünk s Te mindenütt legelől jártál. Csoda-e, hogy tigrisként mentünk utánad s hogy rövid, de súlyos harc után mienk lett a falu? Sohasem felejtem el azt a pillanatot, amikor *éjjel negyed kettőkor a falu szélén megpihentünk egy házban s Te rádión jelentetted az eredményt a parancsnokságnak. A befüggönyözött szobában gyenge fényű peróleumlámpa pislákolt, az ágy szélén remegő ukrán asszony szorította magához csecsemőjét, a sarokban néhány elvadult, állatias kinézésű fogoly kuporgott s Te ott álltál az asztal mellett és intézkedtél.* Csizmádban minden mozdulatra nagyot cuppant a latyak, köpenyed megmerevedett a ráragadt vastag iszaptól, balkezedben acélsisakodat lóbáltad, jobbodban a vidék térképe. Arcod nyugodt és derűs volt s *cigarettával kináltál minket,* mert a miénk elázott az éjjeli fürdőben. Aztán, mikor ájulásszerű álomba zuhantunk, Te őrködtél fölöttünk.

Reggel, mikor csekély számunkat kiderítve, őrült erővel támadott az orosz, rögtön a helyeden voltál. Mikor pedig lőszerünk már fogytán volt s azt hittük, minden elveszett, egyedül *Te tartottad bennünk a lelket a zászlóalj megérkezéséig.*

Csak másnap tudtuk meg, mit műveltünk s hogy *a német csapatok már támadtak itt előttünk, — de sikertelenül.* Neked, nekünk mégis sikerült. *Nyolcszáz fogoly, rengeteg hadizsákmány volt az eredmény s megnyitottuk az útat a Donyec felé.*

A legmagasabb rangú tisztek kívántak szerencsét, *a német hadseregparancsnokság külön táviratban gratulált Neked,* az itthoni ujságok mind Rólad írtak. De Téged semmi más nem érdekelt, *csak annak örültél, hogy majdnem veszteség nélkül úsztuk meg az egész kalandot s hogy hadtestparancsnokunk rögtön a vállalkozás után személyesen hozott a századnak 10 kiseziistöt és 30 bronzot.*

Később elkerültem az oldalad mellől, de hazafelé már együtt jöttünk s Uzsoknál együtt üdvözöltük imára kulcsolódott kézzel Magyarországot. Én vidékre kerültem, Te Pesten maradtál. *Május elején megkaptad a legmagasabb kitüntetést. A Kormányzó Úr az esztergomi páncélos gyakorlatok után személyesen diszített fel a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjével.*

Az első voltál, aki mint fiatal tiszt, megkaptad ezt a kitüntetést. Jókívánságaimra ennyit válaszoltál: *„A sors különös játéka folytán pont engem ért ez a dicsőség, holott mások jobban megérdemelték volna . . .”*

Ezután ismét kikerültél a frontra. Hallottam, hogy egyszer csúnya csávába jutottál embereiddel (a pokolba is elmentek volna utánad). *Csak a Te lélekjelenléted mentette meg a századot. Az oroszok magyar ruhában törtek rátok, senki sem tudta, ki az orosz, ki a magyar. De Te a magyarok karjára zsebkendőt köttettél s hátul a derékszíjba kapcát dugattál, azután élükre állva, magad is puskatussal estél a bolsiknak.*

Utolsó lapodat szeptember elején küldted. *De én már hiába írtam, nem válaszoltál. S most egyik bajtársad írt helyetted, röviden csak ennyit: „Elesett”.*

Halottak napján egy kis falu temetőjében régi, ismeretlen, elhanyagolt síron gyujtottam emlékezetedre három szál gyertyát.

KELEMEN SÁNDOR

A TATAI VÁR ÜGYE

Az „E. V.“ legutóbb három várkastélyról érdekes tatai levelet közölt. A közérdekre való tekintettel, röviden összefoglalom itt műemlékünk multját.

A hajdani tatai várkastély — vagy ahogy Tatán hívják: *Öregvár* — fennállásának hat évszázados történetében legelőször — *a mohácsi vész utáni törökdúlások során történt megrongálásáig — csak várkastély gyanánt szerepelt.* Nemcsak első épitőjének, Zsigmond magyar királynak és német császárnak volt kedvenc tartózkodási helye, de *Mátyás királyé is, aki a kastélyt fényűzően újjáépittette és az akkor sok tekintetben felülmúlta a visegrádi kastélyt is.*

Ezután az *egykori pompás várkastélyt a török háborúk beköszöntével váreröddé alakitották, illetve épitették át* és mint ilyen, *a horvát határtól nagy ivben Egerig terjedő várrendszernek volt* jelentékeny pontja. *Birtokáért véres harcok folytak.* Ez ismét olyan körülmény, amely a vár első korszakából származtatható műemlékjellegét megsokszorozva domborítja ki és teszi országos érdekű kötelességgé. A várkastélyban a mai napig is kitűnő karban meg vannak az erődítmények, *de e ritkabecsü középkori váremlékre egyetlen nyomorúságos tábla sem hívja fel a városba tévedt idegenek figyelmét, arról nem is beszélve, hogy úgyszólván még csak meg sem közelithető.*

A várat tartozékaival együtt 1727-ben az Esterházy-grófok vették meg. Ebben az időben nagyrészt romokban hevert. A tatarozási munkáknak a négyszögű vár leginkább sérült három oldala áldozatul esett s ma már *csak a hatszázholdas tóra néző keleti oldal áll fenn agyonrestaurált állapotban.* A várudvar felől ódon várkastélynak, a tó felől inkább kioszknak látszik. Ezt nevezik a tataiak Öregvárnak. *Háromszáz lépéssel odébb épitették meg annakidején az Esterházyak új kastélyukat.* Azóta mindenre használták az Öregvárat, csak éppen multját nem értékelték.

Ezzel kapcsolatban kuriózumképpen talán elmondhatom azt az esetet, amikor *az egyik Esterházy gróf valamiért megneheztelvén a ma már Tatával egyesitett Tóvárosra,* annak egy *különálló, tulajdonképpen jelentéktelen harangtornyát, melyet a község le akart bontatni, egyszerűen műemlékké deklaráltatta, ugyanakkor azonban az ősrégi és valóban történeti becsű Öregvárat erődítményeivel egyetemben sem neki, sem utódainak nem jutott még eszébe műemlékké nyilvánittatni.*

Egyébként pedig Tatának Tóvárossal történt egyesítése kitűnő alkalom lett volna arra, hogy a kastélyt közcélokra hasznosítsák. Községi hivatalok mellett múzeumot, vagy egyéb intézményt helyezhettek volna el benne.

Valószínű, hogy a közügyek iránt meleg érdeklődést tanusító özvegy grófné megtalálná a módját annak, hogy az Öregvár jövőjét illetőleg a nemzeti kegyeletnek megfelelően rendelkezzék.

N. Á.

EGY FÉNYKÉPKIÁLLITÁS MARGÓJARA

Aki megpróbálta már, hogy képeslapok részére fényképanyagot kutasson, csodálkozással tapasztalhatta, menynyire nincsenek jó fényképészeink, ügyes, jószemű, jóizlésű fényképészriportereink. S különösen akkor feltűnő ez a hiány, ha az ember külföldi folyóiratokat szeretne rendszeresen ellátni magyar képekkel. Ha kimerítette egy-két ismert fényképészünk anyagát (Dulovits), — s az anyag, éppen azért, mert kevesen vannak, hamar kimerül, — nincs tovább. Illetőleg *a gyöngyösbokrétás felvételek következnek, ami már senkinek sem kell.* Nincsenek új tehetségek s nincsenek új ötletek se a témaválasztásban, se a fényképezési technikában; vagy pedig hiányzik a művészi látás s érdekes anyagból tucatfelvételek készülnek. Lényegében *ugyanez a helyzet a magyar filmnél is. Fényképezés szempontjából évek óta semmit sem fejlődik. Eiben István konzervativizmusa, kinosan száraz realitása, százszor megismételt ötletei telepedtek rá.*

Sokféle oka lehet annak, hogy nincs fejlődés. A legelső talán az, hogy *a legutóbbi időkig nem voltak igazi, nagy képeslapjaink, amelyek nemcsak az orditó szenzációt, hanem a művészi törekvést is értékelték volna.* A mértéket itt is a Szinházi Élet szabta meg: ki tudja lekapni a wallesi herceget, mikor budai kiskocsmában túroscsuszát eszik s detektivek serege óvja a tolakodó fényképészektől. De a fényképezéshez mozgási lehetőség is kell, új arcok, változatos tájak, — *középosztályunk pedig, elsősorban anyagi okokból, még ma is inkább otthonülő s helyette a zsidóság ismerkedett az országgal.*

S legutóbb még egy okot találtunk, miért nem tűnnek fel új keresztény nevek a fényképezésben akkor sem, ha vannak tehetségek. Megnéztük az *Egyesült Magyar Amatőrfényképészek Országos Szövetségének „Nemzeti Művészi Fényképkiállitását“.* Elsősorban a színesfelvételek érdekeltek. A színes képek nemrégiben jöttek divatba külföldön, a nagy német lapok csinos összegeket fizetnek egy-egy színes felvételért. De ettől függetlenül is rendkívül érdekes, sok művészi lehetőséget és szépséget rejt magában a színesfényképezés. A kiállítás katalógusának tanusága szerint *a „Nemzeti Művészi Színesfénykép Verseny“ díjazottjai a következők:* arany érem: *Szöllösy Kálmán;* ezüst érem: 1. *ifj. Gróh Gyula,* 2. *Polgár Kálmán,* 3. *Ságy Imre,* 4. *Györffy-Villám Lajos,* 5. *Tölgyessy László;* bronz érem: *Aszmann Ferenc, Budeus Aladár, vitéz Gábossy József, Iszer István, Keleti Miklósné, Mohai Béla, Németh József, Salgó Sándorné, Sommer József, Sztály János. Kisérőnk szerint a 16 dijazott közül legalább 8 zsidó!* (Mi így hirtelen nehezen tudnánk megállapitani, igaza van-e, de aki ismerős a „szakmában“, bizonyára jobban tudja, mint mi, hogy igazat mondott-e informátorunk?) Ezekután kíváncsian vártuk a színesfényképek vetítését: micsoda művészi fölénybén lehetnek itt a zsidók, hogy ennyi jutalmat kaptak? Az első meglepetést Szöllősy Kálmán aranyérmes képe okozta (Szöllősynek csak a felesége zsidó). Beállított, ízléstelen képért kapta a jutalmat (meztelen férfi áll a forrásnál), messziről ordít róla a retusálás. *Ügynevezett „geil“ hangulatot ébreszt az emberben.* De ugyanígy vagyunk a többi zsidó jutalmazottal is. Egy-két kivételtől eltekintve, *csupa ízléstelenség, giccs, erőszakolt beállítás, képszerűtlenség, a színek diszharmoniája; a portrékról fölényes ötezeréves színes mosoly tekint a mezőre.*

Ezzel szemben *lemaradt egy Csanády Ákos remek csendéleteivel,* pompás színeivel. *Csupa érzés és művészi ízlés vitéz Gábossy József,* — természetesen csak bronzot kapott. *Ifj. Gróh Gyula ezüstöt kapott, pedig joggal megérdemelte volna az aranyérmet:* szép harmónikus színek, újszerűség, művészi látás jellemzik az ő felvételeit . . . Ezekután egyáltalán nem csodáljuk, hogy *az egyik zsüritag, állitólag, megtagadta a jegyzőkönyv aláirását.*

A színesverseny 58 résztvevője közül 20 biztosan zsidó, de ez a húsz gondosan ügyel arra, hogy új keresztény név ki ne fusson. *Iszer István* még más módon is bebiztosította magát. Mint mondják, *150 színes filmtekercset vásárolt fel,* s most kaján nyugalommal fényképez, mások közben meg sem tudnak mozdulni, mert színes filmet venni ma már alig lehet. Feltűnő Erdős Tibor titkár úr túlbúzgósága, pedig fényképezni alig-alig tud. *Színesben „falusi Rómeókat“ fényképez, fekete-fehérben pedig olyan felvételei vannak, hogy diák-foto kiállitásra sem akasztanák ki őket.* Ennek ellenére azonban, mint mondják, mindenütt ott van.

Semmivel sem jobb a helyzet a fekete-fehér képeknél. A zsidók aránya itt is körülbelül ugyanaz, mint a színeseknél, mindössze az a különbség, hogy itt most több keresztényt jutalmaztak. De hát a kiállításnak ez a része már nem is nagyon fontos. *A hangsúly a színesképeken van.*

Ezeket az érdekességeket egyetlen kiállításról gyűjtöttük össze. Bizonyára akad még itt izgalom bőven, csak rendszeresebben kellene figyelni amatőrfényképészeink életét. Látszólag jelentéktelen, ártatlan szórakozás ez, a zsidó nyüzsgésnek azonban sokkal komolyabb a hatása: ha továbbra is szabadon működhetnek ezekben a szürke fotoklubokban, végkép megakadályozzák a keresztény művészi fényképezés kifejlődését.

CSEREPES JÁNOS

HŐSÖK A HIRADÓBAN ÉS A RÁDIÓBAN

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Úr!

Minden nap olvasunk az ujságokban elesett magyar hősökről és kitüntetett honvédekről, a képeslapok fényképeiket közlik. Nemes, szép dolog ez, de ha már a fényképek megvannak, a mozik is bemutathatnák a híradóban vagy előtte a kitüntetett és hősi halált halt honvédek fényképeit és méltathatnák érdemeiket. A rádióban is minden reggel be kellene mondani a kitüntetettek és hősi halált haltak nevét, érdemeit.

Valent György
tart. tizedes, Szabadka.

KARÁCSONY A FALUBAN

Irta és rajzolta: DINNYÉS KÁROLY

Kántáló gyerekek.

Vesszőhordók a Dunántúlon.

Éneklő betlehemes csoport.

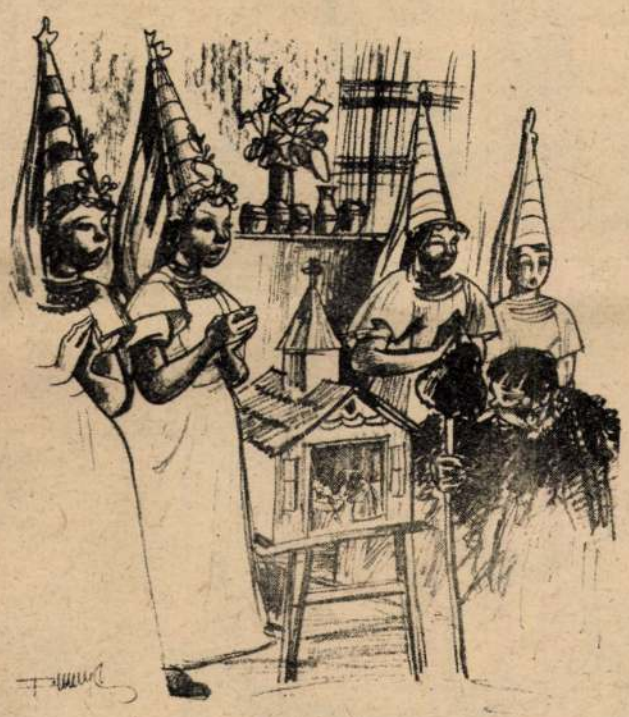

Puhán borul a karácsony-est a falura, csöndben nyújtóznak a kis utcák: az embereket beterelte a tél a házakba, a petróleumlámpa imbolygó fénykörebe.

Meseváró meleg terjeng a szobában és a kemence megnyúlt árnyékából csodálatos alakok tünnek elő. Az öregek ott a lámpa körében mind ismerik őket; még az ő öregapjuk mesélt róluk. Ki tudja, hogy neki ki mesélte el valamikor egy ilyen álmos téli estén...

Sejtelmesen jósolnak az asztal körül. A fiatalság figyelemmel hallgat: örvend, vagy szörnyűlködik, aszerint, hogy mit mutatnak a „jelek", amiből az öregek csalhatatlanul megállapítják, hogy kinek hány jószága lesz...

A nyugtalan leánynép azonban egy óvatlan pillanatban óvatosan kisurran a konyhába, mert ők is kíváncsiak a „jelekre", mármint hogy kinek-kinek ki lesz a jövendőbelije. Itt persze nincsenek burkolt jelek, mint odabent az asztal körül, hogy „akinek a háza előtt karácsony éjjelén...

Itt a jóslat így hangzik:

— Nézd az Izalnak pont a Fekete Jóskát formázta ki az ólom!

Persze, aztán hamar vége is van a jövendölésnek és miután a jelekből, de főleg az elmult mulatságok és esti séták tapasztalatai alapján rövid vitatkozás és annál több kacagás után elosztot-

Boszorkánynézés a lucaszékről éjféli misén.

Magyar Futár 1941. 31. 47

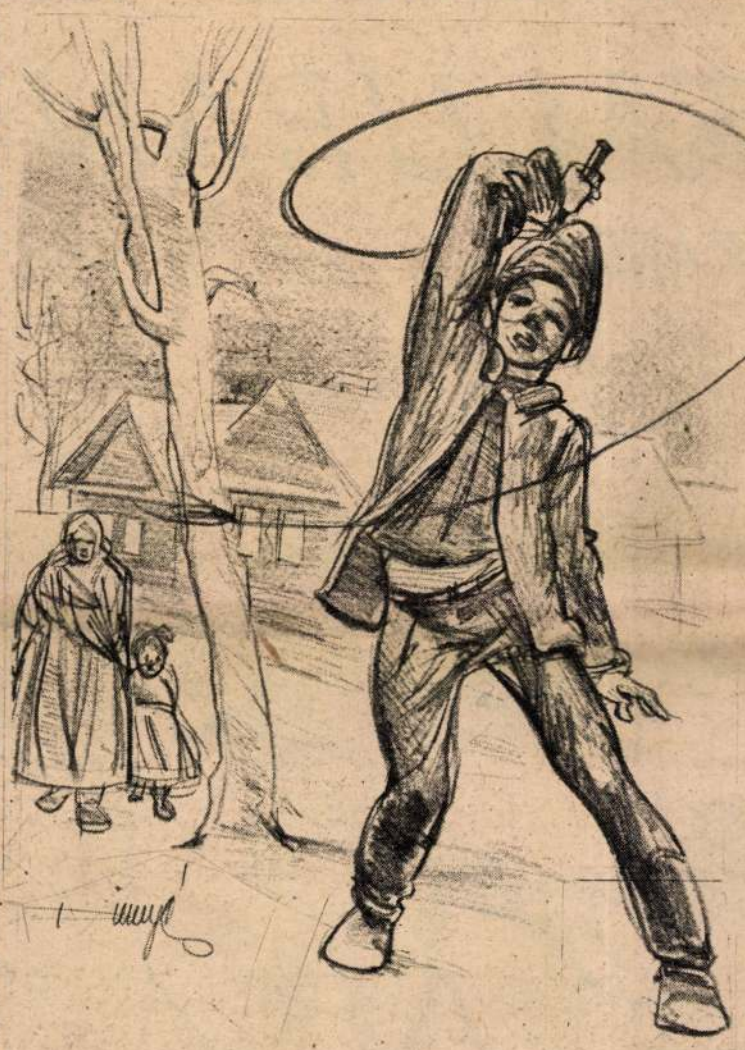

„Kongózó“ pásztorlegény.

Mezőkövesdi betlehemes asszony.

ták, hogy kinek kicsoda lesz a párja, visszatérnek az „első házba“, ahol még mindig csordul a szó az öregek ajkáról és a lámpa imbolygó fényében a pogány ősök mesés világa ölelkezik a keresztény világ hőskorával...

Odakünn az ablak alatt már felcsendült a „Mennyből az angyal“ a kántáló gyermekek ajkáról, ami errefelé első jele a szenteste beköszöntésének és ilyenkor az öregek is a Kisded Jézusra terelik a szót, mert az ő történetét is tudják, kedvesen, színesen, közvetlenül. Máriát és Józsefet szinte odahozzák az asztalhoz a nagy tál mákosguba mellé, körülnépesítik a maguk alakjaival; pásztorokkal, vitézekkel, akik a népmesék világából jöttek hódolni a kisdednek...

Most csöngetnek, aztán nyílik az ajtó és mint az öreg mesemondók megelevenedett szavai, „öreg“ pásztor vezetésével fehérruhás, püspöksüveges, tornyoscsákós betlehemesek jönnek, tempósan felsorakoznak, elmondják a karácsonyi köszöntőt, aztán a ház népe sorra odajárul a kis Betlehem parányi jászola elé...

Most már sorra jönnek a karácsonyi köszöntők; az ostyahordozók, a vesszőhordó juhászok, subában, vagy csákósan, de mindig hatalmas kenderszakállal és bajusszal. Vesszeikből annyi szálat húz ki a gazda, amennyi jószága van és tréfásan megveri vele a juhászt, aki erre „ugrákolni“ kezd: így mutatja, hogy milyen fürgék lesznek az állatok jövőre.

Lassan eljár az idő és a ház népe felcihelődik az éjféli misére, hiszen a templom körül a pásztorok már igen űzik a gonoszt; pattognak a karikás-ostorok, szólnak a dudák...

Aztán megszólalnak a harangok: elérkezik az éjfél; a varázslatok és csodálatos események ideje, amikor a folyók vizei egy pillanatra „életvízzé“ fehéredenek, csodálatos fények villannak fel, az állatok megbeszélik a jövő év sorsát... De amikor a nép kitódul a templomból, már minden békés megint, csak az öreg anyókák és a gyerekek érzik a csodák levegőjét, meg az a kíváncsi asszony, aki lopva viszi haza a „lucaszéket“ elégetni, mert már látta róla a templomban a boszorkányokat...

Lassan megüresedik az ünnepi asztal is, csak a mestergerendáról lelógó karácsonyi ostya függ az asztal fölött: várja az elkövetkező új karácsonyt és az új meséket, amelyek évszázadosak...

Délvidéki betlehemesek.

Megveregetik a vesszőhordó juhászt.

Juhásztánc a betlehem körül.

MEGHALT DINNYÉS KÁROLY A MAGYAR MŰVÉSZET NAGY IGÉRETE

Váratlanul fellobbant tüdőbaj ölte meg a legartisztikusabb magyar karikatúrák szerzőjét

Múlt lapszámunk megjelenésekor vettük a megdöbbentő gyászhírt: hónapok óta súlyos betegen fekvő rajzolóművészünk, Dinnyés Károly, aki annyi remek karikatúrájával nevettette meg olvasóinkat, az esztergomi kórházban váratlanul elhúnyt. A magyar művészet nagy ígéretéről egyik régi barátja és osztálytársa, András Károly, a kitűnő hirlapíró és publicista írja a következő visszaemlékezéseket:

Dinnyés Károly

Tizenhét év távlatából is pontosan emlékszem első találkozásunkra: mint *kis diákokat, első gimnazistákat sodort össze a véletlen minket egy kassai internátusban.* Emlékszem, járványos betegség miatt abban az évben csak október közepén nyitották ki kapuikat a kassai iskolák, szomorú, fülledt ősz volt már, amikor „kiléptünk az életbe." Mire mi megérkeztünk, *Dinnyés már napok óta ott lakott az internátusban, ősszel* felvételizett, azért nem emlékeztünk az arcára az évvégi felvételi vizsgáról. Közös szekrényünknél találkoztunk először, azután sorra bevezetett valamennyiünket az ismeretlen épület rejtelmeibe. Térden alul érő rövidnadrág volt rajta, ez választotta el akkoriban a faluról jötteket a városi neveltektől, ízes nyugati nyelvjárást beszélt s már akkor feltűnt nekünk *érdekes, boltozatos homloka.* Később összefutottunk néhányan és megtárgyaltuk különös fejét, tiszta nézését. Találgattuk, milyen ember lehet, mi rejlik benne.

Érsekujvár vidékéről, Köhidgyarmatról került a messzi kassai gimnáziumba. Velünk együtt ő is szívében hordozta az otthontól való első elválás keserűségeit s ebben a gondunkban mindnyájan egymásra találtunk. Első üres délutánjainkat az állomáson töltöttük, az érkező és induló vonatokat lestük (azóta csak nagyvárosokba szakadt kis cselédlányokon figyeltem meg ezt a jelenséget: pályaudvarokon álmodják vissza vasárnap délutánokon a távoli otthont) s ebből született meg az első összeütközés is elöljáróinkkal.

A prágai gyors mozdonya megragadta fantáziánkat és hosszas tárgyalások után este a tanulószobában kijelentette Dinnyés, hogy lerajzolja a mozdonyt. A kíváncsi fejek felemelkedtek a tanulóasztalok felől s mikor az egyik prefektus belépett, már mindenki a csodás gép előtűnő vonalait leste. Megdermedtünk, a prefektus elkapta a lapot, hogy megsemmisítse, de tekintete rátévedt a rajzra és megenyhültek vonásai. „Hol tanultál meg így mozdonyt rajzolni?" — kérdezte Dinnyést s most mi is összefutottunk a mű csodálatára. A mozdony valóban csodálatos volt, semmi sem hiányzott róla. Dinnyés kijelentette, hogy sehol sem tanult eddig mozdonyt rajzolni s mi is bizonyítottuk: eredeti után, fejből készítette a rajzot. A büntetés elmaradt s a prefektus magával vitte a rajzot, hogy bemutassa a többi elöljárónak...

Ezen a napon kezdődött meg tulajdonképpen Dinnyés Károly művészi pályafutása. *Ettől kezdve verhetetlen volt rajzban,* híre rövidesen kikerült a városba, majd Szlovákia távolabbi részeibe is s középiskolás korában még azok a tanárai is meg tudtak bocsátani neki, akiknek a tantárgyait feltűnő módon elhanyagolta. Ez pedig a legnagyobb elismerés, meghajlás volt tehetsége előtt. Az első években azonban még szó sem volt ilyesmiről. A művészet szenvedélye még nem fojtotta el érdeklődését más tárgyak iránt. *Az osztály első tanulója lett, négy esztendőn keresztül állandóan szinjeles eredménnyel végzett.* De az apró, alig félujjnyira csonkított, hosszúra hegyezett ceruza egy pillanatra sem került ki karcsú ujjai közül. Egyszerre tanult és rajzolt, valóságos freskótervek borították el iskolapadját, tanulóasztalát, könyveit, füzeteit s szószedeteiben is több volt a rajz, mint az idegen szó. S erre a súlyos kijelentésre is rá kell fanyalodnom, bármennyire is groteszknek tűnik: már elsős gimnazista korában *jó neve volt* nemcsak az intézetben, *hanem a városban is tudták, kicsoda Dinnyés Károly.*

Az internátusban az első év végén kiállítást rendeztek az idősebb diákok, sőt egy akadémiára készülő nyolcadikos is: Dinnyést a művészjelölttel együtt emlegették a helyi kritikusok. S ő mindvégig megmaradt annak a csendes, zárkózott, mindig inkább visszavonulásra, mint feltűnésre hajlamos gyereknek, akit az érsekújvárvidéki kis falu küldött át Kassára. Ezt a kedves szerénységét később sem vesztette el: mindig, még a legutóbbi időben is nehezen hozakodott elő munkáival, igazi műgonddal készült képeit inkább csak magának tartogatta, csak alapos ünszolásra volt hajlandó megmutatni ideigeneknek.

Utolsóelőtti karikatura az E. V.-ben: Egyed Zoltán a kamarai ítélet után

Diákkorában diáktársainak kellett árulkodniok a rajztanárnál, hogy „még mi mindene" van otthon Dinnyésnek, azután, *mikor befutott, a legsúlyosabb feladat volt rábírni, hogy vegyen részt egy-egy kiállításon.* Az átlagművész szenvedélyesen lesi a kiállítási alkalmakat, neki általában fogalma sem volt ilyen lehetőségekről s csak zárás után értesült az elszalasztott tárlatokról.

Az osztály már rég elbúcsúzott a gimnáziumtól s még mindig Dinnyés Károly rajzai, festményei díszítették a rajztermet, egészen a legutóbbi időkig, egy-egy feladat megoldásánál még mindig az ő rajzait akasztották ki példának. Érdekes, hogy *magyar dolgozatait* is hasonló sors érte a felsőbb osztályokban. Ezekben az években már nem igen érdekelték az egyéb tudományok, csak a rajz, *néha hetekig kezébe sem vett tankönyvet,* dolgozatai viszont mindig kitűntek. Sokszor kedvesen meg is gyanusította tanára, felszólította, vallja be honnét „merítette' az anyagot, végül jópéldának mégis csak felolvastatta a dolgozatát. Dinnyés magatartásának új fordulatait sokan nem tudták megmagyarázni. Negyedikben megszűnt a rajz, az osztály és az intézet elvesztette intenzívebb kapcsolatát a tehetségével, amit ő cseppet sem bánt, most már egészen magának dolgozhatott. *Ezután évekig csak egy-egy ceruzarajza volt látható* vagy moziplakátja valamelyik kirakatban (egy mozijegyet kapott érte) s a rajzórákból kiöregedett középiskolás művész-jelöltek obligát érvényesülési versenyére, a diákbálplakát-rajzolásra is csak egyetlen egyszer sikerült benevezetni. Inkább csak egy-egy magyar dolgozattal szerepelt a nagyobb „nyilvánosság" előtt s az önképzőkör is csak kétszer tudta elcsábítani. Először valami riportsorozatot akart elindítani, friss, impresszionista képekben írta meg előadását, de a folytatásra már nem került sor, másodszor pedig néhány *Ady-illusztrációját* állította ki. Ezek a rajzok bizonyították, hogy súlyos társadalmi és művészeti problémák foglalkoztatják, *nyugtalan egyénisége azonban nem türi meg a közönséges kereteket,* már most, ezekben a fiatal években az utat, az új megoldást keresi.

Részlet a híres Karádi-karikatura-sorozatból

Ha visszagondolok Ady-illusztrációira, megértem, miért pont Aba-Novák Vilmos szabadította fel a benne rejlő erőket: már akkor olyan feladatokkal küszködött, amelyek Aba-Novákhoz, az ő kifejezési formáihoz kellett, hogy vezessék.

A „világ" természetesen mindebből csak annyit látott, hogy Dinnyés elhanyagolta a tehetségét, sőt tanulmányait is. Az egykori színjeles tanuló például már *pótvizsgázott is,* egy hét alatt azonban képes volt pótolni negyedévek mulasztásait. Mint későbbi rajzainak vonalvezetése, olyan *bámulatosan könnyed volt nyelvkészsége is,* egy-egy finom, ruganyos ívvel lehetne jellemezni mondatait. Az írásban talán még jobb karikatúrista volt, mint rajzban. Tízperces szünetekben, titokban olvasta fel néhányunknak *Az elsodort falu* paródiáját, még ma is idézni tudnám néhány mondatát. Ez a „mű" azonban sohasem készült el, ami megvolt, az is valószínűleg azokban a pillanatokban született, amikor mégis *író akart lenni.* (Még évek mulva is hordozta ezt a kísértést. Ha nem „vigyáztak", terjedelmes — és szellemes szövegeket kanyarított egy-egy karrikatúrájához.)

Az érettségi után *Prágába került főiskolára,* rajztanárnak készült — papíron, a valóságban természetesen sohasem tudott volna megbékélni egy ilyen polgári foglalkozással. Prágai éveiről nem lehet sokat mondani: elvonult a világ elől, még Prága mély kultúráját is alig vette észre s nem érdekelték a cseh művészeti életben zajló harcok sem. Nem nézett semerre, nem gőgből, vagy önteltségből, *teljesen intuitív érzéssel bizott a saját tehetségében, nem jutott eszébe, hogy másokat hivjon segítségül, mert megérezte: valahol sokkal mélyebben, sokkal messzebb rejlik lelki és művészi problémáinak a megoldása.* Problémái tehát továbbra is megmaradtak, de csak aki egészen

Az esztergomi temetés

közelről ismerte, az vette észre, hogy a vívódások tüze különös, talán veszélyes lázat gyujtott a szemében.

Évek múlva, a hazatérés után, Aba-Novák Vilmos nyugtatta meg. Véletlen volt, hogy hozzákerült, ez a véletlen azonban felszabadította őt, a mester megnyitotta előtte a távlatokat, szóval akcióképessé tette. Sohasem hallottam, hogy valakiért oly őszintén lelkesedett volna, mint Aba-Novák Vilmosért s bárki megérezhette rajta, őszinte hála fűzi hozzá azért, hogy segitett kibontani szárnyait.

Első pesti képein még erősen látni a mester formai hatását, tehetsége azonban sokkal mélyebb, sokkal eredetibb volt, semhogy megtűrte volna ezt a kötöttséget. Egyre szabadabban dolgozott ecsetjével, tehetsége csodálatos könnyedséggel továbblendítette ezen az úton s *talán az ő feladata lett volna, hogy továbbvigye Aba-Novák Vilmos meglehetősen megrekedt iskoláját.* Ment volt minden modorosságtól s tehetsége, kifejező ereje, könnyedsége, monumentális látása, szerkesztő-készsége miatt egyedül ő oldhatta volna meg ezt a súlyos feladatot, ha a halál ketté nem töri fiatal életét.

Lássuk azonban eseményeiben is ezt a korszakot. Anyagi gondjai nem engedték meg, hogy kizárólag a festészetnek éljen, így sodródott az ujságok és a karrikatúra felé. De hangsúlyozom: *ő maga is kizárólag mellékkeresetnek, mellékfoglalkozásnak szánta. Rajzai nem is voltak igazi karikatúrák,* — ha nem készültek volna olyan utólérhetetlen könnyedséggel, ha nem lett volna bennük annyi őszinteség, elvi meggyőződés, oly finom gúny, ezt talán magya-

Sajtó alatt

VERESS JÁNOS

honvédszázados háborús naplója, egy század élete a bevonulástól a hazatérésig, a drámaian érdekes napló a Don-menti harcok egyik legfontosabb szakaszával, az emlékezetes urywi harcokkal foglalkozik.

„31-es páncéltörők előre!"

Térképek, eredeti fényképfelvételek.

Ára: fűzve 9 P, kötve 12 P

Megrendelhető levelezőlapon: Veress János százados címén: Budapest, IX., Üllői út 135.

1944. máj.

rázni sem kellene. Anélkül azonban, hogy a karrikatúrista-művészetet egy pillanatra is lebecsülnénk, állapítsuk meg: Dinnyés Károlynak úgyszólván minden rajza azt vallotta, hogy *ez az ember többre termett, ezek csak egy súlyos festő-tehetség mellékes munkái.* Némelyik valóságos remekmű volt, mint kompozíció s a színeket kereste rajta az ember. Oly különös *műgonddal* készültek, oly fölényes könnyedséggel, igénnyel, hogy *Dinnyés Károly mindenesetre iskolát teremtett velük a magyar grafikában.* Sajnos, ezen túl meglehetősen ismeretlen maradt a nagyközönség előtt művészete, pedig, mint mondottuk, éppen ezek a rajzai utaltak különös festői, talán mesteréhez, Aba-Novák Vilmoshoz méltóan, *freskófestői* tehetségére. Egészen különleges színérzéke és néhány megmaradt kompozíciója okvetlenül erre vall (a Szent István-freskóterv például). Természetéhez híven azonban képeit nem vitte szívesen a nyilvánosság elé, inkább csak odahaza tartogatta, gondosan blokkokba zárva. A kiállításokról most is a legszívesebben távol maradt.

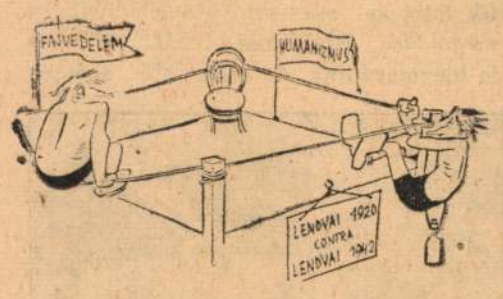

Talán *egyetlen nagyobbszabású tárlaton vett részt, a felvidékiek budapesti kiállításán, de ott is csak egyetlen temperával.* Milyen jellemző azonban, hogy ez a kép kelt el legelőször a kiállításon s *ez volt az egyetlen magánvásárlás:* egy zsidó vette meg. A magyar társadalomnak kötelessége, hogy ezt a másik, *az igazi Dinnyés Károlyt* is megismerje, mert egyik legnagyobb tehetségét vesztette el benne. A csonka életmű, néhány megmaradt képe szívfájdítóan bizonyítja ezt a veszteséget.

S még egy eléggé nem méltányolható értéke volt Dinnyés Károlynak: etikai magatartása. Aki visszaidézi az ő Patho Páljának, Aladárjának, vagy Bernátjának a figuráját, az maga is érezheti, hogy ilyen alakokat csak az teremthetett, aki maga is őszintén akarta az újjászületést.

Néhány héttel ezelőtt, egy kórházi ágyon láttam utoljára. Sápadt volt, láz cserepezte ki ajkát. Hosszú két hónap szenvedései után volt már akkor s nem is gondolt rá, hogy betegsége újra rosszra fordulhat. Arról beszélt, menynyire bántja, hogy nem tud dolgozni, mert mihelyt felül és rajzlap fölé hajol, azonnal kiveri a láz. Mosolygott, de alig leplezhető kis fájdalom is megbújt a mosolyában: mióta megtalálta önmagát, a legszorgalmasabb ember volt, éjjeleket virrasztott át munkával s fájt a lelkiismeretének, hogy ennek egyelőre végeszakadt. Nem tudtam akkor eloszlatni gyanúmat, hogy talán épp *ez az életmód,* az őrlő éjjeli munka döntötte hónapokra ágyba. Ujra és újra visszaidézem ezt a látogatást, de mindannyiszor úgy emlékszem, hogy ezeknél a hosszú megpróbáltatásoknál nagyobb rosszra, *végzetes eseményekre én sem gondoltam akkor.* De érdekes, mikor búcsúztam tőle, első találkozásunkról kezdtünk beszélni s egy tizenhét év előtti, azóta halott közös ismerősünk emlékével váltunk el. Ezután jobban lett s aztán egyszerre megérkezett a lesujtó, borzalmas hír, hogy legkedvesebb barátunk meghalt. A középiskola egyik legjobb atlétáját legyűrte a tüdősorvadás s a magyar művészet egyik legnagyobb tehetségét vesztette el benne.

András Károly.

Olvassa
testvérlapjainkat, a
Nemzetőrt és a
Magyar Futárt

OLÁH GYÖRGY TANULMÁNYA A SÜDOSTDEUTSCHE RUNDSCHAUBAN A MAGYAR ÁTALAKULÁSRÓL

Március 19 hatása a szellemi és közgazdasági életben

A *Südostdeutsche Rundschau* című havi folyóirat májusi számában *Sztójay* Döme miniszterelnök cikke után, melyet a lapok már bőven ismertettek, másodiknak lapunk főszerkesztője, *Oláh* György országgyűlési képviselő tanulmányát közölte *Nagy átalakulás* címmel. Az érdekes tanulmány egyebek közt a következőket mondja:

— Nyugalmat és rendet talál ma az idegen Magyarországon. Az élet nyugalmas felszíne egyáltalán nem árulja el annak a nagy átalakulásnak a mélységét, melyet március 19-e hozott s melyhez hasonlót az 1848-as szabadságharc óta a magyarság nem ért meg. Alig két hónap mult el az emlékezetes hideg márciusi nap óta *s a magyar szellem és politikai élet képe tökéletesen megváltozott.* Közéleti méltóságok, kiknek hatalma *megingathatatlannak* és *örökéletűnek* tetszett, *nyomtalanul eltüntek.* Lapok, egyesületek, intézmények szüntek meg csendben. Belső súlypontok tolódtak el anélkül, hogy *bárki szót emelt volna érettük.*

— A nemzetiszocialista gondolkodású jobboldali magyarság mindig azt hirdette a megszünt rendszerről, *hogy az sohasem tudott gyökeret verni a nép széles rétegében.* Az elmúlt hetek eseményei, az az érdektelenség és közömbösség, amellyel tömegeink a mult rendszer bukását szemlélték, *nagyon is igazolta ezt az állítást.* Ha az a csoport, melyhez e sorok írója is tartozik, egészen másképpen képzelte is el a nagy nemzeti átalakulást, mint ahogy az március 19-én bekövetkezett, azt sem tagadhatjuk viszont, *hogy a nemzet csodálatos gyorsan találta meg lelki egyensúlyát és ma több bizalomtól sugárzó arccal találkozunk, mint két hónappal ezelőtt. A győzelembe vetett hit lényegesen megerősödött.* A nemzet nagy része a március 19-i eseményeket *szükséges kényszerhelyzetnek* ismerte el. A túloldal őszinte emberei is belátták, amit eddig csak titokban sejtettek, hogy döntő harcban álló frontmögötti országban végzetesen *könnyelmű játék volt egy olyan száz és százezrektől támogatott propagandát és kémszervezetet megtűrni, mely már nyiltan hirdette, hogy az ellenséggel tart.*

*

— Rend és nyugalom van ma az egész országban. Az átalakulás mélységét csak akkor látjuk igazán, ha betérünk Budapest nemrég még egészen keleties jellegű kerületeibe. Tizennyolcezer üzletnek kellett bezárnia Budapesten, mikor az új magyar kormány kereskedelmi minisztere ezt a megoldhatatlannak látszó problémát *a gordiusi csomó kuszárbravurjával vágta szét.* A pesti üzletek negyvenöt százaléka került igy zár alá.

*

— A zsidóság kikapcsolása a nagyipari vállalatokból a szakértők szerint *nem jelent majd nehézséget. Annál bonyolultabb és kényesebb a kérdés megoldása a részvények és a papirok, bankok, pénzintézetek területén, hol sok lehetősége volt a zsidó vagyon álcázásának, hiszen a két előzetes zsidótörvény laza végrehajtása bő alkalmat nyujtott ezeknek a vagyonoknak elrejtésére.* Egy egész társadalmi vegetációt tenyésztett ki ez a lappangó zsidó vagyon a *stróhmannok* világát, akik sokszor az előkelő társaságból, egykori miniszterek, államtitkárok, sőt magasrangú nyugdíjas tisztek sorából kerültek ki s akiket a magyar közhumor, a legnagyobb magyar publicista, Milotay István szatirikus vezércikke alapján *Aladároknak* nevezett el. E stróhmannok hada éppen az utolsó két év új liberális periódusában nőtt meg. A zsidóság rajtuk keresztül tovább biztositotta magának a társadalmi kapcsolatokat. Igy érthető, hogy emögül a fedezék mögül háborús gazdasági életünket szinte kizárólag zsidók irányították. Ez év március 19-éig a zsidó *Chorinnak, Kornfeldnek, Vidának, Weissnek, Mauthnernek* stb. legalább olyan befolyásuk volt a háborús fegyverkezésre és nehéziparra, mint az egész magyar közösségnek együttvéve. Nincs mit csodálni tehát azon, hogy ma, mikor a nagy felszámolás folyik, a *titkos szabotázsakcióknak* ezer és ezer bizonyítékát találjuk.

*

— De súlyos volt a helyzet a szellemi élet terén is. *Ha egész más módon és finomabb formában is, de itt is meglelhettük a nyomát a stróhmannok által márkázott zsidó szellemiségnek.* Iróinkat, művészeinket a legraffináltabb módon *szédítették a demokrata humanizmus jelszavával.* A *nyolc* nagy könyvkiadóvállalat közül a zsidótörvények végrehajtása után is csak *háromról* lehetett megállapitani, *hogy mentesek voltak a zsidó befolyás alól.* A kétezer könyvkereskedő közül több mint *ezerháromszáz volt zsidó.* A szellemi élet közlekedési csatornái szinte kizárólag zsidó kézben voltak és mindent elkövettek persze az igazi egészséges népi gondolat és a nemzetiszocialista eszme elnyomására. A színészek, festők, szobrászok híres klubjának, a Fészeknek *ezerszáz* tagjából mintegy nyolcszáz zsidót *törölt* az élére kirendelt biztos. *Kolosváry-Borcsa* Mihály kormánybiztos a *napi-* és *hetilapok* több mint a *felét betiltotta.* Zsidó írók munkáit a nyilvános könyvtárakból kiemelik és mint nyersanyagot a papírgyárak rendelkezésére bocsátják.

*

— Annak ellenére, hogy a magyarországi zsidókérdésnek a megoldása az új kormányt olyan feladatok elé állítja, melyeknek nehézségeiről a külföld egyáltalában nem tud, mi nemzetiszocialisták nagyon jól tudjuk, hogy a zsidókérdés megoldása önmagában csak negatívum és nem jelent mást, mint mikor egy hatalmas sziklát félretolnak az egészséges fejlődés útjából. Csak ennek a kérdéseknek megoldása után kerül sor a magyar közösségi élet nagy kérdéseinek a megoldására.

*

— A tanulmány ezután a munkáskérdéssel, a magyar társadalom osztálytagozódásával, a címek barokk tobzódásával, e visszásságok radikális megszüntetésével foglalkozik. Az új irányzatnak, melyet joggal neveznek nemzetiszocialista forradalomnak, a földreform terén is hatalmas feladatokat kell elvégeznie. A földtulajdon megoszlásában egyetlen európai országban sincsenek olyan visszás állapotok, mint nálunk — mondja —, ahol az agrárkérdések megoldása egy félévszázadon keresztül késedelmet szenvedett.

— Számtalan feladatot kell az új rendszernek megoldania. Mindenekelőtt áll azonban a háborús termelés emelkedése. Minden erőfeszítést meg kell tenni, hogy ez a tizennégymilliós nemzet az őt megillető részen a háború győzelmes befejezése után helyét elnyerje és a lehető legerősebb hadsereggel védi a Kárpátok vonalát. A március 19-i átállítás ezen a téren lelkileg hatalmasat teremtett. *Ma más hangulatban menetelnek katonáink, hiszen tudják, hogy nem egy hátramozdító liberális társaságért harcolnak, hanem egy most épülő népközösségért, a most kibontakozó nemzetiszocialista forradalomért.*

„KEZÉT CSÓKOLOM"

Magyar átok a széthúzás. Titka abban rejlik, hogy többre becsüljük magunkat, mint mást, s ez megnyilvánul minden mozdulatban, amely embertársainknak szól. Az érintkezés élfelülete az üdvözlés. A férfiak hivatalos köszönési formáját már tisztázták a közvélemény előtt. A férfi hölgyismerőset *„Kezét csókolom"*-mal üdvözli. Az *„Asszonyom"* megszólítást már megpendítették. Pedig ezzel együtt jár a *„Kezét csókolom"* formája is. Alakiság csupán, mégis tüskét hagy a nők lelkében, ha elmarad. Más szempontból éket ver ez a köszönés magyar és magyar közé. A feltörekvő dolgozó *társadalmi megbecsülést lát* ebben a köszönési módban, *elmaradásában viszont mellőzést* és lenézést érez. A megvetés és gyűlölködés szörnyű válaszfalát emeli így ez az ártatlan *„kezét csókolom"* családok, polgárok és magyarok közé.

Hagyjuk el, mellőzzük ezt a spanyolos, idegen köszönési módot, mely csak elválaszt minket egymástól, amikor van sokkal jobbhangzású, becsületes magyar köszöntésünk: a *„jó napot"*, *„jó reggelt"*, *„jó estét"*. Ezzel senkit sem sértünk meg s nemcsak nem választ el egymástól, de méginkább összetart.

A másik rákfenénk a *tegeződés.* Magánéletben egyéni dolog, izlés kérdése. De szolgálatban hanyag és felelőtlen alkalmazását nem lehet eléggé elítélni. Meglazítja, erkölcsileg korrumpálja, elposványosítja a szolgálatot, amit éppen ma komolyan kell venni. Még veszélyesebb, ha az idősebbek hivatali rangjuknál fogva, fölényesen tegezik le fiatalabb hivatalnoktársaikat. Ez az egyoldalú tegeződés egyik sajátos lepra-bacilusa társadalmunknak. Nem ismerjük, vagy nem akarjuk végre felismerni ennek a beteg és felelőtlen szokásnak egységbontó, halálos veszedelmét. Ne sértegessük szabadon egymás emberi méltóságát, szabadítsuk fel végre magunkat abból a trianoni lelki nyomorúságból, amelybe a liberális, nemzetközileg destruált zsidó szellem fojtotta a magyarság lelkét.

SZŐNYEGEK
KÉSZ FÜGGÖNYÖK
NAGY VÁLASZTÉKBAN
Márhaszőr buklé futószőnyegek . . . . . 45.50 P-től
Marhaszőr buklé ebédlőszőnyegek . . . . . 434.— „-„
Torontáli szőnyegekből minden méretben nagy készlet.
Kész függönyök virágmintás beszövéssel különböző méretben . . . . . 113.— P-től
Külföldi Gitterfüggönyök . . . . . 186.50 „-„
Nyári színes- és egyéb függönyanyagok, ágyterítők. Kertibútorok prima vesszőből és gyékényből nagy választékban.
Nagykovácsy
ÜZLETHÁZ
BUDAPEST, IV., KOSSUTH L.-U. 9.

MDK

Dinnyés Károly, festő

241. Ádám és Éva. Tempera.

Bp.Mücs.- "A Magyar Müvészetért". Képzőm.Kiáll.1942. jun.6.-22. Kat. 12.1.

Dinnyés Károly

MDK

Ádám és Éva, tempera

Műcsarnok 1942 [redacted]

A magyar művészetért c.kiáll.

EMLÉKTÁBLÁVAL JELÖLIK MEG
A SZOVJETBOMBÁKTÓL MEGMENEKÜLT VÁROSMAJORI TEMPLOMFRESKÓK SÉRÜLÉSEIT

A híres Aba-Novák freskók szerencsés sorsa eldönti a régi vitát: szabad-e nagyméretű falfestményt külön táblákra festeni?

Lassan eltünnek az esztelen rombolás nyomai a Városmajorból; a bombatölcsért friss föld borítja, magán a templomon végzett lázas javító munka is egy-kettőre kész lesz. A szenzáció tehát elmúlt s most az ország érdeklődve várja, hogy *mi lesz a sorsuk a templomban lévő freskóknak.* Budapest egyetlen Aba-Novák freskójának?

Kétségtelen, hogy a templom vasbetonkonstrukciója remekül kiállotta a próbát, de *a nehéz méretű szovjet-bomba túl brutális érv volt a modern építőművészet mellett.* Szegény Aba-Novák mester sem gondolta, hogy freskójának ilyen drasztikus reklámmal szolgálnak a közeljövőben. Hiszen a városmajori templomban tulajdonképpen három Aba-Novák falfestmény van, közülük csupán a mennyezet kazettáit kitöltő „Teremtés" sorozatot festette falra, al secco eljárással, vagyis száraz vakolatra. *Ez a rész teljesen épen vészelte át a bombarobbanást.* Hányszor szemére vetették szegény Aba-Nováknak, hogy freskói nem időtállók; szegedi, székesfehérvári freskói alig pár év után valóban már restaurálásra szorulnak. Giottót és a többi régi olasz mestert emlegették, akiknek al fresco eljárással, nedves vakolatra festett falképei ma is romlatlanul állnak. Ezek a viták úgylátszik zavarták Aba-Novák mestert. Ő haladt a maga útján, *kísérletezett, harcolt az anyaggal,* igen gyakran az építészek-adta nedves, alkalmatlan falfelületekkel. Éppen a városmajori templom építője, Árkay Bertalan műépítész vallja azt a nézetet, hogy a falrafestett freskók tartóssága rendszerint az építésztől függ. Szerinte Giotto páduai freskóinak tartósságában nincs semmi varázslatos. A méter vastag falak talán egy évszázadig száradtak ott, míg ezek a falfestmények reájuk kerültek.

Nem ez volt a helyzet Szegeden, sem Székesfehérvárott, ahol Aba-Novák mester nyirkos, alkalmatlan falra dolgozott és alig fejezte be a munkát az egyik részen, a másikon már hozzákezdhetett a javításokhoz.

A városmajori templom kártyavárnak látszó vékony falai ebből a szempontból is kiállották a próbát. A mennyezet freskója, amely a székesfehérvárival és a többiekkel közel egyidőben, *ugyanazzal az eljárással készült, a romlás legcsekélyebb jeleit sem mutatja.*

A nyirkos falfelületekkel vívott meddő harcai közben gondolhatott a Mester először arra, hogy milyen hiábavaló dolog *rossz falra festeni egy már előre pusztulásra ítélt freskót.*

Azt hiszem, a párisi világkiállítás óriási sikert aratott falfestményei voltak az első munkái, amelyek külön *falemezekre készültek, amelyeket azután utólag montiroztak fel az adott falra.* Itt ugyan elsősorban az idő rövidsége miatt volt kénytelen így dolgozni, de valószínű, hogy itt szerette meg ezt az eljárást.

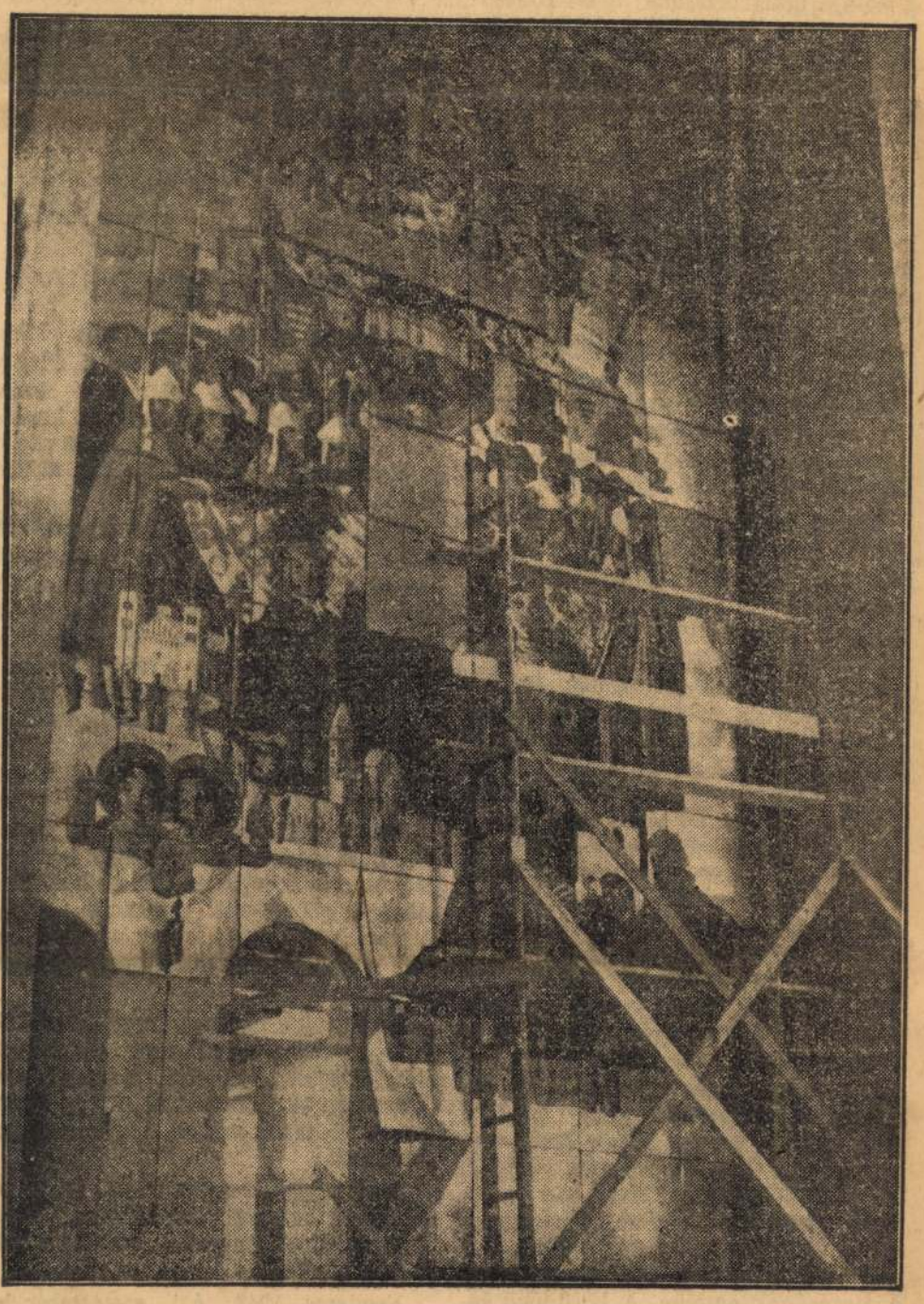

Itt lökött le a légnyomás két aluminium lemezt a városmajori freskóról. Szerencsére üresek voltak

A városmajori templom szentélyének két oldalfalát borító festményeken aztán aluminium-lemezek váltották fel a fát és fémes csillogásuk újabb lehetőséget nyujtott a Mester dekoratív érzékének.

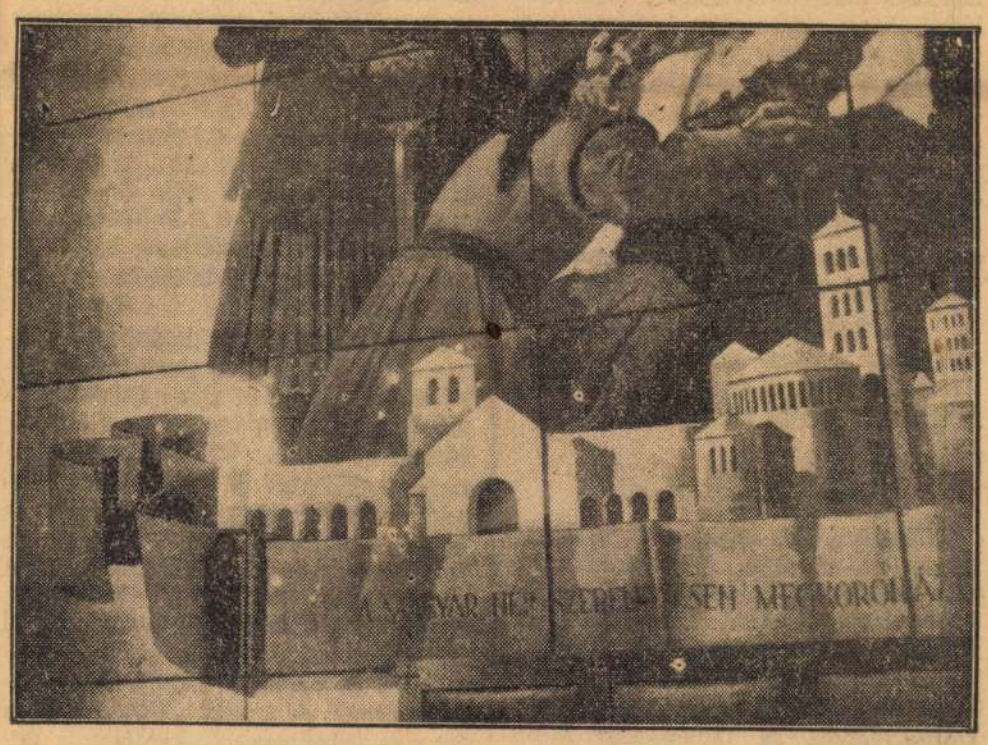

Ezen a részen lyukasztgatta át a legtöbb üvegszilánk a képet

Ez az alapanyag új lehetőséget adott. A mennyezet freskóinak a fal-szabta korlátok közé szorított színskálája mellett ezek a falfestmények *a temperafestés kötetlen színeiben pompáznak.* Persze most kissé megtépázva...

A bomba a szentély mögött csapott be és a légnyomástól kitépett ablakok üvegszilánkjai, talán bombaszilánkok is, *ezer lyukat vágtak az aluminium* lemezekbe. Szerencsére a baloldali falkép ezektől megmenekült, *viszont itt a fal végighasadt* és a légnyomás *a kép két középső lemezét ledobta.* Ettől eltekintve azonban ez *a rész komoly kárt nem szenvedett.* A legalsó aluminium lapokat meg feltépte ugyan a légnyomás, *szerencsére ezekre már nem volt festve, sőt a jobboldali képen is inkább csak az üres lemezek rongálódtak meg.*

Pedig szörnyű ereje volt a robbanásnak. Az egyik aluminium-lemezt odanyomta a falhoz, mintha odaforrasztották volna. *Egy szempillantás alatt tökéletesen átvette annak szemcsés struktúráját, rücskös lett.*

Az ember elámul, hogyan maradhatott épen a mellette lévő lap, amelyikre már festve volt...

Igazán szerencsés ötlet volt tehát (Árkay építész tanácsolta), hogy nem a falra fessék ezeket a freskókat. A baloldali freskó szinte egészen ép, pedig körötte minden törmelék. Mögötte most „varrják össze" a megrepedt betonfalat a munkások.

*

Ujabb nagyszerű táplálékot kaptak a technikai viták megszállottjai: *falra fessük-e tehát, avagy montirozzuk fel a falfestményeket?*

— Több eset nincs!...

*

A légnyomástól kitépett ablakok üres helyén beözönlő napfényben ezerszeres tűzzel lángolnak fel a szentély félhomályához mért színek. Ez a koraőszi napfény mintha hősi multunkba reflektorozott volna be; barna-fekete, sasorrú ősmagyarok közé, akik István királyuk oldalán először hajtják meg kemény derekukat az „új Isten" előtt.

Tempós ünnepélyességgel tömörülnek az alakok Szent István köré, fölöttük az Úr keze. Minden súlyos ereje mellett valami processziószerű íze van ezeknek a freskóknak.

Jól emlékszünk rá, amikor 1938-ban festette őket az átlagos *polgári lakószoba méretét alig megütő* kis Zsolt-utcai műtermében. Az eucharisztikus világkongresszusra kellett elkészülnie vele. *Tizezer pengőbe került egy-egy.*

A város most 150.000 pengőt szavazott meg a templom restaurálására. Az előirányzott összeg éppen csak az épület restaurálásra elég. A belső díszítő berendezésekre egyébként nincs utalás. Különben is a szükséges anyagok egy része vagy egyáltalán nem szerezhető be, vagy az áruk szökött fel annyira, hogy például a színes üvegablakok újra elkészítése pillanatnyilag megoldhatatlan. *Ezeket ideiglenesen átlátszó üveggel pótolják.*

Milyen szerencse hát, hogy a freskók aránylag kis sérülésekkel vészelték át a robbanást! *A képek széleinek föltépett, túlnyomórészt üres aluminium lapjait most újakkal cserélik ki; a hiányzó részeket a mester volt tanítványai* — akik a falfestmények készítésénél is segédkeztek — *bepótolják. A jobboldali freskótáblákon az üvegszilánkoktól vágott lyukakat érintetlenül hagyják.* Ezek a fegyvergolyó-vágta nagyságú, vagy alig nagyobb lyukak a *festmény alsó részén szétszórva a kép összhatását úgy sem zavarják feltűnően.* Javításuk csak úgy volna eszközölhető, ha a *sértett részeket leemelnék a falról, ami csak újabb sérüléseket eredményezne. Kis tábla fogja itt emlékeztetni az utókort a szovjet bomba robbanására.*

A freskóknak ez a szerencsés megmenekülése talán a sors egyik jutalma szegény vitéz Aba-Novák Vilmos művészetének, aki oly gyakran mondotta növendékeinek: *jó művész csak jó mesterember lehet. A művészet csak a mesterség teljes ismerése után kezdődik.* — Ne fessünk állandóan készen vett festékkel ismételte; — ismerjük meg az anyagot, amivel dolgozunk. És a műtermekben nemsokára súlyos *márványlapokon „törték" a festéket, a falakon hatalmas kartonokkal birkóztak a tanítványok...*

A gondosan, alaposan megfestett — körülbelül hetvenszer-százas méretű — tervről felnagyított kartonokat részletekben vitte át az aluminium-lemezekre. Négy vagy hat lemezen festett egyszerre, hiszen a kis műterem falára nem tudhatott többet felrakni. Budapest egyetlen Aba-Novák freskója, a városmajori is így készült.

DINNYÉS KÁROLY

1942. okt. 9.

A TUDOMÁNYOS FAJVÉDELEM ISKOLÁJÁT KELL FELÉPÍTENI ZILAHY ADOMÁNYÁBÓL!

Egy földmives származású egyetemi hallgató minden örökségét felajánlja az új iskolának

Milyen legyen a Zilahy Lajos adományából létesülő új iskola? A liberális és marxista oldal természetesen már nekilátott, hogy *mérhetetlen tömjénezésével benyálazza és kompromittálja a légitámadás drámai éjtszakája után megszületett alapítványt.* Hangos ömlengésükkel csak az egykori Zilahy Lajost, a nyugati demokráciák és az angolszász elegáncia barátját akarják meglátni az adományozóban. Szót sem írnak arról, hogy például Zilahy röpiratában a katonai nevelésről beszél, mindenáron a századvégi l'art pour l'art irodalom egyik világpolgári gesztusát szeretnék belemagyarázni a nagyszabású ajándékozásba, hogy mesterségesen felejtessék a lényeget: *ez az ajándékozási szerződés mégiscsak egy szovjetbomba rombolása nyomán született meg, az új iskolának tehát egyedüli célja és értelme csak az lehet, ha egy, a bolsevizmussal szemben minden küzdelemre képes, kemény, zárt világrend kiválasztott katonáit neveli.*

Zilahy Lajos a *Hid* legutolsó számában egyik februárban elmondott rádióbeszédje leközlésével akar választ adni arra, *hogy milyen legyen az általa elképzelt új iskola.* Valóban nagy szükségletre mutatott rá ebben a rádió-beszédben, amikor megállapította: „Ez az iskola csupán arra szolgál, hogy *az államigazgatás rozsdás gépezetébe friss alkatrészeket, friss acélt hozzon s e nagy gép működését új szellemmel, új átfogó gondolkodással, mélyebb hivatástudattal és nagyobb műveltséggel olajozza meg.*" A katonai fegyelem és a katonás jellemnevelés kérdését is felveti már ez a rádió-beszéd. Csak arról feledkezik meg, amiről különben az adománybejelentő *röpirat is hallgat, hogy mindez ma, ebben a vérrel, vassal küzdő harcos korban egységes, határozott világnézeti alap nélkül nem lehetséges.* Zilahynak az igazán rendkívüli adományt kísérő egyetlen megnyilatkozása sem szólt eddig arról, hogy az új iskola nevelési rendszere hogyan vélekedjen a zsidókérdésről, a marxizmusról, a faji problémáról. *Egyetlen utalása nem volt még arra, hogy a magyar fajnak általa is oly hangsúllyal követelt tisztántartása elsősorban és főképpen a zsidó befolyás teljes és tökéletes megszüntetésén múlik.*

Pedig hogy a nemzeti társadalomnak a Zilahy adományáért lelkesedő része hogy gondolkozik az új iskola céljairól és feladatairól, leghűbben bizonyítja az a levél, amelyet egy egyszerű parasztsorsból fölkerült lelkes *fiatal egyetemi hallgató, Antal Károly, 21 esztendős magyar-német-franciaszakos bölcsész, egy kenderesi kisgazdacsalád gyermeke, a Horthy-Kollégium lakója intézett főszerkesztőnkhöz.*

Antal Károly a Kormányzó Úr kenderesi alapítványával került a Horthy-Kollégiumba. Apjának, mint az alább mellékelt községi bizonyítvány igazolja, közel húsz hold földje van. Ebből fog a fiatal bölcsészhallgatóra örökrészül 4 hold s talán 4000 pengő készpénz esni. A fiatal Antal Károly, Zilahy adományán fellelkesülve, nemrég megjelent az írónál s felajánlotta saját örökségét az új iskola céljaira. Mindenesetre a fiatal diák adománya az ő viszonyaihoz képest majdnem *ugyanolyan nagy dolog, mint ha itt gazdag emberek százezerpengős adományai futnának be. Hogy mire szeretné áldozni ő ezt az adományt, a következőkben mondja el nekünk:*

A zsidókérdés és az új iskola

Tisztelt Főszerkesztő Úr!

Olvastam Főszerkesztő Úr levelét és engedje meg, hogy én is hozzászóljak a cikkben felvetett problémákhoz annál is inkább, mert én az után, hogy Zilahy Lajos elhatározása nyilvánosságra jutott, *megjelentem nála és felajánlottam neki minden leendő örökségemet a Kitünőek Iskolájának céljaira.* Húsz hold földje van édesapámnak Kenderesen, ennek ¼-e, 5 hold *és körülbelül ötezer pengő értékű házrész lesz tehát az örökségem.* Talán csekélyke vagyon a nagy célhoz képest, *nekem azonban mindenem, többet nem adhatok.* A Horthy Kollégiumban élek mint ösztöndíjas bölcsészhallgató. Mint földműves szülők gyermekének van alkalmam igazán látni közelről a népi sorsból származó magyar fiúk felvergődését az értelmiségi osztály felé vezető úton. Latom, milyen nehéz érvényesülni a mai iskoláztatási viszonyok és a mai társadalmi rendben a faluról feljött szegény gyereknek. Beteg és egészségtelen a kiválasztás rendszere nálunk, *az új iskolának tehát elsősorban az egészséges kiválasztás elvét kellene diadalra juttatnia.* Példát kellene szolgáltatni az egész magyar nevelésre. hogy az utánunk következő nemzedék népi sorsból feljövő fiai ne járják ugyanazt az útat végig, amelyet mi végigjárunk.

Igaza van a Főszerkesztő Úrnak, amikor azt állítja, hogy: „a Kitünőek Iskolája igazi értelmét, igazi fontosságát, igazi programját az a szovjetbomba adta meg, amely egy ördögi világrendnek, a pusztításnak, a mi keresztény kultúránk raffinált szétzúzásának a jelképe". *A Kitünőek Iskolája csak akkor teljesíti igazi feladatát, ha a szinmagyar népi mélységekből értékeket merítve megtalálja ennek az egész világot, az egész civilizációt fenyegető szörnyű mételynek az ellenszerét.* Nem negativumokra gondolok itt, *negatív eszközökben, gyorsan felhúzott gátakban ma nincs hiány.* Egy ilyen forradalmi rombolással szemben azonban csak egy pozitív világnézet ép, egészséges, harcos, elszánt katonái vehetik fel a harcot.

Az új iskola, amelyhez én is szeretnék hozzájárulni egy pár téglával, *csak világnézeti nevelőiskola lehet,* még pedig egy *keresztény, népi, magyar világnézet nevelőiskolája.* És itt mindjárt fel kell vetnem egy rendkívül fontos problémát, *amelyről az adománytevő nagy író, Zilahy Lajos röpirata nem szól és a hozzászólások is alig beszéltek róla: a zsidókérdés ismerete nélkül nem lehet ma már öntudatos harcosokat nevelni a bolsevizmus elleni küzdelemre* és nem lehet ma a fiatalságba harcos, öntudatos világnézetet belenevelni anélkül, hogy ne tudja, *mi a szerepe a zsidóságnak a történelem folyamán a társadalmi rend és az állam erőinek szétbontása körül.* Beszélni sem lehet addig egy új nemzeti társadalom erkölcsi törvényeiről, amíg például nem tudjuk, *milyen összefüggés van a zsidóság és a marxizmus között.* És nem vagyunk tisztában vele, hogy Marx Károly gondolatrendszerében milyen szerepet játszott a zsidó vér és a zsidóság százados üldöztetésének emléke. A Kitünőek Iskolájából kikerülő fiatalembernek pontosan kell tudni, hogy milyen szerepe van a szerelmi erkölcsben Freud Zsigmondnak és ez a Freud mennyire jellegzetes alakja volt a zsidóságnak.

Igenis szükség van végre egy iskolára, ahol a modern szociológia különböző rendszerek mellett végre rendes felvilágositást ad a magyar fitalságnak a tudományos fajvédelemről, *a zsidókérdés történelmi, biológiai, társadalmi, etikai vonatkozásairól.* Az áfonyautcai új iskolának itt Méhely Lajosék, Istóczyék, Verhovaiék szellemében kell végre oktatnia. Ne a gyűlölet iskolája legyen ez az iskola, hanem az igazságé, a magyar fajta igazságé. Hiszen ezek az emberek mind szinmagyarok voltak, üldözött magyarok, *akiket csak az egyszerű nép értett meg* a maga csodálatos ösztöneivel, az akkori liberális és gentry szellemben elhallgatottak voltak.

Igaza van a Főszerkesztő Úrnak, abban is, amikor a röpiratban lefektetett elvek közül különösen a katonai jellemnevelés fontosságát hangoztatja. Csak a katonai szellem: az abban rejlő fegyelem, helytállás, önfeláldozás, férfiasság alakithat ki igazi harcos jellemeket ebben a meggyengült idegzetű, erkölcsi helytállásra képtelen, intellektuális hűtlenséggel tele magyar életben. *A hősiesség, az önfeláldozás iskolájának kell lenni az új iskolának.* Mert nemcsak a fronton nem érhet el a magyarság sikert, de idehaza a nagy kérdések: a földkérdés, a parasztság kérdése, a zsidókérdés megoldásánál sem juthatnak előbbre egy lépést sem a minden áldozatra kész hősiesség nélkül.

Ez legyen hát a Kitünőek Iskolájának a programmja. *Egy ilyen iskola céljaira ajánlom én fel örökségemet.*

Kenderes, 1942 szeptember 29.

Magyar üdvözlettel:
Antal Károly.

Kenderes község elöljárósága különben Antal Károly szüleinek állapotáról a következő bizonyitványt állitotta ki:

J. Nk. Szolnok vármegye.
832 B./1942. szám.

Tiszai felső járás.
Kenderes község.

Községi bizonyítvány

Kenderes község elöljárósága hivatalosan bizonyitja, hogy Antal Károly egyetemi hallgató szüleinek: Antal István és neje Szecsei Rozália kenderesi, Horthy István-utca 27. szám alatti lakosoknak a foglalkozása: fm. kisbirtokos.

Nevezetteknek négy élő gyermekük van: Antal Margit Havas Istvánné, Antal Anna, Antal István és Antal Károly. A felsoroltak közül még kettő szorul szülői eltartásra. Bizonyítja továbbá az elöljáróság, hogy nevezett szülőknek Kenderes községben 1 házasbeltelek és 11 kat. holdnyi területű szántó ingatlan vagyonuk van, mintegy 12.000 P értékben. Ezenkívül tulajdonukat képezi Kenderes községben 2 kat. hold □-öl OFB. szántó ingatlan, kb. 1000 P értékben., váltságár terherrel. Nevezett szülőknek az összes jövedelme ezen ingatlanokból származik, egyéb haszonhajtó foglalkozásuk nincs, fizetést vagy ellátást sehonnan sem élveznek.

Bizonyítjuk továbbá, hogy Antal Károly egyetemi hallgatónak sem ingó, sem ingatlan vagyona nincsen, sem hasznothajtó foglalkozása, s így társadalmi állásához mérten szegénynek minősíthető.

Miről ezen bizonyítványt nevezett egyetemi hallgató kérésére egyetemi kedvezmények elnyerése céljára a mai napon kiadtuk.

Kenderes, 1942. évi szeptember hó 3-án.

Olvashatatlan jegyző — **Vaduska Imre** bíró h.

VARNEMÜNDETÓL—LENINGRÁDIG
(folytatás a 8. oldalról)

vételét és a hírek adását. *A legtöbb hősi halottja a téli hadjárat alatt a légi megfigyelő lották osztagának volt.*

Leningrád alatt

Átléptük a finn határt s orosz földön folytatjuk utunkat. A határtól alig száz méternyire hajdani orosz kaszárnyában a legendás hírű Pajari tábornok, *„Észak Rommelja"* fogad, *s mi a Rákóczi-induló hangjai mellett indulunk tovább Leningrád irányában.* Drótakadályok és tankcsapdák között haladva hirtelen erdei útra térünk. Fülünket kopácsolás és ének hangja üti meg. Pajari tábornok *„bajtárs-falujába"* érünk. A tábornok saját kezdeményezésére, saját tervei szerint és a front mögötti szakaszon vidám, *alkotó életet varázsolt.* Az állóháború katonáinak egy részét ide vonta építkezéshez. Azt akarja, hogy amit az oroszok Karjala földjén elpusztítottak, azt az orosz erdők fáiból építsék újra. *Egyszerre ötvenkét ház épül, szép, nagyméretü, tágas szobás házak,* hogy mire a kitelepítettek ezrei hazatérhetnek, a romok helyén új házak várják őket. A katonák a munkát akkordban végzik. Ha a megállapított időn belül végzik el feladatukat, az így nyert órákat vagy napokat jóváírják nekik s ezekből gyüjtenek maguknak soronkívüli szabadságot. *Pajarit a katonái rajongásig szeretik, legendákat mesélnek róla.* Ő pedig állandóan velük van, figyeli lelküket és problémáikat, hogy megadhassa nekik mindazt, amire szükségük van s cserébe joggal követelhesse tőlük a teljes odaadást.

Egy közeli lotta-kantinba térünk. Ezek a front-kantinok nem hevenyészett barakok, hanem szép, modern faházak, nagy ablakokkal, mély, virágokkal teleültetett ablakpárkányokkal, modern bútorral, gyönyörű kandalókkal. *Legjobb mérnökeik tervezik s a felszereléseket a lották szerzik be. Azt is a legjavából.* A főzőedények, a tálalók és evőeszközök a modern ipar legjobb termékei ízlésben és minőségben egyaránt. Nem láttam sehol egyetlen egy csorba üveget vagy tányért. *Mert a finn nemzet tudja, hogy harcoló katonáinak a legjobb is éppen csak hogy elég jó.*

*

Leningrád alatt állunk. Nézzük a város templomainak tornyait, füstölgő kéményeit, s lassan bontakozni kezd lelki szemeim előtt a nagy történelmi összefüggések törvényszerűsége. Mellettem áll a tábornok, itt észak Dévény kapujánál, és szól, mintha csak magának beszélne: *„Vannak földrajzi kulcspontok és történelmi kulcshelyzetek. Amikor a kettő egy cselekvésben találkozik, formálódik az új kor. Leningrádnak el kell tünnie a föld színéről!"*

D. GARZULY MÁRIA

Egyedül Vagyunk 1942. jul. 31-

A MI KÜLÖN CIMERKIÁLLITÁSUNK

FRANKLIN ROOSEVELT

TIMOSZENKO

SZIBÉRIA

SZTALIN JÓZSI

W. C.

DON QUIJOTE

AUCHINLECK

SIMOVICS

BENES

LITVINOV DE FINKELSTEIN

WINSTON CHURCHILL

SIR LORD Eden

BABTARS (STROHMANN)

GRÓSZ BÉLA

OMNIA VINCIT AMOR

LU-PESCUNÉ

AZ ÚJ FÖLDESÚR

Kispathói és nagypathói pathológiai Pathó Pál vezérkiadása

B.T.K.

BIRÓ PÁL

RESTAURÁLÁS ALATT

KULHANEK

VENDEL

MÉRLEG

NAGYKOVÁCSI ILONA LEVELE AZ E. V.-HOZ

Vettük a következő sorokat:

Igen tisztelt Képviselő Úr! „Enyelgés Panni körül" című cikkére néhány észrevételem volna, miután a cikk szerény személyemet is belevonja témakörébe. Igaz az az állítás, hogy a „Panni" című katonadalt én mutattam be és ha a cikkírónak úgy tetszik: „én hoztam divatba". Tettem ezt pedig azért, mert annak szerzője: Egyed Miklós dr., orvos-zászlós, diákkori barátjával: Horváth László középiskolai tanárral, teljesen ismeretlenül, felkeresett a télen, *mielőtt az orosz harctérre indult* és dalát nekem ajánlván, megkért, nézzem át és ha mód van rá, tűzzem műsoromra. Elmondotta ez a két keresztény fiatalember, hogy hosszú idő óta kilincsel ismert és kevésbé ismert művésznőknél, akik a legjobb esetben ígéretet tettek arra, hogy műveiket majd átnézik. Ez azonban mindvégig csak puszta ígéret maradt. (A két urat hozzám is egy *kiváló, keresztény* művésznő ajánlotta.)

Én, teljesen önzetlenül, komolyan vettem a két szerény, tehetséges szerző ügyét és minden támogatás nélkül, de annál több gáncstól körülvéve bemutattam a IV. Honvéd Kívánsághangversenyen, a Magyar Művelődés Házában. Természetesen sejtelmem sem volt, nem is lehetett arról, hogy a dal milyen fogadtatásra talál, ellenben érezhettem esetleg kényelmetlenül is magam, hogy bár eddig, hála Istennek, mindig sikerrel léptem a közönség elé, ezúttal, a német Lili Marleen-dal népszerűségének tetőfokán, egy olyan, teljesen ismeretlen, még sohasem hallott katonadallal, *magyar szerzők művével* állok ki, amely nehezen veheti fel a versenyt az említett német indulóval.

Hála Istennek, a sors úgy ítélkezett, hogy a Magyar Művelődés Háza keresztény, magyar katonákkal zsúfolt nézőtere — a Kormányzó Úr Őfőméltósága jelenlétében — a „Panni" megismétlését követelte, ami eleddig rádióközvetítésnél ismeretlen fogalom volt.

A „Panni"-t ezután még igen sokszor énekeltem vöröskeresztes hangversenyeken, kívánsághangversenyeken és sokhelyütt, egyenesen magyar hőseink óhajára. Fellépéseimért ilyenkor *sohasem fogadtam el semmiféle tiszteletdíjat, de mindig boldog voltam, hogy ha azt láttam, hogy honvédeinknek, sebesültjeinknek ezzel pár derüs percet szerezhettem.* Azt is csak itt említem meg, hogy a lemezt, amelyen a „Panni"-t énekeltem, tömegesen vásároltam meg saját költségemen és küldtem ki a harctéren küzdő magyar hőseinknek, mert a nálam lévő levelek százaiban ezt kérték. Az erről a szerény, de lelkes, hazafias cselekedetemről tanuskodó hivatalos köszönetet is szerényen, de nem kis büszkeséggel őrzöm.

A dal szerzőit természetesen nem akarom védelmembe venni, majd megvédik magukat ők maguk. Ami a Gál György elleni pert illeti, erről egyáltalában nem is tudok, magam is a lapokból értesültem róla nyaralásom alatt. Budapesttől távol, nagy meglepetéssel. Ha a szerzők úgy látták szükségesnek, hogy ezt a pert megindítsák, ahoz sincs semmi közöm, ez is az ő legszemélyesebb ügyük és joguk. Ők maguk is nyilván csodálkozni fognak „a zsidóbrettli-szellem igézetének" a lap által fejükhöz vagdosott vádján, mert nem hinném, hogy akár Egyed Miklós — akinek atyja evangélikus esperes —, akár Horváth László — aki a főváros szolgálatában az ifjúságot neveli — ilyen szellemiséggel fertőzött volna.

Ami az én származásomat illeti — Tiszaparton, paraszti sorban született magyarságomat nem cserélném el sem az ismeretlen cikkíróéval, sem máséval, — arról a nevetséges, légbőlkapott képtelenségről nem is szólva, hogy „Epsteinné" volnék, — *aki sohasem is voltam.*

Hogy „dizőz" volnék, erre vonatkozóan csak annyit, hogy ez ellen az elnevezés ellen mindig is tiltakoztam — részint a szó magyartalansága miatt, másrészt amiatt, mert ezt a meghatározást használják ám azok, akik ellen az Önök lapja is küzd: a dunaparti kávéházak idegen közönségének szórakoztatói.

Szívesen láttam volna azonban a cikk íróját a multévi, november 15-i önálló irodalmi estémen a Zeneművészeti Főiskola nagytermében, ahol — szintén nem hálás feladat — *magyar költők* (Petőfitől, Adyn keresztül József Attiláig) megzenésített költeményeit adtam elő — nem kis sikerrel. Ugyancsak szívesen tudtam volna a nevezett cikkírót a rádió hangszórója mellett mindazon alkalmakkor, amikor ezt a műfajt, a teljesítménnyel és munkámmal arányban nem állóan csekély tiszteletdíjért évek óta, fáradságot nem ismerve, művelem. E törekvéseimben mindig, éppen főleg a jobboldali sajtó elismerésével találkoztam.

Teljes tisztelettel:

Nagykovácsi Ilona.

ESZTERHÁZY TAMÁS GRÓF ÉS A PÁPAIAK

Több pápai olvasónk aláírásával kaptuk a következő sorokat:

Olvastuk Oláh György képviselő nyilt levelét Eszterházy Tamás grófhoz és a bennfoglaltakat a következőkkel szeretnénk kiegészíteni:

1. Helyesen állapítja meg a nyilt levél, Pápa nagyon-nagyon ritkán látja Eszterházy Tamás grófot. A kastély, amelyet most a sebesült honvédeknek felajánl, valóban lakatlannak minősíthető. *A gróf úr olyan ritkán jelenik meg körünkben, hogy a város lakosságának nagyrésze alig ismeri.*

2. A parkról szóló leíráshoz hozzá kell tenni: ha a területet, amelyen Pápa városa elhelyezkedik, egy körnek vesszük, akkor *e kör háromnegyedrészén 23.000 ember* lakik, viszont a fennmaradó *egynegyedrészen, amelyet a park foglal el, mindössze öt-hat őz, meg néhány cseléd.* A várkert sétányait ugyan egy-két évre *beléptidij ellenében* megnyitották a nagyközönségnek, később *azonban néhány őz miatt vadaskertté nyilvánitották.* Azóta tilos a bejárás, holott egy *egész városrésznek a vasúttal való forgalmát lehetne lényegesen megröviditeni,* ha a várkerten át rendszeres közlekedés volna.

3. A veszprémmegyei Eszterházy-birtokok körül *igen nagy az agrárnyomorúság,* sok a nincstelen, a zsellér, a földnélküli kisember. Mi pápaiak tehát csak akkor bízunk a nyilt levélben remélt nagy fordulatban, ha azt látjuk, hogy *a telepités, a kisbérletek alakitása és a házhelyakció a mainál sokkal nagyobb mértékben indul meg ezeken a területeken.* Ha Eszterházy Tamás gróf az élére áll egy akciónak, amely új földreformtelepek, kisbérletek, házhelyek százait létesíti majd a megyében (az Eszterházy-birtokokon is), akkor mi is valóban újjongva üdvözöljük azt az új irányt, amelyet a nyilt levél Eszterházy Tamás gróftól vár.

Tisztelettel

Pápa, július hó.

(Aláirások.)

HÁZIASSZONY VAGY „KULTÚRLÉNY"?

A napokban levelet kaptam egy barátnőmtől, amiben szószerint ez a mondat állt: „... és rámszakadt egész sivár kegyetlenségében háziasszonyi mivoltom, a lealázó munkáknak az a lancolata, ami csak arra jó, hogy eldurvitsa a kezet és elkeseredetté és életúnttá tegye a kultúrembert".

Elgondolkozva olvastam el ezt a mondatot. Elémsorakoztak gondolatban színes szobáim, ahol minden darab él és hozzám tartozik, a növényeim, ahogy melegházi párát engednek magukból, mikor meglocsolom őket, hófehér konyhám, a kamrában mosolygó élelmiszerzsákocskák és befőttek, bölcsen élve tűnő életüket, a büszke fehérneműtornyok a szekrényben, a horihorgas létra, a csillogó villanyvasaló, a puritán mosogatódézsa: személyes barátaim. Összemosolyogtunk, szinte kezet fogtunk ebben a támadásban, mint a mindeneken keresztül összeforrott, jólkipróbált bajtársak. *Milyen furcsa ez. Ami az egyiknek magától értetődő munka, sőt öröm, az a másiknak keserves nekirugaszkodás, lázadás és robot.* Vajjon miért? Mi a titka ennek? Mi a háziasszony dolga, aki „kultúrlény"?

A legtöbb asszony él egy életet, de nem *vállalja* azt. Nem vállalja azzal az öntudattal, szeretettel és eltökélt szándékkal, hogy *ő csinál az életből kerek egészet.* Nem ébred a tudatára annak, hogy bárhova sodor a sors, bármit kíván tőlünk az élet, nem az a fontos, hogy mit, hanem *hogy hogyan csináljuk.* Tudunk-e annyi lelket, annyi tartalmat belevinni, hogy értékes munka legyen. A háztartási munkák közt van sok, igaz, ami nem a legüdítőbb munka. *Harisnyát stoppolni, tollat tisztitani, vagy kilincset fényesiteni önmagában még nem nagy mulatság, de lehetetlen, hogy aki valaha járt szép tájon, olvasott egy jó könyvet, szeretett valakit, vagy bármilyen mély élménye volt, ne öntené el lelkét a monoton munka közben az emlékezés.* A gondolatok színes áradata és ez egyszerre pehelykönnyűvé teszi a munkát. Nem beszélve arról a jó érzésről, melyet a jól végzett munka okoz. A háziasszony, ha „kultúrlény", nézzen úgy a házatájára, mint egy birodalomra, melynek légköre, színvonala, az ő színvonalán, belső értékén, energiáin áll vagy bukik. Értse meg és tanulja meg, hogy az otthon, a család, ha az csak a két ember közös életét is jelenti, a társadalomnak olyan sejtje, melyen az egész közösség színvonala nyugszik. Ha ezt megérti, egyszerre nem lesz olyan lealázó semmi a háztartási munka.

Mert nincs kultúrlénynek való munka, nincs lealázó munka, csak rosszkedvűen és szégyenkezve elvégzett munka van, melyben nincs köszönet és nem fakad a nyomában öröm. Egy valami van, ami mindennél fontosabb: a saját belső világunk, amit kivetítünk a minket környező dolgokra és tőle rideg és sivár, vagy gazdag és boldog lesz az életünk.

A „kultúrlény", aki felszisszen az alantas házimukák gondolatára is: Molineux-modellben megy el az Operába meghallgatni Musszorgszkit vagy Bartókot, ismeri a Brera vagy a Palazzo Pitti képeit, ismeri a porcellánok márkáit és a világirodalmat, a francia parfőmöket és a szalonok finom szólamait, *de nem ismeri a kultúrának azt a fokát, ami már a dolgok fölé emel, amelyik a tudás és tapasztalat lépcsőfokain egy magasabb életszemléletig jutott.* Lemérni az élet dolgait, átszűrni a saját kritikánkon, arányositani, magunkhoz mérni, ez nehezebb, — de ez a több is! Ez a fajta ember aprólékosabban kényes az élet formáit illetőleg.

Egy szellemes francia mondta: *a mére-*

OLASZ-MAGYAR SORSKÖZÖSSÉG?

Kedves Mérleg!

Az olasz egyetemi ifjúság lapjában, a *Libro e Moschetto*-ban olvastam az itt következőket:

„Zsidó ragály.

Miközben közeledik az az időszak, amikor családjaink a nyaraló- és üdülőhelyekre utaznak, *bizonyosak lehetünk abban, hogy a zsidók ebben az évben is jelentős százalékban lesznek ott.*

Mentesek a katonai szolgálattól, szabadok a háborús gondoktól, mert hiszen hozzátartozóik közül senkisem küzd a harctéren, nem érdekli ezeket a hazátlanokat más, csak ami körülöttük történik. A télen gazdag üzletektől megtollasodtak s igy senki sem kételkedik abben, hogy költekező kedvükben vannak és szép napokat akarnak eltölteni.

Ellepik a legjobb helyeket s megismétlődik az előző évek lealázó látványa, amikor valamennyi szállodát, a tengerpartot és a hegyi üdülőket valósággal megszállta a zsidók nagy tömege.

A zsidókkal való keveredés lealázó és gyülöletes az olasz nép előtt, a közös élet ragálya pedig olyan veszélyt rejt magában — főleg a fajunk ifjúsága számára —, amelyet azonnal meg kell szüntetni.

Nyaraláskor, amikor az ismerkedés és barátkozás könnyebben megy, a zsidók igen ügyesen tudtak a keresztényekkel összevegyülni. Ma azonban az ilyen keveredés tűrhetetlen botrányt jelent.

Ha nekik még megengedjük, hogy nyugodtan és „törvényesen" élvezhessék hazánk szépségeit, szeretnénk, ha intézkedések történnének a velük való érintkezés elkerülésére.

Jelöljenek ki tehát helységeket, amelyeket csak zsidók számára tartanak fenn, vagy legalább is rendezzenek be nekik a fürdő- és nyaralóhelyeken külön helyiségeket és telepeket."

Ha Olaszországban, ahol a zsidók a lakosságnak még csak egy ezrelékét sem érik el, ilyen őszintén veszélyesnek látják a helyzetet, *akkor nálunk is gondolhatnának arra, hogy honi zsidaink nyaraló- és kirándulóhelyeken való hemzsegésének végét vessük.*

Teljes tisztelettel:

Orbán János dr.

EGYEDÜL VAGYUNK

előfizetési ára félévre 3.— P

egész évre 5.50P

Mutatványszámot küld a kiadóhivatal

reteknek nincs lényeges szerepük az életben, — ami tökéletes, az tökéletes, akármilyen kicsi vagy akármilyen nagy. A háziasszony munkája látszólag elveszö, ismeretlen. Ezer apró küzdelem csak összességében, végeredményében válik láthatóvá, — de egy egész társadalom multja, jelene és jövője tükröződik benne. *Ezt minél magasabb színvonalra emelni, minél több szeretettel, lelkesedéssel és életrevalósággal művelni,* minél tökéletesebbé tenni, ez a háziasszony dolga és ez a kultúrlényé, ami ebben az esetben nem hogy kizárja egymást, de egymás nélkül el sem képzelhető!

Miskolc, július hó.

Csipkay Jánosné.

gja be Spielmann a Ferencváros kapujába.

Magyar nemzeti ünnep Tokióban

Kerülő, lassú úton most érkezett Budapestre a március 15-iki tokiói ünnepség érdekes fényképe. *Nabeshima Naokazu* márki vendégszerető házában japán és magyar zászlók alatt, testvéri összetartással emlékeztek meg a vendégek szabadságharcunk hősi napjáról.

Pünkösd szép időt hozott és a Dunán «telt ház» volt; a vadevezősök hatalmas tömegben vonultak fel a hosszú, sivár és hideg tavasz után és boldogan örültek az első igazán szép evezős-napnak.

lt ház a margitszi-
ti strandon... az első
ázán szép, meleg va-
rnapon ebben az esz-
ndőben. A strandláto-
tók ezrei keresték fel
sárnap a strandokat,
ni természetes is az ide
ostoha tavasz okozta
sszú várakozás után.

Selmeci a 10 km-es tárgyaloglás győztese a célban.

Életmentés

IRTA:
Mándy Iván

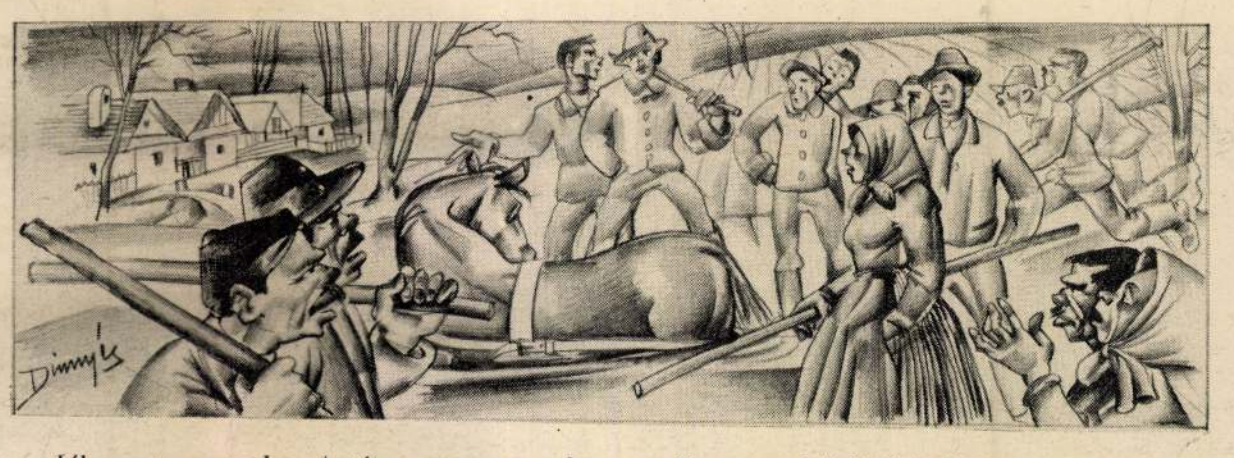

— Gyü, Bandi!...

A ló türelmesen bólogatva elindul az ekével.

Az ember meg csak megy utána. Aztán, mintha hirtelen kisebb lenne a ló. A férfi előrefut. Vékony, savó arcán megrándul valami.

— Bandi, no!...

A ló bokáig süllyedt. Körülötte nedves a kifordult, fekete föld. Az állat úgy néz a gazdájára, mint egy fáradt, öreg napszámos. A férfi tétova, reszketős mozdulattal végigsimít a ló fején. Annak már a térde se látszik.

— Várj csak...

Azzal már rohan át a szomszéd földre.

— Emberek! Hé, emberek!...

Egy kékfejkendős nő, mintha csak erre a pillanatra várna, leteszi a kapát.

— No, mi az, Varga?

— Beszakadt a lovam, — mutat a háta mögé. — Rudakért szaladok.

— Ott ni az a poroló rúd. Majd én viszem! Maga csak kerítsen embereket!...

A férfi tovább fut. Félig nyitott szája mozog, mintha magában beszélne.

A kékfejkendős nő poroló rúddal szalad a ló felé. Fekete kutya gurul utána és egy mérges hang.

— Kati néni, ne hagyja itt a napszámot!...

A szomszéd tanyáról is előkerül két béres. Úgy állnak a ló mellett, mint az orvosok.

— Jól beszakadt.

— Ez igen.

— Süllyed.

— Süllyed.

— Körül kéne ásni.

— Azt is lehet.

Egy kis, szőke fiú ásókért rohan.

Közben már lohol visszafelé Varga. Vállán vasrúd. Mögötte kókadt, fehér bajuszos bácsi vasalódeszkával.

— Mit akarnak a rudakkal?

Varga megtörli a homlokát.

— Hát kiemeljük. A hasa alá dugjuk és úgy...

— Eltörik a lába.

— Dehogy törik.

— Körül kell ásni.

Nekilát az ásóval. Úgy kezdi, mintha abba se akarná hagyni. Két lapát föld után megáll.

— Hogy szánthat ilyen földön?

— Jól ment a munka. Aztán egyszerre csak beszakadt.

— Persze, — mondja egy nő — mert sosem néznek meg semmit.

Erre is mondanak valamit. Mindenre mondanak valamit.

A ló közben már hasig süllyedt. Mereven, közönyösen néz, aztán hirtelen fölhorkan, ránt egyet magán.

— Annál jobban besüllyed.

— Az biztos.

A kékfejkendős nő csak sóhajtozik.

— Ezt már nem húzzák ki.

— Persze, ha így bámészkodnak!

Apró, kis fekete ember ugrik a ló elé. Fölemeli a kezét.

— Tegyük alá a rudakat emberek! Aztán majd úgy kifordítjuk!

— Szórjanak szalmát a földre!

Vasrudat dugnak a ló szügye alá.

— Én azt mondom, ássuk körül, — hallatszik a túlsó oldalról.

Varga egy ásó után kap. Elejti. Lehajol, hogy emeli a rudat. Homlokáról szakad a veríték. És csak nyöszörög:

— Bandi... Bandikám...

Nekifeszülnek az emberek a rúdnak.

— Na most!... Hóóó!...

A ló féloldalt dől, mint egy süllyedő hajó.

— A hátsó lába már kint van!

— Az kint.

— Na még egyszer! Hóó!...

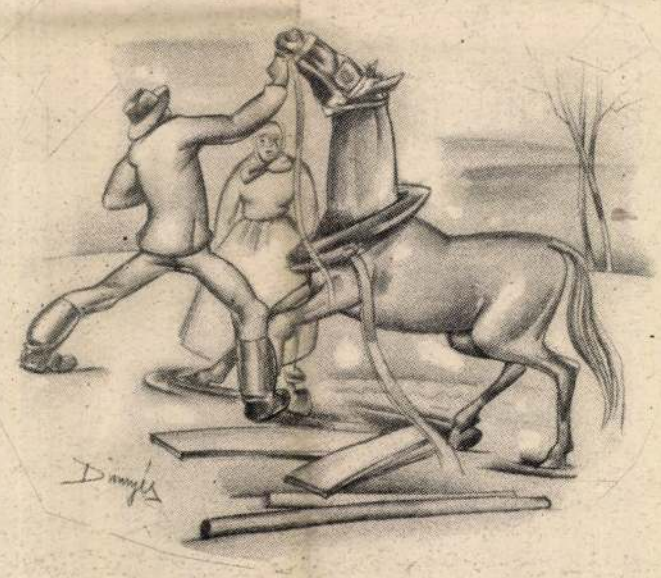

Egy vörösképű férfi fölegyenesedik. Végtelen nyugalommal tisztogatja a ruháját.

— Nem érdemes.

— Miért nem?

— Mert ennek már úgyis vége, — mutat a lóra.

Varga sárosan, piszkosan fölnéz rá.

— Miért volna vége?

— Mert fölhült a hasa.

— A hasa?

— A hasa. Ennek már vége. Így volt tavaly a Geréb lovával is.

— Az igaz, — bólint valaki.

Elengedik a rudat. Tanácstalanul néznek a lovat. Aztán egy hang:

— Nem is volt lova a Gerébnek.

Varga megrántja a vörösképű karját.

— Hallja? Nem is volt lova...

— Csak csináljanak már valamit! — kiabál egy nő. — Ne hagyják itt veszni!... Mozduljanak már! — Azzal haragos sietséggel ásni kezd, mintha mindenki helyett ő akarna dolgozni.

A vörösképű cigarettára gyujt.

— Nem érdemes.

— Emeljük emberek! Hó, hóóó!...

Mintha az egész nekirugaszkodás csak azért volna, hogy egymást túlharsogják.

A ló még jobban oldalt dől. Kapálózik. Varga belekapaszkodik a nyakába. Úgy rángatja. Ahogy a ló ránéz, elkapja a fejét.

— Bandikám...

— Nem megy.

Elengedik a rudat.

— Aztán még mi is beszakadunk.

— Ugyan, ne mondjon ilyet...

— De bizony igen. Hiába küszködünk...

A béresek szépen továbbállnak.

— Hát testvér... — biccentenek Varga felé.

Az nekifeszül a rúdnak. A nő is. Ketten küzdenek lihegve.

A ló fölkapja a fejét, rúg egyet inaszakadásig feszült erővel, aztán egyszerre csak kint van a szalmán. Egész testében remeg.

Varga úgy pattan oda, mint egy labda. Elkapja a zablát. Egy rántás. A ló már talpon. Bizonytalanul tesz egy-két lépést, mintha most tanulna járni.

Varga szalmával dörzsöli az állat hasát.

— Csak meg ne hülj Bandikám, csak meg ne hülj...

Aztán, ahogy úgy dörzsöli, félkarral rácsuklik a ló nyakára. Dünnyög valamit, közben aprókat nevet. Elcsuklik, mintha sírna...

1941. 2. 27.

Tál agyagból, őskori VIII. 88, 89, 95,

— töredéke VIII. 96, 99,

Dinnyés Károly

grafikus

l.

Tóth E Csúf

57, 59. l.

61. l.

EGYEDÜL VAGYUNK 1943 jan. 13.

A MI FARSANGI DÍSZFELVONULÁSUNK

MÉRLEG

MAGYAR KATONÁK OROSZ IKONOK KÖZÖTT

A keleti fronton küzdő egyik műtörténész barátunktól kaptuk az alábbi levelet:

Örvendetes, hogy odakint Oroszországban katonáink milyen nagy érdeklődést tanusítottak az orosz művészet, elsősorban egyházművészet iránt. E művészetnek a legreprezentánsabb termékei éppen az ikonok. Miután európai műízlésünk, művészi tanulmányaink tárgya annyira különbözik és távolfekszik az oroszokétól, nem tartom haszontalanak, ha röviden foglalkozunk itt az ikonok műszemléletével.

Az oroszok a X. században a keleti kereszténységet fölvéve egyszersmindenkorra megválasztották kulturális hovátartozásukat is. Nemcsak a földrajzi helyzet, a szomszédság, de az orosz lélek lelki képlete is megszabta, hogy ők inkább a keleti, mint a nyugati kereszténységhez tartozzanak. A művészetben csakhamar megteremtik a nyilván keleti eredetű kupolás bizanci bazilikastílust, melynek belső kiképzése mai napig is csodálatba ejt bennünket. A nagy belső falfelületeket mozaikokkal díszítik; az ikonok — amelyekről most szó van — tulajdonképpen lógó, kisméretű mozaikok, legalább is kezdetben. Tehát mindaz, amit elmondunk a mozaikokról, az ikonokra is vonatkozik.

A lapidáris, kötött mozaik a bizanci ember plasztikus szemléletének megfelelően a síkdíszítmény jellegét mutatja úgy, miként a természet formáit felismerhetetlenségig elváltoztató szőnyeg- és selyem-iparművészet. A vonalak és színek játéka a lényeg. Az alakokat eleinte kék, majd arany háttérbe helyezték. A fő alak pl. Krisztus, a Pantocrat (a világ Ura), mint égi fejedelem ül középen, csodálatos öltözékben, bámulatos finomsággal, nem is annyira festett, mint inkább ecsettel rajzolt ruhákban és a királyi hatalom egyéb kellékeivel körülvéve. A mellékalakok, mint égi udvari méltóságok jelennek meg ugyanígy, de szigorú szimetrikus elhelyezkedésben. A fő és mellék alakok között formai, vagy gondolati kompozíció nincs, csupán díszítő keretként szerepelnek. Miután e képekben perspektiva nincsen, remekül alkalmasak a falfelületek síkdíszítésére.

Hiába keressük azonban az alakok mivoltának legkisebb megnyilatkozását is: Az olaszoknál a szentek emberi életet élnek a képeken, ezzel szemben az ikonok festői profanizálásnak tekintették volna az ilyen ábrázolást. Rendszerint több személy, tehát festőiskolák, műhelyek készítették az ikonokat. Híres az Athos hegyi kolostor-iskola a Balkánon. Az oroszoknál a XIV. század óta a novgorodi iskola vezet, fontos a moszkvai iskola is, amelyből a XVI. században a *Stroganov* iskola emelkedik ki. *Usakov Simon* a XVII. században nyugati befolyás alatt olyan újításokat vezet be az ikonfestészet terén, mely a hagyományokat megszakítja. Ekkor már a nyugati stílusáramlatok, főként a barokk, de a reneszansz és ampir is felismerhető. A barokk főként a keretben érvényesül, az olasz festőiskolák pedig az alakok anatómiájára folynak be döntően: így a régi képeken a tömzsibb, kerekfejű (nyilván a mongol hódítás következményeként) alakok a típusosak, ezzel szemben a XVIII. századtól, — nyilván nyugati befolyásra — a hosszúfejű, hosszútestű, vékony és hosszú ujjú típusok dominálnak.

A legrégibb ikonok mozaikok voltak, majd később értékes fákra festett temperák, és csak az újabbak olajfestésűek. Jellemző a régiekre a szabadonhagyott egy vagy két ujjnyi vastag, festett keret, továbbá a XVII. századbeliekre két, a XVIII. századbeliekre pedig egy feszítőléc, mely a kép fájának vetemedését igyekszik megakadályozni. A fémfedéllel bíró ikonok egész új keletűek, bár előfordulhat, hogy régi értékes képet utólag láttak el ilyen fémfedővel.

Mindezek után joggal kérdezhetjük, hogy mi az tulajdonképpen, ami e képeken a nyugati embernek primitívségük, anatómiátlanságuk, perspektivanélküliségük, sematizáltságuk ellenére tetszik? Nehéz e kérdésre felelni, az ilyen dolgokkal valahogy úgy vagyunk, hogy inkább csak érezzük azokat, de nem tudjuk magyarázni, megfogalmazni. Talán a színek csodálatos élete, a vonalak szépséges hullámzása az, ami gyönyörködtet; a mindennapi élet felé való emelkedettség hangulata, a transzcendens áhitat az, ami meghat. És végül az időtől és tértől való függetlenítés az, ami nem utolsó sorban a mai nyugtalan embert megnyugtatja.

—dy.

JÓ MAGYAR KÖNYVEKET KÉR A SZÉKELYFÖLD

Kedves Szerkesztő Úr!

Örömmel olvasom lapjának mindenegyes sorát. Nem hízelgésből írom, mert a 22 évig, amig a román időkben egy három tanerős felekezeti iskola vezetője voltam, megtanultam a munkát és annak értékelését. Öröm és boldogság tudni, sőt bizonyossággal érezni, hogy van egy lap, amelyik nyiltan és bátran mer kiállani és harcolni a magyar érdekekért. Éppen ezért, mert ezt tudom, merem felvetni a következő gondolatot és ha úgy vesszük, komoly kérést. Mindennap rengeteg könyv jelenik meg a magyar könyvpiacon. S jelent meg az elmult idő alatt is. A lekapcsolt területek magyarsága nem juthatott hozzá a jó könyvekhez, mivel az uralmon lévő hatalom, érthető okokból, azt nem engedte be a saját területére. A csiki tanítók papír- és könyvboltot létesítettek szövetkezeti alapon. Most látjuk, hogy az itteni közönség pótolni akarja a mulasztásokat és elég sok könyvet vásárol. De mi a helyzet? A könyvszállító cégek mindenfajta könyvet elküldenek, mert nekik ez üzlet. De a tanítók nem így fogják fel a dolgot. Ők kizárólag olyan könyvet szeretnének árusítani s ezzel hozzászoktatni a közönséget is, amelyek úgy erkölcsi, mint magyar nemzeti szempontból kifogástalanok és nevelik a magyar közönséget anélkül, hogy ezt észrevennék.

Tehát b. lapjukban nyissanak egy rovatot, ahol felsorolják mindazon könyveket rövid tartalommal és jellemzéssel, amelyek mondjuk 1920 óta megjelentek és magyar szempontból n yugodtan javallják elolvasásra. Így maga a közönség végezné el a selejtezést. Nyilvánvaló, hogy a nagyobbszabású írók műveire gondolok.

Csikszereda, 1943. január 3.

Kiváló tisztelettel:

V. MIKLÓS GERGELY

*

Mi is tudunk arról, hogy a budapesti kiadók válogatás nélkül küldik kiadványaikat a visszatért Székelyföldre s ezt az „uj területet" számtalan olyan olvasmánnyal árasztják el, amely sem irodalmi, sem magyar szempontból nem üti meg a mértéket. Ez ellen sajnos az Alföld vagy a Dunántul magyar olvasóközönsége is teljesen védtelen. Nagy szükség volna itt bizony a levélben kért irodalmi tájékoztatókra, ezt azonban lapunk túlterheltsége miatt egyelőre rendszeresíteni nem tudjuk. Amig a háborus papír-nehézségek tartanak, mindenesetre útmutatásul szolgálhatnak lapunk hirdetései. Mi csak olyan könyvek hirdetését vállaljuk, amelyeket bátran megvehet és elolvashat a Székelyföld népe is. (Szerk.)

AZ „UJSÁG" MARICÁJA

Az „Ujság" pár héten belül már második ankétját tartja a magyar színházi irodalom és színművészet mélypontjáról. Már az első mondatoknál elárulja, hogy hol szorítja a cipő, valójában mi fáj *az egyetlen szabadelvű* napilapnak. Interjut kérő Maricánk kötött marsrutával dolgozik: a forma kedvéért megszólaltat ugyan egy-két kínos zavarba hozott keresztény írót és színészt, de a lényeg a *Beregi*, a *Góth*, a *Bárdos*, a *Hont*. És a cél, amiért ez a felhajtás történt? *Kimutatni, beleagitátorkodni a köztudatba, hogy amióta a zsidó írók, színészek, színigazgatók kikapcsolódtak a színházi élet áramköréből, terméketlen Karszttá, víznélküli sivataggá változott a művészetnek még nemrégen olyan „dúslombozatú virágoskertje".*

Bárdos Artúr az ő sejtelmes magányának elefáncsont-tornyából nyilatkozik a kérdésről, a hullámok felett lebegő übermensch leereszkedő, jóságosan oktató hangjával. A körülmények kényszeréből minden szavát patikamérlegen méri le ugyan, de azért ott bujkál mondataiban a levegőhöz jutott „másodrendű réteg" lekicsinylése. A jelenleg működő színészekről így vélekedik: „Természetesen sikert elérni a ma rendelkezésre álló színészgárdával is lehet." *Hogy ezzel az anyaggal is lehet produkálni!* Az *„is"* szócska két betű, de ha ügyesen alkalmazzák, kötetrevaló lenézést és bosszúvágyat bele lehet préselni.

Hont Ferencet valószínűleg a marxisták Conti-utcai főhadiszállásán kereste fel a *Bakyék* Maricája. A magyar színpad e nagy *hontalanja* kasírozott trónok örökös követelője, egy pesti Piscator és minden, inkább audienciát adott, mint interjut. *Mérhetetlen tudásából még izelítőt se nyujtott.* Csak lecsepülte a szánalmas jelent. Nyilatkozatának körülbelül csak az volt a sejtetett értelme, hogy a jelenleg színen lévők mind valahol a színvonal alatt, a süllyesztőben bukdácsolnak és közös jellemző vonásuk, hogy születési adottságok hiányában semmihez sem értenek. Megemlékezik a szezón klasszikus nagy sikereiről, többek közt a népligeti színpadról rendőrileg lepofozott *Georges Dandinból Duda Gyurivá sztalinizált Molière-darabról.* Egyébként önmagát szervezetté fújva, mint *„Független Színpad Munkaközösség"* — megdicsérvén Szentgyörgyi Albert professzor gyönyörű kísérletét, az ifjúsági Hamlet-transzplantációt — bejelenti, hogy *készen áll a magyar színészet újjászervezésére.* Ismert tünet, faji tolakodás ez az interju-zuhatag. Kimondja például, hogy az új *Vígszínház* elzüllött, amelynek most futó darabjait is *egytől-egyig keresztény magyar színészek viszik diadalra?* Bebizonyult, hogy lehet színházat csinálni a Lipótváros kellős közepén, negatív jellegű politikai tüntetés nélkül is, pedig ez nagyobb üzem, mint a kis színház a Rombach-utca árnyékában. A legújabb Vaszary-darab: „Egy nap a világ" új oldaláról mutatja be szerzőjét, aki végre rátalált önmagára. Az *Uj Magyar* Színház viszont azt csinálja, amit a régi Magyar: Fedák! Fedák! Fedák! Ez talán egyhelyben topogás, de mégsem dekadencia! Talán az a bibi, hogy a *Rádaiak, Somló, Törzs* helyett *Ajtay, Mihályi, Páger, Bihary* játszik? Mi nem vonjuk kétségbe és nem is bíráljuk a tételes törvények által eltanácsolt színészek képességeit, de legelemibb kötelességünk magyarjaink mellé állni, akik nem a keresztlevelük jogán, de tehetségük erejével pótolni tudták zsidó elődeiket. Micsoda ijesztő faji elfogultság magyar nyelven megjelenő lap részéről, hogy sunyi módon technikázik a magyar színi zsenialitás megnyirbálása érdekében. Akit nem fűt atavisztikus bosszú, belenyugszik a változtathatatlanba: *a magyarok ízlést, kellemes külső habitust és belső adottságot adtak a színpadnak.*

KABAY ZOLTÁN.

MIÉRT NEM ADJÁK A „NEGYEDIZIGLEN"-T?

Tisztelt Szerkesztőség!

Mért vették le a Negyediziglen című filmet a pesti mozik műsoráról? Kitűnő antibolsevista demonstráció volt, a kritika igazán dicsérte, a közönség estéről-estére zsúfolásig megtöltötte két hatalmas bemutatómozi nézőterét. A *második héten mégis érthetetlenül levették a műsorról.* Mért kellett mégis *átadni helyét egy másik filmnek, amely távolról sem érte el azt a népszerűséget?* Megkérdeztem a bemutató mozikat, azt válaszolták: *különböző kötelezettségek miatt kellett az egyébként teljes sikerrel futó művet levenni oly gyorsan a műsorról.*

— Ezekután természetesen egyenesen a Negyediziglen főszereplőjéhez és szellemi apjához, dr. *Hosszu* Zoltánhoz fordultam.

— *Minek tulajdonitja ezt a csendes szabotázst — kérdeztük tőle elsőször is — ami a filmmel szemben megnyilvánult?* — A felelet csendesen ez:

— Ha volt aknamunka, *talán azokat kellene megkérdezni, akik csinálták.* Én nem szívesen foglalkozom az ilyesmivel. Én a film művészi munkájában és megvalósításában vettem részt. Az üzleti része nem érdekelt. Ami az én részemet illeti, a művészi célt, ha nem is teljesen, de *igen nagy hányadában elértük.*

— Azért mégsem lehet tagadni, hogy a filmszakmának egy nem minőségileg ugyan, de mennyiségileg igen jelentős részével szembeállt? Minek tulajdonítja ezt? És minek tuladonítsuk azt az érthetetlen tényt, hogy a Kamara újjáalakulása óta, négy éve ez a második film, amiben látjuk?

— Nem tudtam *és nem tudom elhinni, hogy a művészi keresztény, magyar filmgyártás megteremtésére és irányítására kizárólag azok a tényezők volnának alkalmasak, melyek annakidején a zsidó, nemzetietlen és művészietlen filmgyártást kifejlesztették és naggyá tették.* Ennek a meggyőződésemnek úgy a multban, mint a jelenben nyiltan kifejezést adtam. Talán ennek is tulajdonítható az a bizonyos ellenállás. Én már ehhez hozzászoktam és tudom jóelőre, hogy ha én és szűk baráti köröm valmi igaz, szép, becsületes művészi kezdeményezésbe fogunk, akár a színjátszás, akár a film területén, csak magunkra számíthatunk. Mihelyt azután munkánk eredményében megmutakozunk, mindjárt a fejünkre ütnek és *„víz alá nyomnak"* — hogy színésziesen fejezzem ki magamat. *Szerencsére megszoktuk már és nem nyuvadunk belé a „vizbe".* Míg ők idefenn úszkálnak, mi lenn a mélyben felkészülünk az újabb megmutatkozásra, s ha eljő az idő, megint felbukkanunk csakazértis!

(— Gesztelyi —)

HÉTRŐL HÉTRE

V

Becsületes hit

a nemzeti eszme végső és elpörölhetetlen győzelmében, bizonyosság abban, hogy a magyarság jobbik és nagyobbik fele tévedhetetlen ösztönnel érzi az egyetlen utat: — ez volt minden, amire három esztendővel ezelőtt a Magyar Futár létét alapítottuk. A szolgálat tiszta szándéka vezetett bennünket, s az őszinte szó kimondásának kényszerűsége abban a bábeli hangzavarban, amely a magyar sajtó piacán akkor harsogott, százfelé csábítva a politikai cirkuszokba, jövendőmondó sátrakba a tömegeket. Éreztük, hogy Budapesten és odakint az országban várják az igaz szót, szomjazzák a becsületes nyiltságot, a férfias kiállást egy gondolat mellett, amelyen népünk élete-halála fordul meg, s vállaltuk a büszke missziót. Tudtuk, hogy találkozunk, találkoznunk kell a tömegekkel, hogy a mi szavunknak visszhangot kell felvernie, kiváltania a szívekből, de bevalljuk: nem mertünk számítani rá, hogy a szeretetnek és ragaszkodásnak, s a támogatásnak mindjárt olyan mértékével találkozunk, mint amilyen fogadott bennünket a legkisebb faluban is. Most, három esztendő után büszkén mondhatjuk el, hogy nem volt még Magyarországon ujság, amely mögött az erkölcsi tőkének, s a korlátlan hitelnek akkora fedezete állott volna, mint amilyet a fiatal Magyar Futár magáénak mondhat! Meredek grafikont lehet rajzolni arról, ahogyan a mi lapunk elterjedt, ahogy tábora nőtt, — tábora azokból, akik az igazi nacionalizmus, a magyar élet megtisztítása, elgennyesedett problémáink megoldása felől éppen úgy gondolkodtak, mint mi... Hangunkra rászoríthatták a hatalom nyugodt álmait féltők a fojtó kárpitot, de a mi olvasóink a sorok közt is megtanulták érezni a „szalonképessé" faragott, megvörösceruzázott igazságot! Európa egyetlen lapja voltunk, amely megindulásának percétől kezdve egyetlen hirdetést el nem fogadott, mert azt vallotta, hogy az ujság hasábjai az olvasó kiszolgálására valók, nem a kereskedelmi vállalatok reklámjaira. Egyetlen lap voltunk Magyarországon, amely elutasította magától az úgynevezett közgazdasági bevételek könnyű és biztos hasznát, — de kárpótlásul hatszázezer példányig röpített fel bennünket a magyar olvasó, aki megérezte: minden betűnk meggyőződésből fakad, s nem vagyunk zsoldosa senki másnak, csak az örökkévaló nemzetnek, az időtlen magyarságnak alázatos, halálig hű szolgái!

Az áldott konszolidáció

a jogfolytonosság hamis jelszavával irtotta ki a szegedi ellenforradalom egészséges akaratát a magyar gazdasági életből s nemcsak visszalopta a multat, hanem meg is koronázta a monopóliumok, kartelek, trösztök és védővámok irgalmatlan erejével. Zárt vadaskert lett Magyarországból s benne ott csősz ködött a tőke, legyőzhetetlennek tűnő fegyverével egészen mostanáig, s az összezsugorodó vérszegény magyar közgazdaság felett végleges diadalt aratott a zsidó közgazdálkodás. Ezért olyan kegyetlenül nehéz dolog ma, a háború kellős közepén elvégeznünk azt a rengeteg munkát, amellyel az átállítás jár, vagy ha nem [illegible] általatni magunkat, őszintén megmon[illegible]sz magyar gazdasági életnek alapjaibó[illegible]újjáépítése, erkölcsének egy irgalmatlan inkvizició eszközeivel való megtisztítása! Egy nemzet sorsát és jövendőjét a tömegek hitén, akaratán, elszántságán, becsületes törekvésein kívül az anyagi eszközök adják meg, mindaz tehát, amit a föld, a gyár a műhely, az üzlet, a kereskedelmi iroda, a bank együttesen jelent. „A gazdaságpolitika nem technika, — mondja Imrédy Béla abban a cikkében, amelyben gazdaságminiszteri programját az Esti Ujság vasárnapi vezércikkében ismertette, — nem technika, ahol bizonyos anyagi előfeltételek megvalósítása esetén az eredmény csaknem bizonyossággal kiszámítható. A nemzeti közgazdálkodás vezetése éppúgy politika, tehát a közösséggel való bánásnak a mestersége vagy művészete, mint bármely más elágazása a politikának. Ha irányított gazdálkodásban élünk, — már pedig a társadalomfejlődésnek mai fokán és a mai háborús viszonyok között nem is élhetünk másként, — akkor nem elég, hogy az irányítók akaratu legyen egységes és következetes, mert az irányított gazdálkodás valamennyi alanyának, tehát gyakorlatilag mindenkinek magatartása befolyással van a gazdaságpolitika eredményeire. Közszellemre van szükség az irányított gazdálkodásban és ezt a közszellemet az értelemre és érzelemre való folytonos apellálással lehet csak megteremteni és megtartani!"

Messze vagyunk még

a végső, az igazi győzelemtől, mert megtagadtuk bár a zsidó közgazdaságot, s feltártuk bűneit, megindítottuk a harcot a magyar, tervszerű, igazságos és tiszta közgazdasági rendszerért, de a pozitív munkából az új gazdasági demokrácia felé a nagyobbik rész még hátra van. Egy beteg társadalmat kell átformálnunk, egy beteg közgondolkodást kell meggyógyítanunk és helyes irányba terelnünk. Ezer és egy kérdés tolul elébünk, amelyek közül egyik se intézhető el a puszta nagy hanggal, de gyors és értelmes megoldásuktól a magyar milliók kenyere, boldogulása, jövendője függ. Fejszével még senki se javított zsebórát, s szűzi tudatlansággal se építettek sehol a világon tartós gazdasági életrendszert! Az eszközöket kell hát megtalálnunk, amelyekről azt mondja vitéz Imrédy Béla: „Mindegyiket okosan, mérséklettel, helyesen kell alkalmaznunk. Az elrettentés eszközeit, a büntetőszankciókat nem szabad túlságosan enyhére szabni, de a szigorúságban is óvakodni kell a túlzásoktól. Nem elég az elrettentő büntetést papiron ígérgetni, annak az életben is érvényesülnie kell s ezért megfelelő végrehajtási szervezetre is van szükség." A mai, nagyon szoros keretbe fogott társadalmi és gazdasági életben semmi se lényegesebb, mintha az emberekben egy általános alapvető magatartásra készséget alakítunk ki. Ezt ma röviden egy szóval úgy szokták kifejezni, hogy helyes világnézetre kell nevelni az embereket. Ha azt akarjuk, hogy a nemzet ezekben a nehéz időkben megállja a helyét, akkor nem végezhetünk csak foltozó részletmunkát, nem elégedhetünk meg ügyeskedő alkalmi propagandával és még oly drákói büntető tételekkel sem. A közösségi szellemet az egyes eredmények is érlelik, de biztos fundamentumra a gazdaságpolitika csak ott épül, ahol az új világ erős vágya, az eszményi magyar nemzetiszocializmus szelleme átitatja a magyar nép egész magatartását, s az egyének minden gazdasági tevékenységét. Egy belső újjáalakulás lélekben, szellemben, erkölcsben: ez a nyitja jövendő nagyságunknak..."

A csoda se elég

kifejező fogalom arra, aminek egy idő óta tanuja az ország! Tán forradalomnak lehetne nevezni, ha a forradalommal nem járna együtt a kiontott vér tengere, s a mérhetetlen emberi szenvedés egeket csapkodó kínja... Egyik napról a másikra fordult vissza jára az élet azok szemében, akik a békés emésztés, a meg nem zavart nyugalom, a problémátlan és gondolattalan vegetálás hívei voltak, s úgy irtóztak a nagy tettektől, a férfias vállalkozásoktól, mint az ördög a szenteltvíztől. Visszájára fordult az élet, mert Magyarország nekigyűrkőzött az elvégzendő feladatok sűrűjének, s a fontolgató „államférfiakat", a nagy pipájú, de kevés dohányú provinciális tekintélyeket is mindenütt felváltották az új világ kemény, nyers, őszinte, de becsületes hittől lobogó szivű emberei. Úristen, a fölénynek, az emberi életek, sorsok, gondok, problémák felett való testetlen lebegésnek micsoda inkarnációja volt nem is olyan régen egy főispán! Viselte a kormány képét, — s ez a kép nagy volt... Dehogy ereszkedett volna le az ódon megyeházak közgyűlési termében az elnöki emelvényről a mezítlábas milliók verejtékszagú gondjai közé egy ilyen méltóságos úr... S most Zomborban Piukovich József, az új bácskai főispán ilyeneket mondott installációján, megborzongatva a konszolidációtól pudvás szíveket: „A mai viszonyok nem alkalmasak arra, hogy ünnepeljünk. A mi ünnepünk akkor lesz, amikor az új Európáért folyó harc a magyar és német fegyverek teljes diadalát hozza meg s addig is az elesett magyar tömegekért kívánok dolgozni. Szeretném megnyitni azt az őszinte korszakot, amikor a népi politika az elméletek és szines beszédek birodalmából végre eljut a valóság fárasztó, de jobb jövőt jelentő útjára..." Bizony, harcos álláspont ez, mert nem az érdekek síma egyeztetését, s a régi hatalmi egyensúly görcsös biztosítását jelenti, hanem a mélység vizeinek felzúgatását arra a felszínre, ahol a napfény évtizedeken keresztül csak a kiválasztott kevesekre ragyogott! Hiszen a népi politika igazi jelentősége abban van, amit Piukovich József félreértés és félremagyarázás lehetősége nélkül úgy jelölt meg, hogy ezután klikkszolgálatokért senki sem kaphat anyagi előnyöket, az atyafiság, a születés, a rang, a barátság, a jó helyzekedés, a finom összeköttetések senki számára se biztosíthatnak nagyobb darab kenyeret, magasabb pozíciót, mert a „becsületesen, szerényen és csendben dolgozók tömegét kell nagyobb darb kenyérhez juttatni." „Reviziót kell végeznünk annak a címkórságnak területein is, ahol a szegény magyar jogsegélyt kereső közönség alig tudott kiigazodni s már előre félt a pillanattól, amikor a nagyságost járatlanságában tekintetesnek, a méltóságost pedig csak nagyságosnak szólította..."

Bizony, ez

egy cseppet se hasonlít a szokványos főispáni installációk finom szónoklataira, s a program, mely e szavakban foglaltatik, ezután minden vezető magyar programja kell legyen, aki igazán hivatást teljesít, s nem egy díszt, tekintélyt biztosító foglalkozást űz, több-kevesebb szorgalommal, olykor unatkozva. „Nem a főispáni szék bűvös hatalmának akarok a rabja lenni, — így mondta Piukovich József, — hanem a vármegye dolgos, szorgalmas, becsületes és szegénységében is gazdaglelkű népének igazi gondozója. Ebből pedig az következik természetszerűleg, hogy nem az akták tömege adja meg nekem az igazi tájékozódást, hanem maga az élet. Nem akarok üvegbura alatt élni, hanem járni a mezőket, műhelyeket, gyárakat és irodákat, hogy az élet adja meg nekem minden nap referátumát a valóságról. Nem akarok diadalkapuk alatt elsétálni, melyeket a multban sok olyannak állítottak, aki még nem tett a népért semmit sem, de akarok váratlan időben, be nem jelentett formában odaállni községi, járási és városi hivatalnokok mellé, hogy a nép közt szerzett közvetlen tapasztalataim alapján segítsem őket a népi politika megvalósításában..." Nem ördöngős, sohase hallott dolgok ezek, hanem a lelkünkben élő becsületes, őszinte magyar politika régen megfogalmazott követelései. Hány megyeházán nyiltak ki mostanában az ablakok úgy, mint a zomborié, hány közgyűlési teremben érezték a nyers, tiszta, szabadlevegő beáramlását, jelentkezését a megfogható életnek, amely néha tán patkós csizmákban lép, s nem tudja se a finom főhajtást, se az olajozott szavak közhasználatú gyüjteményét! Ez az, amit már nyugodtan forradalomnak lehet mondani, s hálásak lehetünk a gondviselő Istennek, hogy ezt a forradalmat vér és szenvedés nélkül vihettük bele a magyar életbe...

SZTOJAY DÖME miniszterelnök a folyosón, Huszovszky Lajos miniszterelnökségi államtitkárral

↑ «MAGYARORSZÁG országgyűlésének kormányzói üdvözletem!»
Az elnöki emelvényen olvassák az államfő kéziratát Sztojay Dőme kormányának kinevezéséről. A Ház állva hallgatja végig a szöveget...

Magyar

AZ ÉLÉNK

A miniszterelnök az ülés szünetében Tasnády Nagy András elnökkel és Hóman Bálinttal beszélget

vitéz Kolosváry-Borcsa Mihály államtitkár és Törs Tibor, a Ház alelnöke

KIOSZTOTTÁK A ZRINYI-JUTALMAT AZ ÉV LEGJOBB MŰVÉSZI ALKOTÁSAIRA

A pályadíj nyertesei Markó Károly és vitéz Péterfy Károly társaságában: Molnár Á. Győző, Markos Lajos, Maughsch Gyula és Thuráni K. Imre

Vörös János vezérezredes, a honvédvezérkar főnöke ünnepi beszédét mondja a jutalom ünnepélyes kiosztásán

ELTEMETTÜK DINNYÉS KÁROLYT...

A MUNKATÁRSAK ÉS BARÁTOK VÁLLÁN utolsó útjára indul a koporsó az esztergomi temetőben

VIRÁGOK BORITJÁK BE A FRISS HANTOKAT, a fájdalmas szeretet és k emlékezés koszorúi...

A VISSZAVONHATATLAN BÚCSÚ

1944. máj. 31.

Mi lesz a nemzetiszínházi „Fekete Péter" sorsa?

Üdvös lenne, ha Kemény János darabját szép csendben levennék a műsorról...

Egyedül vagyunk, ismét csak egyedül vagyunk . . . — mondhatjuk O. Gy. képviselő úr után szabadon. Bár a budapesti sajtó egyöntetüen megállapította *Kemény* János báró kolozsvári főigazgató *Péter* című darabjáról, hogy a mű szerkezetében igen gyenge és színpadra nem való történet, lényegében a *Magyarság* színházi kritikusán kívül senki sem hibáztatta a szinpadi mű legsúlyosabb tehertételét: hősének *magyar jellembe vágó* bűnös gyengeségét. Ebben az esetben nem segít semmiféle szelid mellébeszélés és jóindulatu magyarázás: Péter barátunk *egy idegenlelkü nő érzéki befolyásának hátása alatt akarja cserbenhagyni Erdélyt*, hogy népmentő munkájának kereken hátatfordítva kiélje *nyugati-szellemü dekadens vágyakozását*. A „hős" végül is nem azért marad Erdélyben, mert ezt *magyar kötelessége* parancsolja, hanem csupán *dacból* és azért, mert a kis Katicában ujabb és frissebb szekszuális „áldozatot" fedez fel.

Az erdélyi *elbeszélő-operett* joggal *„Fekete Péter"*-nek nevezhető hőse *nemzetnevelési szempontból semmiesetre sem való a Nemzeti Szinház szinpadára.* De ettől függetlenül: a *Pétert* „irodalmi értékei" semmiképpen sem teszik alkalmassá arra, hogy az ország első szinpadán arasson babért, vagy inkább *balsikert.* Nagyon jól tudjuk, hogy Kemény János darabját a bemutató előtt *alaposan átgyúrták, mert Németh Antal a liberális szerző „drámáját" eredeti formájában mégsem merészelte előadni.* Igen érdekes lenne, ha a Nemzeti Szinház igazgatójának felettes hatóság betekintene az *eredetei kéziratba*, amelyet Németh Antal annakidején ebben a formájában fogadott el és talált előadásra alkalmasnak. Az eredeti kézirat bizonyára a látható eredménynél is fényesebben igazolná *az igazgató úr liberálizmus felé hajló mélyebb rokonszenvét.*

A szerző szellemi köréről éppen a *Magyarság* pénteki számában közölt beható ismertetést *Szinérvári* András. Az érdekes és tanulságos cikkből megtudtuk, hogy *zsidók és szabadkőművesek* irányították és részben irányítják ma is azt az *Erdélyi Helikont* és azt az *Erdélyi Szépmives Céhet*, amelynek legfőbb mecénása a *Péter* szerzője. A cikkíró *a Helikont a kommunista szellem melegágyának nevezte.*

Kérdezzük: helyes-e ezek után, hogy az ország első színháza műsorára tűzte a *Pétert*? A jobboldali közvélemény őszintén örülne, ha Kemény János amúgyis *bukott darabját* a Nemzeti Színház szép csendben levenné a műsorról...

Szeleczky Zita

A színházi világ is búcsúztatja Dinnyés Károlyt

A Primásváros ősi temetőjében helyezték örök nyugalomra Dinnyés Károly festőművészt, a jobboldali sajtó legkiválóbb rajzoló- és karikatúra-tehetségét. Dinnyés Károlyt a magyar nép temette el. A nép gyermeke volt és művészete a legtisztább népművészet.

A Felvidék visszacsatolása után jött fel Budapestre. Középiskolai tanulmányait Érsekújváron és Kassán végezte, majd Prágába került az építészeti és képzőművészeti akadémiára. Az elsők között volt, akik a visszacsatolás után magyar főiskolán folytatták tanulmányaikat. Az elhhúnyt nagy magyar művész vitéz Aba-Novák Vilmos tanítványa volt. Ez a kapcsolat végleg megjelölte Dinnyés Károly művészi útját és eljegyezte az igazi magyar művészettel.

Sokáig dolgoztam együtt Dinnyéssel. Nem volt lakásunk és így az éjszakákat legtöbbször átdolgoztuk: őszinte szenvedélyből és — szükségből. A hajnalokig tartó munka, beszélgetések és viták után a szerkesztőség asztalain és karosszékeiben pihentettük meg fáradt testünket. A lakástalanság és a nélkülözés hatalmasította el szegény jó Károly testében a végzetes kórt. Dinnyés Károlynak kellett volna folytatnia mesterének félbenmaradt munkáját. De most már Dinnyés Károly sincs többé az élők sorában...

Dinnyést a jobboldali közönség nagyrészt könnyed torzrajzaival kapcsolatban ismerte meg. Ezek a könnyed, szellemes rajzok biztosították számára a szerény, mindennapi kenyeret. Elnyülhetetlen humorral vetette papírra a jellegzetes zsidó alakokat, vagy a legkönnyebb múzsa szolgálatában egy-egy sikerült vázlatot a legnépszerűbb pesti színésznőkről.

Most a színházi világ csillagai is meghatottan búcsúznak Dinnyés Károlytól, aki annyira eredeti és olyan finom karikatúrákban örökítette meg őket. De búcsúzik tőle elsősorban a magyar művészet, amelynek fáklyáját Dinnyés Károly kitartó áldozatkészséggel vitte a nagy cél felé...

Sz. Gy.

Tolnay Klári

Kiss Manyi

(Dinnyés Károly rajzai.)

Budapestre jön a berlini Scala

Dorit Kreysler levele Barcelonából a német revütársulat sikeres vendégszerepléséről

A *Magyarság* színházi szerkesztője rendkivül érdekes levelet kapott Barcelonából Dorit *Kreysler*-től, a német színpad és a német film egyik legnépszerűbb szőke csillagától. Dorit Kreysler levelében a többi között ezeket irja:

— Két hónapja vendégszerepelünk már szép Spanyolhonban a berlini *Scala* társulatával. Én vagyok a színes revü primadonnája. A bonviván Günter *von Berg*. Legnagyobb sikerünket a *Sol de Espanal* című számunkkal aratjuk. Képzeljétek: én, a hamisitatlan „Weaner Madl" — *spanyolul énekelek!* A közönség a spanyolnyelvü dalt valósággal őrjöngve fogadja: virágot, déligyümölcsöt dobálnak fel a színpadra és az urak sokszor *kalapjaikat* is. A kalapfeldobás a legfőbb elismerés jele. Hiába, Spanyolországban vagyunk . . .

Vendégjátékunkat *Madridban* kezdtük, ahol őszinte csodálattal élveztük a *Teatro Espanol*-ban a pompás *Faust*-előadást. A spanyolok nemzeti színházában különleges felfogásban játsszák *Goethe* halhatatlan remekművét. Az ifjú Faust nem olyan, mint a mi Faustjaink: inkább délceg és forróvérü *Don Juan*. Mefisztó pedig sokkal ördögibb, vérmesebb és gonoszabb, mint azok a Mefisztók, amelyeket eddig német színpadokon láttam.

Ha egyáltalán lehetséges, madridi sikerünk Barcelonában még jobban fokozódott. Felejthetetlenül szép napokat élünk itt át, a forró tapsos estékről nem is beszélve! Úgy látszik, *Duisberg* igazgató ötlete remekül bevált: *a Scala külön vendégtársulata*

Dorit Kreysler

estéről-estére a lehető legnagyobb sikert aratja. Arról van szó, hogy ha befejeztük spanyolországi vendégjátékunkat, a többi semleges, vagy baráti európai országba is ellátogatunk. *Utazási programunkban szerepel Budapest is.* Nagyon várom, hogy viszontláthassam az én kedves Budapestemet és magyar barátaimat. A szivem mindig visszahúz a szép magyar fővárosba, nemcsak azért, mert *itt születtem*, hanem azért is, mert egyik legutóbbi filmem felvételeinél *(Karneval der Liebe)* olyan felejthetetlen napokat töltöttem Budapesten...

Eöry Ilonát vendégfellépésre hívja meg az Opera

A *Magyarság* foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az Operaház nem gondoskodott megfelelő utánpótlásról és így *a kiegészités elsősorban a kolozsvári Nemzeti Színház operatársulatától várható.* Az Operaház *néhány kolozsvári énekest szerződtetett is, illetve vendégszereplésre hívott meg.* Most felmerült az Operánál az a terv is, hogy a kolozsvári operatársulat egyik kiváló énekesnőjét *Eöry* Ilonát vendégszereplésre hívják meg. A meghívott értékes, szephangú művésznő eddigi sikerei indokolják azt is, hogy az Operaház tagjai között lássuk. A művésznő a budapesti operaképző elvégzése után *Brünnbe szerződött a szudétanémet színházhoz, ahol mint drámai énekesnő működött szép sikerrel.* 1941 óta tagja a kolozsvári Nemzeti Színház operatársulatának. *Legnagyobb sikereit az Aida és a Trubadur címszerepeiben érte el.* A fővárosi lapok — köztük a *Magyarság* —, éppúgy elismeréssel irtak róla, mint a helyi lapok, az *Ellenzék*, az *Esti Lap*. Egyik kritikusa így jellemezte hangját: *„Sötétszinü, melegcsengésü, nagy vivőerejü drámai szopránhang,* amely minden fekvésében azt a nagyszerü énekkultúrát csillogtatta, amely a megérdemelt nagy sikerek biztos eredője. Mindehhez még hozzávesszük a művésznő pompás alakító és színjátszó képességét is. Minden egyes szerepében a legkiválóbb teljesítményt nyújtja, amit a sok nyiltszini taps és kirobbanó siker bizonyít a legjobban." Bizonyos, hogy ha sor kerül Eöry Ilona operaházi vendégszereplésére, itt is sikere lesz. Remélhető, hogy ennek alapján a jövő idényben mint *Wagner*-énekesnőt is hallani fogjuk Brünnhilda és Isolda szerepében is.

A vidéki városokban szabad Karádi-filmeket játszani?

Számtalan panaszos levél fekszik iróasztalunkon. *Kassától Hajdúszoboszlóig* számos magyar vidéki városban játszanak még mindig *Karádi-filmeket.* Olvasóink csodálkozva kérdik: *ha Pesten nem szabad Karádi-filmet játszani, vidéken talán szabad?* Egyik olvasónk elmondja, hogy amikor a Karádi-filmet játszó vidéki mozi rendőri felügyelőjétől felvilágositást kért, a rendőrtiszt ezt válaszolta:

— Semilyen értesitést nem kaptunk, hogy *tilos Karádi-filmeket játszani.*

Talán jó lenne, ha a vidéki rendőrségeket is értesitenék a Karádi-filmek játszási tilamáról, annál is inkább, mert számos levél és jelentés tanúskodik arról, hogy *nem egy moziban ismét Karádi-ellenes tüntetés zajlott le.*

A kör négyszögesitése — muzsikával

Kopenhágai hir számolt be arról, hogy feltalálták a négyszögletü grammofonlemezt, amely nem forog és negyvenöt percig szól váltás nélkül. A négyszögletes grammofonlemeznek egyáltalán nincs mellékzöreje és az új, különleges grammofonkészülék bármely rádiókészülékhez hozzákapcsolható.

Egykor a gimnázium padjaiban forró órákat töltöttünk a kör négyszögesitésével kapcsolatban. Szinte füstölt a diákkobak a geometriai tudomány törekvő megértésének hevében. A kör négyszögesitését most a szelemes dán feltaláló a grammofoniparban valósitotta meg, lehet, hogy évek multán teljesen elűnnek a szép kerek lemezek és helyüket azok a titokzatos és zörejmentes, négyszögletes üveglapok foglalják majd el, amelyek a hangosfilm törvényei alapján közvetitik a dalt és muzsikát.

Sok csodát mégéltünk az utóbbi időkben, de a tünélküli beszélőgép és a négyszögletes lemez egyike a legfurcsább csodáknak. A lemeziparban valóban forradalmat jelent a dán találmány, amelynek jövője beláthatatlan. Képzeljük el, hogy egy-egy kis üveglemezre egész operafelvonást lehet felvenni s igy egy lélegzetre, lemezváltás nélkül hallgathatjuk meg Verdi vagy Puccini, vagy akár Wagner dalműveinek legszebb felvonásait. Az opera ezentúl nemcsak a rádión, hanem a grammofonon át is bevonulhat a polgári otthonokba...

Salzburgból küldi üdvözletét Rökk Gabriella

A *Magyarság* színházi szerkesztője kedves levelezőlapot kapott Salzburgból: *Rökk* Marika irta. Népszerü filmcsillagunk üdvözli olvasóinkat nemcsak a maga, hanem Rökk Gabriella kisasszony nevében is. Az ifjú hölgy *Rökk Marika leánya* és súlya jelenleg kerek öt kiló. Isten éltessen!

Kiss Ferenc huszonötéve a rádióban

Kiss Ferenc, a nagy magyar színművész legközelebb a rádió úgynevezett emlékkönyv-sorozatában lép a közönség elé. A Nemzeti Színház örökös tagja huszonötéves szinészi pályájának legérdekesebb mozzanatait eleveníti fel és legsikeresebb szinpadi jeleneteivel lép a jubileuminak is nevezhető esten a mikrofon elé.

Filmszínész lett a svéd trónörökös fia

A svéd trónörökös fia, aki polgári házassága óta Lenart *Bernadotte* néven ismeretes, legközelebb mint filmszínész mutatkozik be — irja a stockholmi sajtó. A *Gusztáv herceg* című filmben játssza Károly trónörököst, a későbbi *XV. Károlyt.*

Az opera regénye

Ez a cime Josef *Gregor* könyvének, amely most jelent meg Bécsben. Gregor könyvében *a legnépszerűbb operák megszületésének történetét mondja el.* A szerző egyben kritikailag is taglalja a német, olasz és francia operákat.

GAZDASÁGI-ÉLET

A liberális rendszert organikus rendszernek kell felváltania

Dunckel Károly, a GYOSZ miniszteri biztosa nyilatkozik a magyar gyáripar átalakulásáról

A rendszerváltozás után a kormány felfüggesztette a Gyáriparosok Országos Szövetségének önkormányzatát is s a GYOSZ élére miniszteri biztosi minőségben *Dunckel* Károly kormányfőtanácsost nevezte ki. A miniszteri biztos most fogadta a sajtó képviselőit, hogy előttük a magyar gazdasági élet és benne a gyáripar jövő feladatait vázolja. *Megállapította a miniszteri biztos, hogy a legutóbbi politikai és társadalmi átalakulás nem kerülhette el a gazdasági életet és így a gyáriparț sem.*

A megváltozott helyzet a gazdasági élet eddigi apparátusán is változásokat tett szükségessé. Amíg a gazdasági életben az erők szabad versenye érvényesült, olyan súlypontok alakultak ki és olyan eltolódásokra került sor, hogy egyes tényezők nagyobb mértékben tudták érvényesíteni akaratukat, ami természetszerűen ellenérzést váltott ki a gyengébbekben. Szakítani kell az eddigi önző és csak egyéni érdekeket figyelembe vevő rendszerrel és az egyetemes nemzeti gazdaság távlataira kell tekinteni, megkeresve a harmonikus együttműködést a gazdasági élet minden tényezőjével és az államhatalommal.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a jövőben nem lesz szükség érdekképviseleti szervekre, sőt ezek széleskörű kiépítését kell előkészíteni. *A liberális rendszert organikus rendszernek kell felváltania, amely megteremti az erők egészséges egyensúlyát, amelyben a szakmai termelőcsoportok megfelelő szerephez jutnak.* Célszerűnek látszik a régi, kellő gyakorlati tudással rendelkező keretek fenntartása, *csupán új szellemmel kell ezeket kitölteni és az új szempontok szerint átszervezni.* Ezért tartja fenn a kormány a gyáriparban is a meglévő érdekképviseleti szervet és a miniszteri biztosi kinevezéssel azt akarja biztosítani, hogy a szükséges átalakulás ezen belül valóban be is következzék. *Tehát óriási feladatok várnak megoldásra és az idő sürget, mert a háborús erőfeszítések világszerte csúcspontjukhoz közelednek.*

A teendőket röviden összefoglalva, a célok a következők:

A háborús gazdálkodás követelményeinek megfelelően kiadott intézkedéseket olyan rendeletekkel kell kiegészíteni, *amelyek teljesen felölelik a termelést és megszüntetik a visszás helyzetet.*

A legszorosabb együttműködést kell kifejteni az illetékes gazdasági kormányténvezőkkel, *mert a kormány csak az irányelveket tűzheti ki, a végrehajtás a gyáripar szerveire vár.* Legfontosabb feladat *a többtermelés biztosítása* és minden későbbi békés építőmunkának előfeltétele az, hogy *a harcoló honvédek semilyen vonatkozásban ne szenvedjenek hiányt és hogy az ellenséges támadások hazánkban se árthassanak az ipari termelésnek. Foglalkozni kell a munkáskérdéssel,* mert a termelésnek igen fontos tényezője a munkavállalók társadalma. A munkás és munkaadó *viszonyát a liberális rendszerben az osztályharc határozta meg s ez az tránvított gazdálkodásban értelmetlenné válik.* Bár a megfelelő munkásszervezetek létesítése kívül esik a gyáripari érdekképviselet feladatkörén, mégis foglalkozni kell vele a termelés zavartalansága érdekében. *Végül ápolni kell a magyar—német ipari együttműködést, nemcsak azért, mert együtt harcolunk a közös ellenség ellen, hanem azért is, hogy ipari termelésünknek a háború után az európai szükségletek ellátásában megfelelő helyet biztosítsunk.*

A végső feladat tehát megszervezni a termelést és azt megfelelően fokozni a háború győzelmes befejezése és a magyar gyáripar jövője érdekében.

A tájékoztató után vitéz *Pávai Vajna* Viktor ny. altábornagy, a Baross Gyáripari Csoport vezetője jelentette be, hogy a Baross Gyáripari Csoportot is a felosztandó egyesületek közé sorozták *és így az beolvad kötelező érdekképviseleti szervébe, a GYOSZ-ba.* Ezért június 7-ére igazgatósági ülést hívtak össze, amely gondoskodik a csoport vagyonának hovafordításáról, valamint a felosztás és a beolvadás végrehajtásáról. A Baross Gyáripari Csoportot örömmel tölti el, hogy rendeltetését, amelynek célja a gyáripar magyarrá tétele volt, betölthette és lehetővé tette, hogy az átállítás megindulhasson a csoportban kitermelt megalkuvást nem ismerő magyar irányzat erejével. Bizonyítéka ennek, hogy a GYOSZ miniszteri biztosául is a Baross Gyáripari Csoport egyik legharcosabb egyéniségét és igazgatósági tagját nevezték ki, helyettese pedig a csoport ügyvezető elnöke lett.

Kereskedők és egyes iparosok kötelező adatszolgáltatása

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti:

A hivatalos lap szombati száma közölte a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter rendeletét, amely szerint minden kereskedő és minden olyan iparos, aki az alábbi szakmai jegyzékbe fel van véve, tekintet nélkül arra, hogy iparát (kereskedését) folytatja-e vagy csak érvényes iparjogosítvánnyal rendelkezik, de ipart (kereskedést) tényleg nem folytat, köteles 8 napon belül, vagyis ez év június 4-éig az alábbi jegyzékbe, szakmánként megadott címre a következő adatokat bejelenti:

a) egyéni cég a cégtulajdonos nevét (cégét); közkereseti, betéti és korlátolt felelősségű társaság a tagok nevét, minőségét és részesedési arányát, részvénytársaság és szövetkezet a társaság cégét;

b) azt, hogy az egyéni cég tulajdonosa, illetve a közkereseti betéti és korlátolt felelősségű társaság tagjai az 1600/1944. M. E. számú rendelet 14. szakasza szempontjából hogyan minősülnek;

c) a lakóhelyet (telephelyet) a község, utca és házszám megjelölésével;

d) az ipar (kereskedés) megjelölését, amire a bejelentő iparjogosítványa szól;

e) a ténylegesen gyakorolt ipar (kereskedés) megjelölését;

f) az értelmiségi és egyéb alkalmazottak számát, külön részletezve;

g) az utolsó év brutto forgalmának összegét.

A bejelentést ajánlott-küldeményként feladott postai levelezőlapon lehet és kell megtenni.

Ha valamely bejelentésre kötelezett több szakmai csoport alá tartozó ipart (kereskedést) űz, köteles minden szakmai csoporthoz bejelentést tenni annak megjelölésével, hogy bejelentését még mely csoportoknál tette meg.

Szakmai jegyzék

I. Fakereskedelem: (tüzelőanyag, épület- és műfa, hordó, bútor, építő anyag, faügynöki és bizományi kereskedelem). A bejelentés küldendő: *Bruckner* Hermann, a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, I., Vilmos császár-út 74., A Magyar Vállalkozók, Fatermelők, Faiparosok, Fa- és Tüzelőanyagkereskedők Egyesülete.

II. Gabonakereskedelem: (gabona, őrlemény, és hüvelyes, olajosmag és fonalasnövény, takarmány és konyhakerti vetőmag, szálastakarmány és szalmakereskedelem, valamint gyapjúkereskedelem). A bejelentés küldendő: *Marinkovics* László, a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, V., Széchenyi-utca 1., Gabona- és Terménykereskedők Országos Egyesülete.

III. Állatkereskedelem: (sertés, ló, marha, juh és ezek termékei, gyapjú bőr és szőr kivételével) bélkereskedelem, baromfi, tojás, vad, hal, tej és tejtermékek, valamint tollkereskedelem). A bejelentés küldendő: *Konkoly-Thege* György, a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, V., Báthory-utca 5., Országos Állatkereskedők Egyesülete.

IV. Bor- és szeszkereskedelem: (bor, sör, szesz, rum, likőr, brandy, pezsgő) A bejelentés küldendő: *Fornádi* Elemér, a szakma miniszteri biztosa címére: Budafok, Állami pincegazdaság.

V. Élelmiszer és vegyeskereskedés: (fűszer, gyarmatáru, ital és egyéb élelmiszer, friss gyümölcs, déligyümölcs és zöldségkereskedelem, virágkereskedelem, szatócs- és vegyeskereskedelem). A bejelentés küldendő: *Petry* Viktor, a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, VI., Vörösmarty-utca 6., Fűszerkereskedők Országos Egyesülete.

VI. Textilkereskedelem: (méteráru, kötöttáru, divatáru, rövidáru, kézimunkavirág, kész ruha, kalapkellék és kalaptomp, szőnyeg, linoleum, bútorszövet, zsák, zsineg, ponyva, kárpitos-kellékkereskedelem). A bejelentés küldendő: *Vásárhelyi* Jenő, a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, V., Sas-utca 1., Nagykereskedők Országos Egyesülete.

VII. Vas- és fémkereskedelem: (általános vasáruk, háztartási vasáru, különleges minőségű és kikészített acéláru, fémáru, víz-, gáz-, gőz-, stb. felszerelési cikkek, műszaki és szerszámgép, gépi berendezés, kerékpár, varrógép és ezek alkatrészei, mezőgazdasági gép és gépalkatrész, finom acéláru, fegyver és lőszer, villamossági cikk, autó és motorkerékpár, irodagép, látszer- és fotócikk kereskedelem). A bejelentés küldendő: *Fülöp* Kálmán dr., a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, V., Akadémia-utca 1., Kereskedők Országos Egyesülete.

VIII. Bőr- és cipőkereskedelem: (nyersbőr, készbőráru, lábbeli, bőröndös és bőrdíszáru, szőrme, bőrgyár, táshoz szükséges segédanyag, cipőgyártáshoz szükséges segédanyag és szőrmekereskedelem). A bejelentés küldendő: *Megay* Károly, a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, V., Vigadó-tér 1., Bőrkormánybiztosi Hivatal.

IX. Vegyszer- és gyógykereskedelem: (ásványolaj és ásványolajtermék, gyógyáru, drogéria, illatszer, vegyiáru, festék és háztartási cikk, kaucsuk és gumiáru, fogászati cikkek és gyógynövénykereskedelem). A bejelentés küldendő: *Szilágyi* István dr., a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, VIII., Múzeum-utca 17., Baross Szövetség.

X. Üveg-, porcellán- és agyagáru-kereskedelem: (üveg és porcellán, táblaüveg és építési üveg kereskedelem). A bejelentés küldendő: *Szilágyi* István dr., a szakma miniszteri biztosa címére: VIII., Múzeum-utca 17., Baross Szövetség.

XI. Könyvkiadás és könyvkereskedelem: (ideértve a könyv- és lapterjesztést, valamint a kölcsönkönyvtárakat). A bejelentés küldendő: *Hidvégi* Ervin dr., a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, IV., Magyar-utca 50., Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesülete.

XII. Papír- és írószerkereskedelem. A bejelentés küldendő: *Hidvégi* Ervin dr., a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, V., Sas-utca 1., Nagykereskedők Országos Egyesülete.

XIII. Filmkereskedelem és filmkölcsönzés. A bejelentés küldendő: *Hidvégi* Ervin dr., a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, VIII., Csokonay-utca 10., Országos Magyar Mozgóképipari Egyesület.

XIV. Óra- és ékszerkereskedelem: (óra, óraalkatrész, nemesfém, ékszer, drágakő és ékszerutánzat-kereskedelem). A bejelentés küldendő: *Hidvégi* Ernő dr., a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, VII., Károly királyút 3/a., Nemesfémiparosok, Kereskedők és Órások Országos Szövetkezete.

XV. Bélyegkereskedelem: A bejelentés küldendő: *Hidvégi* Ervin dr., a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, V., Akadémia-utca 1. sz. Kereskedők Országos Egyesülete.

XVI. Mű- és régiségkereskedelem: A bejelentés küldendő: *Hidvégi* Ervin dr., a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, V., Akadémia-utca 1. sz. Kereskedők Országos Egyesülete.

XVII. Vendéglátó- és rokonipar: (szálloda-, fogadó- és penzióipar, vendéglő, kocsma, kifőzés- és kávémérés, kávésipar, fürdő, utazási- és menetjegyirodák, színház és mozgóképszínház és fürdőjegy árusítás, hangversenyrendezés.) A bejelentés küldendő: *Rohringer* Endre dr., a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, IX., Lónyay-utca 22. sz. Budapesti Szállodások és Vendéglősök Ipartestülete.

XVIII. Szállítmányozás, fuvarozás és rokonszakmák: (szállítmányozás, lóerejű fuvarozás, beraktározás, fuvarlevél felülvizsgálás, autó- és csónakgarázs, vagyonőrzés, közraktárak és nyilvános jellegű tárházak.) A bejelentés küldendő: *Báthonyi* István, a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, V., Szent István-körút 6., I. em. 3. Szállítmányozók Szövetsége.

XIX. Sportáru-, játék- és hangszerkereskedelem: A bejelentés küldendő: *Jablonkay* István dr., a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, V., Akadémia-utca 1. sz. Kereskedők Országos Egyesülete.

XX. Bazárárukereskedelem: (bazár-áru-, díszműáru-, noringergi áru-, bijouteria áru- és dohányzási cikkek.) A bejelentés küldendő: *Jablonkay* István dr., a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, V., Akadémia-utca 1. Kereskedők Országos Egyesülete.

XXI. Használtáru és hulladékkereskedelem: (használtáru, ószeres, zsibárus, textil-, vas- és fémhulladék, csonthulladék.) A bejelentés küldendő: *Jablonkay* István dr., a szakma miniszteri biztosa címére: VIII., Teleki-tér 6. Használtáru Kereskedők Országos Ipartársulata.

XXII. Ügynöki ipar: (önálló és alkalmazott ügynökök.) A bejelentés küldendő: *Jablonkay* István dr., a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, VIII., Múzeum-utca 17. sz. Baross Szövetség.

XXIII. Hirdetőirodák: A bejelentés küldendő: *Jablonkay* István dr., a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, VII., Erzsébet-körút 23. Hirdetőiroda Tulajdonosok Országos Egyesülete.

XXIV. Vegyes szakma: (áruházak, zálogházak, kegyszerek és koporsókereskedelem, kő- és márványkereskedelem, hitelhírszolgálat, hiteltudósítás, inkasszóipar, küldöncipar.) A bejelentés küldendő: *Jablonkay* István dr., a szakma miniszteri biztosa címére: Budapest, V., Akadémia-utca 1. sz. Kereskedők Országos Egyesülete.

Teherautóimra

1—2—3 és 5 tonnásokra **FUVAROZÁST VÁLLALOK.** Szállítási iroda, 9—4 óráig. Telefon: **496—051.** Thököly-út 117. II. udvar, B. ép. fszt. 4.

Fuvarozást

VÁLLALOK. Helyben és vidékre, lovaskocsival. Szállítási iroda, 9-től 4 óráig. Telefon: **496—051.** Thököly-út 117. II. udvar, B. épület, földszint 4.

A mezőgazdaság fejlődésének biztosításáról tárgyalt a Hangya Központ Őstermelő és Értékesítő Tanácsainak együttes ülése

A Hangya Szövetkezeti Központ tervezetet készített a mezőgazdaság fejlesztésének biztosításáról, amelyben összefoglalta azokat a teendőket, amelyekkel a mezőgazdaság helyzetét és az azzal foglalkozók megélhetését biztosítani lehet. A tervezetet beküldötte az illetékes szerveknek hozzászólás céljából. Ennek végleges megtárgyalására gyűlt össze május 23-án a Hangya Őstermelő és Értékesítési Tanácsa. Megjelent *Battha* Pál földművelésügyi államtitkár is, jelen voltak továbbá a mezőgazdasági kamarák elnökei és igazgatói, meghívott gazdaérdekeltségek kiküldöttei és az Őstermelő és Értékesítő Tanács tagjai nagy számban. *Wünscher* Frigyes dr. felsőházi tag, alelnök-vezérigazgató nyitotta meg az ülést és felhívta a figyelmet a javaslat céljára, amellyel azt kívánja elérni, hogy a gazdatársadalom felfogását összefoglalják s a mezőgazdasági lakosság érdekképviseleti szerveit rendelkezésre bocsátják, hogy felhasználhassák a mezőgazdasági lakosság érdekében az illetékes körök előtt. Az írásbeli észrevételek után igen értékes hozzászólások hangzottak el, amelyek nyomán rendkívül érdekes és magas színvonalú vita fejlődött ki, amely az egyes kérdéseket különféle szempontból világította meg. A felszólalók abban egyetértettek, hogy a mezőgazdaság fejlődésének nélkülözhetetlen tényezője a szövetkezeti szervezetek erőteljes bekapcsolása és építőmunkája, amit már a gazdatársadalom érdekében sem lehet nélkülözni.

A német—magyar külkereskedelmi forgalomban rögzített árak jegyzéke

A német és magyar kormány kiküldöttei, mint ismeretes, f. évi március 18-án Bécsben egyezményt írtak alá, amelyben kölcsönösen rögzítették a kivitelre kerülő cikkek árát. A legfontosabb árucikkekre összegszerű legmagasabb árakat állapítottak meg, míg egyébként az 1943. december 31-én érvényben volt árak tekintendők rögzítettnek. A legmagasabb német kiviteli árakat tartalmazó jegyzék a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara jogi és közellátási osztályán (V., Szemere-u. 6., III. em. 13.) megtekinthető és ugyanott felvilágosítást kaphatnak a kereskedők a német importárakra vonatkozó egyéb kérdéseikről is.

Lázadás Marokkóban

HÉTFŐTŐL Budapesten kizárólag: **BAROSS** filmszínház

Pesti estélk

BEMUTATÓ FILMSZINHÁZAK:

Átrium (T.: 153-034 és 154-024) H.: ½4, ½6, ½8, sz., v. és ü. ½2-kor is: **Lejtőn** (Szilágyi Szabó Eszter, Timár József). **Híradók.**

Belvárosi Híradó-filmszínház (Tel.: 181-244.) **Beválok-e repülőnek? Amalfi és partvidéke** (kultúrfilmek) **Magyar-, Ufa- és Európa-híradók.** Folyt. egyórás előadások 10—21 óráig.

Corvin (T.: 138-986 és 339-584) **Mindennap** ½3, ¾5. 7, v. és ü. 11-kor is: **Jud Süss.** (4. hétre prol.)

Deák (T.: 125-952, 121-343) **H.: 3, 5, 7, szomb.** 1-kor is, **v. és ü.** 11 és 1-kor is: **Boldogság a vége.** (2. hétre prol.) **Biztonságos óvóhely.**

Fórum (T.: 189-707, 189-543.) Előad. kezd.: 3, 5, 7, v. és ü. 11-kor is: **Örök tűzdelem I. rész: Élni akarunk. Nézők részére modern óvóhely.**

Híradó Filmszínház (Erzsébet-körút 13. (Tel.: 222-499.) **Vidám vasárnap az állatkertben. Ischia** (kultúrfilmek). **Magyar-, Ufa- és Európa-híradók.** Folyt. egyórás előadások 9—21 óráig.

Kaszinó (383-102, 185-329) **H.: ¼4, ½6, ½8, v. és ü.** 11-kor is, szombaton ½2, ¼4, ½6, ½8: **Idegen utakon** (Tolnay, Szilassy).

Korzó (Tel.: 18-28-18) Mindennap: 3, 5, 7, szomb. 1, v. és ü. d. e. 11-kor is: **Magyar sasok** (Perényi, Szemere). **Híradók.** (A színház befogadóképességének megfelelő óvóhely.)

Nemzeti Apolló (T.: 222-002) **H.: 3, 5, 7, szombat** 1, 3, 5, 7, **v. és ü.** 11 és 1-kor is: **Idegen utakon.** (Modern 800 személyes óvóhely)

Omnia (T.: 130-125) **H.: 3, 5, 7, szomb. 11-kor** is, vas. 11 és 1-kor is: **Lejtőn.**

Rádius (T.: 122-098 és 120-564) **H.: ¼4, ½6, ½8,** szomb. ½2, ¼4, ½6, ½8, **v. és ü. d. e.** 11, d. u. ¼4, ½6, ½8: **Magyar sasok** (Perényi László, Szemere V.) **Híradók.** (Óvóhely van!)

Scala (T.: 11-44-11) **H.: ¼4, ½6, ½8, szomb., v. és ü.** ½2-kor is: **Sárga kaszinó** (Szilassy, Szemere V., Makláry). **Magyar- és Európa-híradók.**

Szittya—City (T.: 111-140) **Előadás kezdetei** ¼4, ½6, ½8, **szomb., v. és ü.** ½2-kor is: **Csodarepülő.** (11. hétre prol.)

Uránia (T.: 146-046) **H.: 3, 5, ½8, v. és ü.** fél órakor is: **Magyar sasok.**

UTÁNJÁTSZÓ FILMSZINHÁZAK:

Barlang (422-722.) ½2, ¼4, ½6, ½8. **Első előadás mérsékelt: Asszonyfurfang.**

Beleznay—Studió (T.: 225-276) **Előad. kezd.:** 11, ¼4, ½6, ½8, **v.** ½12-kor is: **Trópusok hőse.**

Capitol (T.: 134-337) **Előad. kezd.: 1, 3, 5, 7,** v. és ü. 11-kor is: **Ma este semmi ujság.** (2. hétre prol.)

Csaba—Savoy (T.: 146-040) **H.: 3, 5, 7, v. és ü.** 11 és 1-kor is: **Gróf Monte Christo I. rész: Az Ii vár foglya.**

Duna—Lloyd (T.: 111-991) **H.: 3, 5, 7, v. és ü.** 1-kor is: **Gróf Monte Christo I. rész: Az Ii vár foglya.**

Kamara (T.: 423-901) **Előad. mindennap: 11,** 1, 3, 5, 7: **Az első csók.** (Modern 500 személyes óvóhely.)

Mesevár—Elit (T.: 114-502) **H.: ¼4, ½6, ½8,** v. és ü. ½2-kor is: **Sári bíró.**

Pátria (T.: 145-673) **H.:** 10, ¾12, ½2, ¼4, ½6, ½8, sz. 11, ¾12, ½2, ¼4, ½6, ½8: **Amiről a lány álmodik.**

Pest—Palace (T.: 221-222) **Előad. naponta:** ½12, ½2, ¼4, ½6, ½8: **Egy nap a világ.** (7. hétre prol.) Keddtől: **Benedek-ház.**

Újbuda—Simplon (T.: 268-999) **H.: ¼4, ½6,** ½2, v. és ü. ½2-kor is: **Gróf Monte Christo I. rész: Az Ii vár foglya.**

TISZTI KASZINÓ:

Figyelem! Előadások kezdete: ½5, ¾7. Május 28-án: **Kék álarc,** 29-én: **Trópusok hőse,** június 1-én: **Gróf Monte Christo I. (Az Ii vár** nius 1-én: **Gróf Monte Christo I. (Az Ii vár bosszú).**

TOVÁBBJÁTSZÓ FILMSZINHÁZAK:

Adria—Admiral (T.: 353-707) Előad. kezd.: 3, 5, 7, v. és ü. 11 és 1 órakor is: **Lángoló fiatalság.** Hétfőtől: **Viharos éjszaka.**

Alkotás (T.: 353-374) **H.: ¼4, 5, 7, v. és ü.** ½2, 3, 5, 7: **Akkor.** Vasárnap d. e. 11-kor: **Akkor.** Hétfőn d. e. 11-kor: **Elkésett levél.** Hétfőtől: **Elkésett levél.**

Budai Apolló (T.: 351-500) **H.: ¼4, ½6, ½8,** v. és ü. ½2-kor is: **Ragaszkodom a szerelemhez.**

Damjanich mozgó (T.: 425-644) **H.: ¼4, ½6,** ½8, v. és ü. 11 és ½2-kor is: **Kivirul az öreg szív.**

Erzsébet mozgó (T.: 222-401) Mindennap 11, 1, 3, 5, 7: **Erényesősz.**

Glória (T.: 427-521) **H.: ¼4, ½6, ½8, v. és ü.** ½2-kor is: **Szervusz Péter.** Hétfőtől: **Fruska.**

Ipoly (T.: 292-626.) **H.: ¼4, ½6, ½8, v. és ü.** 11 és ½2-kor is: **Féltékenység.** Vasárnap d. e. 11-kor: **András.**

Józsefvárosi (T.: 131-316) **H.: 3, 5, 7, v. és ü.** 1-kor is: **Féltékenység.**

Körönd—Orient (T.: 114-926) **H.: 3, 5, 7, v. és ü.** 1-kor is: **Zúgnak a szirénák. Híradó.** Vasárnap d. e. 11-kor matiné. Hétfőtől: **Lesz ami lesz!**

Kultur (T.: 188-120) **H.: ¼4, ½6, ½8, v. és ü.** ½2-kor is: **Kettesben.**

Nyugat (T.: 121-022) **H.: ¼4, ½6, ½8, sz. ½2,** v. és ü. 11 és ½2-kor is: **Féltékenység.**

Otthon (T.: 146-447) **H.: ¼4, ½6, ½8, v. és ü.** ½2-kor is: **Hozományvadász.** Vasárnap d. e. 11-kor: **Carl Peters,** hétfő d. e. 11-kor: **Fő a boldogság.** Hétfőtől: **Alfa Tau.**

Osbuda (T.: 363-165) **H.: 5 és 7, szomb. ¼4,** ½6, ½8, vas. ½2, ¼4, ½6, ½8: **Féltékenység.**

Rákóczi Mozgó (T.: 426-326.) **Előad naponta** 11, 1, 3, 5, 7: **Féltékenység.**

Tinódi (T.: 225-602) **H.: ¼4, ½6, ½8, sz. ½2** órakor, v. és ü. 11 és ½2-kor is: **Féltékenység.**

Tisza—Eldorádó (T.: 133-171) **H.: ¼4, ½6,** ½8, v. és ü. ½2-kor is: **Beáta és az ördög.**

Toldi—Rialtó (T.: 224-443) **Előad. kezd.:** 10, ¾12, ½2, ¼4, ½6, 7, v. és ü. 11, 1, 3, 5, 7: **Kisaszony a mostohám.**

Turán (T.: 120-003) **H.: ½2, ¼4, ½6, ½8,** v. és ü. 11-kor is: **Jómadár.** Hétfőtől: **Így is lehet repülni.**

Ugocsa—Astra (T.: 154-422.) **H.: ¼4, ½6, ½8,** v. ½2-kor is: **Sziámi macska. Híradó.** Hétfőn d. e. 11-kor matiné a bombakárosultak javára. Hétfőtől: **Lajla.**

Zuglói mozgó (T.: 297-093) **H.: ½2, ¼4, ½6,** ½8, v. és ü. ½12-kor is: **Féltékenység.** Hétfőtől: **Karosszék.**

... hogy mégtöbben lássák A

BENEDEK-HÁZ

Szörényi — Somlay — Nagy István

Keddtől: PEST

Hausz-film

Dinnyés Henrik

Nemzeti Szalon
Felvidéki és kárpátaljai
képzőművészek kiáll.
1943. febr. – márc.
Táj, tempera.

Ujság. 1943. márc. 6.
(c.a. két kiállítás.)

M.V.könyvtára

XIX. évfolyam. Budapest, 1938 december hó. 8. rendkívüli szám

ÁRVERÉSI KÖZLÖNY

RENDKIVÜLI SZÁM
KIADJA A M. KIRÁLYI POSTATAKARÉKPENZTAR IGAZGATÓSAGA

A rendkivüli szám ára 1.20 pengő.
Telefonszám: 187-965, 187-941

MEGJELENIK MINDEN AUKCIÓ ELÖTT
Szerkesztőség és kiadóhiv.: IX., Lónyay-u. 30-32

Előfizetési díj a rendkivüli számokra egész évre 6 pengő

A M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁR
ÁRVERÉSI CSARNOKÁNAK
(IX., LÓNYAY-UTCA 30.)

LXXXVIII.

1306
1307
1491
1326
2171
M.V.könyvtára

MDK

Dinnyés Henrik, Udvard

Táj, temp.

Felvidéki és kárpátaljai képzőműv. kiáll. N.Szal.
1943, febr. 9 l.

MDK

Dinnyés Henrik festő

e.a: Felvidéki és kárpátaljai művészek. Ujság, 1943. márc. 6.

Dinnyés István, régész

Tápiószelén az éves program keretében nov. 14.-e után, – a Blaskovich Múzeumban rendezik meg Bakallár József, Eigel István és Tassy Klára műveinek tárlatát. Dinnyés István régész rendezi a kiállításokat, – a Múzeum igazgatója.

Losonci Miklós: a holnap festője.
Pest Megyei Hírlap, 1976. okt. 12

Dámnyés Jenő

negedi festő

Dámnyés Ferenc negedi
festő fia

Dorogi Imre
közlése
1949. okt. 9.

ja ki elszámolás kötelezettsége mel-

jakra /:4:/ azaz Négy pengőt a 122623.

hére;

költségekre /:40:/ azaz Negyven pengőt

kszámla terhére;

költségekre /:83:/ azaz Nyolcvanhárom

zámu kiadási csekkszámla terhére;

költségekre /:20:/ azaz Husz pengőt

számla terhére. Budapest, 1934. évi

helyett:ifj.báró Wlassics Gyula s.k.

os másolat hiteléül:

iszteri iroda s.tiszt.

MDK

Dinnyés Jenő (festőművész)

Arcképei szerepelnek a szegedi ipari vásárral egybekötött képzőművészeti kiállításon.

Dorogi Imre: Képzőművészeti kiállítás a szegedi ipari vásáron.

Tiszatáj, Szeged, 1947. július. I. évf. 5. sz. 43. l.

Dinnyés Jens

Dr Mecsér József
archepé, of

Valentiny Agi, of
H. Mária arch. of

Szeged 1947. febr. márc

A m.kir.vallás és közoktatásügyi

a keb.számvevőség VII.osztályához

Utasítom

müépitész-tanár részére /Buda

Miskolcra és vissza történt

utiköltségeiről és napidijai

Dinnyés Jenő

Győr, Darányi rakpart

13. sz.

l.

Győr dunántúli tárl.

1944

Dinnyés Jenő
szegedi festő

Arckép

Szeged 1946. szept.

Arckép I-II
Férfi arckép
Szeged 1946. okt.

szitett 5 db. háromszinü klis
ötvenkettő pengő és 98 fillér
terhére utaljon ki. Budapest,
ter rendeletéből: Tihamér s.
A hivatalos

Fetzmann

s. k

Dinnyés Jenő

festő

Szeged

Szentháromság

u 4/a

MKSz 1947

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1969 JAN 14

1021

Dinnyés Ferenc

NÉPSZABADSÁG

Dinnyés Ferenc emlékkiállítása

Bizonyára kegyeletteljes feladatnak vél eleget tenni a *Magyar Nemzeti Galéria*, amikor a magyar művészet valódi nagyjai mellett — emlékkiállítások keretében — festészetünk derekhadának képviselőit is rendszeresen bemutatja, mégpedig olyan teljességgel, amilyet életükben aligha érhettek meg. Tudományos szempontból feltétlenül értékesek ezek a kiállítások: a kutatók előtt minden részletében kirajzolódik egy-egy kevésbé jelentős, esetleg kevésbé értékelt művész pályája. Hogy azonban *az ilyen tárlatok valóban használnak-e a kiállított festők emlékének*, az más kérdés.

Több mint háromszáz festményt és több mint száz grafikát gyűjtöttek össze *Dinnyés Ferenc* (1886—1958) hagyatékából, akit a katalógus egy mondatában együtt emleget *Szőnyivel*, *Egryvel* és *Koszta Józseffel*. A tisztes munka és a tragikus sors azonban még nem indokolja, hogy a tájékozatlan látogató előtt ilyen színes szavakkal ecseteljék az „expresszív tehetségű mester" sorsát, akinek „fájóan nélkülöznie kellett azt a széles társadalmi visszhangot, amelyre egész életében vágyott". Dinnyés Ferenc az alföldi festészet hagyományainak legfeljebb helyi méretekben jelentős, tisztesen középszerű folytatója volt, akinek képei *ilyen mennyiségben* bizony nem sok izgalmat keltenek.

Legjobb képein *Tornyai* kifejező ereje csillan meg, és nemegyszer érdekesen elevenedik fel a Kisfaludy Károly-féle naivan romantikus festészet emléke is (*Vándor*, *Őskori táj*). Színei, festésmódja, komponálása azonban túlságosan zsíros, darabos volt, néhol akadémikus, néhol szinte iskolás. A harmincas évek közepén készült kísérleti jellegű, elvont *Kompozícióit* is az a nehézkes, tradicionális látásmód jellemzi, mint a sok változatban megfestett *Paprikahasító asszonyokat*. Képeit a szegedi polgárcsaládok gyűjtötték — „talán Dinnyés szokatlan lokálpatriotizmusa ragadta meg őket" — írja a katalógus.

Egy szigorúan megrostált kamarakiállítás talán méltóbb lett volna a tiszta szándékú és becsületesen munkálkodó festő emlékéhez.

Sz. A.

a művészeti szakközépiskolákba és az Állami Balett Intézetbe

A Művelődésügyi Közlönyben táj koztatás jelent meg a művészeti szal középiskolákba és az Állami Bale Intézetbe történő jelentkezéssel ka csolatban. Eszerint az általános isk lák igazgatói a zeneművészeti szakk zépiskolákba az 1969—70. tanévre j lentkező fiatalok névsorát febru 1-ig juttatják el a hozzájuk legköz lebb levő ilyen jellegű tanintéz igazgatóságához. A Budapesti Zen művészeti Szakközépiskolába a fővá ros területén legalább egy éve lal tanulók vehetők csak fel. Zeneművészeti szakközépiskolába csak olyan t nulók kerülhetnek, akik **pályaalka massági zenei felvételi vizsgát tes nek.** A felvételi vizsga anyagát — k résre — a zeneművészeti szakközépi kola igazgatósága közvetlenül közli érdekeltekkel. Már érettségizett vag rendkívüli képességgel rendelkező á talános iskolai tanulók a zeneművészeti szakközépiskola szakmai tagozatán folytathatják tanulmányaikat. R szükre a felvételi vizsgát a szakközép iskolai felvételi vizsgákkal egy időbe bonyolítják le, március 1 és 15 között Azokat a fiatalokat, akiket nem vesznek fel, február 20-ig értesítik erről hogy még idejében jelentkezhessene más középiskolákba.

Az 1969—70. tanévre képző- és ipar művészeti szakközépiskolába pályá zók névsorát az általános iskolák igazgatói február 1-ig juttatják el a szakközépiskolák igazgatóságához. A jelentkezőket március elején rajzi fel vételi vizsgára hívják be.

A művészeti szakközépiskolától a általános iskolák igazgatói március 31-ig kapnak értesítést a felvétel eredményéről.

Az Állami Balett Intézetbe az 1969—70. tanévre május 1 és 15 között azok a 10—14 éves fiúk és 10—12 éves lányok jelentkezhetnek felvételre, akik az általános iskola IV. osztályát elvégezték, illetve az idén végzik el.

Tanácsadó szolgálat a balatoni telekvásárlóknak, építtetőknek

A Balaton regionális fejlesztési tervében rögzítették, hogy a tó partján a jövőben hol építenek utakat, parkokat, partvédő műveket, csatornákat, általában kommunális létesítményeket. Kidolgozták az ezzel kapcsolatos területfelhasználási programot is. Egyben megállapították, **hol rendelnek el építési tilalmat, milyen lakó-, illetve víkendházak építését engedélyezik az egyes területeken.**

A telekvásárlók saját érdekükben járnak el, ha megérdeklődik, mi lesz a vásárlásra kiszemelt telkek sorsa. Ehhez nyújt segítséget a Balatoni Intéző Bizottság. A BIB terület-felhasználási és építési ügyekben Budapesten (VIII., Múzeum utca 11.) minden hétfőn 11 órától fél 2-ig, a siófoki és a balatonfüredi BIB-kirendeltségeken pedig minden csütörtökön 9 órától 16 óráig fogad ebben a kérdésben ügyfeleket.

A budapesti színházak mai műsora

Operaház: Faust (Kerner bérl. 4. ea. 7). **Erkel Színház:** M. All. Hangverseny zenekar hangversenye, vez. Karl Richter (Téli bérl. A. sor., fél 8) **Nemzeti Színház:** A bűnbeesés utá (7). **Katona József Színház:** Szécheny (7). **Madách Színház:** Kaviár és lencse (7). **Madách Kamaraszínház:** Szín ház (7). **Vígszínház:** A vörös posta kocsi (7). **Pesti Színház:** Haláltánc (X bérl. 2. ea.. 7). **Fővárosi Operettszín ház:** Helló, Dolly (7). **József Attil**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dinnyés Ferenc

MAGYAR HÍRLAP

1969 JAN 17

SZOLGÁLAT

1021

...ősorok

MUZEUMOK – KIÁLLÍTÁSOK

Budapesti Történeti Múzeum: A középkori királyi palota. — Budai látképek a XIV—XV. századig (korabeli metszetek). — „Fővárosunk ezer éve" című kiállítás. — Régészeti ásatások Budapesten. **Ernst Múzeum:** Sz. Lebegyeva szovjet szobrászművész kiállítása. **Hadtörténeti Múzeum:** Magyarország története a honfoglalástól a Rákóczi-szabadságharcig. — Magyarország hadtörténete 1703—1848-ig. — Az 1848—49-es szabadságharc. — Magyarország története 1849-től az I. világháború végéig. — Az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság Vörös Hadserege. — A II. világháború és Magyarország felszabadítása. — A Magyar Néphadsereg. **Iparművészeti Múzeum:** Magyarországi fajansz- és keményedény-művészet. — Új szerzemények kiállítása. **Kulturális Kapcsolatok Intézete:** Bélyegtervek grafikai kiállítása. **Magyar Nemzeti Galéria:** Magyar festészet a XIX. és a XX. században. — Magyar szobrászat a XIX. és a XX. században. — Az Union des Arts Plastiques montreuil-i csoportjának anyagából készült kiállítás. — Dinnyés Ferenc emlékkiállítása. **Magyar Nemzeti Múzeum:** Magyarország története a honfoglalástól 1849-ig. — A II. tiszai vízlépcső régészeti leletei. **Magyar Munkásmozgalmi Múzeum:** A KMP megalakulását és a Tanácsköztársaságért vívott harc emlékeit bemutató kiállítás. **Magyar Vendéglátóipari Múzeum:** Idegenforgalom és vendéglátás Magyarországon a XX. század közepéig. **Mezőgazdasági Múzeum:** Állattenyésztési kiállítások. — Erőgép-kiállítás. — Vadászati, borászati, erdészeti kiállítás. — Pásztorélet. — Magyar növénytani kiállítás. — Mezőgazdaságunk nagyjainak szoborkiállítása. — Gyümölcsfajta-bemutató. — Vastagh György emlékkiállítása. **Műcsarnok:** Fiatalok stúdiója 1958—68. — Kamaraterem: Ipari forma és reklámgrafikai kiállítás. **Néprajzi Múzeum:** Néprajzi expedíció a venezuelai indiánok között. — Magyar népszokások. — Magyarországi fazekasközpontok. **Petőfi Irodalmi Múzeum:** A reformkor és szabadságharc irodalma. — József Attila. Juhász Gyula, Radnóti Miklós, Komjáti Aladár, Móricz Zsigmond emlékkiállítások. — Krúdy Gyula illusztrátorai. — Károlyi Mihály emlékszoba. **Szépművészeti Múzeum:** Egyiptomi kiállítás. — Régi Képtár. — Görög-római kiállítás — Modern szoborkiállítás. — Modern külföldi képtár. — Velencei rajzok és grafikák. — Murillo és kortársai. — Régi magyarországi művészet.

Vojvodina jelenlegi technikai igazgatója, aki kijelentette, hogy a Vojvodina szívesen játszik mérkőzést a magyar válogatottal.

*

Hazai átigazolási hírek. A Rába—Vasas ETO NB I-es csapatának új igazoltjai: *Földes Dénes* (Mosonmagyaróvári Hubertusz) és *dr. Tóth Lajos* (Szeged) kapusok, *Nagy Gyula* (MÁV DAC) középpályás, *Korsós István* (Vasas) csatár. *Nell Lajos* a Vasashoz, *Tóth László* a MÁV DAC-hoz, *Merczel Mihály* a Komlóhoz és *Szaló József* a Győri Dózsához került.

A Dunaújvárosi Kohász 11 játékost igazolt: *Somogyi László* (MTK) fedezet, *Nagy Ervin* (MTK) csatár, *Kovács András* és *Erdősi István* (Szállítók) csatárok, *Józsi Mihály* (Zalaegerszegi Dózsa) csatár, *Szimacsek Tibor* (Pápa) csatár, *Markó János* (BVSC) csatár, *Tatai József* (Sárbogárd) csatár, *Tóth Gyula* (Baja) csatár, *Kalmár István* (Dunaújvárosi AKÖV) hátvéd, *Juhász Lajos* (Dunaújvárosi AKÖV) kapus. *Ligeti* a Dunaújvárosi Építőkhöz, *Kiss Imre* a Volán SC-hez, *Borsányi Attila* a Videotonhoz, *Földi Ferenc* a Komlói Bányászhoz, *Mártha Sándor* az MTK-hoz távozott. *Cseh Sándort* a Ceglédi VSE nem adta ki a Dunaújvárosi Kohásznak. Ebben az ügyben a dunaújvárosiak az MLSZ-hez fordultak.

Az MTK balhátvéd, középpályás, középcsatár és balszélső játékost igazolt *Szucsányi* (Diósgyőr), *Salánki* (Szegedi VSE), *Mártha* (Dunaújvárosi Kohász) és

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1968 NOV 12

DINNYÉS FERENC EMLÉKKIÁLLÍTÁS NYÍLT SZEGEDEN

Tíz éve, hogy tragikus körülmények között elhunyt Szeged legjellegzetesebb festője, *Dinnyés* Ferenc. Az utóbbi időben megrokkant alakja ma is él a szegediek emlékében, amint kapuk alatt vagy piacok mellett, utcasarkokon vagy a Tisza partján festeni látták. A Magyar Nemzeti Galéria és a Móra Ferenc Múzeum munkatársai nem kis munkával gyűjtötték össze gazdag hagyatékát, amely halála 10. évfordulója alkalmából emlékkiállítás keretében került a nyilvánosság elé Szegeden, a Horváth Mihály utcai képtár mindhárom szintjén. A közel 400 alkotást felölelő tárlatot *D. Fehér* Zsuzsa és *Szelesi* Zoltán rendezte a tíz éve halott festő iránti sok szeretettel és megbecsüléssel. A Dinnyés Ferenc-emlékkiállítást vasárnap délben *Pogány* Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitotta meg a megyei és városi pártbizottság, a városi tanács, a tömegszervezetek képviselőinek, valamint nagyszámú közönségnek a jelenlétében.

Az emlékkiállítás anyagát a szegedi tárlat után Budapesten, a Magyar Nemzeti Galériában is bemutatják.

A szentesi csapat kom
kőzésen. Az eredmény nem
a helyzetek alapján a Vízm
zelmet is arathatott volna.

MINDSZENT—CSONG

Csongrád, vezette: *Szivó*
talansággal tarkított mérkőz
második percben *Lipták Horti* lövését csak szögletre tud-
ta hárítani. Mezőnyjáték után egy jobb oldali támadás-
nál *Rideg II.* beadását *Tóth* a hálóba lőtte. 1:0, a Mind-
szent javára. A félidő hátralévő perceiben a sok sza-
bálytalanság okozott izgalmat. A második félidőt is-
mét a Petőfi kezdte jobban, de most *Fássy* lövését véd-
te a mindszenti kapus és két perc múlva a vendégek
értek el gólt. *Korom* száguldott a kapu felé, amikor a
csongrádi védők a tizenhatoson belül szabálytalanul sze-
relték. A megadott 11-est *Ács* biztosan értékesítette (2:0).
Az 52. percben Fássyt szerelték szabálytalanul. A sza-
badrúgást Horti jól ívelte be és Fássy szép gólt fejelt
(2:1). Ezután ismét durvaság következtek. Az 54. perc-
ben *Blaskót* a Mindszentből, majd a 80. percben *Her-
czeghet* és a 82. percben *Szegedit* a Petőfiből állította ki
a játékvezető.

[illegible] jelenetek játszódtak le a

1021

Magyar I
SAJTÓFIC
Budapest V., Petőfi
Telefon: 188-296
1969 I
TISZATA

Hirdető
GYELŐ
Sándor u. 17.
, 188-307
AN

Dinnyés F.

DINNYÉS F.: GYŐRI UTCARÉSZLET

IV

Dinnyés Ferenc festőművész (1886–1958). 2.) Folytatás
Szusomi Pál: Vyugtalan tájakon. Dinnyés Ferenc emlékezete.

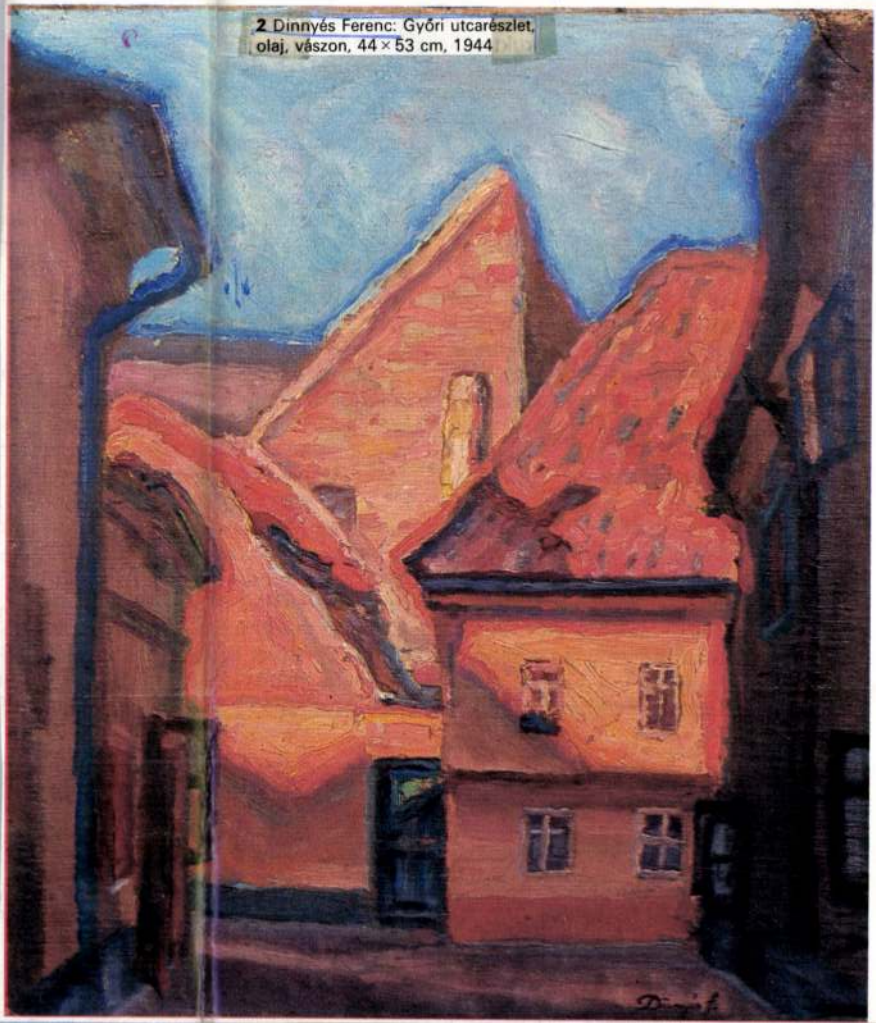

2 Dinnyés Ferenc: Győri utcarészlet, olaj, vászon, 44 × 53 cm, 1944

Művészet, 1987. január, 29-old.

3 Dinnyés Ferenc: Pihenő,
olaj, vászon, 62 × 87 cm, 1944
4 Dinnyés Ferenc: Vihar,
olaj, vászon, 33,5 × 40 cm, 1930–40

risztikus, a szerkezetes és a monumentális elemek. Jól példázta ezt a *Külvárosi részlet* színgazdag kompozíciója, ahol a részletező, lírai formaadás egyféle tömör, feszes hatású képkivágással ötvöződött, nem is szólva a fény-árnyék képződés mozgalmas térdinamikájáról.

A szegedi utcaképek sora azután újabb formai előrehaladásról tanúskodott. Talán azt mondhatnám: e város művészi felfedezése voltaképpen párhuzamosan haladt Dinnyés karakterisztikus festői arcélének kialakulásával. Ami igazában azt jelentette, hogy a nagybányai piktúra oldottabb valóságszemlélete egyremásra háttérbe szorult művein, s mintegy csak alapozó, általános keretet adott. Annál hangsúlyosabb szerephez jutottak viszont a tisztább, vaskosabb, expresszívebb tónusok és a kontrasztosan, önelvűen kezelt kontúros, szerkezetes megoldások. Szinte bizonyos: a fauve-ok hatásának köszönhető ez a bátrabb, elevenebb, személyesebb jellegű tolmácsolásmód *(Vizes utca, Maros utca, Szélmalom)*.

Persze nem érdemes túlhangsúlyozni e határozott szín- és fénykultuszt, ha van is benne igazság. Már csak azért sem, mert a tüzes, szuggesztív tónusok eddig is elhomályosították az alkotó racionális, építkező szellemű oldalát. Holott az utcai, architektonikus képek sokaságában különösen szembeötlő ez a tendencia. Igaz, jelen esetben maga a témakör is visszahatott a művész előadására, de ez csak amolyan spontán befolyásnak tekinthető. Hisz a későbbiekben tömörebb, tudatosabb, stilizáltabb kompozíciók születtek, amelyeken a természeti látványok formarendje átfedésbe került egy-egy téri, szerkezeti törvényszerűséggel. Ebben a folyamatban mindenesetre kitüntetett helyet kaptak a vetített árnyékok mint sajátos térképződmények. Látni való: kezdetben a művész csupán ösztö-

3

3 Dinnyés Ferenc, festőművész (1886–1958). 3. Folytatás

3 Dinnyés Ferenc: Pihenő, olaj, vászon, 62 × 87 cm, 1944

Szuromi Pál: Nyugtalan tájakon. Dinnyés Ferenc emlékezete.

Művészet, 1987. január, 30-old.

sították. Csupán halála után tíz évvel kapott méltó megbecsülést, amikor úgyszólván életművének egészét a szegedi múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria is bemutatta.

Vidéki művészek ritkán jutnak efféle megtiszteltetéshez. De a kritikai visszajelzések ilyenképpen is felületesen átsiklottak az alkotó valódi jellegzetességei, értékei fölött. Többnyire a vaskosabb expresszivitást, az alföldi festészet bűvkörét emlegették mint meghatározó mozzanatokat. Pedig csínján kell bánnunk az utóbbi kategóriával. Hiszen a földrajzi, topográfiai egyneműség nemritkán eltérő művészi, szemléletbeli törekvéseket takar. A mostani kiállítás is bizonyította: Dinnyés Ferenc már érdeklődésében, témaválasztásaiban is sajátságos úton haladt. Míg a tősgyökeres alföldi festők zöme főként a pusztai, tanyai világot, a parasztemberek életét vizsgálta, addig ő csupán járulékosan foglalkozott e tematikával. Inkább az egymáshoz tapadó, mozgalmasabb-szerkezetesebb hatású városi házsorokra és a hétköznapi munkásemberekre figyelt. Ezzel erkölcsi, világnézeti hitvallását is elárulta. És ebből az is kiderül: valójában egy urbánus festővel állunk szemben.

Tudom, az urbánusság önmagában nem értékmérő fogalom. Ha viszont meggondoljuk, hogy a hazai művészetben a városi és munkásélettel leginkább csak a század eleji avantgárd mozgalmakban, továbbá a Szocialista Képzőművészek Csoportjában foglalkoztak, akkor Dinnyés pályaképéhez máris egy

halvány analógiás vázat kaptunk. S mindezzel csak a külvilág látványait átforrósító realista-expresszionista alkotóról beszéltem. Nem szóltam viszont a külvilágtól sebeket kapó, belső vívódásokkal teli művészről, aki válságos időszakaiban műterme falai közé húzódott, majd vonagló, szenvedélyes formákkal és monokróm, szürkés tónusokkal vallott legszemélyesebb érzelmeiről. A félelemről, a szenvedésről, a harmóniavágyról. Közben képei motívumvilágával hol a mitológiát, hol a bibliai példázatokat idézte, ahogy ez a közösségi tartalmú, szimbolizáló kifejezésmód a kortárs festészetben is figyelemre méltó teret kapott (Ferenczy Károly, *Iványi-Grünwald Béla, Vaszary János, Mihály Pál* stb. műveiben). Dinnyés azonban itt sem tudott megállapodni. Egy rövid időre kilépett még a szabadabb dimenziójú, dekoratív meseképek birodalmába, de aztán visszatért a korábbi festői útvonalakhoz. E művészet egésze lényegében tehát a valóság, a mítosz és a mese szövetéből formálódott.

A kiindulást, az alapélményt a természet változékony, fényittas és romantikus jelenségei szolgáltatták. Az *Erdei út* című olajkép például a pályakezdő, fiatal alkotóra utalt, aki értő módon, eleven vérmérséklettel sáfárkodott a nagybányaiak szemléletével. Néha viszont naturalisztikusabb, bátortalanabb munkákat készített. A húszas évek műveiben mégis azt látjuk: a művész egyre inkább rátalált jellegzetes, architektonikus témáira, s ezzel együtt festői előadása is fokozatosan átalakult. Nem mondott le ugyan az impresszionisztikus, reflexes felületképzésről, bár műveiben felerősödtek a kolo-

Dinnyés Ferenc, festőművész (1886-1958). 4.) Folytatás

Szujomi Pál: Nyugtalan tájakon. Dinnyés Ferenc emlékezete.

4

4 Dinnyés Ferenc: Vihar, olaj, vászon, 33,5 × 40 cm, 1930–40

Művészet, 1987. január, 31-old.

5

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

BARÁTI TALÁLKOZÓK — POL-BEAT VERSENY
KULTURÁLIS VETÉLKEDŐK

Változatos események a forradalmi ifjúsági napokon

A hajdú-bihari ifjúkommunisták változatos és sokakat vonzó programokkal köszöntik népünk három jelentős történelmi évfordulóját.

A Debreceni Kossuth gyakorló gimnázium ifjúkommunistái — felmérve a diákok igényét — szinte az egész tanulóifjúságot megmozgató programot állítottak össze. Mint diák tudósítóink beszámolnak róla, az ünnepélyes megnyitó után megkezdődtek a KISZ-napok. Egyebek között megtartották a VIT országáról, Bulgáriáról szóló „Ki mit tud?" döntőjét, majd a Kodály Zoltán zeneművészeti szakiskola növendékeinek hangversenyét hallgatták meg. Sokan vettek részt Félegyházi László festőművész előadásán s a Vietnamról tartott élménybeszámolón. A KISZ-napok gazdag programjának egyik kiemelkedő eseménye volt a pol-beat bemutató, amelyen részt vett Dinnyés József, a tavalyi országos verseny győztese is. Nem kisebb érdeklődés kísérte a sportbemutatót és a VIT szellemében megrendezett kulturális versenyeket.

Debrecen más KISZ-szervezetei is emlékezetes és maradandó élményt nyújtó eseményekkel köszöntötték illetve köszöntik a három tavaszt, 1848, 1919 és 1945 évfordulóját. A ruhagyárban, elsősorban helyi programok alkották az eseménysorozat gerincét. Máshol nyilvános klubnapok, találkozók veteránokkal, az egykori forradalmi események színhelyén emlékséták egészítették ki a programot. A következő napokban tartják a megyei diákparlamentet, az egyetemi és főiskolai alkotókörök II. országos konferenciáját.

A megye más városaiból és falvaiból érkezett tudósítások is azt jelzik, hogy szinte minden alapszervezetben méltóképpen köszöntik a forradalmi évfordulókat. Lukács László tudósítónk azt írja, hogy Polgáron a megnyitó ünnepségen több mint 400 fiatal vett részt, s különösen nagy sikert aratott a gimnázium irodalmi színpadának műsora. A hajdúnánásiak baráti beszélgetésre hívják meg azokat a fiatalokat, akik részt vettek 1957-ben a KISZ újjászervezésében. Hajdúböszörményben a Textilfeldolgozó Vállalatnál üzemi ifjúsági nap teszi teljessé a programot. Nagykerekiben vetélkedőt tartanak: témája a forradalmi eseményekhez kapcsolódik.

Az április 4-ig tartó forradalmi ifjúsági napok programja továbbra is sok érdekességet ígér.

Harsányi Tibort, a KPM A
ügyelet műszaki szakértőjét
tem meg.

— Sajnos, az első tapasz
nagyon kedvezőtlenek. Az ed
lülvizsgált motorkerékpárok
egy 60 százaléka megbukott
gán — mondta Harsányi Ti
Sokan félreértik, másik felülete-
sen értelmezik a műszaki követel-
ményekre vonatkozó előírásokat. S
vannak olyanok is, akik abban biz-
nak, hogy „átcsúszik" a felülvizsgá-
laton a gépjárművük. Hangsúlyoz-
nom kell: szigorúan vesszük az elő-
írásokat s ez nem szőrszálhasoga-
tás, a motorosok és a közúti forga-
lom biztonsága érdekében tesszük
ezt.

Alkalmas — ideiglenesen megfelelő — alkalmatlan

A felülvizsgálat során háromféle minősítést kaphatnak a motorkerékpárok. A műszaki előírásoknak mindenben megfelelő motorokat az *alkalmas* kategóriába sorolják. E motorokat csak 3 év múlva kell ismét műszaki felülvizsgálatra vinni. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy 3 évig nem kell gondot fordítani a kötelező műszaki állapot állandó fenntartására. A megbukott motorok között különbséget tesznek. *Ideiglenesen megfelelő* minősítést kapnak a motorkerékpárok, ha csak olyan műszaki fogyatékosságai vannak, amelyek közvetlen baleseti veszélyt nem jelentenek. Ezeket a motorokat tulajdonosaik használhatják, de egy hónapon belül ismét felülvizsgálatra kell vinni őket. *Alkalmatlanná* azokat a motorokat nyilvánítják, amelyeken vakító fényszóró, fordított fény (előre piros, hátra fehér fényt adó fényforrás), közvetlen kormányhiba vagy fékhiba van. Ezekről a helyszínen leveszik a rendszámot, tehát nem használhatók. A műszaki hibák kiküszöbölése után ismét vizsgára vihetők.

— Természetes, hogy kellemetlen

ák

során
elreér-
tésekre okot adó műszaki hibákat,
hiányosságokat tapasztaltak a bi-
zottság tagjai?

— Legtöbb problémát a motorke-
rékpárok világítóberendezései okoz-
zák — kezdte a felsorolást Harsá-
nyi Tibor. — Sok a rosszul beállí-
tott, szaknyelven szólva vakító
fényszóró. Előírás az is, hogy a
kismotorkerékpárokon — tehát 125
köbcentiméteresekig — városi lám-
pa fényerejére tompítható fényszó-
rónak kell lenni. A régi, kis méretű
lámpafejekbe — ahol ennek külön
kiképzési helye sincs meg — nem
követeljük meg a városi lámpa égő-
jének beszerelését. A nagyobb mé-
retű lámpafejekből viszont az égő
nem hiányozhat. (Ennek működte-

DINNYÉS László

Dinnyés László festőművész kiállítása:
Vasszeptesi Tudományos és Tervező Intézet
Tanácsterme, Bp. 1984. május 7 –
[28] p. ill Bp. VÁTI, 1984

Dinen György, asztalosmester

A Pécsett müködött legjelentősebb kisiparosok adattára. Dinen György műhelyét 1919-ben vette át unokaöccse, Windheim Antal. 162.old

B.Horváth Csilla: Mozaikok a pécsi Kisipar történetéből az 1930-as években 149.old.

A Jan.Pann.Múz.Évkönyve, XIX. 1974. Pécs

DINNYÉS LÁSZLÓ

DINNYÉS LÁSZLÓ

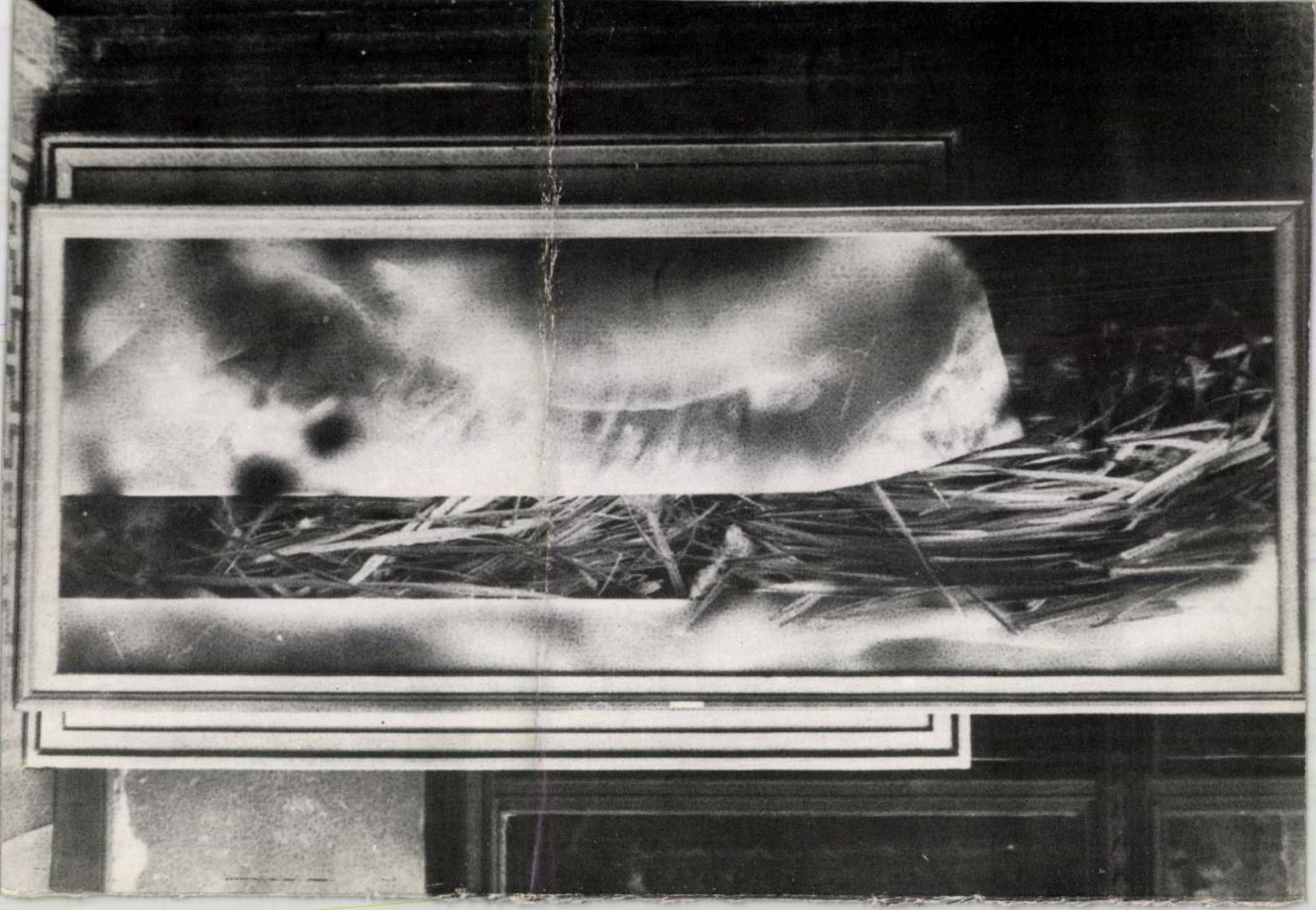

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
MŰVÉSZETI ALAPJA
ÉS A FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA
MEGHÍVJA ÖNT A STÚDIÓ GALÉRIÁBA
DINNYÉS LÁSZLÓ FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGTEKINTÉSÉRE
NYITVA: 1982. VI. 30–VII. 25.

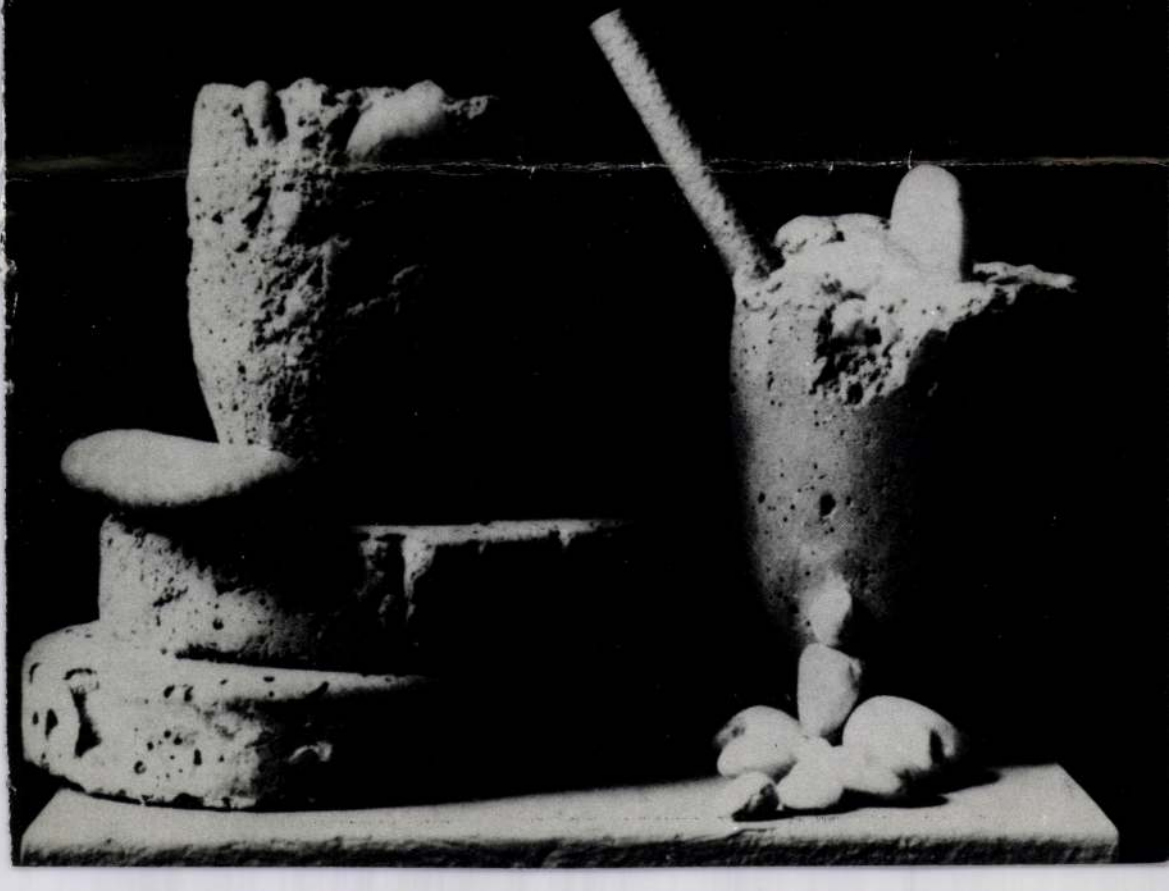

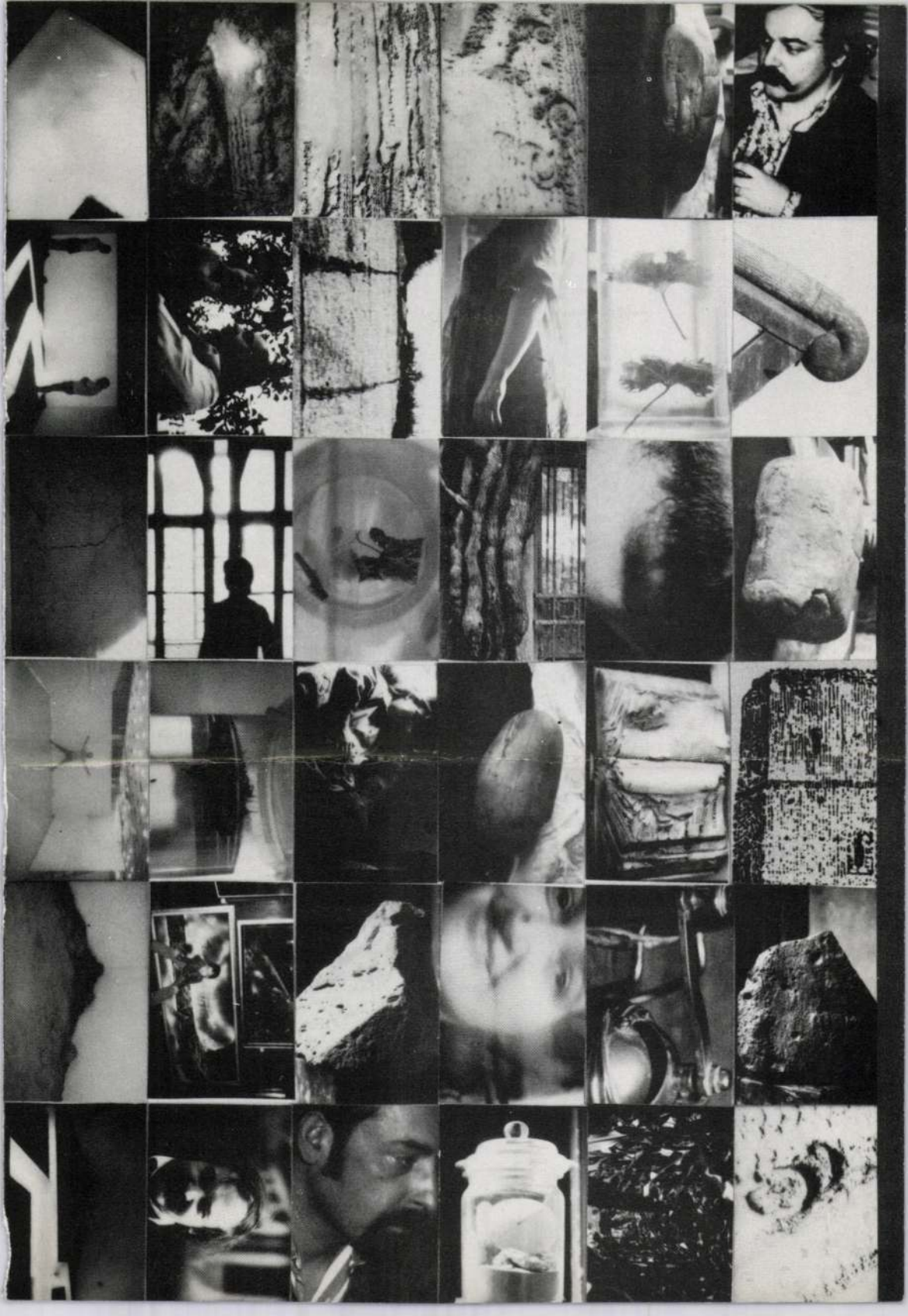

Úgy látom, igazán hasznos és szép anyagot nem találok, mert az előttem járók már minden fontosat, hasznosat magukhoz ragadtak. Úgy teszek hát, mint az egyszeri szegény ember, aki utolsónak ért a vásárba és mivel más nem maradt neki, összeszedte a silány holmit, ami a vásárlók közül egyiknek sem kellett – írta Leonardo da Vinci. Az azóta eltelt 500 év alatt a helyzet még nehezebb lett.

Jelenlegi tevékenységemet egyaránt érzem szakmának és hobbynak. Néhány művészettel kapcsolatos gondolathoz szeretném állandóan tartani magamat, mint pl. a csodavárás, türelem, szabad kombináció, s hogy produkciómra nézve ne maradjon éhsége a szemnek vagy szellemnek.

1948-ban születtem. A főiskolát 1978-ban fejeztem be Kokas Ignácnál. Az itt látható festmények, gondolati tárgyak és tablók 4 év terméséből valók. A természeti anyag felhasználása annyiban érdekel, amennyire az ember nyoma megtalálható benne. Embereket szeretnék festeni.

A katalógust tervezte: ELEŐD KINGA
Felelős vezető: NÉMETH GYÖRGY
Készült: A Képcsarnok Vállalat dorogi nyomdájában 82-850